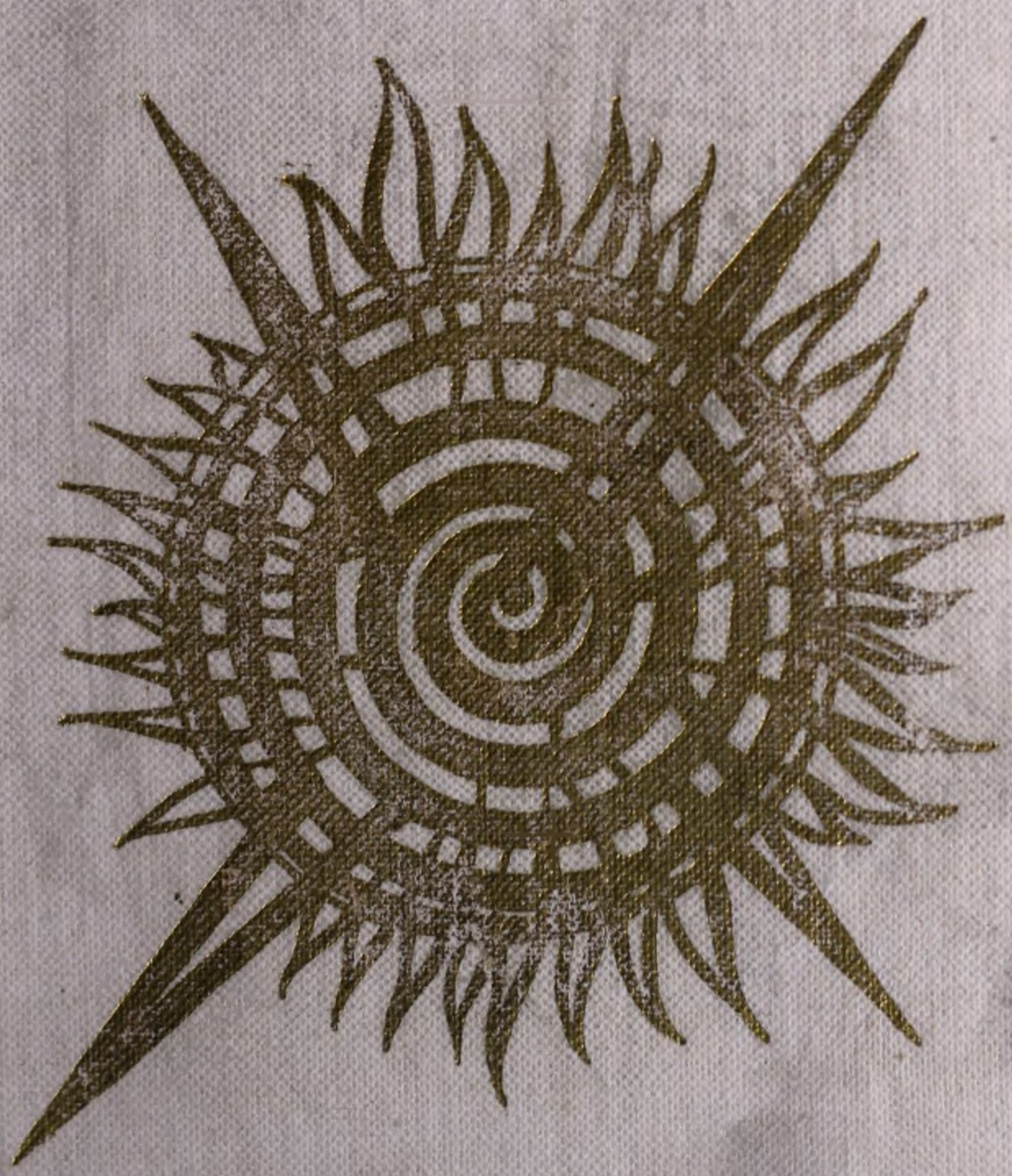

ЛЦ-49

ЛОИК

ОФТОББОРОН

ЛОИҚ

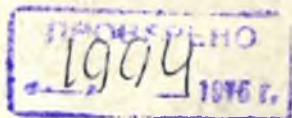
ОФТОББОРОН

ДУШАНБЕ
«АДИБ»
1988

Шоҳ. 2

ББК 84 Тоҷик 7—5

ш-49

Шерали Лоик

Ш 52 Офтобборон. Шеърҳо ва тарҷумаҳо. — Душанбе: Адиб, 1988. 528 саҳ.

Шеъри Лоик монанди замин саховатманд аст. Ба хонанда зебӣ, ҷавонӣ, ишқ меоварад. Мутолиаи шеърҳои ин китоб касро рӯҳбаланду хирадманд мегардонад.

Шерали Лоик

Зарниҷи: Стихи и переводы.

О красоте и щедрости земли, об ответственности человека перед миром расскажет эта книга стихов известного таджикского поэта.

Ш 4702500200—29
М 501 (13)—87 — 140—87

ББК 84 Тоҷик 7-5

©Нашриёти «Адиб», 1988.

ҚАДРИ ОДАМ

ҚЎРХАТ

Қўрхат* бинвис, ало мавлои Вақт,
Ки басо гумкардаҳо дорам ба мачрои замона,
Ки басо гумкардаҳо дорам ба ину он баҳона,
дар ҷаҳони бекарона
дар талоши рӯзгори ҷовидона.

Дар масири Вақт,
дар масири гардиши Таърих
Эй басо гумкардаҳо дорам,
Ки рафта бенишону бенишона;
Ки алорағми дубинҳо дурбин буданд, аммо
ман надонам дуртар рафтанд ё на...

Қўрхат бинвис, ало мавлои Вақт,
Қўрхат бинвис,
Ки ман бе буди онҳо қўр хоҳам шуд.
Гар ман онҳоро биёбам,
Мешавам бар хеш наздик,
гар наёбам,
аз худу аз зиндагонӣ дур хоҳам шуд;
гар наёбам,
мисли онҳо низ андар гӯр хоҳам шуд.

Қўрхат бинвис,
Ки ёбам ганҷҳои мурдари,
Шаҳрҳои душманон аз пеши чашмам бурдари,
Ҳам кутуби ғарқи даръё гаштари,
Илму фарҳанги адувон куштари,
Шоиру шеъри ба хун оғуштари..
Қўрхат бинвис, ки ёбам
Як гӯрӯҳи аз дурангҳои вақт
дар сароби интиҳоби асли худ раҳгумзада,
асли худро ройгон бифрӯхта,
Ҷои фахру нанги миллат
Ҷои зарҳалқории фарҳанги миллат

¹ Туморе, ки барои ёфтани моли гумшуда ва эмин мондани он нависанд.

Симу зар андӯхта,
Дар шарори оташи зар зоти худро сӯхта,
Оқибат андар гуми гумномиҳо саргаштаро...

Қӯрхат бинвис, ало мавлои Вақт,
Қи биёбад Модари Шӯро
бист милён шерзанҳо,
шермардони Ватанро,
Чони худро дар бало бинҳода, аммо
вораҳонда аз бало чони Ватанро.
Қӯрхат бинвис,
Қи ёбам аскарӣ гумномро —
Номи худ гум кардаву
бахшида бар мо номро,
Қоми дил настондаву
бахшида бар мо комро.

Рафта аз айёми худ новақт, аммо
Офарида баҳри мо оромии айёмро.
Қӯрхат бинвис,
Қи ёбад Модари Шӯро
Зи ақсои ҳама дунё
Он ҷигарбандони ҷонбози ҷаҳонро,
Ҳомилони дӯстии ҷовидонро,
Қитъа-қитъа бурда бар шаш қитъаи олам
орзуи модаронро,
довариҳои замонро;
он ҷигарбандони анбози ҷаҳонро,
ки ба ҳар ҷо пораи дил,
пораи ҷон мондаанд,
пораи ихлосу имон мондаанд.
Нақши пою нақши дасту нақши ном,
Нақши давру нақши парвози хирад
дар замин,
дар авҷи қайҳон мондаанд..

Қӯрхат бинвис, ало мавлои Вақт,
Қи биёбад одамі гумкардаҳои ҳештанро!

МИҚДОРИ ОДАМ

Панҷ миллиард одами ошуфтаҷон
Зиндагӣ дорад ба зери осмон.
Наҳси Қайвон бас набуд, ки боз ӯ
Бими ҷон дорад зи «ҷанги ахтарон»?

Мефизояд насли одам дам ба дам
Дар замини орзуҳои баланд.
Мефизояд дастёзиҳои вай
Дар фазои ҷустуҷӯҳои баланд.

Лек ҳайронам, ки бо халлоқияш
Дар гили ҳастии худ дармондааст.
Мепарад гар з-остон то осмон,
Боз дар пасти худ дармондааст..

Сахт ҳайронам, ки аз чӣ дар ҷаҳон
Фитрати сартосарӣ кам мешавад?
Тухми одам мешавад афзун, вале
Одаму одамгарӣ кам мешавад?

Сахт ҳайронам, ки аз чӣ ҳар замон
Тангтар гирад варо паргори ӯ?
Ҳар қадар миқдорааш афзунтар шавад,
Он қадар камтар шавад миқдори ӯ?

ҶОНИ ХУДУ ҶОНИ ҶАҲОН

Ба Қаҳрамони Иттифоқи Советӣ Набӣ Акра-
мов.

Саҳни мардонагӣ ҳама дунёст,
Азми мардонагӣ дигаргунаст.
Чуръати қаҳрамонӣ кампайдост,
Соҳати қаҳрамонӣ афзун аст.

Зиндагӣ имтиҳони ҷовидон,
Дар баҳояш баҳои ҷон гирад.
Қаҳрамон аст ҳар касе, ки дар он
Қаҳрамонӣ начуста мемирад.

Мисли он ошиқе, ки то бошад
Пеши дилдори хеш ҷон дар каф
Могу мабхуту сина пур аз сӯз
«Дӯст дорам» нагуфта хоҳад рафт.

Орзуе, ки қаҳрамон бошанд,
Бештар орзуи тарсуҳост.
Қаҳрамонӣ зи бас бари онон
Худнамоӣ ба назди бонуҳост.

Лек мардони мард дар ҳар ҳол
Пешмарғони разми айёманд.
Қаҳрамонӣ накарда ҳам гузаранд,
Боз ҳам қаҳрамони хушноманд.

Қаҳрамонӣ на дар ҳаёҳуи пуч,
Қаҳрамонӣ дар андарун бошад.
Берун аз ҳадди орзую ҳаёл,
Берун аз ҳадди озмун бошад.

Орзуе, ки орзуят буд,
Ногаҳон рӯ ба рӯт меояд.
Бирабудан агар натонӣ зуд,
Оқизи туро набахшояд.

Лаҳзае, ки зи ҷовидон бар ту
Мерасад то ба ҷовидон бирасӣ;
Лаҳзае, ки зи ҳифзи як каф хок
Ба дифои ҳама ҷаҳон бирасӣ;

Дар давоми тамоми умри кас
Боре оҳдо шавад ваё нашавад.
Боз ин лаҳза иттифоқ афтад,
Лек шояд туро раво нашавад.

Лаҳзае, лаҳзае, ки месозад
Аз туй хокӣ фарди афлоқӣ.
Зарраи ҷони ту кунад эҷод
Олами пурдилию бебоқӣ.

Лаҳзае, ки намегузори фарқ
Хоки хеш аст ё бегона,
Хок гарди барои хоки ҷаҳон
Шермардона, қаҳрамонона.

...Дар сари Ҳиндукуш касе фахрид,
Дар буни Ҳиндукуш забун афтод.
Ҳар касе хор кард оташро
Андар оташ чу хорбун афтод.

Пеши ту омаду сипар афканд
Ҳар кӣ бар Инқилоб душман нест.
Домани Ҳиндукуш агар хун шуд,
Ҳиндукушро вуболи куштан нест...

ЗИНДАГӢ

ЗиндагӢ хуршед дар боми ман аст,
ЗиндагӢ маҳтоб дар шоми ман аст.
ЗиндагӢ ёри гуландоми ман аст,
ЗиндагӢ Хайёми айёми ман аст.

Гар набошад номам аз номи Ватан,
Гар набошад хилқати ман сохтан,
Гар насӯзам дар ғами шеърӯ сухан,
ЗиндагӢ андешаи хоми ман аст.

Эй умеди зиндаи дил, зинда бош!
Эй гули ишқи ҷавон, пурҳанда бош!
Дар мани миранда сад оянда бош!
ЗиндагӢ парвози пайғоми ман аст.

Гар набошад ишқи ту дар синаам,
Гар набошад ёди ту ганчинаам,
Гар набошад чашми ту оинаам,
ЗиндагӢ нафрину дашноми ман аст.

Гар набошад ишқи ту пайдои дил,
Чист дунёе бе ғами дунёи дил?
Бе тую бе ишқи ту? Эй вои дил!
ЗиндагӢ зиндони ман,
доми ман аст.

Қарда ишқи ту ба дунёе ошиқам,
Бо ғами имрӯзу фардо ошиқам,
Аз замин то осмонҳо ошиқам,
ЗиндагӢ сарҷӯши илҳоми ман аст.

То туро мебинаму дил равшан аст,
Барзахи дӯзах бароям маъман аст,
То насиби ман туро бӯсидан аст,
ЗиндагӢ гулчини инъоми ман аст.

Ошиқӣ ҳам санъати фарзонаҳост,
Ҳар кӣ худро ёфт, алҳақ бефаност.

То дилам лабрез аз сӯзу навошт,
Зиндагӣ осори иқдоми ман аст.

Зиндагӣ бе мо раҳи берафтуост,
Зиндагӣ бе мо шаби беинтиҳост.
Зиндагӣ бе дарди ишқ дарду балост.
Зиндагӣ коми тую коми ман аст.

Зиндагӣ гулширани ҷоми ман аст,
Зиндагӣ орому пидроми ман аст.
Гарчи ҳам оғозу анҷоми ман аст,
Зиндагӣ хушном аз номи ман аст!

ЗАБОНГУМҚАРДА

Хар кӣ дорад дар ҷаҳон гумкардае,
Дар замину дар замон гумкардае.
Ин нишон гумкардаеву дигаре
Хештанро бенишон гумкардае.

Ин яке бахти ҷавон гум кардаст,
Дигаре ганчи равон гум кардааст,
Ин яке гар ними нон гум кардааст,
Дигаре ними ҷаҳон гум кардаст.

Ин яке ҷону ҷигар гум кардааст,
Он яке шӯру шарар гум кардааст.
Ин яке гум карда гар моли падар,
Дигаре панди падар гум кардааст.

Гар яке бому даре гум кардааст,
Дигаре ному фаре гум кардааст.
Он забони ҳамдилӣ гум кардааст,
Ин забони модарӣ гум кардааст.

Аз тамоми ину он гумкардагон
Зиштрӯтар нест дар рӯи ҷаҳон
З-он ки гум карда забони модарӣ,
Ҳарф гӯяд бо ту бо чандин забон.

Бок не, гар доварӣ гум кардааст
Ё умеди сарварӣ гум кардааст.
Заҳр бодо шири модар бар касе,
К-ӯ забони модарӣ гум кардааст.

Он яке қадри сухангумкардае.
Дигаре боғу чамангумкардае.
Аз забони модарӣ гумкарда лек
Мерасад рӯзе ватангумкардае...

ПАНЦАҲОИ БОРБАД

«Устои ағонӣ ва нағамот Борбад ба созу навои хеш Эронзаминро бар халифаҳои аъроб шурангезонид, чун ин қасдаш натиҷа надод. Панҷаҳои ҳазордастонашро бибурид ва сози барбаташро оташ зад».

А з «К и т о б-у т-т о ц».

Чӣ суд аз дасти ман, гар нашканад
дастони ғосибро?
Чӣ суд аз захиҳои ман, гар ба захи
халқ марҳам нест?
Чӣ суд аз панҷаи ман, то натобад
панҷаи золим?
Чӣ суд аз нағмаи ман, то ба дарди
халқ ҳамдам нест?

Ало мардум,
Ман аз дарди шумо зодам,
Ман аз ёди шумо зодам,
Ман аз хоки тапишҳои шумо рустам,
Зи бунёди шумо зодам.
Агар ман Борбад бошам,
Ба ҷои орзуҳои ҷаҳонзоди шумо зодам.

Вале имрӯз,
Рӯзе, ки шумову ман ҳама дар панҷаи
ағъёр мепечем,
Аҷам хоҳад таҳи дори аҷал шуд,
Аҷам хоҳад гирифтори адам шуд,
Вой бар ҳоли Аҷамбошон!

Намедонам,
валекин косаи удам ҳамегӯяд,
ки садҳо сол андар косаи
сарҳоятон томот мечӯшад
Дигар, савганд бо номи бузургони Аҷам,
Қасе аз косаи барбат
бароҳат косаи шарбат наменӯшад.
Дигар аз гӯши уди ман намеояд

Хурӯши тору пуди мо.
Дигар бар гардани Эрон намепечад
Батар аз мор гардони суруди мо.
Дигар дар коми чаҳлу кӯрӣ хоҳад буд
Замини бошу буди мо.

Ало мардум,
Маро шириннафас хондед,
Маро шириннафас хондед.
Агар шириннафас бошам,
Чаро дар рӯзи талху
дар ано ҳастед?

Агар шириннафас бошам,
Чаро обу адо ҳастед?

Агар шириннафас бошам, фидои он нафасхоям,
Ки нагзоранд дар мулки Аҷам мискину танхоям.
Агар шириннаво бошам, навои миллати хешам,
Агар шириннафас бошам, адои миллати хешам!
Мабод он рӯз то аз қавмдони худ ҷудо бошам,
Навои бенаво бошам...

Ба зери осмонҳо
Сар ба каф бигзошта бехешу дилрешам,
Сари ин мушкила ҳар дам биандешам:
Чӣ суд аз шӯълаи овози ман,
Гар оташи исьёни мардумро наафрӯзад?

Чӣ суд аз пардаи торам,
агар аз рӯи аъдо пардаи ҳилат набардорад?
Чӣ аз тарзаҳмаам суде,
ки меҳру эътиқоди халқ хушкидаст?
Чӣ аз ромишгариям суд,
гар як лаҳза оромиш надорад мулк?
Чӣ аз хунъегариям суд,
гар хуни наҷодам бар ҳадар резад?

Ағониҳои ман суде нахоҳад дошт
То дуди фиғони халқ мепечад ба гардунҳо,
Ки гаҳвори «Авасто»-ро
Тасаллут мекунанд оворагони дашту хомунҳо.

Агар фаръеди ман фаръедрас пайдо
нахоҳад кард,
агар овози ман дар зодбуми дилнавози ман

надорад як ҳамовозе,
Якин дорад,
Ачам з-ин баъд дар каф бод хоҳад буд,
Меҳан сайронгаҳи бедод хоҳад буд...

Агар аз барбати ман зарбати қотей
ба душман нест,
Гар ангушти маро нирӯи бозуи таҳамтан нест,
Чӣ нирӯе далелам мешавад бар сеҳру эъҷозе?
Чӣ қодуе далелам мешавад бар пардапардозӣ?
Агар дар савти ман оҳанги сатват нест,
Агар дар ханҷара-м тезии ханҷар нест,
Агар шеърӯ тарона дар чаҳони бекарона
Паи ободию озодии абнои кишвар нест,
Гузаштам аз чунин санъат,
Ки лаънат бар чунин санъат..

Ало, як идда Салмонҳо,
Шумо танҳо барои хештан ҳастед,
Қучо баҳри Ватан ҳастед???
Ватан баҳри шумо як қойгоҳи хӯрду хоб аст,
«Шароб асту кабоб асту рубоб аст»
Вале рӯзе чу аз ман ёд меоред,
(Агар инсофатон бошад!)
Ватан бо чехраи раббонии хеш,
Ватан бо қазбаи кайҳонии хеш
Беҳ аз сад масҷиду меҳроби аъроб аст...

Пас аз ман баъд мефаҳмед:
Ватанро дар раҳи диноварӣ ҳарвонагаҳ кардед,
Ачамро рӯсияҳ кардед...

Замоне ёд меоред аз ман
ва аз ангуштҳои ханҷари навмедӣ бибрида
ва ҳам аз барбати дар оташи навмедӣ сӯзида;
Замоне ёд меоред аз ман,
Ки аз дарди Ачам дар бекароихо
Навои Борбад барбод гардида...

ХАЙЁМ ДАР ҚАЪРИ УҚЪЁНУС

Олимони Амрико ва Фаронса сафинаи му-софиркаши америкӣ «Титаник»-ро, ки зимни сафари нахустинаш 73 сол муқаддам дар Ат-лантикаи Шимолӣ ғарқ шуда буд, аз қаъри ча-ҳорҳазорметраи уқъёнус пайдо карданд. Миёни сандуқҳои пур аз ҷавоҳироти киштӣ дар як сандуқи фӯлодӣ тарҷумаи «Рубоӣ»-и Умарӣ Хайём низ будааст...

Сафина ғарқи даръё шуд.
Даруни он сафина як сафина—
Рубоӣти шӯрангези Хайёми суханвар буд—
Сафина дар сафина ғарқи даръё шуд.

Рубоӣти дунъегир даръегир шуд, зеро
Дили Хайём андар синаи даръё
Тапидан дошт бо амвоҷи афкораш,
Тапидан дошт бо амвоҷи асрораш.

Чу ҳамзоданд аз рӯзи бино уқъёнусу шоир,
Дили даръёи шоир
Ҳамнаво шуд бо дили даръё.
Ду даръё
Ё ду уқъёнус канори ҳамдигар буданд
Яке даръёи маъниҳо,
Яке даръёи мовиҳо.
Вале даръёи маъниҳо
Қаиртар буд аз даръёи обиҳо...

Нахустин бор дар арзи вучуди хеш
Рубоӣхон шуд уқъёнус.
Рубоӣ хонду тӯфон кард,
Рубоӣ хонду туғён кард,
Зи бас андар ниҳоди ҳар рубоӣ шӯру исьён аст,
Зи бас андар бисоти ҳар рубоӣ шӯри инсон аст.
Миёни ганҷҳои бешумора,
дар ин даръёи нопадоканора
беҳ аз сад маҳзани симу зару сад хирмани гавҳар
Рубоӣти оламгири Хайём,
Ҳама фитрат,
Ҳама тадбири Хайём

Башорат дода аз пояндагии хеш,
Ба қаъри баҳр баҳра бурдаанд аз зиндагии хеш.

Ва аз шеърӯ сухан ҳам
хости шоир чунин буда,
Қи рӯзе аз саро то бар Сурайё
ва ё дар рӯи хоку дар дили даръё
диле уммеди рӯзи хуштаре ёбад,
ба даргоҳи дили дунъё даре ёбад.
Чу андар чор сатри ҳар рубоӣ
Чор унсури азал пайдост,
Чу андар чор сатри ҳар рубоӣ
Чор самти олами пахност,
Миёни ин ҳама сардаргумихо
Зи ҳар сатри рубоӣ зиндагӣ самти раҳе ёбад,
Ва ё андар кушоди мушкил ақли оғаҳе ёбад.
Бад-ин уммед донӣ дар дили пуршӯру укёнус
Диле гарми тапидан буда беором—
Дили Хайём
алайҳи зумраи манҳуси оламсӯз.

ИФТИХОР ВА ЭЪТИРОЗ

Ман холо
бори нахуст
тақлид мекунам
аз Пабло Неруда,
на худаю бехуда,
балки дониста,—
зеро тақлид аз бузургон
гирифтани хок аст
аз теппаи баланд;
овехтан аст
аз дори баланд:
роҳ сипардан аст
аз паст ба боло;
парвоз аст
аз замин ба само...

Бале,
тақлид мекунам
дар ин сарвода
аз Пабло Неруда
ва иншо мекунам
бе арӯз,
бе қофия
содда
чун гули пиёда
сар зада аз хок.

Гоҳо
аз минбарҳо
дар кунгураҳо
дар китобу дафтарҳо
рӯзномаву маҷаллаҳо
нотики булфузуле,
қаламакаши гӯле
бо бонги баланд
бо ранги баланд
мегӯяд
ё менависад:

Халқи тоҷик
дар гузашта
бесавод буд
саросар...

Қаҳ! Қаҳ! Қаҳ!
Эй кавдан!
Эй сагдаҳан!
Ту бесаводӣ
Ё Рӯдакӣ?
Ту бесаводӣ
Ё Фирдавсӣ?
Ту бесаводӣ
Ё Сино?
Ё Хайём?
Ё Ҳофиз?
Ё Саъдӣ?
Ё Румӣ?
Ё Низомӣ?
Ё Саной?
Ё Аттор?
Ё Соиб?
Ё Ҷомӣ?
Ё Биной?
Ё Камол?
Ё Носири Хисрав?
Ё Бедил?
Ё Сайидо?
Ё Дониш?
Ё Шохин?

Дар баробари ин бузургон
Кӯрии ту мусаллам аст,
Омин!

Чаҳли мураккаб аст
бесавод хондан
як халқи тамомро,
ки таърих дошта,
таърих офарида.
Савод худ чист?
Ту хиради халқ,
фитрати халқ,
заковати халқ,

цибиллати халкро бубин,
ки ҳам худро
ва ҳам ворисонро
аз гирдоби таърих
барои фардо
саломат дошта!

Онон—
он «бесаводон»
дар сар дастор
дар фуруғи шамъ
бедиплом
бе хатми дорулфунун
бе дифои унвон
бе даъвои мукофот
бе талоши навраҳон
бекасу бенаво
беаошӯ вазифа
бесавод буданд то бад-он чо,
ки мекарданд иншо
ҳиҷои сабз,
сухани дӯшиза,
ҳатто қавоиди улум,
аз хок то анҷум
буда манзум.
Шеърҳо гуфтанд
шеърҳои офтобӣ—
пурнуру пуршӯр
аз ишқу озодӣ,
Аз обу ободӣ,
аз доғи қисмат,
аз ранчу мехнат,
аз бедоди шох,
аз нанги боргоҳ,
аз рӯҳи озод—
рӯҳи нофармон,
аз қиёму нухзат
бо замон
бо ҷаҳон
бо ҳафт осмон.

Инқилобе карданд
дар илму фан
дар суҳан

дар мағзи инсон
дар рӯҳи инсон,
ки билотардид
метавон гуфт
бо ҳама нозиш,
ки Инкилоби Ленин
қатрае об хӯрда
аз даръеи Шеъри Ачам...

Инкилобе карданд
дар мафкураи хокиён,
ки имрӯз
ҳазор афсӯс
номзадҷаҳое,
ки аз савлаташон осие мегардад,
докторҷаҳое,
ки аз ҳайбаташон
замин меларзад,
бо унвонҳои сақил,
бо ҷузвдонҳои дамида,
бо қифҳои пундида
бо салобати пуч
бо маҳобати хушк
бо дараҷоту мақомот
очизанд бирасанд
ба кунҳои эҷозии онон;
очизанд
байтеро,
талмеҳсро
маъно кунанд
аз Бедил.
Як будъеди адаб
қобил нест
«Ғиёс-ул-луғот»-е
биофарад
барои ифтихор,
барои халқ.
Аммо замоне
марди бофарҳанге
дар Ҳинд
бо ҳама бесаводӣ
тадвин кард онро,
то набарем аз ёд
забони модарамонро.

Имрӯз як бунъеди илм
қодир нест
«Маснавӣ»-ро
тафсир бикунад
ё «Девони кабир»-ро,
ки бори маънояш
ба сад корвон
гаронӣ мекунад...

Имрӯз мо
аз рӯи муҳосаба
босаводем саросар.
Яъне чӣ?
метавонем
навиштан,
хондан аз қоғаз
пурғалат, пурлакнат,
ариза навиштан
аз лағзишҳои ҳамдигар,
чоҳ кофтан
бо нӯки қалам
барои аҳли ҳунар:
Овах!
Чӣ бозёфте?
метавонем ҳатто
аз рӯи қоғаз
алвидоъ гуфтан
гиристан
дар чанозаи падар,
модар
ёру бародар,
мардони номвар...
Аммо хирад ку?
Ку хиради музаффар?
Ин ҳама савод нест.
Савод факат
шинохтани нуқот нест.
савод—
иншод кардан,
офаридан,
бунъед кардан
эъҷоз овардан,
барафрохтан,
замон сохтан,

чаҳон сохтан
алғараз,
инсон сохтан,
ё лоақал
қадри инсонро шинохтан
ва рӯҳи ўро
навохтан аст!

Аз ин лиҳоз
Ҳар чо агар боз
бинам ё бишнавам,
ки чоҳиле
ё ғофиле
бонг занад:
Халқи тоҷик
дар ғузашта
саросар...
ўро мехонам
ба чанги рӯёрӯ,
аз пушти сар
забонашро
мекашам,
мекушам!

Зеро ман
аз тухми ононам,
вориси он бесаводонам
ва зиндаам ба номи онҳо
чун давоми онҳо.
Ва зинда бод ман
ва афроде мисли ман,
ки рустаем аз ин хок,
ва хок мешавем дар ин хок—
хоке, ки аз ҳар заррааш
мерасад ба димоғи чаҳон
бӯи ифтиҳор,
бӯи эътибор,
бӯи шеърӣ худоёна,
бӯи нубуғи фарзона,
бӯи фарҳанг,
бӯи номусу нанг.

ДУОҶО АЗ РОҶҶО

Ман мегузарам аз роҳ,
дӯшизаи қашанге
лоба мекунад
то ба манзилаш бубарам,
рад мекунам хоҳиши варо,
зеро
бори малоҳаташро
мошнни ман
наметавонад бикашад...

Ман мегузарам аз роҳ,
Масте афтону ғалтон
бо чашмони хуморбаста
дудафта
тавалло мекунад,
рад мекунам хоҳиши варо
зеро
накӯии ман
дар ёди ӯ нахоҳад монд.

Ман мегузарам аз роҳ,
марди ғалчае
пурбадане
шикамдамидае,
ки пайкари пурсалобаташ
як хиёбонро пур мекунад,
ва дуди сигаретааш
хола бар моҳ мезанад,
даст мебардорад
то ба манзилаш бибарам,
рад мекунам хоҳиши варо,
зеро
ӯ чӯёи роҳе нест,
ӯро аз дардҳои инсонӣ
дар чигар оҳе нест...

Ман мегузарам аз роҳ,
зане обастан

бештар буданд,
хеч кас дар нимароҳ намомонд,
ё раҳгум намезад.

Ман мегузарам аз роҳ,
Маро на мошин мебарад
аз манзиле ба манзил,
балки мебарад маро
дуохон пирон,
пирони соҳибназар,
соҳибдил.

АЪМО

Одами аъмо
доимо
«менигарад» сӯи само.
Тира менамояд
пардаи сафед
дунъёи равшанро,
аммо меёбад
моварои тирагиҳо
роҳи рафтанро.

Пилқояш
мепаранд,
метапанд
чун ларзаи мавҷ
ё су-суи нур;
мижжагонаш
болак мезананд
мисли парвона
сӯи осмон,
ки чаро
эй худо,
дили бино додӣ,
надодӣ чашми бино?

Зери осмони бениҳоят
саропо шикоят
додхоҳ,
имдодхоҳ,
аз даргоҳи таоло,
менигарад ба боло.
Дастҳояш,
пойҳояш
мепалмосанд
роҳҳоро.
Асояш—
он ягона муттакояш,
он ягона роҳнамояш
тук-тук мекӯбад

пушти замиро;
балки мекӯбад
дари гӯристонро...

Ягона
зери офоқи бекарона
асояш—
рахнамою раҳкушояш
чӯби хушкест,
ки руста аз оби дидагон—
дидагони обравон,
аммо хушкида
аз шӯрии ашки он...

Меравад,
меравад,
кӯр-кӯрона,
аммо росттар,
хамвортар, беозортар
аз ҳазор бино,
зеро аввал
мебинад чои худ
з-он сипас
мениҳад пой худ...

НИҚОҲИ МАРГ¹

Ба зери гунбади гардон,
Ба рағми дунии гардун
Зи бахт рӯй магардон,
Зи ишқ тавба макун,
Қи бо дарахти сари раҳ никоҳ мекунамат,
Никоҳи марг ба санги сиёҳ мекунамат.

Марам зи дарди муҳаббат,
Матарс аз ҳичрон,
Марав зи кӯи саодат,
Машав ба худ зиндон,
Қи бегуноҳ шарики гуноҳ мекунамат,
Никоҳи марг ба як барги коҳ мекунамат.

Ту ҳам, ки зодаи инсони орзумандӣ,
Зи хеш оламе овар, зи хеш пайдо шав.
Ту ҳам, ки аз ғами дунёе насибае дорӣ,
Ду рӯз муштугиребон ба ҳукми дунёе шав.
Ту ҳам, ки зодаи ишқи ду ошиқи зорӣ,
Барои хотири онҳо давоми онҳо шав.
Чӣ суд аз ғами пинҳон?
Зи оби дида чӣ суд?
Чунон зи ишқ диле об кун, ки дарёе шав!

Зи ишқу ошиқӣ парҳез? Ҳақ надорӣ ту!
Агарчи омадӣ танҳо ба арсаи дунёе,
Агарчи меравӣ танҳо ба ҷаннати насья,
Ҳиёнатаст ба Инсон, агар равӣ танҳо.
Ту лоақал ба дили хеш захми ишқе хӯр,
Ва ё талотуме афкан ба кӯчаи дилҳо,
Вагарна инчунин зистан киروي мурдан нест,
Қи на шароби шаробӣ, на сиркаи сирко...

¹ Ишора ба он одатест, ки ҳар касе издивоҷ накарда аз ҷаҳон бигзарад, рӯзи ҷаноза ба дарахте, санге ё буттае никоҳ баста, ба ҳок месаупорандаш то ба он дунёе танҳо наравад. (Г у я н д а).

Ба инчунин сару сурат,
Ба ин камолу ҷамол
Зи бими дарди муҳаббат,
Зи рӯзгор манол!

Ба ҳаққи аллаи модар,
Ба ҳаққи панди падар
Зи бахт рӯй мегардон,
Зи ишқ тавба макун,
Ки бо дарахти сари раҳ никоҳ мекунамат,
Никоҳи марг ба санги сиёҳ мекунамат!

* * *

Эй Табиат!
Рӯзи дафнам
Боз як он зиндаам кун,
То бидонам дӯстонам дар чӣ ҳоланд,
То бигӯям дар азон ман наноланд.

Як назар то бинам аз аъдон ман
Қист дар худ шодмон аз мурдани аъзон ман.
Бингарам: аз душманонам
Қист ҳозир дар сари тобуту мегирьяд зи шодӣ—
Заҳрханде баҳри ӯ такдим созам,
В-аз сари тобути худ дураш биронам..

Бори дигар бингарам бар чашми ёрам,
Пас равам осуда бар кунчи мазорам..

ЭЙ ДАРАХТИ БЕЗАБОН

Худ табарро даста бидхй,
То бибуррад решаатро.
Мебурандат,
Мебарандат,
Ин чй савдо?
Ин чй дуньё?

Аз ту месозанд чўби дорҳо,
Аз ту месозанд чўби гўрҳо.

Эй дарахти безабон!
Баргҳо оё забонат нестанд?

УЗРИ ЛАНГ...

Туро ман мешиносам, тухми носабзидаи дехкон,
Ки мемонӣ ба шеъри носуруда,
Ё насиби норабуда,
Ё умеду орзуи монда дар дил,
Аз талоши зиндагонӣ монда гофил...

Тумо ман мешиносам, хӯшаи помолгардида,
Ба монанди ҳавасҳои ҷавонӣ,
Ба сони ишқи новарзида,
Дар як кунчи дил монда чу ганчи бостонӣ.

Шуморо мешиносам, чашмаҳое,
ки ба дарьёҳо наёмезед,
Ба тӯфонҳо напардозед,
Ба соҳилҳо набистезед.

Шуморо мешиносам, рӯдҳои масти тӯфончӯш,
Шуморо ром карданду миёни
соҳили маснӯъи қолабсон
Басо бечӯшу бешӯру забонбаста равон ҳастед.
Чу шерӣ баста дар занҷир,
Марас бар гардану феъли табиатзоди
худро бурдаед аз ёд.

Шумо, эй рӯдҳои нурзоянда,
Ки месозед равшан роҳҳои дури оянда!
Ҳаметарсам, ки рӯзе соҳиботон
бахри шамъе зор хоҳад шуд,
Сари сарчашма охир ташна хоҳад мурд,
Аз ин сарчашмадорӣ худ чӣ хоҳад бурд?

Шумо—дастихуши ин зӯрдастонед,
Ки аз афсунашон гум мешавад
афсонаи ҳастӣ.

Шумо — маҳруми асли худ,
Шумо—афғонаи ҳастӣ!

Шуморо мешиносам, сангҳои зери по монда,
Зи асли худ ҷудо монда!

Агар дасти хунарманде шуморо метарошид,
Ба рағхотон равону рӯх мебахшид,
Бузургони ҷаҳони мозию имрӯзро бас буд,
Ки аз як порай бечонатон ҷони абад ёбанд...

Шуморо мешиносам ҷумла гулхое,
ки хушбӯеду беҳамто,

Ва чун дӯшизаи зебо
Ваё мисли ҷавони қобилу доно
Шуморо мекананд аз шох ё аз беҳ бепарво,
Валекин чун гули беор мерӯянд
ноинсофу нокасҳо...

Шумо, эй барраҳои ҷаъдмӯ,
Зебо чароед?
Ба монанди гули хушбӯ,
Шуморо мекушанд охир!
Шуморо ҷаъдмӯӣ мекушад ё нафси инсонҳо?
Шумо арзандаи онед,
Ки зебоӣ шавад қурбони зебоӣ,
Вагарна қист зебоиву доноиву яқтоӣ?

Ҷавонмаргон!
Агарчи талхияшро як дили ҳассоси шоир
мекунад эҳсос,
Валекин зиндагонии шумо
як лаҳзаи бисёр ширин аст
Вагарчанде ки дида ё надида ин ҷаҳонро,
зуд мемирעד
Ҷавонмаргӣ дар ин дунёи
аблақ расми дерин аст...

Ҷавонмаргон!
Агарчанде наояд заррае имдод аз дастам,
Шуморо мешиносам хубу ҳамдарди шумо ҳастам!

ХУШКРҮД

Хушкрӯди зормонда зери гардун!
Соҳилонат як замон пуроб буданд.
Дар дили ту чун фурӯғи зиндагонӣ
Ахтарон дар ҳалкаи маҳтоб буданд.

Бӯсаҳои обдори мавҷҳо
Об медоданд лабҳои туро.
Ахтарон дар шишаи оби зулол
Нур медоданд шабҳои туро.

Рӯи обат обрӯе доштанд
Ошикон бо дилбарон заврақсавора
Қаҳқаҳи гулдухтарон чун қаҳқаҳи амвоҷи ту
Мерасид аз ҳар канора.

Хушкрӯди зормонда!
Оби ту аз бар гузашта?
Ё мисоли саргузаштат
Қатра-қатра обҳо аз сар гузашта?

Соҳилонат чордеворанд бекас,
Чордеворе, к-аз он ҷо соҳибонаш кӯч баста.
Монда чун гаҳвораи бетифл он деворҳо
Ёд меоранд аз дидорҳо.

Ҳамчу даръеи дили шоир ту ҳам вақте
Пур аз туғъёну тӯфону тарокум будай.
Пур зи ларзиш,
Пур зи шӯриш,
Пур зи ташвишу талотум будай.

Лек акнун
Ҳолӣ мондӣ
Чун дили шоир,
ки гуфта шеърхояшро саросар,
Чумла тӯфону талотумҳои даръеи дилашро
Монда дар девону дафтар,
рафта аз даҳр...

Хор мондӣ,
Зор мондӣ ҳамчу оғӯши тижӣ,
Аз канорат ёр рафта.
Обҳо аз синаи ту
Ҳамчу ашк аз чашми ғамбемор рафта.

Бо лаби хушку дили беишқу оғӯши тижӣ
Оҳ мегӯӣ ба сӯи осмон:
Ёд бод он обҳои даргузашта,
Ёд бодо саргузашти аз дилу аз сар гузашта...

Ҳамчу чашме, к-аз гиристан
Хушк гашта ашкдонаш,
Ту намегирӣ,
Вале мегирӣ аз андӯҳи афзун.
Мешиносам ман туро,
Хушкӯди зормонда зери гардун!

ЭӢ ОБШОР

ЭӢ обшор!

Духтари гиръени кӯхсор
Мурдаст ошиқат магар, фаръёд мекунӣ?
Муят парешу қоматат ларзону хамзада,
З-огози чашмаҳот магар ёд мекунӣ?

Ё кӯхро зи дарди худ огоҳ мекунӣ?
Ё ашки кӯхро ба дили хок мебарӣ?
Гумкардаҳои хешро меҷӯӣ мисли мо,
Ё бар гузашти зиндагӣ афсӯс мехӯрӣ?

Ҳар санг бар шикоятат овоз медиҳад,
Аз нолаҳои ту дили санг об мешавад.
Аз сангҳо ба сангҳо бархӯрда ашки ту
Бетобу беқарор чу симоб мешавад.

Доманкашону дилкашол аз қуллаҳои кӯх
В-аз чашмаҳо чудо шуда сарзер меравӣ.
Фарзанди кӯхҳои баландиву оқибат
Сӯи нишеб аз паи тақдир меравӣ.

ЭӢ обшор, ғам махӯр, он чашмаҳои ноб—
Он чашмаҳои муждарасон ҷовидонаанд.
Сарзер меравӣ, машав аз хеш ноумед,
Он кӯхҳои пиру ҷавон ҷовидонаанд!

* * *

Хонаат чунки дар лаби даръест,
Ҳар сахар бинӣ рӯи даръёро.
Хонӣ аз хатти печ-печи мавҷ
Номаи орзуи даръёро.

Ҳар сахар рӯй шӯӣ дар даръё,
Нӯки мӯят дар об ҳалқа занад.
Мавҷи бетоб баҳри побӯсат
Бо ҳазор изтироб ҳалқа занад.

Бинӣ ҳар субҳ: гуӣе даръё
Чун ту дорад шитоб чониби кор.
Кори ту якнавохту якранг,
Кори даръест лек нотакрор...

Мезанад мавҷу меравад даръё,
Аз дари хонаат шабу рӯзон.
Дили даръеест сарду гилбаста,
Дили ту пур зи оташи сӯзон.

Он чунон оташе, ки то бокист,
Ҳеч даръё наметавонад кушт.
Он чунон оташе, ки бо сад қасд
Балки дунё наметавонад кушт.

Баски ҳар лаҳзае ту мебинӣ
Латмаи мавҷу тоқати сохил.
Баски медонӣ дар лаби даръё
Қадри даръёву қадри
даръёдил...

Мезанад мавҷу меравад даръё,
Соҳили чап варосту соҳили рост.
Мисли даръё яқин намемирад
Зиндагӣ кард ҳар кӣ бо дили рост.

Ишқ ҳам филмасал агар даръест,
Мисли даръё варо ду соҳил нест.

Ташнаю бенасиб дар соҳил
Он бимонад, ки ошики дил нест.

Ошики дил тавонӣ он гаҳ буд,
Ки ба қадри маоли дил бирасӣ.
Чун табибе ба бистари бемор
Ба ҷавоби суоли дил бирасӣ...

Хоҳамат ишқ—ишқи даръе,
Ки ба даръе чунун биёмӯзад.
Хоҳамат бахт-бахти яктое,
Ки дили зиндагӣ биафрӯзад.

Хона дорӣ чу дар лаби даръе,
Рӯзгорат ба сони даръе бод.
Эман аз ҳилаи инонгирон
Ишқи ту ҳаминони даръе бод!

* * *

Бо ту будам соате то умри дигар ёфтам,
Муфлисе будам, ки ногаҳ хирмани зар ёфтам.
Бо ту бикшодам тилисми розҳои сар ба мӯҳр
Бар ҷаҳони ҳусну зебоии дил дар ёфтам.

Як дам аз чашми бади дунё нӣҳон будем мо,
Лаб ба лаб бинҳодаву лабташнагон будем мо.
Дар канори зиндагӣ як дам канор андар канор
Фориғ аз кори ҷаҳон андар ҷаҳон будем мо.

Дасти кӯтаҳ доштам то соиди симини ту,
То чӣ ҷои он, ки хоҳам гӯшаи болини ту.
Метапидам беумеди бахту мегуфтам ба дил.
Талх бошад зиндагӣ беҳандаи ширини ту.

Ин дами хуш ҳам гузашту боз ҳам хоҳад гузашт,
Умри мо бо ёди ин дам дам ба дам хоҳад гузашт.
Эй басо дарёе бихушқад то бидонад рӯзгор
Мисли мо дарёедиле аз даҳр кам хоҳад гузашт.

* * *

Ташнаам, ташнаи дидори худоёнаи ту,
Ташнаам, ташнаи оғӯши пурафсонаи ту.
Ташнаам бо ҳама девонагию мастии хеш,
То шиносанд маро ошиқи девонаи ту.

Ташнаам дар лаби даръён дилат, метарсам,
Ки агар об хӯрам, банди дилам месӯзад.
Ҳар чи наздик туро бинаму дил бикшоям,
Чонам он кадр зи дури ба алам месӯзад.

Ташнаам бо ҳама эҳсоси хурӯшони дилам,
Ташнаам, ташнаи эҳсоси таболудай ту.
Ташнаам бо ҳама аҳволи парешони дилам,
Ташнаам, ташнаи аз ишқ наёсудай ту...

Ташнаам, ташнаи он чашмаи зебову меҳр,
То бадомӯзи лабони ту кунад ташнагиам.
Ташнаам, ташнаи лабҳои чу ман ташнаи ту,
Эй худо, ҳеч мабодо шиканад ташнагиам!

* * *

Ту шеъри Саъдӣ мехондию ман рӯи ту медидам,
Ман аз ҳар байти Саъдӣ байти абруи ту медидам.
Чу шеъри дард мехондӣ зи ишқу аз шикасти бахт,
Дили худро шикаста дар сари кӯи ту медидам.

Садоят ларзахое дошт—рамзи ларзаҳои дил,
Нигоҳат бозгӯ мекард дарди бедавои дил.
Зи дарди бедавои дил ғазал хондию донистам
Ту ҳам печидаӣ, шукри худо андар балои дил.

Ту медонӣ, ки ман аз мардуми хунсард дилгирам,
Зи даъвои даҳанмардони худ номард дилгирам.
Ман аз ҳар аҳли дарде, ки бихонад шеър, меболам,
Зи охи бардурӯғи шоири бедард дилгирам.

Ту онӣ, ки тавонӣ бо дили ман ҳамнаво бошӣ,
Балои ҷони ман бошию худ дур аз бало бошӣ.
Ту битвонӣ диламро рӯи каф гирию бинвозӣ,
Агарчанде ба ҳукми сарнавишт аз ман ҷудо бошӣ.

Туро ман бо ҳама сӯзу навоят дӯст медорам,
Туро ман бо бисоти дардхоят дӯст медорам.
Бимон бо дардҳои ишқ то дар сина дил дорӣ,
Туро ман бо дили дардошноят дӯст медорам.

* * *

Боз омадӣ ба хилвати андешаҳои ман,
Боз омадӣ барои ман, танҳо барои ман.
Дар гесувони беғамат атри баҳорҳо
Дар дидагони равшанат нури бақои ман.

Боз аз вучуди хокиям оташ забона зад,
Эҳсоси ғамшиноси ман авчи тарона зад.
Боз ин дили шаҳиди ман дар ҷанги ақлу дил
Сар тофт аз ҳақиқату андар фасона зад.

Боз офтоб ин саҳар бар ман нигоҳ кард,
Боз осмон ба бахти ман авфи ғуноҳ кард.
Як лаҳза зиндагонии афсонаранги ман
Бо ман нишасту фанду фиребаш паноҳ кард.

Мову ту омадем, ки аз дил садо кунем,
Бошад, ки як-ду рӯз ба ҳам муддао кунем.
Оё чӣ кардаем, ки аз хашми зиндагӣ
Бо ҳам наёмадем, ки бо ҳам бақо кунем?

Эй қомати баланди ту шеъри баланди ман,
Ҳам фанди умри ман туй, ҳам низ панди ман.
Ман дилписанди зиндагон бошам ба зиндагӣ,
То дилписанди тустам, эй дилписанди ман.

Эй қомати расои ту бахти расои ман,
Эй бо тамоми беҳудӣ ишқат худои ман,
Бошам фақат барои ту, танҳо барои ту,
Бошӣ агар барои ман, танҳо барои ман!

То тӯй, дар дили ман шӯру наво хоҳад буд,
Дар саропои ту дил бесарупо хоҳад буд.
То ҷамоли ту чунин бахтнамо хоҳад буд,
Зиндагиям ҳама пурнуру сафо хоҳад буд.

Чӣ кунам, беасари ишқ басо вақт гузашт,
Вақт бигзашт ваё аз кафя мо нақд гузашт,
Вақт бигзашт ваё аз раҳи мо бахт гузашт,
Ки аз ӯ доғи ниҳон дар дили мо хоҳад буд.

Бош худрову маро аз дили афсурда маҷӯй,
Ба гулистон, ки расидӣ, гули пажмурда мабӯй,
Чун ба дарёе бирасидӣ, сухан аз ҷӯй мағӯй,
То маро бо ту раҳу расми вафо хоҳад буд.

Ман туро сохтаам ҳамчу худои дили хеш,
Ман туро ёфтаам чун раҳи сарманзили хеш.
Рӯди кӯхам, ки туро ёфтаам соҳили хеш,
Ба умеде, ки дилам комраво хоҳад буд.

Шодмон бошу ҷавон бош барои дили ман,
Ҳар кучо бошӣ, чунин бош сазои дили ман.
Оҳ, нарҳез кун аз рӯзи азои дили ман,
Ки маро бе ту ҳама умр азо хоҳад буд.

То ту ҳастӣ, зи ту уммеди бақоям ояд.
Чун биёӣ зи раҳе, хотираҳоям ояд.
Аз дару боми ту ҳар лаҳза садоам ояд.
Гар зи ёдат биравам, хотираҳо хоҳад буд.

Ҷои афсӯсу дарег аст, ки бо ҳукми казо
Бигзарад ин ҳама ошӯби чунун аз дили мо.
Гар ба пирӣ бирасам бо ҳама ин хотираҳо,
Ёди ту дар кафи ман ҳамчу асо хоҳад буд...

* * *

Боз баъди сафари дуру дароз
Шафақи рӯи туро мебинам.
Боз дар чашми ту бо ачзу ниёз,
Шарҳи сад чуну чаро мебинам.

Боз месӯзаму месӯзам боз
Пеши ту бо нафаси сӯхтаам.
Мекунам даст ба сӯи ту дароз
Бо дили шӯхи бадомӯхтаам.

Байни ишқи ману ту ҳадде нест,
Лек дар қисмати мо садде ҳаст.
Байни ишқи ману ту ҳадде нест,
Лек дар қисмати мо ҳадде ҳаст.

Лаҳзае бо ту ҷаҳони дигаре,
Баъд аз он боз ҷаҳон ёди ту аст.
Гар худо дода насибам ҳунаре—
Дидани хусни худододи ту аст.

Ман туро аз ғаму шодии ҷаҳон
Бо дили ташнаи худ мечӯям.
Менавам баҳри ту сад бор ҳазон,
Боз чун сабзаи нав мерӯям.

Мешавад бе ту ҳаётам охир,
Лек ҷовид ба сад ачзу ниёз
Рӯҳи норозии ман аз тақдир
Мекунад даст ба сӯи ту дароз...

* * *

Дар буттаҳои гул нашкуфта ғунчаест,
Дар нуки шохҳо баргест вопасин.
Нашкуфта меравад он ғунча аз ҷаҳон,
Он барг мефитад рухзард бар замин.

Дар боғи тирамаҳ ҳузни димоғсӯз,
Ҷуз зардии ҳазон нақшу нигор нест.
Аз хашхаши ҳазон ояд навои дард,
Дар боғи тирамаҳ атри баҳор нест.

Бар фарши пурҳазон бигзорӣ чун қадам,
Ҳар барг зери по афсӯс меҳӯрад,
Яъне ки одамӣ аз созу барги умр,
Рӯзе, ки бигзарад, барге намебарад.

Холист дашту кӯҳ аз оҳи ошиқон,
Гӯё ки тирамаҳ ноошиқона аст.
Дилсардие агар дар ишқ кора кард,
Дамсардии ҳазон ӯро баҳона аст.

Дар чор фасли сол ошиқтарам ба ӯ,
Ин ҳам гуноҳи ман, ҳам бегуноҳияст.
Қай тарсад аз ҳазон ин ишқи беҳазон
Чун ибтидои ӯ худ тирамоҳияст.

* * *

Ба он рӯю ба он мӯю ба он чашм
Ту бояд мешудӣ ҳамсӯхбати ман.
Ба он хусне, ки беҳ аз шеъри олист,
Ту бояд мешудӣ ҳамкисмати ман.

Ту бояд медавидӣ ҳамраҳи ман
Зи дунболи ҳавасҳои фиребо.
Ту бояд мепаридӣ чун фаришта
Зи дунболи ҳаёлам то фалакҳо.

Агар ёри дилам мебудӣ, шояд
Дили маъсуми ман равсо намешуд.
Ту мебудӣ агар, андар сурудам
Чунин сенуктаҳо пайдо намешуд.

Агар андар дилам ҷои ту холист,
Чунон холист ҷоят дар сурудам—
Ба ҷои номи ту дар дафтари хеш
Басо сенуктаи мубҳам фузудам.

Агар ёри дилам мебудӣ, шояд
Ту пур мекардӣ он сенуктахоро.
Сурудам дуртар парвоз мекард
Мунаввар карда паҳнои фазоро...

Ту бояд мешудӣ ҳамхонаи ман,
Зи хотир бори хотир мегирифтӣ.
Ба он хусну ба он эҳсоси лабрез
Ту бояд ёри шоир мегирифтӣ...

* * *

Аз миёни кӯчаҳо чун бигзарӣ,
Хонуми зебои атласпираҳан,
Ёдам ояд сарфарозиҳои ту,
Ёдам ояд саргарониҳои ман.

Ошиқат будам, ки дар дил то ҳанӯз
Нағмаҳое дораму шеърӯ суҳан.
Рафтам аз худ, рафтам аз ту бархато,
Дер шуд акнун ба худ боз омадан.

Баъд дониستم дар ин шаҳри ғариб
Як ту донӣ қадри парвози баланд.
Як ту донӣ қадри сӯзишҳои дил,
Як ту донӣ қадри эҳсоси баланд.

Баъд дониستم дар ин шаҳри шариф
Як тӯӣ дардошноӣ ҷони ман.
Ман ба сад дил ошиқат будам, дарег,
Бори дигар дер шуд ошиқ шудан.

Баъд дониستم, ки оби рафта рафт,
Хонуми зебои атласпираҳан,
Меравам дар ҳасрати рӯят зи даҳр
Чун ғарибе дар ғами хоки Ватан...

* * *

Ҳар гаҳ аз раҳ гузарӣ, медонам,
Ки зи роҳи дили ман мегӯзарӣ.
Аз тапишҳои дилат мехонам,
Ки зи роҳи дили ман мегузарӣ.

Ҳар гаҳ ошуфтатар аз ман бошӣ,
Дасту по баста кунӣ исьёнҳо,
Бо лаби баставу чашмони фарох
Хонӣ лаънат ба ҳама ҳичронҳо.

Дилат он гӯшаи бекас хоҳад,
Ки ту фаръед занӣ сӯи само:
Ҳон, дили гумшудаи ман чун аст?
Ҳон, ман аз умр чӣ мехостамо?

Боз дар хилвати андешаи хеш,
Бандӣ уммед ба фардои дигар
Толиби нашъаи ноидаи ишк,
Ташнаи файзи таманнои дигар.

Ҳар гаҳе сӯи ман оӣ, бинам:
Дили ошуфтаи ман меояд.
Ҳар гаҳе сӯи ман оӣ, гӯям:
Шеъри ногуфтаи ман меояд...

* * *

Эй бурчи хаёлҳои ширин,
Наздик бие, ки даст гирам.
Ё домани ту ба даст орам,
Ё чашм ба сӯи ту бимирам.

Ночуста туро, хаёл кардам
Осуда насиби дил хӯрам ман.
Чун цуста наёфтам, аён шуд,
Якумр фиреби дил хӯрам ман.

Сад бор умеди ман туро ёфт,
Сад бор зи кӯтаҳӣ раҳо кард.
Сад бор туро бисохт дар ман,
Сад бор туро зи ман чудо кард.

Ман дур зи ту, ту дур аз ман,
Ман мегузарам, ту безавоӣ.
Эй бурчи муҳаббати фиребо!
Эй бурчи саодати хаёли!

* * *

Хобҳои ману ту ковиши дил,
Хобҳои ману ту бедорист.
Баски дилдории мо буд чу хоб,
Хоби мо ёде аз он дилдорист.

Мекушандам ба дусад тиру камон
Дар шабони сияхи кобусӣ.
Баҳри ту ҷони маро месӯзанд
Дар баҳои ҳама ин чонсӯзӣ.

Гох дар хоб ба ёди рухи ту
Рӯ ба рӯи ту басо мегирьям.
Гох баҳри ту чу як ошиқи пок
Дар раҳи аҳду вафо мемирам.

Лек чун субҳ дамад, мебинам,
Ки ҳамон дур зи оғӯши туам.
Дар миёни ҳама ин дорумадор
Бо ҳама дард фаромӯши туам.

Бо вучуди ҳама ин медонам,
Ки муҳаббат гули ноҷидаи мост.
Он чи дар хоб шабон мебинем,
Ҳиссаи қисмати ноҷидаи мост...

* * *

Боз даръёву боз кӯҳаи мавҷ
Об мезад ба оташи дили ман.
Боз ҳам шавқу шӯри даръёӣ
Буд баҳри навозиши дили ман.

Баста буданд чашмҳои туро
Бӯсаҳоям чу мӯҳри Давлати дил.
Ҳар ду будем рӯ ба рӯ бо яшк,
Чун тамошогарони санъати дил.

Қӯрмаҳтоб дидбонӣ дошт,
Ёлае буд дидбонгоҳаш.
Зиндагӣ чист? Ман нафаҳмидам,
Гар ту фаҳмидаӣ, бигӯ роҳаш...

Ин ҷаҳон чист? Ман надонидам,
Ғайри он ки ту худ ҷаҳони маӣ.
Кистам? Чистам? Худо донад...
Ғайри он, ки ту роздони маӣ.

Ё худо, ҳарфи ман зи даръё буд!
Ту ба даръё нигоҳ мекардӣ.
Ман шукӯҳи гуноҳ мечустам,
Ту ҳазар аз гуноҳ мекардӣ.

Лаби даръё зи доғи рафтани умр
Шаб ҳама шаб таронахонӣ дошт.
Дар сурудаш,
ки бесухан меҳонд,
Чистонҳои зиндагонӣ дошт.

Акси фаръеди рӯд меомад
Аз талу нуштаю зи ҳар гӯша.
Дар дили рӯд базми анҷум буд,
Дар канораш ситораи кӯша...

Зарҳалӣ буд зи нури маҳ даръё,
Дар нигоҳат ситора меларзид.

Як дами ошиқни ме он шаб
Ба дусад соли умр меарзид.

Дод аз дасти ташнакомни ман!
Дилам аз диданат наёсояд.
Бо чунин ишқ меравам аз даҳр?
Бахудо, боварам намеояд!

* * *

Навбахор омад, гули ман,
Бе ту бо борон гиристам.
Бе ту бе ашки намоён
Дар бари ёрон гиристам.

Навбахор омад, гули ман,
Шишаи яххо шикастанд.
Дар ҳарими гул ба сахро
Ошиқон дастобадастанд.

Навбахор омад, гули ман,
Гул ба ту бахшиданӣ шуд.
Бо хаёли рӯи сабзат
Рӯи олам диданӣ шуд.

Навбахор омад, гули ман,
Дар лаби даръё нишастам.
Бо хаёли чашми даръёт
Бе ту бо даръё гиристам.

Балки бе ту мисли даръё
Байни ду соҳил гиристам,
Балки бе ту бар гузашта,
Бар худу бар дил гиристам...

* * *

Ҳарчанд дурӣ аз ману аз ошъёни ман,
Бо меҳри худ нишастай дар мағзи ҷони ман.
Дар олами хаёлие, эй меҳрубони ман,
Аз дур ҳар нафас маро фаръёд мекунӣ.

Ҳар гаҳ, ки сарду бетараф чун санги соҳилам,
Бо рӯҳи варшикастае дар банди мушкилам,
Меой дар хаёламу дар ҷону дар дилам,
Шеъри наве ба дафтарам иншод мекунӣ.

Ҳар гаҳ, ки беилочаму ояд бадам зи худ,
Офок танг оядам дар чанбари сукут,
Меой чун фариштае аз осмон фуруд,
Як дам маро зи хештан озод мекунӣ.

Дар чашми туст шӯълаи тасвири зиндагӣ,
Дар дасти туст санъати тақдири зиндагӣ,
Дар байни ин талотуму таъчили зиндагӣ,
Ёдат ба хайр гар моро ҳам ёд мекунӣ!

* * *

Ман ба ҳар чое, ки рафтам,
Раҳ ба раҳ хондам тарона
Мондам аз худ як ҳақиқат,
Мондам аз худ як фасона.

Ман ба ҳар чое, ки рафтам,
Буд роҳам чониби ту.
Ишки ту буд соҳиби ман
Ишки ман буд соҳиби ту.

Ман ба ҳар чое, ки рафтам,
Будӣ ту дар синаи ман,
Ё чу баҳти нақди дастам,
Ё ғами деринаи ман.

Ман ба ҳар чое, ки рафтам,
Роҳ сӯи манзилам буд.
Пеш-пеши ман муҳаббат,
Пеш-пеши ман дилам буд..

РОҶИ УМР

Гаҳ дар ғами чон, гаҳ дар ғами нон,
Доғ аз пай доғ, зарб аз пай зарб.
Гоҳ аз пай ин, гоҳ аз пай он—
Яъне ҳамеша ҳарб аз пай ҳарб...

Чу хонам шеърҳои тозапардоз—
Ба ранги нав ҳама такрори пешин,
Бигӯям,— офарин бодо ба Хайём,
Ки бечоиза гуфт абъети рангин!

Чу хонам шеърҳои бефуруге,
Ки натвонанд боре дил барафрухт,
Бигӯям,— офарин бодо ба Хофиз,
Хамир шӯронда шӯри шеър омӯхт!

Чу мардум соли навро қашн гиранд,
Ба хони пур зи неъмат, чоми лабрез,
Бигирам қашн ман соли кӯханро,
Ки бе соли кӯхан Соли наве нест!

* * *

Касе, ки хост шоир бошад, аммо
Зи дасташ байти ғаррое наёмад,
Ба безарфии худ қоим шуду рафт,
Аз ин савдои бесомон саломат,

Зи мо сад бор шоиртар бувад ӯ,
Зи мо сад бор кодиртар бувад ӯ.
Сазад хонандагонашро дӯст доранд,
Ба ин сон шоире ихлос оранд...

* * *

Он чунон гоҳ меравам аз худ,
Ки замини замон намедонам.
Он кадар гаҳ ба хеш меоям,
К-аз ҳама беҳудӣ пушаймонам.

Яктана чанг мекунам бо даҳр
Дар чаҳони мазоку эҳсосам.
Мезанам дод, мекунам фаръед,
Бесадо бо тамоми овозам.

Ман хамӯшам, валек метаркам
Ҳамчу санге зи гармии хуршед.
Чун замин гоҳ-гоҳ мечунбам,
Мекунам сӯи гофилон таҳдид.

Ки ман он кадр нестам хомӯш,
Ки ман он кадр нестам хунсард,
Гар маро дидаед бемикдор,
Нестам беҳамияту бедард!

Зиндагӣ—корзори суду зиён,
Чанги рӯҳу мазоку афкор аст.
Дар назар ҷумла зиндаанд, вале
Эй аҷаб нимкушта бисъёр аст.

Беҳабар бар набардгоҳи ӯ
Омадам бесилоҳу беиспар.
Будам он кадр пурдила мағрур,
Будам он сон ҷавони худбовар.

Рӯз аз рӯз лек мебинам,
Ки маро зиндагӣ мусаллаҳ
кард.

Ки маро бо худам шиносонид,
Аз сиёҳу сафед огаҳ кард.

Булфузуле чу бенишонам хонд,
Шуд намудортар нишонаи ман.

Аблахе гар даричаро бишкаст,
Тозатар шуд ҳавои хонаи ман.

Ман дар ин корзори бедовар
Аз касе ҳеҷ гаҳ наметарсам.
Меравам, меравам ба сад оҳанг,
Аз ҳаму печи раҳ наметарсам.

Аз тунукмоягон надорам бок,
Гарчӣ сад тири кинаам бирасад,
Ман зи теғи забони худ тарсам,
Ки мабодо ба синаам бирасад.

З-оташи пурзабонаи дили худ
Гаҳ ба ҳоли пареш метарсам.
Ман фақат дар ҷаҳони пурушӯб
Ростиро,
зи хеш метарсам...

ЧАШМАИ ШОИР

Бо чунин ном Худгифи Соя¹
Чашмае дорад—Чашмаи шоир.
Номи зебост, номи руҳангез,
Табъи касро ҳамекунад тасхир.

— Лек афсӯс,— худгифие гуфт:
Чӯши онро касе кучо дида?
Сар занад навбахор агар як рӯз,
Рӯзи дигар бубинӣ хушкида.

Боз гуфто: зи Чашмаи шоир
Лаб ба гуфтор нокушудан бех.
Чашмае мисли он агар бошад,
Шоире мисли он набудан бех...

¹ Дехае дар Масчоҳи кӯҳна.

ТАЛОҚИ МАРЗИЧ

I

Ярч чун сели бало
Субхдам дехро фуру бурд.
Деҳаи хобида ҷовидон бихобид.
Бонги мурғе барнаёмад он саҳар
Бар сари дех нури субҳонӣ натобид.

Сахраҳо,
Харсангҳои ярч
Худ ба худ санги мазори дех шуданд.
Деҳаро бистурда аз ёди замин,
Гӯиё худ ёдгори дех шуданд.

Ёд меоранд пирон:
Гӯиё аз зери ярч
Нолае бар гӯш меояд ханӯз,
Нолаи ҷонкоҳи овози гирифта,
Нолаи талхи чигарсӯз.

Нолаи кӣ, нолаи ҷонсӯзи кист?
Нолаи ё модаре ё шоире—
Модаре, ки аз фишори ярчи бераҳм
Тифлро дар раҳми худ афшурду кушт,
Шоире, ки мурд дар лаб байтҳои нодире...

II

Қад-қади даръё биёӣ, ногаҳон бинӣ
Меравад дар коми сангистон Зарафшон,
Мешавад аз дида пинҳон.
Гӯӣ шаръёни кӯҳистон аз тапидан
лаҳзае монад фуру,
Гӯӣ фаръёди кӯҳистон танг монад дар гулу.

ҶОНИ МАСҶОҲӢ

Нуктае бояд бигӯям бар касе огоҳ нест:
Сахтҷонтар дар ҷаҳон аз мардуми Масҷоҳ нест,

Аз дили чешил¹ бирӯёнад насиби хештан,
Хок гардад дар баҳои як кафи хоки Ватан.

Эй басо «ҷӯи муаллақ» сохта—валлонахо,
То бирӯянд аз замири шахзаминҳо донахо.

Чашмаи байт аст ҳар сарчашмаи саршори ӯ,
Лаб занад рӯди Зарафшон гӯй аз ашъори ӯ.

Қурси нонаш хирмани моҳасту қурси офтоб,
Дар кафи дасташ бигунҷад ин ҷаҳони хушқу об.

Сахт ҳамчун лозури барфасти, даръё офарад,
Нарм ҳамчун бӯи вешим асту таскин оварад.

Қам бувад гӯй, ки пеши пои меҳмон бедираи
Гӯсфанде мекушад. На, на, зи роҳи ному нанг

Пеши пои меҳмони хуб худро мекушад,
Пойандозе ба пош аз пардаи дил мекашад.

Сад ҳазорон бор мемирад ба пои меҳмон
Лек бинӣ зиндатар аз ӯ набошад дар ҷаҳон...

¹ Ч е ш и л — шахчазамин, регзамин.

ЗАИФ

«Агар дар ҷои ӯ будам, ту медонӣ, бародарҷон...»

«Агар дар ҷои ту будам, дигарсон кор мекардам».

«Агар ман ҳам калон будам, ту медонӣ,

ки дар як рӯз...»

«Агар ман чун фалон будам, чунон рафтор мекардам».

«Агар ман ҷои Фирдавсӣ будам, аз баъди «Шахнома»
Ғазалҳои нишотафзову рӯхангез мегуфтам»

«Агар дар ҷои Хайёми суханпардоз будам ман,
Ба ҷуз чанде рубоӣ дostonҳо низ мегуфтам».

Чунон военамоҷад хешро ҳақдору ҷонсӯзе,
Ки гӯӣ ростӣ ҳам метавонад кард икдоме.
Фарозу шеб дар пеши даҳонаш баски яксон аст,
Ба фарқи пухтагон по мениҳад бо ин ҳама хомӣ.

Ба сахни бустонҳо гоҳ меҳаҳад занад чаҳ-чаҳ
Ба ҷои булбули шӯрида ин гунчишки жӯлида.
Ба ҷои пил меҳаҳад кашад борею сарборе
Ба роҳи зиндагӣ ин хаскаши худро насанчида.

Чунон дандон ба ҳам совида,

мушташро гирех карда,

Ба ҷои дигарон худро гузорад ин сабукандеш,
Ки гӯӣ холи ҳозир мекунад кори худовандӣ,
Ки гӯӣ як худи ӯ баҳри дунё меҳӯрад ташвиш.

Саропо даъвию лоф аст ин зоти заифу гоч,
Ки умре бурду обу нони мардум

хӯрду роҳат кард.

Ба ҷои дигарон ҳар бор меҳаҳад кунад коре,
Вале боре намегӯяд ба ҷои худ чӣ хоҳад кард...

* * *

Ман, ки мурдам, ба рӯи турбати ман
Нутқҳои дароз кам гӯед.
Монда айнак ба чашму аз қоғаз
Шарҳи сӯзу гудоз кам гӯед.

Чун бигӯед бо забони дароз
«Дар дили мост зинда ҷовидон...
Мурд Лоик, валеқ ашъораш
Зинда монад ҳаме забон ба забон...»

Андаке сабр! Як биандешед!
Ки шумо худ дилу забон доред?
Як таҳаммул кунед беқоғаз
Ки шумо худ магар нишон доред?

Нутқ аз микрофон надорад суд,
Чун забони ман аз сухан монад.
Зиндаи ҷовидон? Чи варсоқист!
Он суханҳо кай аз даҳан монад?

Чанбари гул ба рӯи турбати ман
Нӯшдоруи марги Сӯҳроб аст.
Дар дили ман чаман-чаман пажмурд
Чанбаре, ки ханӯз шодоб аст.

Аз дурӯғи шумо дилам бигрифт,
Бандаро кушт ваъдаҳои дурӯғ.
Охирин илтимос: дар сари хок
Қам навозед пардаҳои дурӯғ.

Гар бихоҳед розӣ хуспам ман,
Вар шумо з-одамӣ нишон доред,
Шоироне,
ки баъди ман оянд,
Дар сари вақт посашон доред.

Мурдаам ё ки зинда хоҳам буд,
Аз лаби рӯду чашмаҳо пурсед.

Аз ҳама ганчи синаи кӯххо
Мурдаам ман ва ё шумо, пурсед!

Ман набудам бузургу олитабъ,
Лек чанде ишораҳо кардам.
Нарасидам ба манзили хуршед,
Илтиҷо аз ситораҳо кардам.

Нарасидам агар ба қуллаи кӯх,
Пеши ӯ ман сучуд овардам.
Ахтари нав наёфтам дар шеър,
Дар дилам ҳар чӣ буд, овардам.

Шеър гуфтам на аз барои худам,
То ба қадрам раседу бинвозед.
Шеър гуфтам барои он, ки шумо
Қадри худро дуруст бишносед...

ДАР САРИ ГҮР

Тӯи фарзандони худ ноида рафтӣ, модарам,
Донаи барчошро ноида рафтӣ, модарам.
Пеш-пеши наварӯсу дастаи машъал ба даст,
Шодмон, пирона норақсида рафтӣ, модарам.

Ном мемондӣ ба ният бар ҳама навзодҳо,
Рахт меоростӣ дар тӯи навдомодҳо.
Тоҷи тиллои арӯсонро ту мебасти мудом,
Атр меомехтӣ бар накҳати гулбодҳо.

Дар раҳи фарзандҳо обу адо гаштӣ ба меҳр,
Дар ҷидоли модарӣ бо ҷон фидо гаштӣ ба меҳр.
Ту сиришти меҳру ишқу зиндагӣ будию боз
Оқибат аз зиндагонӣ ҳам ҷудо гаштӣ ба меҳр.

Беғулу гулдаста мактабхона мебурдӣ маро,
Дошта аз дасти ман, шодона мебурдӣ маро.
Баъди мактаб то дили шаб бо забони шаққарин
Бар ҷаҳони қиссаю афсона мебурдӣ маро.

Хотирам дарди дили пирунаи ту мебарад,
Як ҷаҳони қиссаю афсонаи ту мебарад.
Ту дигар бар хонаи ман худ намеой, вале
Бандагӣ охир маро бар хонаи
ту мебарад.

Атласи рангинкамон пероҳанат ёд оварад,
Тундар аз фаръедату аз шеванат ёд оварад.
Занги мактаб ҳар саҳар чун занги субҳи баччагӣ
Аз маро то пеши мактаб бурданат ёд оварад.

Бориши борон зи ашки дидаат ёд оварад,
Баргзерон аз гули ноидаат ёд оварад.
Офтоби кӯри зери абр дар фасли баҳор
Як-як аз рӯзи хуши ноидаат ёд оварад.

Модарам, имрӯз бо Модар-замин якто шудӣ,
Бо замин, бо ҷархи гардон ҳамраҳу ҳампо шудӣ.

Бӯи ашку бӯи доғи сина дорад мадфанат,
Гарчи худ бо ашку доғи сина нопаёдо шудӣ.

Дидағони хирабину ашкборат—зиндағист.
Раъшаи дастони хушку бемадорат—зиндағист.
Омадӣ танҳою танҳо рафтӣ аз дуньё, вале
Тору пуди бошу буду ёдгорат—зиндағист!

Зиндағии шоирона аз ту мероси ман аст,
Ин замину ин замона аз ту мероси ман аст.
Дар деҳи танге агарчи халқ кардӣ ту маро,
Ин ҷаҳони бекарона аз ту мероси ман аст.

Гарчи аз он ҳавлии деворбаста рафтаӣ,
Дар дилу дар дидаю дар хотири ман зиндаӣ.
Дигар аз дарбачча сар берун наёзӣ сӯи ман,
Лек дар даргоҳи ҷони шокири ман зиндаӣ.

Зиндаӣ, эй модари ошуфтаҷонам, зиндаӣ,
Дар равонам, дар ғазалҳои равонам зиндаӣ.
То мани аз шири покат покбозу покҷон
Зинда дар байни замину осмонам, зиндаӣ.

Кист розӣ буд аз дуньёву меҳнатҳои он,
То ту розӣ хуспӣ андар синаи сарди замин?
Меҳӯрад гарчи заминат, меҳӯрад безътибор,
Ҳамчу модар мекашӣ андар замин дарди замин.

Дастҳоят берун аз хоканд сӯи офтоб,
Чашмҳоят боз бо ҳасрат ба рӯи офтоб.
Шишаро бар чашмҳои обрав бигзошта,
Мебароӣ гӯиё бар ҷустуҷӯи офтоб.

Мебароӣ пешвозам синакӯбон, модарам,
Бесиришку бесадо гирьёну хандон, модарам.
Мебароӣ бар гуселам то сари роҳи калон,
Аз қафо бо сад ҳаёле дастафшон, модарам.

Модари хушбахту бадбахтам, замин ёри ту бод!
Гирдгардон рӯҳбони покрафтори ту бод!
Пайраҳе, ки бар мазори хоксорат мебарад,
Пойгоҳи зодағони номбардори ту бод!

Ки кучост модари ман,
Ки кучост давлати сари ман?

Ту кучой модари чон, паси дар намебарой,
Ва дигар ба шеваи худ бари ман намесарой:
«Писари азизам омад,
Писари ғазалнависам омад...»

ХАЗОН

Хазон мерӯфтӣ он рӯз, эй модар,
Хазон мерӯфтӣ аз пешгоҳи кулбаи фартут.
Хазони умр аз аҷзои ту мерехт,
Хазон мерӯфтӣ...
Гарчи хазонрези ҳаётат буд.

Хазонҳо рӯи роҳ афтада буданд—
Хазонҳои дарахтони ҳаёти дастпарвардат.
Ту мерӯфтӣ хазонхорову гӯӣ беҳабар будӣ
Зи рангу рӯи монанди хазон зардат.
Хазонҳо зери по афтада буданд.

Хазон мерӯфтӣ ба шохчорӯби хазонрӯбӣ,
Вале аз дасти ногирои ту чорӯб меафтад.
Зи бедоди фалак, эй модари ҷон, сад фиғону дод,
Забонам очизу гуфтаи наметонам,
Хазони умрро руфтаи наметонам...

* * *

Шеър гуфтам ба ҳаққи ту, модар,
Ҳамдехон хондаву нафаҳмида,
Хонда кури намакхаром маро
Пеши ту омаданд шурида,

Ки туро Лоикат—цигарбандат
Бахудо, дар газет баровардаст.
Бо ҳама ояте, ки омухтӣ,
Радду расвои оламаат кардаст.

Ки тӯй муъмину мусулмонс,
Ҳолия мардумон коммунистанд.
Ҳеҷ донӣ, ки исму чисматро
Мардуми даҳр чумла донистанд.

Модарам, эй зани беҳ аз мардон!
Машнав ин гуна доду фаръеде.
Бо мани бегуноҳ бовар кун,
Он чунон, ки маро ту худ зодӣ.

Он ҷӣ дар шеър васфи ту гуфтам,
Ба ҷаве, ростӣ, намеарзад.
Ба ҳаққи шири хештан аз ман
Он ҷӣ мехостӣ, намеарзад.

Ман туро шукр гуфтаму миннат,
Баски ту ибтидои ман будӣ.
Ман туро бо ҷаҳон шиносондам
Он чунон, ки барои ман будӣ.

Лек афсӯс, сад хазор афсӯс,
Ки ҳама ҳамдехон мусулмонанд.
Кеши ман одамист, ки мардум
Қасди ман чист, аз кучо донанд...

Баҳри онҳо намозу рӯза бас аст,
Лоикаш кист? Аз кучо донанд...
Ростӣ, шеърҳои Лоикро
Дар Мазори Шариф намехонанд...

МАШҚИ ҒАЗАЛ

* * *

Ало, шеъри Ачам, фардо маро ту зинда хоҳӣ дошт,
Ало, шӯри дили дуньё, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Ба зери сангҳои собиту сайёри гардунҳо
Ало, Албурзи побарҷо, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Басо шеъри тари дуньё бувад андар лаби дарьё,
Ало, шеъри тари дарьё, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Агар лак-лак дили покем, як-як дар дили хокем,
Ало, фарши зи арш авло, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Дилам рӯзе агар аз дарди шеъру ишқ мемирад,
Ало, ишқи ҷаҳоноро, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Сухан пайдову нопадои ҳар халқи суҳансоз аст,
Ало, пайдову нопаёдо, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Ало, Девони Ҳофиз, ҳофизам бошӣ зи ҳар марге,
Ало, Девони Мавлоно, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

* * *

Лахзахое, ки ғазал мегӯям,
Оҳ аз дасти аҷал мегӯям.

Мисраеро, ки бигӯям хомӯш,
Радди ҳар шӯру мағал мегӯям.

Байти абрешими нармеро
Посухи макру дағал мегӯям.

Аз азал рафта, ки ман гӯям дод,
Дод аз нақши азал мегӯям.

Ин ҷаҳон пур зи касалмандон аст,
Дарди ҳар қони касал мегӯям.

Зиндагӣ чун ҳама захру асал аст,
Захрро хӯрда, асал мегӯям...

* * *

Ало, шеъри Ачам, фардо маро ту зинда хоҳӣ дошт,
Ало, шӯри дили дуньё, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Ба зери сангҳои собиту сайёри гардунҳо
Ало, Албурзи побарчо, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Басо шеъри тари дуньё бувад андар лаби даръё,
Ало, шеъри тари даръё, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Агар лак-лак дили покем, як-як дар дили хокем,
Ало, фарши зи арш авло, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Дилам рӯзе агар аз дарди шеъру ишқ мемирад,
Ало, ишқи ҷаҳоноро, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Сухан пайдову нопадои ҳар халқи сухансоз аст,
Ало, пайдову нопаёдо, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

Ало, Девони Ҳофиз, ҳофизам бошӣ зи ҳар марге,
Ало, Девони Мавлоно, маро ту зинда хоҳӣ дошт.

* * *

Лахзахое, ки ғазал мегӯям,
Оҳ аз дасти ачал мегӯям.

Мисраеро, ки бигӯям хомӯш,
Радди ҳар шӯру мағал мегӯям.

Байти абрешимии нармеро
Посухи макру дағал мегӯям.

Аз азал рафта, ки ман гӯям дод,
Дод аз нақши азал мегӯям.

Ин ҷаҳон пур зи касалмандон аст,
Дарди ҳар ҷони касал мегӯям.

Зиндагӣ чун ҳама захру асал аст,
Захрро хӯрда, асал мегӯям...

* * *

Сар ба пой зиндагӣ бинҳода мемирем мо,
Зода меҳнатзода меҳнатзода мемирем мо.

Зиндагӣ ҳарчанд гирдоби мураккаб метанад,
Сода-сода зиста, ҳам сода мемирем мо.

Маҷмаи айбу гунаҳ будем агар дар зиндагӣ,
Бо ҳама айбу гунаҳ озода мемирем мо.

Мастии мо ҳастии мо буд, на пастии мо,
Соғаре бинем агар бебода, мемирем мо.

Дигарон ҷои дода мемиранд аз дасти аҷал,
То маҷоли вопасин дил дода мемирем мо.

Мисли марди қуллапаймое, ки маргаш қулла аст,
Аз баландии суҳан афтада мемирем мо.

* * *

Мо баҳри дилшиносон шеърӯ тарона ҳастем,
Баҳри навошиносон ҷангу ҷағона ҳастем

Гӯянд шоири хуб фарзанди даври пеш аст,
Баҳри замоншиносон мо худ замона ҳастем.

Мо кӯҳзода, аммо дилҳои нарм дорем,
Дар тангҳои кӯҳӣ дил бекарона ҳастем.

Ғар рӯди деҳаи мо бар баҳрҳо ҷарезад,
Даръёи дил хурӯшон, мо худ равона ҳастем.

Он кадр ҳам ҷадиду он кадр ҳам қадимем,
Ғоҳе ҳақиқати кул, ғоҳе ғасона ҳастем.

Аз мост сарбаландӣ, аз мост низ пасти,
Ғаҳ осмона ҳастем, ғаҳ остона ҳастем.

Он ҳафт марди шоир чун Ҳафтдодаронанд¹
З-онҳо чу осмони ҳафтошъёна ҳастем.

¹ Ишора ба ҳафт шоире ки Гута эътироф кардааст: Фирдавсӣ, Анварӣ, Румӣ, Низомӣ, Ҳофиз, Саъдӣ ва Ҷомӣ.

* * *

То ман зи ту, эй чархи фалак, ком нагирам,
Аз сӯхтану сохтан ором нагирам.

Бас бо дили равшан бифурузам дили шабҳо,
То домани субҳе зи пай шом нагирам.

Гӯянд ба навъе гузарад умри дуруза,
Умре, ки ба навъе гузарад, ном нагирам.

Аз шохи ту, эй боги пур аз мевай даврон,
То пухта наафтад ба замин, хом нагирам.

Бо дарди ту бар хоки сияҳ меравам, эй шеър,
Гар хоки сиёхе зи ту инъом нагирам.

* * *

Одамизодам, барои одамин ҷон меканам,
Канда шуд гар риштаи ҷоне зи кин, ҷон меканам.

Ахтаре гар канда шуд аз осмон, тақсир нест,
Гар умеде канда шуд андар замин, ҷон меканам.

Сад ҳазорон Ковусу Қай мон ки аз тахт уфтанд,
Рустамае гар уфтод аз тахти зин, ҷон меканам.

Бо садои хандаи ҳар кас дилам гул мекунад,
Баҳри ҳар ожанги рӯи нозанин ҷон меканам.

Бингарам ҳар ҷуфти ошиқро, зи нав ошиқ шавам,
Бишнавам ҳар ҷо видои вопасин, ҷон меканам.

Чун Уитмен бо ҳама бемор таб гирад маро,
Бо ҳама миранда дурам ё қарин, ҷон меканам.

То даме як барг дар боғи умедам пар занад,
Баҳри фардои Ватан мисли Хатин ҷон меканам.

* * *

Ин ҳама оғозҳо аз хоки бунъеди ман аст,
Ин ҳама парвозҳо аз файзи иршоди ман аст.

Ин ҳама озодию озодагии марду зан
Як талоши ҳақгузори рӯҳи озоди ман аст.

Ман басо дар хештан шӯрида пас ворастаам,
Раъду барқи осмон як шӯъла фаръеди ман аст.

Ман басо дар остонам осмон бикшодаам,
Осмон як сафҳа аз девони эҷоди ман аст.

Гар худо дар офариниш монд очизтар зи ман,
Ин ҳама аз чавҳари табъи худододи ман аст.

Меравад аз хуни ман бар даҳр мавҷи инкилоб,
Инкилоби ҷовидон ҳамхуну ҳамзоди ман аст.

Ин ҷаҳон худ нест ҷамъи чор унсури азал,
Ин ҷаҳон ёди ману ёди ману ёди ман аст!

* * *

Бинам зи авзои ҷаҳон авзои дил, авзои дил,
Ақсои олам бошадам ақсои дил, ақсои дил.

Ин ҷою он ҷои ҷаҳон чунки даме осуда нест,
Ҳар дам ба дард ояд маро ин ҷои дил, он ҷои дил.

Маъвои дил пиндошта он кас, ки рӯи хокро,
Осудаҷон нобуда дар маъвои дил, маъвои дил.

Он кас, ки дунёҳор буд, дар рӯи дунёе хор буд,
Зеро ба дунёяш набуд дунёеи дил, дунёеи дил.

Он кас, ки бо дилташнагӣ лаб бар лаби ёре набурд,
Лабташна рафт аз соҳили даръеи дил, даръеи дил.

Он кас, ки ҳар дам мекунад даъвои дил, даъвои дил,
Боре агар ошиқ набуд, эй вои дил, эй вои дил.

Эй ёри сар то пой дил, сар менихам дар пой ту,
То сарфишон бинам туро дар пой дил, дар пой дил.

* * *

Сабукборему бори оламе дар дӯш мегардем,
Дар оғӯши чаҳон дар ҳасрати оғӯш мегардем.

Агар исъён кунем, офоқ метаркад ба рӯи мо,
Даруни сина тӯфонҳову худ хомӯш мегардем.

Надониста бaсе рашки сару сомони мо доранд,
Даруни дил хазонрезасту худ гулпӯш мегардем.

Гаҳе беҳушу гаҳе бесарупо будаем, аммо
Зи сар то ноҳуни по чашму гӯшу ҳуш мегардем.

Ба чашми оқилон—оқил, ба чашми чоҳилон—чоҳил,
Ба чашми хеш ҳамчун чашмаи пурҷӯш мегардем.

* * *

Чу як нири хирад мирад, бимирад чумла осорам,
Чу як ҳамсоли ман мирад, гаронтар мешавад борам.

Дарахте бишканад, гӯй миёнам бишканад, эй дод!
Чу фикре барғалат бошад, шавад афгор афкорам.

Агар пой касе лағжид, хуни дил хӯрам шабхо,
Ки гӯи ман хатокорам, ки гӯй ман гунахкорам.

Чу ман аз тухми дехқонам, бисабзад то хама кишташ,
Наборад абр агар борон, сиришк аз дида меборам.

Ман он чонбози давронам, ман он дилсӯзи ёронам,
Кашам озор аз сад мору мӯреро наёзорам.

Агар як лаҳза ношукри хамин даври замон бошам,
Сияҳбахтам, сияҳрӯзам, сияҳрӯям, сияҳкорам!

Ба ғурбат дида эй бас беватанҳои ҳакиру зор,
Ҳазорон шукр кардам, ки Ватан дорам, Ватан дорам!

* * *

Сад баҳрро гузаштаму дар соҳилам ханӯз,
Сад боғ мева чидаму беҳосилам ханӯз.

Сад бандро кушодаму растам зи сад бало,
Накшодааст уқдаи банди дилам ханӯз.

Сад марг пушти сар шуду сад дард сарнагун,
Дар ҳифзи хеш он қадар ноқобилам ханӯз.

Бишнида асрҳои аср андарзи шоирон,
Қасби камол қардаву ноқомилам ханӯз.

Як умр роҳ ҷуставу як ҷо ситодаам,
То осмон паридаву по дар гилам ханӯз.

* * *

На ғаму дард орзу дорам,
На дили сард орзу дорам.

Душманонам заифу номарданд.
Душмани мард орзу дорам.

Осмон ос мекунад моро,
З-осиё гард орзу дорам.

Ба касоне, ки рӯз бадбахтанд,
Бахти шабгард орзу дорам.

Дарди ман мекашанд ҳамдардон,
Бахти ҳамдард орзу дорам.

Мисли худ покбозу покимон
Як чавонмард орзу дорам.

* * *

Айш хоҳӣ, азобҳо бинӣ,
Руй чӯй никобҳо бинӣ.

Ҳар қадар хоҳӣ гарданафрозӣ,
Даври гардан танобҳо бинӣ.

Бахти бедорро, ки чӯёӣ,
Чун бихобӣ, ба хобҳо бинӣ.

Ҳалли осони мушкили қисмат
Дар кинову китобҳо бинӣ.

Ёбӣ гар сарҳисоби иншое,
Бухли бесарҳисобҳо бинӣ.

То даме мард бошӣ, бар сари худ
Тӯҳмати занқимобҳо бинӣ.

То даме зиндаӣ, ба ҳар қадамат
Ғарази гӯрқобҳо бинӣ.

* * *

Об хӯрдам умрҳо аз косаи гирдобҳо,
Тоб хӯрдам солҳо дар дасти оҳантобҳо,

Ханда кардам рӯзҳо бар зиндагони бемазоқ,
Гирья кардам шомҳо бар мотами ноёбҳо.

Боб-боби дафтарафро ҳамчу боби хотирам
Ман навиштам бар алайхи тӯҳмати нобобҳо.

Гарчи дидам ман ба чашми хеш аз наздику дур
Обро дузданд беш аз ташнагон шодобҳо,

Лек натвонанд оби рӯйро дуздид ҳеч
Бингаранд аз хилвате бо ҳайрату эъҷобҳо.

Бо вучуди ин ҳама кӯчондам андар шеъри худ
Манзари Анзобҳо, гулбодаи Варзобҳо.

Бо вучуди ин ҳама бо халқ будам ҳамнасиб,
Дар дилам хуршедҳо, дар дидаам махтобҳо...

* * *

Шумо, шикастабахоён, маро чӣ медонед?
Шумо, бузургифурушон, маро чӣ медонед?

Надидаед чу як бор чанги рӯёрӯй,
Шумо, гурезаи майдон, маро чӣ медонед?

Ба оби мурда фақат акси хеш мебинед,
Шумо, каноранишинон, маро чӣ медонед?

Агар ба авҷ парам ман, пари шумо шиканад,
Аз ин муомала ҳайрон, маро чӣ медонед?

Зи гулшукуфти бахоре шумо хазон гардед,
Шумо, хазони парешон, маро чӣ медонед?

Ба пеши чашми ҳақиқат чу зарра ночизед,
Ба ҷаҳлу кина бузургон, маро чӣ медонед?

* * *

Одам агар бичустаед одаматон одамак аст,
Ғами шумо кучо ғаме, ғами шумо ғамқаҳак¹ аст.

Дар дилатон, ки сӯз не, сохта нест коратон,
Дар саратон, ки шӯр не, бахти шумо бенамак аст.

Пар накушода навбате, пари шумо шикастааст,
Бар даре мушт нозада, ақли шумо бедарак аст.

То ба фалак дакка зада дуди тамоқуи шумо,
Даври кулаҳ дар саратон нусхаи даври фалак аст.

Беҳунаранд дигарон пеши даҳонатон, вале
Нохунатон шикаставу дуторатон беҳарак аст.

Сари ҳисоби хешро начустаед соате,
Ҳисобатон аз падару китобатон аз амак аст,

Чист накуиву бадӣ? Чист худию бехудӣ?
Ишкаматон, ки сер шуд, баҳри шумо ҳама як аст...

¹ Ғамқаҳак — ғами андак, ғаме ки кирои ғам гуфтан нест. Аз шеваи Хатлон.

* * *

Эй басо дидам касон шоиртарошӣ кардаанд,
Шеърро нашнохта, баҳсу талоше кардаанд.

Ошно нобуда бо дарди замону зиндагӣ,
З-ошноӣ бо сухан даъвои оше кардаанд.

Чои бӯса бар рухи дӯшизаи шеъру сухан
Хомаро аз хомӣ наққоши хароше кардаанд.

Гавҳаре н-ороста бар қомати шеъри Ачам,
Гавҳари поки варо сарфи маоше кардаанд.

Гар сухан бояд шарар бахшад ба чашми мардумон,
Ин касон бар чашми мардум хокпошӣ кардаанд.

* * *

Эй нозиме, ки чуз мағал аз шоирит нест,
Чуз чанд лоф аз лугати модарит нест.

Дар шеър дод мезанӣ аз мардиву ғурур,
Дар зиндагонӣ заррае мардигарит нест.

Дар шеърхот даъвии пайғамбарӣ зиёд,
Дар зиндагӣ бидуни шикоятбарит нест.

Аз қуллаҳои сар ба фалак ҳарф мезанӣ,
Аммо ба рези резаи он ҳамсарит нест.

Аз рӯди зиндагӣ басо бо пул гузаштай,
З-он дар бисоти мисрае шӯрварит нест.

Бар ҳар даре, ки шеър барӣ, тард мекунанд,
Зеро ки бӯю нағҳати шеъри дарит нест!

* * *

Аз ман кучо мақолаву нутқу масал расад,
Ман ошиқам, зи табъи ман танҳо газал расад.

Ман аз азал, ки шоири ошиқ расидаам,
Аз хомаам таровиши нақши азал расад.

Ман бебадал набудаам, аммо ба чои ман
Ҳар кас расад, дарег, дурушту дағал расад.

Ман шоирам, ки бартар аз ҳар тахт будаам,
Бар ман агар амал расад, баъди аҷал расад.

Бо дасти хеш решаи худро буридаам,
Бар ман фақат зи беҳудӣ аз ман халал расад.

Дорон даҳраму қасон гӯянд: камбағал...
Оре, бағалкушодагӣ аз камбағал расад.

* * *

Мо ҳам барои хеш ҷаҳон офаридаем,
Мо ҳам зи дарди ишқ даме н-орамидаем.

То бо бисоти хотири ёр ошно шавем,
Эй бас зи хеш рафтаву аз худ рамидаем.

Гар дигарон ба манзили мансаб расидаанд,
Мо ҳам ба қадри бўсаи ёре расидаем.

Ноқобилон чу аз паи рӯзӣ давидаанд,
Мо ҳам ба ҷои ваъдаи моҳе давидаем.

Гул чидаанд мардумон ё хӯша чидаанд,
Мо аз замини умр фақат бўса чидаем.

З-он пештар, ки аз тапиш монад дили бузург,
Андар канори дилбаре беҳуд тапидем.

Мақсуд аз ҳаёт агар умр дидан аст,
Хуш умр дидаем, ки дидор дидаем...

* * *

Мо ташнаем, ташнаи дидори зиндагӣ,
Дил додаем бар кафи дилдори зиндагӣ.

Он кадр ошиқем, ки хушвақт бигзарем
Дар зери бори зиндагӣ бевори зиндагӣ.

Донистаем бо ҳама озодагии табъ,
К-озори зиндагӣ бувад осори зиндагӣ.

Мо чон ба ёри зиндагӣ додему чуз фирок
Подоши чони мо нашуд аз ёри зиндагӣ.

Бо он, ки мо таронаи зебои ҳастием,
Бе мо зананд захмаҳо бар тори зиндагӣ.

Бо он, ки зиндагӣ бувад мӯҳтоҷи буди мо,
Чуз марг нест доруи бевори зиндагӣ.

* * *

Чони инсон ташнаи фатху кушоиш будааст,
Рӯҳи инсон ташнаи мадху ситоиш будааст.

Пир беш аз кӯдаки гаҳвора гашён мекунад,
Одаи якумр мӯхтоҷи навозиш будааст.

Тифл меёзад ба сӯи моҳ дасти кӯчакаш,
Тифли инсон нест, балки тифли хоҳиш будааст.

Пири марде агар бошад ҷавони хирад,
Пири марди дигар як дарзаи риш будааст.

Баҳри он, ки дар сафар аз обгардиш хаста шуд,
Ёди оби кишвари худ обсозиш¹ будааст.

Баҳри онҳое, ки норозистанд аз зиндагӣ,
Ҷанг бо ҳамсои худ низ шӯриш будааст.

Аз гаму дарду камю котиҳои ҷаҳон
Чони шоир ҷовидон маҳкуми хоҳиш будааст...

¹ Ин қадима бар вазни обгардиш сохтаи ман аст ба маънои мутобиқат бо иқлими ғайр (ақклимати-зация). Муаллиф.

* * *

Дару девори ҷаҳон худ дару девори зан аст,
Кори дунёё ҳама дар пайрави кори зан аст.

Нест ҷуз бори хас он бор, ки мардон бикашанд,
Ғами дунёёи наву кӯҳна ҳама бори зан аст.

Эй ки дидори ҷаҳон дидаву бархурдорӣ,
Дон, ки дидори ҷаҳон лаззати дидори зан аст.

Рӯз аз хандаи ӯ равшани гирад то шом,
Моҳи шаб шӯълае аз дидаи бедори зан аст.

Осмонро набувад он ҳама рафъат, ки варост,
Гулу гулзори замин як гули рухсори зан аст.

Бипазад з-оташи ишқаш на ҳама ошики хом,
На ҳама марди харидор сазовори зан аст.

Ғар равад зери замин ё ба фалак хайма занад,
Ҷар кучо марди бузургест, гирифтори зан аст.

* * *

Шишаи мо санги хоро бишканад,
Хомии мо пухтахоро бишканад.

Ончунон сангинмизоҷу маҳкаем,
Кӯзаи мо санги дарёе бишканад.

Он қадар соғар шикастем аз алам,
То тилисми як муаммо бишканад.

Сад дилу сад дасту по бишкастаем,
То ки садди роҳи фардо бишканад.

Мо аз он майдонғарибон нестем,
Ки дили мо бетақозо бишканад.

Гардани гардуни гардон бишканем,
Пеш аз он, ки гардани мо бишканад!

* * *

На зи ранчу азоб метарсам,
На зи холи хароб метарсам.

Бими тӯфони мавҷоям нест,
Аз хаси рӯи об метарсам.

Бо замона ҳисоби ман пок аст,
Аз ду-се қачҳисоб метарсам.

Бо сиёсат ҳамеша ҳамрадидам,
Аз сиёсатмаоб метарсам.

Дӯш гар бошитоб мерафтам,
Ин замон аз шитоб метарсам.

Дӯш аз ман шароб метарсид,
Ман кунун аз шароб метарсам.

* * *

Дар рӯи ҷахонему надонем ҷахон чист,
Фарзанди замонему надонем замон чист.

То пир нагардем, нафаҳмем ҷавонӣ,
То хок нагардем, надонем нишон чист.

То ташна намонем, наҷӯем раҳи об,
То гушна намонем, надонем, ки нон чист...

То боре насӯзем, надонем, ки хомем,
То барг нарезем, надонем хазон чист,

Ношукрии мо бар намаки умр зиёд аст,
То ҷон набарорем, надонем ки ҷон чист...

* * *

Рӯҳи мо бар қадри даврон мерасад,
Ҷони мо бар қадри чонон мерасад.

Нест танҳо чанд кас кайҳоннавард,
Шеъри дилрас ҳам ба кайҳон мерасад.

Ҳар чӣ дорад ин замину осмон,
Ҷумла баҳри ризқи инсон мерасад.

Аз дарахтоне, ки биншонидаанд,
Як асо аз баҳри пирон мерасад.

Нест ҳусни беҳирадро қимате,
Шишаи холӣ ба тифлон мерасад.

Гар ба сарвақтам наояд ёри ман,
Рӯзи маргам синакӯбон мерасад.

Лоиқ аз сӯзи дарун бегона нест,
Шеъраш аз мағзи дилу чон мерасад.

То наёбӣ, чони ман, чони сухан,
Чун гадоён мехӯрӣ нони сухан.

Медави якумр гирдогирди кӯх,
То наёбӣ маншаи кони сухан.

Гар надорӣ дар дил оҳеву ғаме,
Мезанад арвоҳи пирони сухан.

Бесарупо бигзариву бепае
Сар набозӣ гар ба поёни сухан.

Доғи дилро боғи дил кун бо фусун,
То набошӣ доғи домони сухан.

Хуни дил хӯр, хуни дил хӯр, хуни дил,
Маҷлиси май нест майдони сухан.

Сар барорӣ аз гиребони замон,
Гар бигирӣ аз гиребони сухан...

* * *

Як зумра, ки сӯзи қонашон нест,
Қуз мақсади обу нонашон нест.

Бас хушқдимоғу хушқмағзанд,
Ҳарфи таре дар забонашон нест.

Гованд ҳама ба хӯрдан, аммо
Як говчигар миёнашон нест.

Бо он, ки дар ин ҷаҳон ғаниянд,
Як зарра ғами ҷаҳонашон нест.

Доранд ҳама мақому диплом,
Ҳайфо, хиради замонашон нест.

Чун беда канори рӯд шодоб,
Суду самару нишонашон нест.

Бошанд зиён зи пой то сар,
Аммо ба назар зиёнашон нест.

Ин тоифа ошъёнбаланданд,
Ҳарчанд ки ошъёнашон нест...

* * *

Дидам, эй раҳгумзада, хамроҳу ҳам роҳи туро,
Бедар аст, эй вой, қасру даргоҳи туро.

Дигарон то осмон рафтанду ту то остон,
Дидам, эй мурғи саро, парвози кӯтоҳи туро.

Донаи суде надидам баҳри аҳли киштукор
Ҳар қадар ки бод кардам хирмани коҳи туро.

Хулқи ту ҳаргиз набуда дар талоши суди халқ,
Чуз ҳавои хеш ку нафси ҳавохоҳи туро?

Баски андар зиндагӣ гулро ба пул бифрӯхтӣ,
Гул кучо, пул ҳам насозад шод арвоҳи туро...

* * *

То ғами талхе нахӯрдӣ, аз ғами ширин мағӯ,
То ғами фардо нахӯрдӣ, аз ғами дерин мағӯ.

Гар туро завқи тапиш дар сина гардидаст кӯр,
Аз сукути бихрадону тоқату тамкин мағӯ.

Гоҳ қадҳи ин бигӯӣ, гоҳ мадҳи дигаре,
Эй ки на онӣ, на ин, бисъёр ону ин мағӯ.

Лӯбиёясту қаду мастию ҳушъерии ту,
Завқи мастӣ гар надорӣ, аз маи рангин мағӯ.

Хамбаи бугзасту кина дил даруни синаат,
Беҳабар з-одамгарӣ ҳарфе аз ин онин мағӯ.

Худ чу урьёнӣ, ба чашми ақл бар худ дарнигар,
Ҷомаҳои дигаронро чандаи чиркин мағӯ...

* * *

Эй он, ки бенишонай, роҳат сафед бод!
Эй он, ки бефасонай, роҳат сафед бод!

Эй он, ки дар канори ин дуньёи беканор
Раҳҷӯи бекаронай, роҳат сафед бод!

Эй он, ки дар чудоиву дуриву бекасӣ,
Аз ҳеч кас чудо най, роҳат сафед бод!

Эй он, ки дар харобай уммедҳои хеш
Сар то ба по хазонай, роҳат сафед бод!

Эй он, ки бо заифиву пириву мондагӣ
Пуршӯр чун ҷавонай, роҳат сафед бод!

Эй он, ки шӯхратат ҳама дуньё гирифтӣ худ
Мӯхтоҷи як таронай, роҳат сафед бод!

Эй он, ки бо тамоми шикасту микасти раҳ
То ҷовидон равонай, роҳат сафед бод!

* * *

Чонам чӣ хоҳад аз рӯзгорон?
Навбатгузорӣ бо ҳақгузорон.

Бо сӯзи пинҳон ёд оварам ман
Аз ишқи ёрон дар рӯзи борон.

Бо худ ситезам, беҳуд ситезам,
Қоре надорам бо кинадарон.

Чун тангчашмон дунёе начӯям,
Қисмат кунам дил бо дилфигорон.

Дар сини ман чӯшад ҳамеша
Сад корзоре бекорзорон.

Одам ғанимат, ҳар дам ғанимат,
Эй ҳамнасибон, эй ҳамчаворон!

* * *

Мо солхӯрда ҳастем ё сол хӯрда моро?
Мо умр бурда бар сар, ё умр бурда моро?

Мо ҷонсупор будем бар хочати замона,
Ё азми ҷонсупорӣ осон супурда моро?

Бо ёрии норпистон хуфтем, ғофил аз он
Ҳамчун анори ширин дасте фушурда моро.

Роҳи дароз тай шуд дар умри кӯтаҳи мо,
Роҳе фасурда кардем ё раҳ фасурда моро?

Дар пеши чашми хуршед арчанд кам набудем,
Кам дида чашми камбин, камтар шумурда моро.

Гумкардаҳои моро ҳар зиндадил биёбад,
Дилмурдагон валекин хонанд мурда моро!

* * *

Ҳар кас, ки дар замони худ фикри замон надошт.
Меҳост роз гӯяду аммо забон надошт.

Тухме нақошт ҳар касе андар замини вақт,
Ғарде тобиши ситорае дар осмон надошт.

Ҳар кас, ки шахси хешро андар ҷаҳон наёфт,
Ғарде зи роҳи умри худ андар ҷаҳон надошт.

Ҳар кас, ки дар баҳори худ нашкуфт ғунҷасон,
Аз тирамоҳи хештан бӯи ҳазон надошт.

Пайдо нагашт бо ҳама зебӣ пешӣ ёр,
Ҳар бедиле, ки дар дилаш рози ниҳон надошт.

Бори ғарони хотири ёре набуд беш
Ҳар ошиқе ба дӯши дил охи ғарон надошт.

Дар тангнои қофия дармонду хира мурд
Ҳар шоире, ки ҳиммату табъи равон надошт.

* * *

Кофтам хусни дил аз хусну ҷамоли дигарон,
Ёфтам авҷу камоле аз камоли дигарон.

Гарчи худ болу пари парвози дуре доштам,
Шеваи парвоз омӯхтам зи боли дигарон.

Баҳри ман мурданд пирону ҷавонони Ватан,
Умр дидам аз ҳисоби моҳу соли дигарон.

Ман чӣ будам? Мушти гил, нашнохта, нагдохта,
То шудам ҳамболи умри безаволи дигарон.

Ҳолгардонии вақту косагардонии давр
Дидам андар рангбозиҳои ҳоли дигарон.

Чун ҷавобе бар саволе чашм бикшудам, вале
Худ саволи дигарам ман бар саволи дигарон..

Меғудозам, меғурузам хешро то зиндагист,
Мегапам баҳри замони худ мисоли дигарон.

* * *

Ман на онам, ки бувад ҳамқадаҳи беҳабарон,
Ман на онам, ки бувад ҳамраҳи бепову сарон.

То дилам ҳаст, биорам ба бузургон тоат,
То назар ҳаст, равам аз паи соҳибназарон.

Манам он сабзаи аз хоки шаҳидон руста,
Ки диҳам пайк зи сарсабзии пирӯзгарон.

Дасти ман рост шуда ҷои синонҳои куҳан,
Сарам афроста аз парчами соҳибзафарон.

Қаламам аз чигаси дасти маибон мондаст,
Суханам сабз шуда аз нами хуни падарон.

Навбати ман ҳама мардонагию шӯр, ӯ кист
Навбатамро гузаронад зи ҷаҳони гузарон?!

Асри парвози самовист кунун инсонро,
Вои Бӯроку фусунбозии пайғомбарон...

* * *

Як зумра касон пир таваллудшудагонанд,
Эҳсоси ҷавонони дилошуфта чӣ донанд.

Инҳо на сағиру на кабиранд, дарего,
Оташ, ки наянд, об дар оташ нафишонанд.

Сурат ҳама солор, вале сифр ба сират,
Ду соҳили хушкидаи беоби равонанд.

Оҳиста зи ҷо хоста, оҳиста нишинанд,
Ҷуз хеш набинанд, вале чашми замонанд.

Аз оташи эҳсос битарсанду ғами ишқ,
Пиндор, ки худ зодаи на ину на онанд.

Дар қолаби одоб бигунчида чи некӯ,
Ин гуна ба қолаб ҳамаи умр бимонанд.

Бинанд ба чашми ҳасад эъҷоби ҷавонон,
Хоҳанд ҷавон будану аммо натавонанд...

* * *

Чавонему хушиҳои чавониро намедонем,
Ба ёди зиндагонӣ зиндагониро намедонем.

Ба сад дил ташнагони меҳрубониву навозишҳо,
Вале худ дилбариву меҳрубониро намедонем.

Ба сад ҷон дар танӯри ишқ хомаҳом месӯзем,
Лаби даръеи дил оташнишониро намедонем.

Дили мо мешавад саркӯби шавқу шӯри бемаҷро,
Ки пеши пой ҷонон ҷонфишониро намедонем.

Аз он рӯзе бигӯяд тарк ҷони мо тани моро,
Ки қадри хубии ёрони ҷониро намедонем...

* * *

Гурӯхе на саволу на ҷавобанд,
Гурӯхе на вуболу на савобанд.

Ба лофе даркушо ҳастанд, лекин
Калиди хонаи худро наёбанд.

Ба сурат ҷумла ободанду озод,
Ба ботин бингарӣ валлаҳ харобанд.

Ҳино баста ба пою воиамоянд,
Ки гӯй беш аз мо дар шитобанд.

Занон яксар ниқоб аз рӯ фиканданд,
Чи номардон, ки дар зери ниқобанд...

* * *

Сар бибозам бо сарафрохтагон,
Ошиқам бо дили дилбохтагон;

Ошиқи ҷумлаи оташбозон—
Умрхо сӯхтаву сохтагон.

Ошиқи он ҳама беханҷару теғ
Хуб шамшери сухан охтагон.

Ошиқи он ҳама андар раҳи умр
Қадри мардонагӣ бишнохтагон.

Ошиқи ҷумла пиёда зи ҳама
Як қадам пештаре тохтагон.

* * *

Боз ошиқ шаваму зиндагӣ аз сар гирам,
Роҳи дерин бигузoram, раҳи дигар гирам.

Ҳамаро тарк кунам шомгаҳон чун хуршед,
Домани субҳ кашам, домани дилбар гирам.

Боз як бори дигар тозаҷавонӣ бикунам,
Баҳри ҷонон зи фалак лолаи ахтар гирам.

Нашавам дастхуши васвасаи кӯрдилӣ,
Ҷуфти дилхоҳ чу як ҷуфти кабутар гирам.

Сӯзи афзунам аз он аст, ки рӯзе чу чароғ
Сари гӯри падару модари худ даргирам.

Кӯрпистон бувадо модари дунё, эй дил,
Биравам маслиҳати умр зи модар гирам.

Имшаб чи шабе, шаби гудоз аст имшаб,
Як базми пур аз нозу ниёз аст имшаб.

Домод зи баски бандаи ишк шудааст,
Бар гардани ӯ зулфи дароз аст имшаб.

Азбаски арӯс чуфти домод шудааст,
Дороии ӯ махзани роз аст имшаб.

Аз юмни муҳаббати ду дилдодаи пок
Чашми ҳама масту ишқбоз аст имшаб.

Домоду арӯс ҳамчу меҳроб бувад,
Ёрон, шаби сачдаю намоз аст имшаб.

Соқӣ бидиҳад фотиҳан бахти сафед,
Зеро ҳама хубу ҳама соз аст имшаб.

* * *

Дастхое, ки фишурдам, ёд бод!
Ҳар лабе, ки бӯса кардам, ёд бод!

То ба кӯи ёр бо сад ранчу бим
Роҳхое, ки сипардам, ёд бод!

Лаҳзае, ки чои рӯзу моҳи умр
Кокули ёре шумурдам, ёд бод!

Лоуболу дилфароҳу сарфароз
Соате, ки бода хӯрддам, ёд бод!

Дар чаҳони маргафзои махуф,
Рӯзхое, ки намурдам, ёд бод!

Аз кӯҳ санге чун фитад, сад сангро бечо кунад,
Марде чу номардӣ кунад, сад мардро расво кунад.

Нодон чу доной кунад, аҳсан бигӯемаш ҳама,
Аммо чӣ битвон кард агар нодоние доно кунад?

Шавке агар саркӯб шуд, нохуб шуд, нохуб шуд,
Аз кӯрзавке дод, агар истеза бо бино кунад!

Ҳар кас тавонад рӯдро бо ҷӯйҳо созад чудо,
Он кист, к-аз дарьёдилӣ як қатраро дарьё кунад?

Ҳар кас тавонад мурдаро бар хок биспорад, вале
Он кист хоки мурдаро точи сари дунё кунад?

Ман бо касе ҳамдостон, эй дӯстон, эй ростон,
К-имрӯзи худро зинае то қуллаи фардо кунад.

* * *

Ёдгори Айниву ин кӯҳсорон зинда бод!
Шеъри Турсунзодаву ин обшорон зинда бод!

Ғунчаҳои пахта механдад зи хандохандашон,
Хандаҳои духтарон дар пахтазорон зинда бод!

Модарон то ҳол мепоянд роҳи аскарон,
Охирин уммеи ин умедворон зинда бод!

Ташнагӣ хуб аст, водорад, ки ҷӯй чашмае,
Ташнагиҳои дил аз дидори ёрон зинда бод!

Гармтар аз оташу равшантар аз хуршеди Шарқ
Бӯсаҳои аввалини дӯстдорон зинда бод!

То сухан парвоз омӯзад зи мурғони ҳаво
Лонаҳои мурғакон дар шохсорон зинда бод!

Тирборон кардани мо кӯшиши бехудааст,
Ҳар кӣ моро мекушад бо шеърборон, зинда бод!

* * *

Гарчи ман кӯтоҳдастам, кӯтаҳармон нестам,
Гарчи ман кӯтоҳумрам, кӯтахимон нестам.

Ҳар чӣ аз дасти ман ояд, нотамомаш бишмарам,
То зи худ норозиям, аз худ пушаймон нестам.

Мадду қазри ҳодисот аз синаи ман бигзарам,
Дар лаби даръёи ҳастӣ санги бечон нестам.

Нои ман бо сангкӯб аз хурдӣ одат кардааст,
Гар зи санги роҳ тарсам, аз кӯҳистон нестам!

Давлати ман реғи заррини Зарафшон бас бувад,
Заррае гар зар бичӯям, аз Зарафшон нестам!

Гар зи шеърӣ ман наояд буи меҳру эътиқод,
Зодаи даръёву кӯҳи Тоҷикистон нестам!

* * *

Омадам дар ин ҷаҳон то хешро пайдо кунам,
Чанд рӯзе хешро бо зиндагӣ ҳампо кунам.

Гар натонам мурдаеро зинда созам баъди марг.
Қарз бошад ёдгори мурдари эҳё кунам.

Бар даре гар по ниҳодам, қасди ман он дар набуд.
Қасди ман он буд то шояд дари дил во кунам.

Ҳар киро бино бубинам, аз паяш роҳӣ шавам,
Ҳар кӣ кӯри нотавонбин аст агар, бино кунам.

Рӯзхое, ки наёварданд дар дил дарди ишк,
Аз ҳисоби рӯзҳои умр истисно кунам.

Бигзарам бедарду ҳасрат чун бигирам дасти дӯст.
Чун сари душман ба даст афтод, зери по кунам.

Омадам то ҳеч бепарво набошам дар ҷаҳон,
Ҳар дам аз суду зиёни зиндагӣ парво кунам.

* * *

Бо дили даръё нишинам то дилам даръё шавад,
Бо гами дунъё бисӯзам то дилам дунъё шавад.

Дурни гардун бичӯям то шавам наздики дил,
Вусъати сахро бихоҳам, сафхаам сахро шавад.

Ҳеч кас монанди деҳқон нест ҳамдарди замин,
Ин заминпаймо ҳам охир чун фалакпаймо шавад.

Халкро яксар савод омӯхтему чашми хат,
Бояд акнун босаводаш окилу доно шавад.

Аз дили кӯҳам, бихоҳам, к-аз дили пурганчи ӯ
Ногаҳон чун кони тилло шоире пайдо шавад.

* * *

Рафт умру нарасидем ба сарзамини дил,
Начашидем зи анвои ҳама ҳосили дил.

Гарчи сад восита ҷустему талофӣ кардем,
Боз мондем ба сад восита по дар гили дил.

Гарчи якумр ба фармони дил овора шудем,
Боз мондаст ҳазорон ҳавасе дар дили дил.

Киштиҳое бигузаштанд зи укҷёнусхо,
Нарасидаст ягон киштие бар соҳили дил.

Аз Рафозлу да Винчию Микеланджело
Накашидаст касе манзараи комили дил.

Ҳама дилноманависони ҷаҳон мегуфтанд,
Дод аз дасти дилу машғалаи ботили дил.

Ҷои афсӯсу дареғ аст, ки аз дил дурем,
Дар ҷаҳоне, ки бувад ҳар нафасаш шомили дил.

Чун зи безарфӣ басо розу ниёзаш куштем,
Метавон гуфт, ки будем ҳама қотили дил.

Аз байни хама бурду бало мегузарад дил,
Аз бодияхо обилапо мегузарад дил.

Гаҳ сӯхта, гаҳ сохта дар кӯран айём,
Аз баҳри хама қондахо мегузарад дил.

Дастур чию қолаби қонуни навишта?
Якроҳаю берӯю риё мегузарад дил.

Қонуигари хеш аст, ки воруигари хеш аст,
Дар чаиғу қидоли ману мо мегузарад дил.

Он рӯз, ки миранд ҳавасҳош, бимирад,
Қурбони хатохост, хато мегузарад дил.

* * *

Бедарди дил касест, ки дилбар надоштаст,
Бедарди сар касест, ки худ сар надоштаст.

Бехештан касест, ки аз хештан нарафт,
Бедавлат он касест, ки модар надоштаст.

Бемазҳаб он касест, ки нашнохт шахси худ,
Беманзил он касе, ки сару бар надоштаст.

Хушбахт он касест, ки дар ҷодаи ҳаёт
Рашку ҳасад ба ёру бародар надоштаст.

Бадбахт он касест, ки дар арсаи талош
Як душмани ба хеш баробар надоштаст...

Аз дур ошьёни туро ёд мекунам,
Дар хар кучо нишони туро ёд мекунам.

Аз кӯчаҳои шаҳр хаёли чу бигзарам,
Айвони гулфишони туро ёд мекунам.

Аз ҳафт ранги тобиши рангинкамони дур
Садрангии ҷаҳони туро ёд мекунам.

Оғушам аз ҷавонию зебоӣ пур шавад,
То чеҳраи ҷавони туро ёд мекунам.

Дар об дида ҷилваи ҷашми ситорагон,
Ҷашмони меҳрубони туро ёд мекунам.

Ҷар гаҳ забони хомаам гирад зи изтироб,
Лабҳои байтҳои туро ёд мекунам.

То бӯи дард бишнаваӣ аз шеърҳои маӣ,
Он дардҳои ҷони туро ёд мекунам.

Азбас дар остонаат мондаст лаҳти дил,
Якумр остони туро ёд мекунам..

* * *

Марав аз ман, ки бо ту меравад дунъёи рангинам,
Марав аз ман, ки бо ту меравад ғамҳои ширинам.

Агар бо ман гули рӯят набошад, хор хоҳам шуд,
Марав аз ман, ки бо ту меравад айёми гулчинам.

Агар аз ман гузаштӣ, бигзарад умрам ба нокомӣ,
Марав аз ман, ки бо ту меравад меҳроби оинам.

Чӣ оромист оромии оби мурдаи сохил?
Марав аз ман, ки бо ту меравад орому таскинам.

Ту бо ман то ғаме аз ишк дорӣ, ғам махӯр аз ишк,
Марав аз ман, ки бо ту меравад тӯмори зарринам.

Ту, эй дилхохи деринам, ту, эй тадбиру тамкинам,
Марав аз ман, ки бо ту меравад табрику таҳсинам

Ту бо ман то ҷавонастӣ, ҷавонӣ кун, ҷавонӣ кун,
Марав аз ман, ки бо ту меравад ишқи нахустинам.

* * *

Умрам баҳорхонаи нақшу нигор буд,
Шавқам нигорхонаи фасли баҳор буд.

Чашмам ба сӯи осмон шабҳои ошикӣ
Дунболагирӣ ахтари дунболадор буд.

Чонам зи беқарорӣ хуни ситезақор
Гургошти ба қондаи рӯзгор буд.

Шавқам, ки мавҷ мезаду аз банд мераҳид,
Умре ба як навозиши рӯхонӣ зор буд.

Дар пайқари ҳамӯши ман чун кӯҳи дурдаст
Эй бас хурушу валвалаи обшор буд.

Ман медавидам аз пай оҳуи орзу,
У тарсхӯрда аз дами доми шикор буд.

Ман медавидам аз пай он ман, ки гум шудааст,
У низ дар кучое маро интизор буд...

* * *

Баҳор мерасад, аз хештан фирор кунед!
Қарор дар шафатн ёри беқарор кунед!

Ба майли худ бишукуфед чун гули худрӯй,
Ситеза бо гули гулдони зарнигор кунед!

Ғаме зи гесуи ёре агар ба дил доред,
Ҳавола бар хама гесӯи обшор кунед!

Дихед бо ҳама уммед шаҳпари парвоз,
Ҳаёли ошиқӣ бо турнаҳо қатор кунед!

Чу мавҷ аз лаби соҳил ситонд бӯсаи сард,
Умеди бӯсаи гарм аз лабони ёр кунед!

Чунон шавед ба саҳрои ошиқӣ ташна,
Ки рафъи ташнагӣ аз шеъри обдор кунед!

Чу умри одамӣ ҳам як баҳори даргузар аст,
Баҳор мерасад, эй дӯстон, баҳор кунед!

* * *

Дўстон, то умр бошад, ҳар баҳор ошиқ шавед,
Бо нигоре дар ҷаҳони пурнигор ошиқ шавед.

Пилтаҳои кокули ёре агар бар бод рафт,
Бо ҷамолаҳои муи обшор ошиқ шавед.

Ғар саре доред сабзу лойки дори баланд,
Бо баёзи ғардани занҷирадор ошиқ шавед.

Ғар диле доред лабрези ҷунуну иштиёқ
Бо гули рухсоран доимбаҳор ошиқ шавед.

То қароре аз сипехри беқарор ояд ба даст,
Бо дили дўшизағони беқарор ошиқ шавед.

Беканориҳои дунё то бигунҷад дар қанор,
Бо қанори дилбарони ҷоннисор ошиқ шавед.

То ба қадри зиндагию нақдҳои он расед,
Бар ҷабини пурғами санги мазор ошиқ шавед.

Ғар набитвонед аз дарёи пуртўфон гузашт,
Лоақал як бор бо мавҷи қанор ошиқ шавед!

Мисли гул як бор дар субҳи ҷавонӣ бишқуфед,
Мисли ман ҳар дам ба ҳусни рўзгор ошиқ шавед.

* * *

Баҳор омаду ман сабзҷонӣ меҳоҳам,
Чу сабза сабзии бахти ҷаҳонӣ меҳоҳам.

Ба пой ёр ба монанди арғувони баҳор
Зи пой то ба сарам гулфишонӣ меҳоҳам.

Хазони умр фаро мерасад, мани шоир
Зи боғи шеъри Аҷам беҳазонӣ меҳоҳам.

Сабуксарони замона маро хичил карданд,
Биёр ратли гарон, саргаронӣ меҳоҳам...

Ба ҳар кӣ менигарам эй басо зи худ рафтаст,
Зи худ шинохтагон муждагонӣ меҳоҳам.

Маро ба холи худам дил намегузорад ҳеч,
Вагарна боз ҷавонӣ, ҷавонӣ меҳоҳам.

Чунон ки ошиқам имрӯз аз насиби азал,
Ҳазор соли дигар зиндагонӣ меҳоҳам.

* * *

Ба баҳори нав расидам, зи баҳор шукр гӯям,
Ба нигори нав расидам, зи нигор шукр гӯям,

Зи хумори ишқ шодам, ки дили маро ҷавон кард,
Ба хумори дил расидам, зи хумор шукр гӯям.

Зи шарори хандаи гул ба дилам шарора афтод,
Ба дили шарораборам зи шарор шукр гӯям.

Ғазали хазор бошад зи хазор чилваи гул,
Зи хазор нағмаи ӯ ду хазор шукр гӯям.

Чу баҳор гул фишонад, ба барори нав расонад,
Зи барои ризқи мардум зи барор шукр гӯям.

Чу шавад шукуфаборон ба сару ба дӯши ёрон,
Зи хазон кунам фаромӯш, зи баҳор шукр гӯям.

* * *

Баҳор омаду домони теппаҳо сабз аст,
Тарона сабз, сухан сабз, муддао сабз аст.

Фақат на чехраи сахрову синаи талҳо,
Нигоҳу чашму дилу қони одамо сабз аст.

Ба рӯи сабза нишинам ба ёди рӯи сабз
Қи ишқи ӯ ба дилам то дами видоъ сабз аст.

Равам ба соҳили даръё ба ёди рақси мавч,
Қи мавчи домани он ёри ҳамнаво сабз аст.

Равам ба пой дарахте, ки ғарқи гул бошад,
Бипурсам аз лаби баргаш, ки то кучо сабз аст...

Бигирам аз лаби ғунча дуои сарсабзӣ,
Зи бас алайҳи хазон решаи дуо сабз аст.

* * *

Аз баҳоре то баҳоре рафтаам,
Аз нигоре то нигоре рафтаам.

Умри ман чун қулла пушти қулла буд,
Аз бароре то бароре рафтаам.

Ҷоннисорӣ буд ишқам дам ба дам,
Аз нисоре то нисоре рафтаам.

То дилам озод бошад бо диле,
Аз хисоре то хисоре рафтаам.

То бибошам пеши рӯи зиндагӣ,
Рӯзу шаб аз пушти коре рафтаам.

То наандозад ҷаҳонам бар канор,
Аз каноре то каноре рафтаам.

Ростӣ, то ёри дил пайдо кунам,
Эй бас аз ёре ба ёре рафтаам...

* * *

Чамоли гунча надидӣ, баҳор омаду рафт.
Гуле ба даст начидӣ, баҳор омаду рафт.

Чӣ кӯҳзодаӣ, дар домани биҳиштии кӯҳ
Зи дамоне накашидӣ, баҳор омаду рафт.

Расид мавсими дидору гул ба гул печид,
Ба хештан нарасидӣ, баҳор омаду рафт.

Сабо гузашт зи паҳлут бо ҳазорон бӯӣ,
Ту бӯе ҳам нашунидӣ, баҳор омаду рафт.

Бисоти сабза намеояд суботи зебоӣ
Ту лаззате начашидӣ, баҳор омаду рафт.

Чи хандаҳои гулафшони бӯстонҳо буд,
Надидиву нашунидӣ, баҳор омаду рафт.

* * *

Биё, эй ишқи нав, рӯхам чавон кун,
Биё, эй дарди нав, тармими қон кун.

Биё, эй васли нав, аз қабзаи марг
Маро бистону фахри ҷовидон кун.

Биё, эй дасти гарму нарму симин,
Маро бар даст гиру дoston кун.

Биё, эй ҳусни нав, ҳузни маро куш,
Биё, эй аҳди нав, охирзамон кун.

Биё, эй фарри яздонии одам,
Замини очизамро осмон кун.

Биё, эй ишқи нав, эй марги ширин,
Ҳар он ҳукме, ки медонӣ, ҳамон кун!

* * *

Ҳар лаҳзае, ки аз бари ман дур мешавӣ,
Эй офтоби умри ман, камнур мешавӣ.

Биной дошт чашми ту аз нури ишқи ман,
Қадри маро надонӣ агар, кӯр мешавӣ.

Хуш бигзарондаам туро бо ишқу шеъру май,
Пас бо чӣ шиква бо манат ноҷӯр мешавӣ?

Ин сон, ки мехӯрӣ дили майхораи маро,
Дар рӯи гӯр воиши ангур мешавӣ.

Гар пухта буд шеъри ман дар доши оташат,
Ту низ дар мазори ман очур мешавӣ.

Ҳарчанд меравӣ зи ман фарҷоми зиндагӣ
Аз байтҳои шеъри ман манзур мешавӣ.

З-он пас, ки ман бимираму дар хоки тар равам,
Чун шеърҳои ман ту ҳам машҳур мешавӣ.

* * *

Ман ҷаҳони ҷонамро раҳни ин ҷаҳон кардам,
Ман замини рӯхамро роҳи раҳравон кардам.

Омадам дар ин дунё, рафтаму надонистам
Ки ҳама вучудамро сарфи ину он кардам.

Ишки бекарони ман дар канори ёре мурд,
Пир шуд агар ишқам, шеърро ҷавон кардам.

Навбахори дил ҷустам, ҳамканори дил ҷустам,
То баҳори сабзамро тӯъмаи хазон кардам.

Пеши рӯи ҳақҷӯён дам задам агар аз ҳақ,
Бори дӯши ҷонамро сад қарат гарон кардам.

То дили замон ҷустам, бо замона пайвастам,
Шеъри дарзамонамро ходими замон кардам.

Дар қаламрави қисмат — бошгоҳи неку бад
Сачда бар замин бурдам, шукри осмон кардам.

* * *

Бетабутоби ту бетобам ҳанӯз,
Гӯиё дар шасти гирдобам ҳанӯз.

Гарчи аз рӯзи насибам рафтаӣ,
Медароӣ дар шаби хобам ҳанӯз.

Дар дили шабҳо ба ёд ояд маро
Ишкварзиҳои Варзобам ҳанӯз.

Ҳусни ноёби ту шуд ноёбтар
Дар хумори ҳусни ноёбам ҳанӯз.

Ман туро гум кардаам аз соддагӣ,
Соддагиро бин, ки мекобам ҳанӯз.

Бо ту худро низ ман гум кардаам,
Хештанро ҳам намеёбам ҳанӯз.

* * *

Хар гах, ки бишмарӣ, эй хушнигоҳи ман,
Бо чашми ошиқӣ айбу гуноҳи ман,

Дар ишқи мо, бидон, ғайр аз дурангӣ нест—
Рӯи сафеди ту, рӯзи сиёҳи ман.

Бе ман ту сохтӣ, ман бе ту сӯхтам,
Нозат гувоҳи ту, оҳам гувоҳи ман.

Роҳам ба сӯи ту ҳамвор буд, лек
Санги дили ту буд худ садди роҳи ман.

Гардад паноҳи ман девораи лаҳад
Девори ту нашуд пушту паноҳи ман.

Аз ишқи ту даме ором нестам,
Хоҳӣ, биё, бубин оромгоҳи ман.

Баъди вафот ҳам ман бо ту зиндаам,
Шеъри маро бихон, эй марггоҳи ман!

* * *

То зинда бошам, меравам бар кӯи ту бо пой дил,
То сар ниҳам дар пой ту бо ҷумла зориҳои дил.

Ту—навбахори шеъри ман, барқу шарори шеъри ман,
Зеро, ки дил бурдӣ зи ман, худ омадӣ бар ҷои дил.

Пазмон шудам рӯи туро, амвоҷи гесӯи туро,
Қисмат бикун пазмониям, эй қисмати танҳои дил.

Дирӯзу имрӯзам гузашт аз ёди ту то ёди ту,
Умеди фардои манӣ, эй шӯълаи фардои дил.

Ман дар ту дунё ёфтам, дунёи зебо ёфтам,
Бо ман дар ин дунё бибош, эй мазҳари дунёи дил.

Чашми ту чашми зиндагӣ, нози ту нози зиндагӣ,
Қурбони нозу чашми ту, эй дидаи бинои дил!

Эй ҷони ширинтар зи ҷон, талхӣ мабодо байни мо,
Эй ҳамдами яктои дил, эй ёри беҳамтои дил!

* * *

Ту эй ягона умедам, умеди ман мебош,
Гузораномаи роҳи сафеди ман мебош.

Тамоми умр агарчанд иди қисмат нест,
Ту ҳар дақиқаю ҳар лаҳза иди ман мебош.

Паёми рӯзи бад аз ҳар канор мешунавам
Биё, паямбари рӯзи саиди ман мебош.

Навиди бахт чу афсонаҳои тӯлонист,
Биё, зи бахти заминӣ паёми ман мебош.

Ба рағми ин ду-се мардони занмизочу заиф
Барои ошиқӣ Гурдофариди ман мебош!

* * *

То туро цустам, замони комрониям гузашт,
То гамат хӯрдам, умеди шодмониям гузашт.

Гуфта будам бо ту як дам зиндагӣ хуш бигзарад,
Дар талоши зиндагонӣ зиндагониям гузашт.

Хостам бахти чавон созам чавонии туро
Дар таманнои чавоният чавониям гузашт.

Хуснат истеъдод буду шеъри ман э-он кам набуд,
Ҳамзамон бо хусни рӯят ҳамзамониям гузашт.

Чони ман як вақт нақди рӯи дастони ту буд,
Қадри ман нашнохтӣву ҷонфишониям гузашт.

То баландии ғурурат хоксориям надид,
Достони ошиқии достониям гузашт.

Дар заминку осмон чун ман нахоҳӣ ёфт, ҳайф
Дар заминку умедҳои осмониям гузашт...

* * *

Муддате пеши ту қимат доштам,
Давлати бахти ғанимат доштам.

Зиндагиям бо муҳаббат зинда буд,
То даме бо ту муҳаббат доштам.

Сидқи ман ҳам соф буд пеши ҳама
То ба ту меҳру садоқат доштам.

Буд то дар ман қиёми ишқи ту
Дар дилам шӯри қиёмат доштам.

То насибам сафҳаи рӯи ту буд,
Дар ғазалсозӣ маҳорат доштам...

* * *

Ин дили шоди маро ношод кардӣ, шод бош,
Орзуҳои маро барбод кардӣ, шод бош.

Аз туву аз ишқу аз меҳру сафову мардумӣ
Ҳар чӣ чамъ оварда будам, бод кардӣ, шод бош.

Гуфта будам мерасӣ бар доди дил, фаръеди дил,
Доди ман нашнидаву бедод кардӣ, шод бош.

Ёди ту дар хоҳири ман чун тапиш дар сина буд,
Ту маро бехотиру беёд кардӣ, шод бош.

Хостам озод бошам бо ту аз ғамҳои умр,
Ту маро аз шодихош озод кардӣ, шод бош.

Хонаи чашми маро кардӣ хароб аз интизор,
Хонаи бегонаро обод кардӣ, шод бош.

Боз ҳам хоҳам туро бахти сафедде чун дилам,
Гарчи бо ман сад ситам бунёд кардӣ, шод бош!

* * *

Ман чу аз гаҳвораи нақшینی худ берун шудам,
Дар замин дастогиребон бо ҳама гардун шудам.

Сарфарозӣ ҳар қадар кардам ба сӯи осмон,
Он қадар дар рӯи хоки зиндагӣ вожун шудам.

Ҳар қадар ободӣ бар вайронаҳо омӯхтам,
Он қадар маъмураи дил костам, ворун шудам.

То нарезад хуни одам нораво, андар сухан
Хун фишондам, хун гиристам, гарқа андар хун шудам.

Гарчи худ мазмуни ин ҳастиву ин дунъестам,
Осафо, қурбони сад мазмуни бемазмун шудам.

Хилқати инсон намегунҷад ба қонуне, дарег,
Сохтам қонун басо то куштаи қонун шудам.

Дар замини зинда баҳри зиндаҳо чон сӯхтам,
Оқибат андар замини мурдае мадфун шудам.

* * *

Гарчи як рӯз ва ё шаб зи ҷаҳон мегузарам,
Хар қадар пир шавам, боз ҷавон мегузарам.

Нигарони туву дидори ту будам ҳама умр,
Ҳам ласин бор ба сӯят нигарон мегузарам.

Ту ба он қомати гулрез ғанимат бишумар,
Ки ман аз боғи ту чун оби равон мегузарам.

Моҳи бе айби ман, аз бобати ман айб магир,
Ман чу субҳам, ба ҷаҳон хандазанон мегузарам.

Шеърҳоям ба ту мероси дили ман бошанд,
Марг мероси падархост, чунон мегузарам.

То нагуянд сабукбор гузашт аз дунё,
Охирин бор ба каф ратли гарон мегузарам.

Лек то он ки ачал чанг занад бар чонам,
Аз раҳи ишқи ту бо бозии қон мегузарам.

* * *

Ҳам рӯди равон будам, ҳам баҳри дамон будам,
Дар рӯи ҷаҳон будам, худ балки ҷаҳон будам.

Аз ахтари чашмонам ҳар гӯша фурузон буд,
Ҳам нури замин будам, ҳам нури замон будам.

Бо гардани гардунсо, бо чехраи субҳосо
Аз ноҳуни по то сар маҳзи дилу ҷон будам.

Бо ёри камарбаста монандаи гулдаста
Аз зиндагӣ вораста рашки ҳамагон будам.

Дар сабзаи кӯҳистон, дар мулки баҳористон
Дадам ба камаргоҳаш мастана давон будам.

Мечидаму мебадам дар кокули ёрам гул
Ғофил зи ғаму доғи умри гузарон будам.

Эй моми сияҳпистон, дунёи харобистон,
З-он дардкашонам, ки бо дурдкашон будам.

Имрӯз равонам нест, аз марг амонам нест,
Ку ҳиммати дарди ишқ, к-аз марг амон будам?

Имрӯз замингирам, пайдост, ки мемирам,
Эй чарх, ба ёдат ҳаст вақте, ки ҷавон будам?

* * *

Зиндагӣ бо ранчу меҳнатҳо гузашт,
Бо ҳазорон дарду ҳасратҳо гузашт.

Бахт мисли ахтаре дар чарх сӯхт,
Ишқ чун чанчоли давлатҳо гузашт.

Бар сари мо то битобад офтоб
Эй басо бӯхтону тӯҳматҳо гузашт.

Мо ба асли хеш қоим мондаем,
Он ҳама рашку хусуматҳо гузашт.

Аз шикоят лаб ба кас нақшудаем,
То фалак бар мо шикоятҳо гузашт.

Дил ба даръё, сар ба савдо доштем,
Баҳри миллат айбу иллатҳо гузашт.

То қиёматро набинад одамӣ,
Аз дили мо бас қиёматҳо гузашт.

* * *

Ҳар қадар обод созам, боз вайрон мекунад,
Ҳар қадар чамъ оварам, охир парешон мекунад.

Давлати дил сохтам то бахт бошад қалъабанд,
Зиндагӣ бахти маро чун тахти Сомон мекунад.

Ошиқӣ ҳар дам маро меофарад бо сӯзи нав,
Зиндагӣ ҳар дам маро аз ман пушаймон мекунад.

Шоирӣ, гар қофия танг аст, месозад маро,
Зиндагӣ, гар қофия танг аст, гирёён мекунад.

Орзу ҳар дам маро то осмонҳо мебарад,
Зиндагӣ ҳар дам маро бар хок яксон мекунад.

Хоҳам аз тасвири дил девон бисозам, водареғ,
Зиндагӣ ҳар дам маро дар чанги девон мекунад.

Бар сари ин зиндагӣ ман шеърборон кардаам,
Ў валекин бар сари ман марғборон мекунад.

* * *

Сарпарастиҳои ман дарди саре овардааст,
Хушккомиҳои ман шеъри таре овардааст.

Гарчи аз парвози кӯтоҳам касе огаҳ нашуд,
Баҳри парнорустагон болу паре овардааст.

Табъи ман қонуншикан буду ба конунаш заданд,
Боз ҳам дар нисбате қонунгаре овардааст.

Пеши ҳар кас дил кушодам беибою рӯкушод.
Рӯкушодиҳо ба рӯям ханчаре овардааст.

Пешбиниҳо маро пеши дари номардуме,
Пуштбониҳо маро пушти даре овардааст.

Дӯстдориҳои ман бисъёр душман шуд маро,
Дилнавозиҳои ман иғвогаре овардааст.

Азми ман оҳаншикан буду хушам аз он, ки ӯ
Дар муҳити мисгарон оҳангаре овардааст.

* * *

Ба дил сад достон мемирам охир,
Чу гул дар бўстон мемирам охир.

Зи макри душманон боке надорам,
Зи қасди дўстон мемирам охир.

Ман аз дасти замон ҳаргиз намирам,
Ки аз дасти занон мемирам охир.

Фалак бар дӯши ман борест сангин,
Таҳи бори гарон мемирам охир.

Чаҳон бо дарди ман коре надорад,
Ман аз дарди чаҳон мемирам охир.

Агар дар шеър фарзанди замонам,
Ба лаб шеъри замон мемирам охир.

Чавонмаргӣ фақат марги чавон нест,
Ба сад пирӣ чавон мемирам охир!

* * *

Ними умрам дар ғами сарвода¹ рафт,
Ними дигар дар ғами дилдода рафт.

Қисмате аз соддагӣ дар хӯрду хоб,
Қисмате дар ёди хусни сода рафт.

Порае дар навбату дар интизор,
Порае бераҳбару бечода рафт.

Қитъае дар маҷлису баҳси абас,
Қитъае бо ман ба раҳ афтода рафт.

Киштаи умрам агар барбод шуд,
Киштии умрам ба баҳри бода рафт..

¹ Сарвода-шеър.

* * *

Чӣ кунам, расми рӯзгорон аст,
Ишқ тақдири сарбадорон аст.

Навбати ман гузашт аз дунё,
Навбати ту висоли ёрон аст.

Қисмати ман ҳазор қисмат шуд,
Қисмати ту чу обшорон аст.

Ҳаққи ман сӯхт бо дилу цигарам,
Ҳаққи ту дар дили ҳазорон аст.

Дасти ман аз насиба кӯтах шуд,
Дасти ту майкаши нигорон аст.

Дили ман шеваи тапиш гум кард,
Дили ту мисли навбаҳорон аст.

Бар сари ман хазони поизон,
Бар сари ту шукуфаборон аст.

* * *

Ҳакки мо ҳақгузор меҳоҳад,
Рӯзи мо рӯзгор меҳоҳад.

Ғами мо як ғами висоле нест,
Ҳиммати ғамгусор меҳоҳад.

Сари коре, ки мову ту дорем,
Сари моро ба дор меҳоҳад.

Қурби мо, ки қариб маҳв шудаст,
Қурбати ифтихор меҳоҳад.

Ин хазоне, ки бар сари мо рехт,
Гулфишони баҳор меҳоҳад.

Мушт бар сина кӯфтанҳомон
Зарбати зулфикор меҳоҳад.

Рустамиҳои вақти мастии мо
Рустами корзор меҳоҳад.

* * *

Чанд зору низор гардидем,
Гул парастида хор гардидем.

Карда аз сӯи хеш қатъи назар,
Сӯи парвардигор гардидем.

Оташи суғд мурд аз ислом,
Мурдаи бемазор гардидем.

Куштаи корзору оташи ҷаҳл—
Куштаи Зулфиқор гардидем.

Эй басо хуни ҳамдигар хӯрдем,
То чунин камшумор гардидем.

Паҳнаҳоро ба кӯчиён додем,
Сокини кӯҳсор гардидем.

Дар Самарқанд қанди мо шуд заҳр,
Дар Бухоро бухор гардидем.

Аз сари мо манораҳо карданд,
То баланд аз манор гардидем.

Сӯхтему насӯхт маншаи мо,
Маншаи нангу ор гардидем.

Кушт моро агарчи сад иллат
Миллати бахтёр гардидем.

Дар канори ҳалокати қисмат
Бо ҷаҳон ҳамканор гардидем

* * *

То бо ҷаҳони кӯҳнаву нав ошно шудам,
Бо доғҳои кӯҳнаву нав ҳамнаво шудам.

Гуфтам заминро осмонро васл медиҳам,
Худ кӯфта чу донае дар осие шудам.

Рафтам ба сад диёру надидам вафои ёр,
Пас дар ҷаҳони бевафо худ бевафо шудам.

Дар роҳи умри хеш зи гаҳвора то ба гӯр
Дар ҷустуҷӯи хештан аз худ ҷудо шудам.

То қарзи худ адо кунам бо шеъри хушадо
Бо хушадоӣ дар ғами мардум адо шудам.

Аз ахтарони дур чу ёрони сардмехр
Дил кандаму зи сардии дунё саво шудам.

Дар назъи ҷон, ки рафта нам амри мусаллам аст,
Ҳайрон шудам, ки аз кучо будам, кучо шудам...

* * *

Ба ҳама нағмаи ночӯр дилам месӯзад,
Ба ҳама тииати бенур дилам месӯзад.

Зи ҳама раъшаи пирона танам меларзад,
Ба асогирии ҳар кӯр дилам месӯзад.

Беда мачнун шуда сархам зи маломат бинам,
Ба ҳама валвалаю шӯр дилам месӯзад.

Офтоб аз ҳасади шамъ наафтад зи фалак,
Ба шикоятнависи зӯр дилам месӯзад.

Ҳар гаҳе то ба фалак роҳ барад маҳвора,
Ба дили ошиқи раҳдур дилам месӯзад.

Ба раҳи кӯршуда беравуою такутоз,
Ба сари холию мағрур дилам месӯзад.

Ба қади модари пирам, ки заминбӯс шуда,
Мениҳад по ба лаби гӯр, дилам месӯзад.

* * *

Оҳ, эй кони дасиса, оҳ, эй дунъеи песа,
Зери санги осиеят устухонам реза-реза.

Ҳар касеро баҳри коре офаридӣ, хуб кардӣ,
Чашми ин бар чашми коса, чашми он бар чашми киса.

Фикри ҳар касро ба қадри ҳиммати ӯ офаридӣ,
Ин занак — лолою ғоза, он занак ёди набеса.

Як нависанда наёбӣ фаҳри миллат, лек ҳар чо
Чои як рӯмоннавис ёбӣ дусад бӯхтоннависа.

Рӯи қоғазро сияҳ карданд мисли рӯи худшон
Инаш аз пуштам шикоят, онаш аз рӯям ариза.

Медавонӣ чор сӯ ҳар махлуқеро чорнаъла:
Баччагон аз баҳри лизак, гӯсфанд аз баҳри леса

Меравад ҳар кас ба раҳ бо мошини худ, лек ҳардам
Бӯй гирад аз даҳонаш раҳ ба раҳ чандин милиса.

Бо бузургон тифлтабъонро ниҳӣ дар як тарозу,
Гарчи худ сад бор гуфтӣ: охир аз реза чӣ хеза?..

Боз мехоҳӣ, ки ман бо ту бисозам хоҳу нохоҳ,
Бо дуруштихот чун созам ба ин табъи нафиса?

* * *

Соддаю соддашуморем, ҳамин тинати мост,
Таҳи кору таҳи борем, ҳамин қисмати мост.

Ханда мегирадам аз мушту гиребоншудагон,
Даст бар гардани ёрем, ҳамин давлати мост.

Чумлае аз пай шӯҳрат ба қаҳаннам рафтанд,
Мо, ки з-он чумла канорем, ҳамин шӯҳрати мост.

Иддае чуста тило, сокини маҳбас гаштанд,
Мо, ки як пайса надорем, ҳамин сарвати мост.

Дастае тарки Ватан гуфта кафандузд шуданд,
Мо ки дар кунҷи диёрем, ҳамин нузҳати мост.

Пойандози ҳама аз гулу себарга кунем,
Мо, ки ҳамдасти баҳорем, ҳамин суннати мост.

Дигаронро зи тараҳхум бираҳонем зи дом,
Баҳри худ дом гузорем, ҳамин қудрати мост.

Тоҷикистон ҳама санг аст, вале бар гӯре
Лавҳасанге нагузорем, ҳамин ҳиммати мост.

Бас касон баҳри худ аз баҳри худо бигзаштанд,
Мо, ки чун санги мазорем, ҳамин вусъати мост...

* * *

Кӯзаро бишкаставу бар санг тӯҳмат мекунӣ,
Чомро бишкаста сокиро маломат мекунӣ.

Бас дуиҳо дидаам дар табъи пасту дунӣ ту,
Худ разолаткору уммеди адолат мекунӣ.

Аз хатоӣ дигарон то осмон даф мезанӣ,
Худ хатоандешу андози башорат мекунӣ.

Дар ниҳодат нест номе аз каломи гарму нарм,
Худ дуруштоҳангу оҳанги назокат мекунӣ.

Остинро чанг меандозӣ бо дастони дӯст,
Бо ҳамоқатҳот изҳори рафоқат мекунӣ.

Дар дуконат нест чизе сохта аз дасти ту,
Кӯҳнадӯзӣ, лек даъвои асолат мекунӣ.

Маншаи ҳайвонӣ андар туст, дар худ вонигар,
То кучо аз одаму олам шикоят мекунӣ?

* * *

Эй сари ҳама сарсом, маншан мағал аз туст,
Шеъри бебадал аз ман, тири бебадал аз туст.

Баҳри ту ғазал хондам, як ҳиҷо нафаҳмидӣ,
Дафтари ғазал аз ман, дафтари амал аз туст.

Реша дар замон дорам, реша дар гумон дорӣ,
Бурчи ҷовидон аз ман, кунчи мубтазал аз туст.

Ман алайҳи сахтиҳо нарму соддадил будам,
Қандуи асал аз ман, кундаи дағал аз туст.

Раҳрави раҳи хешам, бо шабу маҳи хешам,
Меҳри беҳалал аз ман, мӯҳри пурҳалал аз туст.

Эй ки меҳвари дунё хонӣ деҳаки худро,
Шӯҳрати маҳал аз ман, бонги бемаҳал аз туст.

Ноқаси шикамбора, нобакори садқора,
Достони вақт аз ман, дастаи матал аз туст...

* * *

Чаро хаёт ҳар нафас туро азоб медиҳад,
Чу неши гозанбурат ҳазор тоб медиҳад?

Чаро ба рӯзҳо туро шиканҷакӯб мекунад,
Валек бахти нақдро фақат ба хоб медиҳад?

Чаро ба чанги дардҳо дили ту об мекунад,
Вале ба рӯзи вопасин ду қатра об медиҳад?

Чаро ба роҳи пириву шикастагиву хастагӣ
Чавонии ту мехӯрад, дили хароб медиҳад?

Чаро ҳамора мекушад тамоми ормони ту,
Вале ҳазор ташнагӣ зи инкилоб медиҳад?

Чаро ниҳоли қоматат ҳамонда зери бори ғам,
Ғаҳ изтироб медиҳад, ғаҳ эҳтисоб медиҳад?

Чаро миёни шаш ҷиҳат ба як ҷиҳат намерасӣ,
Агарчи ҳар даме туро дами шитоб медиҳад?

Чаро ба мулки орзу, ба чорсӯи ҷустуҷӯ
Умеди фатҳ медиҳад, на фатҳи боб медиҳад?

Чаро хаёли нозукат ба нозуке намерасад,
Самон орзуи ту хоку туроб медиҳад?

Чаро-чаро ҷӣ мекунӣ, азизи ман, бирав бихусп,
Ба кулли ин суолҳо аҷал ҷавоб медиҳад...

Худ ба ними роҳу ангеzi рашодат мекунем,
Худ даруни чоҳу сӯи маҳ ишорат мекунем.

Хешро носохта, бо асли худ нагдохта,
Дур аз лутфему даъвои латофат мекунем.

Худ батар аз кӯдакем, аммо чу солори ҷаҳон
Кӯдакони хешро дӯғу сиёсат мекунем.

Хонаи боназми ҷонро мекунем аз май хароб,
Аз табибон боз уммеди мараммат мекунем.

Як рисола хонда ё нохонда аз илми ҷаҳон
Мушт бар сина зада зикри рисолат мекунем.

Фикр лангу дарк лангу пой лангу гашт ланг,
Боз ҳам аз гардиши гардун қазоват мекунем.

Зодагони одами хомему қисматҳои хом
Пухтагони ишқро аммо насихат мекунем...

Аз ситеги куллаҳо зардӣ парид,
Соя ҳам аз пуштаҳо доман кашид.

Офтоб аз кӯчаи кӯҳҳо гузашт,
Аз фарози салтанат поин хамид.

Моҳи нав хамёза кард аз бурчи кӯҳ,
Рӯди кӯҳӣ як қадар боло дамид.

Куллаи кӯҳҳо ба дарё сарнагун,
Нолаи дарё ба гардунҳо расид.

Ахтаре бо ахтаре наздик шуд,
Дидаи худбин чунин манзар надид.

Қаҳқашон рахро мунаввар карду гуфт:
Шабравони зиндагӣ, роҳи сафед!

Чанд рузам монда ё на дар чаҳони бекарона,
Мерасад умрам ба поён мисли поёни фасона.

Ман саропо шеър будам, чораю тадбир будам
Ҳам ба зери осмону ҳам ба зери осмона.

Ман агар як лаҳза уммеди саломат доштам,
Буд он ҳам бозгӯе аз тарона то тарона.

Ман чу гардони сурудам дар чаҳони гирдгардон,
Бо заминам ман заминӣ, бо замонам ман замона.

Дар дилам ҳафт ошъёни осмон гунчида бошад,
Гарчи дорам ошъён дар хонаи пастошъёна...

Лек ман шодам, ки будам ҳамнишин бо зиндагонӣ
Ҳамнишину ҳамнишон бо рӯзгори ҷовидона.

Лек ман шодам, ки рафтам аз чаҳони хушктабъон
Бо ҳама шеъри тари худ ошиқона, шоирона...

* * *

Кӯдаки ман, шод зӣ, озод зӣ.
Бо дилу ҷону тани обод зӣ.

Аз ғазалҳоям ба фаръедам бирас,
Баъди ман бенолаву фаръед зӣ.

Гар шавӣ ҳам масту беёд аз барор,
Ёди ман кун, дар паноҳи ёд зӣ.

Васли Ширинат агар қисмат нашуд,
Боз ҳам бо қисмати Фарҳод зӣ.

Гар худое ҳам шавӣ, аз худ марав,
Дар замин аз мӯ паи имдод зӣ.

Чун давоми мостӣ дар зиндагӣ,
Лоикӣ номуси ин аҷдод зӣ.

* * *

Гарчи эъчозе накардам, баҳри эъчозе бимирам,
Бо пару боли қавӣ дар авчи парвозе бимирам.

Хӯрдаам май бас зи хуми дурднӯшони қадимӣ,
Зиста риндона ҳам ринди назарбозе бимирам.

Нозҳои ёр гарчи ҳар дамам бемарг кушта,
Гар насиб афтад, барои охирин нозе бимирам.

Хусни оғози сурудам баҳри анҷоми набуда,
Рӯзи охир ҳам ба ёди хусни оғозе бимирам.

Эй кӣ бо дуғӯ дағое мекунӣ бо ман тую ман,
Ту дағобозе бимири, ман навосозе бимирам.

Розӣ мемирам агар розист аз ман модари ман,
Аз замон, аз халқ, аз ёрон агар розӣ бимирам.

* * *

Андоми бихрадон бувад андоми зиндагӣ,
Пайғоми беҳудон бувад пайғоми зиндагӣ.

Гӯяд ҳар ахтаре, ки фуру уфтад зи чарх,
Қ-эъдоми шоирон бувад эъдоми зиндагӣ.

То он, ки марг нуктаи таммат ниҳад ба умр,
Анҷоми ошиқӣ бувад анҷоми зиндагӣ.

Бо пову сар, ки медавӣ дар чорсӯи умр,
Бепову сар кунад туро айёми зиндагӣ.

Бо он, ки ком бурдаӣ аз талху шӯрҳо,
Коме набурда меравӣ дар коми зиндагӣ.

Бо он, ки ном чуставу номе гузоштӣ,
Номат ҳулул мешавад дар номи зиндагӣ.

* * *

Эй дил, эй дил, зинда дар дунъёӣ бо дунъёи худ,
Метапӣ рӯзу шабон бо ҷумла армонҳои худ.

Гарчи ҳар дам мебарандат ҷилваҳои гулруҳон,
Меравию боз побарҷостӣ дар ҷои худ.

Гарчи аз савдои дил савдои пул болотараст,
Бо ҳама савдогарон поки ту бо савдои худ.

Аз гами худ бештар хӯрдӣ гами айёмро,
Баски дар айём дорӣ роҳи худ, ҳам рои худ.

Эй сарат бодо саломат дар ҷаҳони бесарӣ,
То чунин сарзиндаӣ бо шеърӯ бо иншои худ.

Гар чунин пой муборак дорӣ дар иқлими ишқ,
Мерасӣ то борғоҳи ҷовидон бо пой худ...

* * *

То умеди ишқ аз туст, ошиқи чавонам ман,
То тӯи замини дил, бурчи осмонам ман.

Бе ҳузури дидорат дар ҷаҳон ҳузурам нест,
То туй ҷаҳони ман, ошиқи ҷаҳонам ман.

Дар сиришти ишқи ман заррае дурангӣ нест,
То ту ҳам чунин бошӣ, дон ки ҳамчунонам ман.

То лабат шакар дорад, шеъри ман асар дорад
То туй ба коми дил, марди комронам ман.

То тамоми сарсабзим аз баҳори сабзи туст,
Эй нигори сабзина, бо ту беҳазонам ман.

Шоири замон будан мушкилест сахт, аммо
Дар ситоиши ҳуснат шоири замонам ман.

* * *

Заминат осмон шуд, ишқ омад.
Раҳат чун Қаҳкашон шуд, ишқ омад.

Ту бо пирӣ агар тан дода будӣ,
Дили пират ҷавон шуд, ишқ омад.

Набудат аз баҳори нав умеде,
Хазонат гулфишон шуд, ишқ омад.

Лаби хушкат лаби дарёе бибӯсид,
Ғамат баҳри дамон шуд, ишқ омад.

Дигар фикри сару сомон чӣ дорӣ,
Сарат бехонумон шуд, ишқ омад!

* * *

Ишқи ту дар синаи ман ҳадъяи тақдир буд,
Як ҷаҳон шӯри ҷавонӣ дар ҷаҳони пир буд.

Омадӣ бо гесуи чун обшорон рез-рез,
Шодии ҷони ғарибам берун аз тасвир буд.

Ташнагиҳои дилам бишкаст лабҳои тарат,
Дар замоне, ки дилам аз рӯи олам сер буд.

Омадӣ аз роҳи дур, аз хештан бигрехта,
Гӯӣ бахти бад дар он манзил туро пайгир буд...

Омадӣ бо чашмҳои бегуноҳу бепаноҳ,
Ҳар нигоҳат сад ҳазорон фоли бетаъбир буд.

Омадию ман туро бишнохтам бо чашми дил
Баски дар чашмони ту барку шарори шеър буд...

* * *

Ба ҳар қое, ки бошӣ, эй худои орзуи ман,
«Худоё!» гуфта мемирад ба сад хорӣ адӯи ман.

Ба сӯят ҳар шабу рӯзе, ки ман рӯи ниёз орам,
Тамоми нуриён резанд нури худ ба рӯи ман.

Сабуи ман пур аз талхист то талхии маҳчурист,
Ба ёдат мешавад ширин маи талхи сабуи ман.

Агар аз обуранги ҳусни ту ҳусни сухан ёбам,
Бимон резад ба сони обшорон обрӯи ман.

Ту гар аз дидаам дурӣ, ба дил наздику манзурӣ,
Биё аз чорсӯи ғам зи сӯи худ ба сӯи ман.

Ман аз ҳар тори мӯи ту умеди марҳамат дорам,
Бипурсӣ бозгӯят мекунад ҳар тори мӯи ман.

Тулӯи ормонҳои мани пурормонӣ ту,
Барояд офтоби дил агар ой ба кӯи ман.

* * *

Парво макун, азизи ман, ки дил барои туст,
Гӯянд гарчи носазо, танҳо сазои туст.

Дар кӯчаҳои танг туро ёд мекунам,
Ҳар ҷо, ки пой мениҳам, овози пой туст.

Бо ёди ту ба кӯҳҳо фаръед мекунам,
Ҳар кӯҳ агар садо диҳад, гӯё садои туст.

Ман бо камоли оқилӣ девонаи туам,
Ҳушёриву ҷунуни ман — ҳар ду фидои туст.

Ҳар кӯтаҳӣ, ки аз мани шоир гузаштааст,
Илқои чашми соддаю қадди расои туст.

Ҳар гаҳ, ки бар гузаштаҳо дил гирья мекунад,
Фардои ман шунидани гулхандаҳои туст.

Ман зиндаам ба ишқи ту, ман шоири туам,
То интиҳои умр дили ман гадои туст.

* * *

Агар вафо кунӣ бо ман, вафои умри манӣ,
Агар бақо кунӣ бо ман, бақои умри манӣ.

Агар ба хотири дил мисли мавҷ бо соҳил
Суруди ишқ бихонӣ, садои умри манӣ.

Миёнаи қабзаи ғамҳои хиракуш боре
Агар чу субҳ бихандӣ, сафои умри манӣ.

Агар чу шоҳи печида даст бар гардан
Ба паҳлуям бинишинӣ, атои умри манӣ.

Ниҳоли қоматат мамлу зи баргу бори тар,
Зи лутф барге бубахшӣ, навои умри манӣ.

Баҳо надошт, вале умри бебаҳо бигашт,
Биё, биё, ки ду-се дам баҳои умри манӣ.

* * *

Биё, азизи ман, умри азиз мегузарад,
Макун диранг, ки бисъёр тез мегузарад.

Тамоми давлати дунё агар ба дасти туст
Багар ки нест ба дастат пашиз, мегузарад.

Биё, ба чашми ту бо чашми гул назар созам,
Ки гул зи дасти хазон хонахез мегузарад.

Ба нури ханда бубинем рӯи ҳамдигар,
Шукуфаҳои чаман хандарез мегузарад.

Биёву гесуи худ мавҷ-мавҷ афшон кун,
Ки шавқи ту зи дилам мавҷхез мегузарад.

Биё зи рафтани умри ман оҳ каш бо ман,
Ман оҳ кашам, ки умри ту низ мегузарад...

* * *

Чоне, ки чон ба чони ту буд, нимаҷон шуда,
Андар макони хеш дилам ломакон шуда.

То рӯи хунҷакони туро ёд мекунам,
Бо ёди рӯи ту дили ман хунҷакон шуда.

Эй беназири ман, ки назират дилам надошт,
Бе ту замони зиндагиям безамон шуда.

Аз ошъёни қудсии уммедҳои ман
То рафтаӣ, умеди ман беошъён шуда.

Дар чор фасли сол ту будӣ гули дилам,
Акнун дилам ба панҷаи бими хазон шуда

Ҳар ҷо, ки бо ту будаму бо ту қадам задам,
Холӣ ҷу хони муфлиси беҳонумон шуда.

Варзоб низ мисли ман ёди ту мекунад,
Варзоб низ бе ту ҷу ман дилгарон шуда.

Зуд о, ки зуд меравад умри сабукинон,
Ҷун аспӣ бодпои раҳо аз иноншуда...

* * *

Чунонат ёд меорам, ки раҳгумкарда манзилро,
Чунонат дӯст медорам, ки даръёбурда соҳилро.

Чунонат рағбате дорам, ки хушкистон ба бороне,
Чунонат рӯзу шаб чӯям, ки Сино ҳалли мушкилро.

Чунон роҳи ту мепоям, ки роҳи бахт мепоянд,
Чунон хайри ту мехоҳам, ки деҳқон кишту ҳосилро.

Чунон васли ту мехоҳам, ки пир умри ҷавон хоҳад,
Чунонат орзумандам, ки ҳар кас бахти комилро.

Чи талхиҳо чашидам ман зи чоми рӯзгори хеш,
Бубинам то ба коми дил туи шириншамоилро.

Диламро бесадо бурдӣ, намедонам кучо бурдӣ,
Туро пайдо кунам эй кош, то пайдо кунам дилро!

* * *

Хун гириста тарки одат мекунам,
Тоқ монда боз тоқат мекунам.

То кунун дилро фалаҷ кардам зи ишқ,
Баъд аз ин ўро табобат мекунам.

Баъди садҳо хонаро дар кўфтан
Хонаи дилро мараммат мекунам.

Дар дили шабҳо дилам сих мезанад,
Зери лаб пинҳон васият мекунам.

Пеш аз ман гар шикоят дошт дил,
Ман кунун аз дил шикоят мекунам.

Пеш гар ҳар соат аз худ рафтаам,
Ҳолӣ бар соат итоат мекунам.

Гарчи ин қасдам батар бошад зи марг,
Баъд аз ин тарки муҳаббат мекунам...

* * *

Як рӯз зиндагон туро ҳам ёд мекунанд,
Қадри туро шинохта, фаръёд мекунанд.

Дар зиндагӣ ба номи ту тӯҳматнавиштагон,
Бо номи ту латифаҳо эҷод мекунанд.

Дар зиндагӣ ба гӯри ту хиштоварандагон
Гӯри туро зи баъди марг обод мекунанд.

Онҳо, ки бар харобии рӯҳат сабаб шуданд,
Рӯҳи туро ба маъракаҳо шод мекунанд.

Рӯзе, ки нестӣ миёншон ба базму разм,
Шояд туро зи дахмаса озод мекунанд...

* * *

Модари хушназарам, ҳар назарам ҳадъи туст,
Асаре дорам агар, он асарам ҳадъи туст.

Дар фазои абадият паи парвози дароз
Модари муштипарам, болу парам ҳадъи туст.

Хоксории ту он қадр маро кард баланд,
Ки ҳама қудрати кайҳонгузарам ҳадъи туст.

Дар раҳи ман ҳама дам дидаи тар доштаӣ,
Ки аз он дидаи тар шеърӣ тарам ҳадъи туст.

Ақли ту кӯтаҳ агар гуфт касе, кӯтаҳӣ кард,
Чу тақопӯи раҳи дуртарам ҳадъи туст.

Аҷаб ин аст, ки занро ҳама хонанд заиф,
Бо заифит ҳама карру фарам ҳадъи туст.

Пошикаста ҳама гӯянд зану модарро,
Ман гувоҳам, ки зи по то ба сарам ҳадъи туст.

Офаридӣ ту маро то зи ҷаҳон баҳра барам,
Баҳра бурдан зи ҳама баҳру барам ҳадъи туст.

Ман ба ҷои туам, эй модари барҷомонда,
Дидаи равшани фардонигарам ҳадъи туст.

* * *

Модарам, бо ташнаҷонӣ ёд меорам туро,
Модарам, бо дилгаронӣ ёд меорам туро.

Дар муҳити ҳамзабонони забонгумкардагон
Чун наёбам ҳамзабонӣ, ёд меорам туро.

Чун ту ҳам бигзаштиву умри ҷавонӣ ҳам гузашт,
Ҳамчу даврони ҷавонӣ ёд меорам туро.

Аз ҷаҳони танги кӯҳистон гузаштӣ аз ҷаҳон,
Дар сафарҳои ҷаҳонӣ ёд меорам туро.

Ҳар гаҳе дар худ фуру монам ва ё худ лаҳзае
Сахт гирад зиндагонӣ, ёд меорам туро.

Ёд меорам туро чун ёди ту ёди ман аст,
Чун ту асли асли ҷонӣ, ёд меорам туро.

* * *

Будӣ дуньёи ману рафтӣ зи дуньё, модарам,
Ман бурун аз хоку ту дар хок танҳо,
модарам.

Аз канорат то шудам маҳрум
дар айёми гул,
Шуд канорам аз сиришки шӯр дарьё,
модарам.

Дар баҳоре, ки табиат чун ҷавонӣ
хандарӯст,
Гирьярӯям аз гамат дар боғи гулҳо,
модарам.

Дар ҷавонӣ дасти шафқат
аз сарам бардоштӣ,
Бекасам бигзоштӣ дар роҳи фардо,
модарам.

Рӯхарошон сохтӣ,
гесупарешон сохтӣ,
Қоматам кардӣ дуто, эй ганчи якто,
модарам.

Меҳрубониҳои дуньё бо ту зери хок рафт,
Қас наёзад сӯи ман дасти тасалло,
модарам.

Пасту болои ҷаҳон болои ҳам ғам медиҳад,
Бо ту яксон менамуд ин пасту боло,
модарам.

Ҳамчу гӯри ту дилам аз орзуҳо сард шуд,
Эй ҷаҳони соддаи ишқу таманно,
модарам.

Зуд рафтӣ, зуд рафтӣ аз ҷаҳони ношикеб,
Ношикебо модарам, эй ношикебо, модарам.

**Рафт дар тобути ту ҳам буд ҳам нобуди ман,
Воалам аз дасти дунъи фиребо, модарам.**

**Бурдӣ аз лаб хандаам, эй шӯълаи ояндаам,
Водареғо модарам, сад водареғо модарам!**

* * *

Зи баҳори ҳусни ёре ба баҳори дил расидам,
Зи канори гарми ишқе ба канори дил расидам.

Ба канори сарди дунёе зи ҳазор барқу оташ
Фақат аз шарори сӯзе ба шарори дил расидам.

На ба худ, на беҳудам ман, ба мисоли чархи гардун
Зи хурӯчи беқарорӣ ба қарори дил расидам.

Чу раҳи фарохи манзил раҳе нест байни ду дил,
Зи диёри дарди ёре ба диёри дил расидам.

Ҳама чо мазори гил бин, вале як мазори дил нест,
Зи тавофи гӯри модар ба мазори дил расидам.

Зи дилам кучо хабар буд чу мадор буд дар тан,
Зи вучуди бемадорам ба мадори дил расидам.

Ба сарам фишори гардун, ба танам фишори ҳар дун.
Зи фишори зиндагонӣ ба фишори дил расидам...

СУХАНРЕЗА

* * *

Бешу ками олам одати дерин аст,
Кам бошаду ғам набошад, иқбол ин аст.

* * *

Эй пок, зи кулли айбҳо покам кун,
Чун даргузарам,
Ба дасти худ хокам кун.

* * *

Дар сардараҳо ҳанӯз барф об нашуд,
Ҳайфи дили ман,
ки ҳеч дилёб нашуд.

* * *

Ин шахри шумо ҳаво надорад ёрон,
Дарди дили ман даво надорад,
ёрон.

* * *

Як шаб, ки ба рӯи синаат сар мондам,
Дар пасту баланди зиндагӣ дармондам.

* * *

Аз ман бикунӣ агар гаҳе ёд, эй гул,
Бошӣ ҳама умр хонаобод,
эй гул.

* * *

Девор, ки нам кашад, кияш соз кунад,
Он ёр, ки ғам кашад,
чӣ сон ноз кунад.

* * *

Абри сари кӯҳ ашкрезӣ сар кард,
Ашки ту гиребони маро ҳам тар кард.

* * *

Имсол чӣ шуд, сели дамодам омад,
Дар хонаи рӯ ба рӯи мо ғам омад.

* * *

Ин беда дари сарой ҳамсоли ман аст,
Ман зори касе шудам, ки безори ман аст.

* * *

Ҳаргиз нашавад фаромӯш аз хотири ман
Борони баҳору гирьяи модари ман.

* * *

Эй ёр, биё, вақти гули бодом аст,
Ишқе, ки напухт дар баҳорон, хом аст.

* * *

Имшаб чӣ шабе, нам-нами борон омад,
Он ёр, ки рафта буд, пушаймон омад.

* * *

Ошуфтаву беқарору девона — дилам.
Дар хонаи хеш гоҳ бехона — дилам.

* * *

Дунёе дили ман, ҳазор дунёе — дили ман,
Қурбони ҳазор сирру савдо — дили ман.

* * *

Толеи ману ту бешу камҳо дорад,
Бедардии нокасон аламҳо дорад.

* * *

Имсол гузашт, соли бисъёр гузашт,
Шукри ҳама умри ман, ки бо ор гузашт.

* * *

Рӯсӯхтаи саҳву хатоҳоям ман,
Дигар ба чӣ рӯ пеши ту боз оям ман?

* * *

Фаръеди маро шундаву рам кардӣ,
Умри ту зиёд, умри маро кам кардӣ.

* * *

Модар, модаро, ба раҳ гуселам кардӣ,
Дар гардан аз ашки худ ҳамелам кардӣ.

* * *

Бар он, ки дақиқбину бофарҳанг аст,
Пастию баландии ҷаҳон якранг аст.

* * *

Пазмони ту, ёри нозанин, хоҳам мурд,
Бо рӯи ту дар рӯи замин хоҳам мурд.

* * *

Ман кӯдаки хокбози ин дунъёям,
Кӯрбонии рӯзгори бепарвоям.

* * *

Ҳар пуштаи кӯҳ лозазоре дорад,
Ҳар куштаи ишқ доғи ёре дорад.

* * *

Наврӯз шуду об ба ҳар ҷӯй омад,
Дар хонаи ҳамсоия мо тӯй омад.

* * *

Дар ёлаи кӯҳ сабза рӯяд ҳар сол,
Ҳар сол ба мо рух нанамояд иқбол.

* * *

Ман дастхуши майлу хавасҳои худам,
Дилсӯхтаи нафсу нафасҳои худам.

* * *

Аз дур намой, бахтам аз дур ояд,
Боре нанамой, бахти ман кӯр ояд.

* * *

Он қадр зи ғамҳои дигар безорам,
Бечора ба ғамҳои ту акнун зорам.

* * *

Оҳубачаё, очат кучоҳо рафтаст?
Аз рӯзи азал бар ту чафоҳо рафтаст.

* * *

Ҳар гаҳ, ки чароғи хонаҳо афрӯзанд,
Гӯё дили торики маро афрӯзанд.

* * *

Ин шаҳри шумо чӣ шаҳри бедарвоза
Некӣ чу бадӣ намешавад овоза...

* * *

Ҳар барги хазон, ки аз дарахтон резад,
Монандаи ашки шӯрбахтон резад.

* * *

Дунё гузарад, чу мавҷи дарё гузарад,
Дарёи дилам зи баҳри дунё гузарад.

* * *

Кафтарбачаё, лонаи порина кучост?
Ошиқбачаё, дилбари дерина кучост?

* * *

Хушбахт касе, ки бахтиёр омаду рафт,
Аз рӯзи нахуст дар канор омаду рафт.

* * *

Бар худ ҳамаро ту номуносиб хондӣ,
Охир сари шох чун хазонак мондӣ.

* * *

Бе ту ҳаваси касе накардам, эй гул,
Ғамҳои туро хазина кардам, эй гул.

* * *

Бесоғару май чу мо касе маст мабод,
Сарҳои баланди тоҷикон паст мабод!

* * *

Ман мераваму ҷаҳон ҷаҳон хоҳад монд,
Хуршед ҳамону маҳ ҳамон хоҳад монд.

* * *

Поёни ҳама мастии ман пастӣ буд,
Дарди сари ман ҳама зи сармастӣ буд.

* * *

То субҳ шаби дароз бедорам ман,
Дар хонаи нав ғами кӯҳан дорам ман.

* * *

Имсол гузашту солҳо ҳам гузарад,
Монанди ману ту дар ҷаҳон кам гузарад.

* * *

Дар хонаи ман ғами ту бошаст омад,
Қадди ту баланду қадри ман паст омад.

* * *

Эй ёри азиз, ҳар чи қисмат бошад,
Баъди сари ман сарат саломат бошад.

* * *

Бо ман чу ба қадри ошноӣ нарасӣ,
Аз ман, ки чудо шудӣ, ба ҷое нарасӣ.

* * *

Имсол сарам бо сари ту осояд,
То соли дигар сари дигар мебояд.

* * *

Қадди ту дарозу қадди ман кӯтоҳ аст,
Поёни муҳаббати ману ту оҳ аст.

* * *

Дар лонаи кӯҳна мурғакон кам оянд,
Мардони дуруст кам ба олам оянд.

* * *

Қафтар ҳама сол лонаи нав созад,
Ошиқ ҳама дам фасонаи нав созад.

* * *

Эй ёри азиз, вақти гандумдарав аст,
Дар байни ду абруӣ ту ҷонам гарав аст.

* * *

Ман нек будам, бо бадӣ ёдам карданд,
Ман хоки сабук будаму бодам карданд.

* * *

Эй миласиях, чавонӣ чун кабки рав аст,
Бо ман бинишин, ҷаҳон чӣ кӯҳна, чӣ нав аст.

* * *

Дар синаи ман фиғони дарьёҳо буд,
Дар чеҳраи ман сукути сахроҳо буд.

* * *

Умри ману ту пеш ваё пас гузарад,
Аз базми ҷаҳон навбати ҳар кас гузарад.

* * *

Номи ману номи дилбари ман арабӣ,
Бехоб шудам зи ваъдаи нимишабӣ.

* * *

Пире дидам зи раҳ хазон мерӯбад,
Гӯё раҳи умри гузарон мерӯбад.

* * *

Субҳ омаду шом омаду шаб омаду рӯз,
Шуд об дилам, валеқ ман ташна ҳанӯз.

* * *

Бо ман ҳама дам ҳазор маҳшар бигузашт,
Аз дил бигузашт, он чӣ аз сар бигузашт.

* * *

Ҳар ҳарф, ки дар китоби ашъорам буд,
Шарҳи диламу номаи аъмолам буд.

* * *

Бигзашт баҳору сабзаҳо сӯхтаанд,
Гӯё ҳама дар ишқ чу мо сӯхтаанд.

* * *

Гар як нафасе туро ба бар ёбам ман,
Бар қисмати хештан зафар ёбам ман.

* * *

Гар бо туам, азми ҷонфидой бидушад,
Гар аз ту чудо шавам, чудоӣ бидушад.

* * *

Он ёр зи мо зуд пушаймон шуду рафт,
Иқбол ду-сесоата меҳмон шуду рафт.

* * *

Ман бо ту сари ҳисобро гум кардам,
Чун ташна, ки роҳи обро гум кардам.

* * *

Шаб омаду рӯзи рафтаам ёд омад,
Хоб омаду бахти хуфтаам ёд омад.

* * *

Ёрон, ёрон, шумо чи бепарвояд,
Бар дарди дилам даво намефармоад.

* * *

Ҳар бахт, ки кӯр бошад, аз кӯрии мост.
Ҳар раҳ, ки дур бошад, аз дурии мост.

* * *

Дар хонаи мо ҷароғи бедуда набуд,
Дар рӯи ҷаҳон хотири осуда набуд.

* * *

Онҳо, ки ба роҳи умр танҳо монданд,
Ҳар сӯй давиданду ба як ҷо монданд.

* * *

Пеши ту агарчи нописандам, эй ёр,
Чон кандаму уммед накандам, эй ёр.

* * *

Ингуна бувад насиб аз рӯзи азал,
Гаҳ сайди амал шавему гаҳ сайди ачал.

* * *

Чашми ману чашми ёр бо ҳам афтод,
Чандон нагузашту байни мо ғам афтод.

* * *

Дуньёталабон зи макри дуньё миранд,
Фардоталабон дар раҳи фардо миранд.

* * *

Бо ҳамнафасе агар кашӣ як нафасе,
Дар як нафасе ба қадри дуньё бирасӣ.

* * *

Барф об шуду ҳаври замин боло шуд,
Ҳайфи дили ман, ки сарфи вовайло шуд.

* * *

Имрӯз чи рӯзи тираву буғзи ҳавост,
Чашмони замину осмон нобиноост.

* * *

Гул мешукуфад, баҳор гул мешукуфад,
Баъди сари ман ҳазор гул мешукуфад.

* * *

Аз бесарию бебариям ох, эй ёр,
Ман гумраҳаму чашми ту дар роҳ, эй ёр.

* * *

Эй ёр, нигоҳи ту диламро бигудохт,
Бигдохт, вале буду набудаш нашинохт.

* * *

Афсӯс ба дасти зиндагӣ ром шудем,
Пуршӯр будем, инак ором шудем.

* * *

Эй чархи барин, ҳазор борат нафрин,
Дирӯз чунон будем, имрӯз чунин...

* * *

Афтод ситора дар кучоӣ, гули ман,
Аз ахтари бахти худ ризоӣ, гули ман.

* * *

Ёрон, ёрон, агар касе расво буд,
Айбаш накунед, айби ин дуньё буд.

* * *

Эй дӯст, туро ба ҳоли худ кай монданд,
Парвози туро ба боли худ кай монданд.

* * *

Чун бода хӯрам зи чоми бишкатаи хеш?
Чун боз равам ба роҳи бигаштаи хеш?

* * *

Ҳар ҷо биравед, рафтaro ёд кунед,
Ҳар ҷо хусбед, хуфтaro ёд кунед.

* * *

Имрӯз чи рӯз буд, беҳуда гузашт,
У буд, валек мисли нобуда гузашт.

* * *

Фарьёд макун, ки гунчаҳо пажмурданд,
К-андар дили мо чи орзуҳо мурданд.

* * *

Дастихуши ҳар суду зиёнӣ, эй дил,
Гаҳ зочаи дасти кӯдаконӣ, эй дил.

* * *

Танҳо-танҳо ба маҷмае чамъ шавем,
Танҳо-танҳо зи маҷмае боз равем.

* * *

Оҳиста гузар кунед аз манзили мо
То бӯй баред аз бисоти дили мо.

* * *

Бисъёр зи худ рафта пушаймон шудаам,
Бисъёр ба худ омада ҳайрон шудаам.

* * *

Ҳарчанд ба зоҳир ҳамагон маъмурем,
Дар чашми ҳақиқат, бахудо, маъзурем.

* * *

Эй рӯд, асири дасти сохилҳой,
Дар рӯи замин мусофири танҳой.

* * *

Ҳар чой, ки осיעст, навбат бошад,
Ҳар чой ки ошиқаст, меҳнат бошад.

* * *

Аз умр агар шодӣ, агар гам дидем,
Будем ду чашму ҷумла бо ҳам дидем.

* * *

Ҳар кас, ки заифнолӣ кард, оқил нест,
Нолид зи об соҳиле, соҳил нест.

* * *

Якчанд, ки дар рӯи замин чоям буд,
Шеърам ҳама чуброни хатоҳоям буд.

* * *

Онҳо, ки ба фикри фарди худ мегарданд,
Побанди худанду гирди худ мегарданд.

* * *

Як рӯз чи хуш гузашту як рӯз чи зишт,
Як чӯй ба рег рафту як чӯй ба кишт.

* * *

Ҳар гул, ки шукуфт, боз пажмурду бигуфт
Бар гунҷаи нашкуфта, ки ҳошо машукуф...

* * *

Ҳар чой, ба ҳар кӯй, ки ман по мондам,
Як пораи дил ба рӯи раҳҳо мондам.

* * *

Дарди ту чи хуш ба хеш наздикам кард,
Ман зишту дурушт будаму некам кард.

* * *

Якчанд базардаву ғиревон будем,
Бо чархи фалак дастугиребон будем.

* * *

Ҳар кас гила аз касе кунад, нодон аст,
Аз худ гиламандӣ ҳунари мардон аст.

* * *

Ҳар чо, ки қадам задем, беғам назадем,
Бисъёр дамидем, вале дам назадем.

* * *

Ҳар кас, ки ба шеър бо тамаъ сафҳа кушод,
Чун ғӯраи бодрезак аз шох фитод.

* * *

Афсӯси баҳор, зуд хандиду гузашт,
Гӯё зи хазони хеш тарсиду гузашт.

* * *

Бисъёрталаб умре каме хоҳад дид,
Садсолаи умрро даме хоҳад дид.

* * *

Афсӯсу дарег, сӣ баҳорам рафтаст,
Сӣ ёри азиз аз канорам рафтаст.

* * *

Овози ту дар кӯҳу даман мепечад,
Зулфони ту дар гардани ман мепечад.

* * *

Дар шаҳри шумо ҳавои боронӣ буд,
Дар чашми шумо ашки пушаймонӣ буд.

* * *

Эй ишқ, ту сарсулолаи ғамҳой,
Эй ғам, ту нишоти мардуми шайдой.

* * *

Дасти ту ба дасти дигарон аст имрӯз,
Гул дар кафи хорпарварон аст имрӯз.

* * *

Дунъёи замири хеш дидӣ боре?
Фаръёди дили хеш шунидӣ боре?

* * *

Онҳо, ки на раҳ, валеқ хамраҳ доранд,
Шамшери дарозу ақли кӯтаҳ доранд.

* * *

Мо мардумием, радди мардум нашавем,
Дар пасту баланди зиндагӣ гум нашавем.

* * *

Мо даст ба даст сайри сахро рафтем,
Ҳамроҳ будем, лек танҳо рафтем.

* * *

Ҳар субҳ хитоб мекунам бо дили хеш:
Имрӯз биёб роҳи сарманзили хеш!

* * *

Бисъёр туро чустаму пайдо нашудӣ,
Эй қатраи дурмонда, даръё нашудӣ.

* * *

Дар дафтари ман навиштаи ёре ҳаст,
Дар хотири ман фуруғи дидоре ҳаст.

* * *

Бо ёди ту рӯзҳои ман бегаҳ шуд,
Бе зулфи дарозат умри ман кӯтаҳ шуд.

* * *

Дар мижаи мо ғубори роҳе боқист,
Дар синаи мо фиғону оҳе боқист.

* * *

Мо пеши касе мулзаму сархам нашавем,
Афзун нашавем ҳам агар, кам нашавем.

* * *

Ҳар лаҳза чу сӯи сафҳа сар ҳам бикунам,
Як ҷой нишаста сайри олам бикунам.

* * *

Саргашта шудему қадри сар донистем,
Сад дар зада қадри роҳбар донистем.

* * *

Андар дили мо агар ғами ёр набуд,
Дар сини мо хурӯчи ашъор набуд.

* * *

Ёронам агар ақлу фаросат доранд,
Гӯед, маро ба ҳоли худ бигзоранд.

* * *

Ман марди раҳам, маро зи раҳҳо чӯед,
Аз дидаи чору аз ниғаҳо чӯед.

* * *

Осуда касе, ки ҳеҷ осуда набуд,
Фориғ зи ғами будаю нобуда набуд.

* * *

Фархунда касест, к-ӯ бимирад аз ишк
Ҳаққи дили хешро биғирад аз ишк.

* * *

Ёрон паи ризқи худ ба ҳар сӯ рафтанд,
Ҳар сӯй, ки рафтанд, ба ҳар рӯ рафтанд.

* * *

Дил сӯхт, сипас қадри шарар донистем,
Қадри дили модару падар донистем.

* * *

Аз ёр касе, ки рафт, пурғам биравад,
Аз хеш касе, ки рафт, з-олам биравад.

* * *

Хар дам бирасад зи кӯи ишқ ин ово:
Дил бастану чон кандан агар хоҳӣ, биё!

* * *

Эй кош зи ишқи ёри хушқад мирам,
Дар сояи давлати муҳаббат мирам.

* * *

То милаи ту ба гарданам ҳалқа шудааст
Сад бор ба хуни дили ман ғарқа шудааст.

* * *

Имрӯз гузашт, рӯзи пурханда гузашт,
Як дастагуле ба сӯям афканда гузашт.

* * *

Як рӯз қадаҳ хӯрдаму як рӯз қасам,
Бар манзили мақсуд расам ё нарасам...

* * *

Бо он ки зи ишқ чону дил мекоҳам,
Девона манам, ки ишқи нав мехоҳам.

* * *

Имрӯз гузашт, дида-нодида гузашт.
Як бурчи дили маро харошида гузашт.

* * *

Эй дил, ба фиреби ишқ одат накуни,
Ин хоки маитро зиёрат накуни.

* * *

Эй дил, бахудо, тамом дигар шудай,
Хокат ба даҳан, ошиқи духтар шудай.

* * *

Дарьё, дарьё! Маро ба соҳил бирасон,
Дуньё, дуньё! Маро ба он дил бирасон.

* * *

Сад бор хазон омаду сад бор баҳор
Марде таҳи ор мурду марде таҳи бор.

* * *

Як барги хазон ба рӯи дарьё мерафт,
Барги дигаре ба соҳил аз ҷо мерафт.

* * *

Дасте, ки ба домани муҳаббат нарасад,
Бар ҳар чӣ расад, вале ба мақсад нарасад!

* * *

Он шаб, ки дили ман ҳаваси рӯи ту дошт,
Ҳар кӯчаи шаҳр бӯи гесӯи ту дошт.

* * *

Вакте дигарон зи ишқ бегона буданд,
Чашми ману чашми ёр ҳамхона буданд.

* * *

Ту рафтию доғи ишқ дар сина ҳанӯз,
Дар хотири ман баҳори порина ҳанӯз.

* * *

Бисьёр дар ишқ ҳалқаи дар задаам,
Охир зи ҷудой хок бар сар задаам.

* * *

Рафтию ҳанӯз дар дилам ҳасрати туст,
Ҳар хатти ҷабини ман ҷавоби хати туст.

* * *

Анҷом расид, ёди оғозам ҳаст,
Пар сӯхт, вале ҳавои парвозам ҳаст.

* * *

Дар хоб туро дидаму бедор шудам,
Як бори дигар зи ишқи ту хор шудам...

* * *

Дунёе зи барои гусса хӯрдан набувад,
Ин мурда кирои гирия кардан набувад.

* * *

Ҳар кас, ки дар ошиқӣ фаромӯш гузашт,
Аз соҳили рӯд бо лаби хушк гузашт.

* * *

Кӯҳе ба сари кӯҳи дигар сар мондаст,
Гӯй ки чу ман ба дарди дил дар мондаст.

* * *

Бар манзили ишқ гарчи бо ҳам биравем,
Бисьёр зи худ марав, ки мо ҳам биравем...

* * *

Эй оби равон, ки аз барам мегузарӣ,
Рӯзе бирасад, ки аз сарам мегузарӣ.

* * *

Хоҳам ба дили кӯҳ шикаст андозам,
Дар кокули обшор даст андозам.

* * *

Бигзашт чавониям ба афсонаи дил,
Ман мондаму дард монду вайронаи дил.

* * *

Бар тори гусастае дилам месӯзад,
Бар шохи шикастае дилам месӯзад.

* * *

Ҳар субҳ зи хоб дида чун боз кунам,
Гӯӣ ки зи нав зиндагӣ оғоз кунам.

* * *

Хуршед зи теги кӯҳ лағжида гузашт,
Гӯё дили кӯхро хорошида гузашт.

* * *

Хуршед зи чайби кӯҳ сар берун кард,
Носерии дидор диламро хун кард.

* * *

Ҳар чашмаи хушкида раги набзи ман аст,
Ҳар сабзаи сӯхта хати сабзи ман аст.

* * *

Хуршеди ғуруб аз сари кӯҳ гузашт,
Як рӯзи ҳаёт аз бари кӯҳ гузашт.

* * *

Эй чарх, ки кӯзапушт чун пиронӣ,
Дар кори чавонони замин хайронӣ.

* * *

Гар бо ту зи ишқ ҳосиле хоҳам дошт,
Андар дили гӯр ҳам диле хоҳам дошт.

* * *

Ҳар рӯз туро аз ин қаҳон мекобам,
Аз гумшудаҳои дил нишон мекобам.

* * *

З-он рӯз, ки додаӣ ту фанди дили ман,
Чун қулфи шикастаест банди дили ман.

* * *

Посӯхта хешро ба дарёе бизанад,
Дилсӯхта боз дил ба савдо бизанад.

* * *

Як бор, ки аз ишқ саволам додӣ,
Аз давлати ошиқӣ камолам додӣ.

* * *

Онон, ки дар орзуи чонон рафтанд,
Инсон ба қаҳон омада инсон рафтанд.

* * *

Эҳсоси дилам зи достони дили туст,
Парвози дилам ба осмони дили туст.

* * *

Эй ёр, кучоӣ, ки дилам пазмон аст,
Дар пушти дарича нолиши борон аст.

* * *

Ҳарчанд ки кишти ишки ман дерӣ буд,
Дилёбии ман беҳ аз қаҳонгириӣ буд.

* * *

Оё ки чамоли бахти худро дидаст?
Оё гули маҳтоб ягон кас чидаст?

* * *

Ман будаму ўву ишқи пинҳоне буд,
Гарданда фалак дидаи ҳайроне буд.

* * *

Ман мегузарам зи пеши чашмони шумо,
Хуш бод давоми давру даврони шумо.

* * *

Дар тегаи кӯҳ абру борон дидам,
Дар мотами худ гирьяи ёрон дидам.

* * *

Рафтам зи чаҳон, будаи нобуд рафтам,
Дунболаи умри рафтаи худ рафтам.

* * *

Парвози баназми турнаҳо дар дили мост,
Оғози ҳама таронаҳо дар дили мост.

* * *

Ёрон, ёрон зи ҳам хабардор шавед,
Ё ёр шавед, ё ғами ёр шавед.

* * *

Ман бо ту бинои ошиқӣ хоҳам кард,
Як кори ба хеш лоиқе хоҳам кард!

* * *

Он лаҳза, ки изтироб дорам, умр аст,
Дар кӯи диле шитоб дорам, умр аст.

* * *

Рӯзи сафарат дилам паропар мекард,
Ҳар лаҳза қиёмати дигар сар мекард.

* * *

Рӯзе, ки дилам бо дилат овоз кунад,
Сад умри абад диҳанд, парҳез кунад.

* * *

Гул дар буни гӯшу хама кокул зебад,
Ё дар кафи ошиқони бепул зебад.

* * *

Дар кокули худ чун гули садбарг кунӣ,
Сад дилшударо ба ноз якмарг кунӣ.

* * *

Дар пеши дарат дилам гариб афтодаст,
Беқадр макун, бар ту насиб афтодаст.

* * *

Эй рӯд, ки нағмаи илоҳӣ дорӣ,
Аз шӯриши рӯҳи ман гувоҳӣ дорӣ.

* * *

Гар Рӯдакӣ дар шеър паямбар будаст,
Пайғамбари ишқ нози духтар будаст.

* * *

Дар киштии ишқ ноҳудое чӣ кунад?
Дар рафтани умр раҳнамое чӣ кунад?

* * *

Дар шоирӣ манфаат намебояд чувт,
Ҳамчун гули худрӯй ҳамебояд руст.

* * *

Ҳар кадр фиреби зиндагонӣ дидам,
‘Он кадр ба соддагии хештан хандидам.

* * *

Ҷамъияти ман зулфи парокандаи туст,
‘Сад дафтари шеърӣ ман зи як хандаи туст.

* * *

Дар табъи ҷаҳон рози мусалсал будаст,
Ҳар кашфи ҷадид машқи аввал будаст.

* * *

Аз хеш рамидагони дунё — моем
‘То арш паридагони дунё — моем.

* * *

‘Ман будаму растухезҳо бо дили хеш,
Дарёӣ дамида будам аз соҳили хеш.

* * *

‘То дил ба ҷамоли бениёзат бастам,
‘Сад қофия бар зулфи дарозат бастам.

* * *

Бар санг агар нигоҳи духтар афтад,
Дар синаи санг шӯри маҳшар афтад.

* * *

Рӯзе, ки ба дасти ҷоҳиле хор шавӣ,
‘Он гоҳ ба хоки ман харидор шавӣ.

* * *

Ман бо ту баҳори дигаре мехоҳам,
‘Бо бахт шумори дигаре мохоҳам.

* * *

Дар рӯи замин сояи абри сияҳ аст,
Дар чехраи мо сояи доғи гунаҳ аст.

* * *

Ҳар субҳ ба хуршеди дигар дил бастам,
Ҳар шом зи хуршеди дигар бигсастам.

* * *

Имрӯз насиби печутоби ману туст,
Имрӯз қиёми офтоби ману туст.

* * *

Дар дафтари ман нақши ғамат хоҳад монд,
Ҳар шеър чу зулфи пурҳамат хоҳад монд.

* * *

То дар дили ман нашъаи ғамҳоят ҳаст,
Медон, ки ҳанӯз ҳусни гироят ҳаст.

* * *

Рӯзе, ки ба духтарон касе ошиқ нест
Донед, ки дар ҷаҳон дигар Лоиқ нест.

* * *

Дар мотами ман навҳасароӣ накунад,
Ғайр аз сухани нек худой накунад.

* * *

Ранҷур шудам, ёди ту ҳамдардӣ кард,
Беҳтар зи ту ёди ту ҷавонмардӣ кард.

* * *

Дунё дили ошиқон намефаҳмидаст,
Сад гирья кунӣ, толеъ намехандидаст.

* * *

Хусни дилу хусни сахнаоро дигар аст,
Пайванди ману ту аз чудой батар аст.

* * *

Бисьёр давидаем то манзили ёр
Дарьёфтаем ҳар чӣ ғайр аз дили ёр.

* * *

Ҳар бор, ки номи ту зи ёдам гузарад,
Аз пеши назар ними ҳаётам гузарад.

* * *

Он рӯз, ки бо ту бода хӯрдам, бигузашт,
Он рӯз, ки дар дили ту мурдам, бигузашт.

* * *

Хушъёр миёни бодаҳорон танҳост,
Майҳора миёни хушъёрон танҳост.

* * *

Ман сӯхтаам чу сабзаи тобистон,
Оташ чӣ занед боз, эй бедардон?

* * *

Гоҳе чу гули пиёда будам, будам,
Гоҳ аз дигарон зиёда будам, будам.

* * *

Бидҳанд чазо ба одами бешарафе,
Монад вале бечазо чаро бетарафе?

* * *

Дар дафтари ман гулу хазон ҳамрадифанд,
Берутба замину осмон ҳам радифанд.

* * *

Чашми ту хазор чашмаи эҷод аст,
Хусни ту беҳ аз хазор истеъдод аст.

* * *

Ёрон, ёрон, аҳли сафоро накушед,
Дар кишти нишаста нохудоро накушед.

* * *

Афсӯс, чи кадр беш бошем, камем,
Фаръёд, ҳазор баҳр бошем, камем.

* * *

Чое бирасидем ба гардуни баланд,
Чое нарасидем ба мазмуни баланд.

* * *

Эй хум, ҳама риндони накӯномат ку?
Гирам, ки пур аз бодай, Хайёмат ку?

* * *

Он рӯз, ки поят аз дарам канда шавад,
Ёбам, ки зи арш ахтарам канда шавад.

* * *

Эй ёр, зи дасти зиндагӣ оҳ мағӯ,
Дар пеши гадо ҳикояти шоҳ мағӯ.

* * *

Овора шудам ба кӯчаи дилёбӣ,
Овора шавӣ, духтараки варзобӣ.

* * *

Ин умр зи дасти ман хичил меғузарад,
Бо оҳи сару фиғони дил меғузарад.

* * *

Бисъёр агар аз раҳи мурдан гаштам,
Баҳри зи лаби ту буса бурдан гаштам.

* * *

Эй кош туро надида мемурдам ман,
Хокам мехӯрду ғам намехӯрдам ман.

* * *

Дар манзари навбаҳор борону нам аст,
Дар дафтари ошиқон фақат байти ғам аст.

* * *

То пасту баланди зиндагонӣ бошад,
Лағжидани мард ногаҳонӣ бошад.

* * *

Дар анчумане дидаву нашнохтиям,
Бигдохта будӣ, боз бигдохтиям.

* * *

Як субҳ чу хуршед кулаҳпӯшам ман,
Як шом чу шоми ғам сияҳпӯшам ман.

* * *

То куртаи атлас ба қадат чанг кунад,
Аҳволи маро дар ин қаҳон танг кунад.

* * *

Дар боғи шумо хазони гулҳо бошад,
Аз доғи шумо фиғони дилҳо бошад.

* * *

Қас маншаи хобро надидаст ҳанӯз,
Қас ғунҷаи обро начидаст ҳанӯз.

* * *

Ин амр чӣ амру ин чӣ сон қонун аст,
Дар мулки пуурофтоб хом афзун аст?

* * *

Эй модари пири ман, ҷаҳон рози ту аст,
Маъюс нашав, ҷавонӣ мероси ту аст!

* * *

Аз он, ки дили ҳама зи ту мемонад,
Одам шудани туро худо медонад.

* * *

Ман бо ту ба ҷое нарасидам, афсӯс,
Аз домани фардо накашидам, афсӯс.

* * *

Ҳарчанд баҳори ту хазондида шудааст,
Ҷашмони хумори ту ҷаҳондида шудааст.

* * *

Дар раҳгузари баҳор гул бисъёр аст,
Ҷон кандани ошиқони гул душвор аст.

* * *

Ҳар бор, ки номат ба забон мегирам,
Як бори дигар барои ту мемирам.

* * *

Хушбахт дилам, бо дилат омӯхта шуд,
Ҷун лахчаи мурда буд, афрӯхта шуд.

* * *

Девори баландро барандозад нам,
Инсони бузургро барандозад ғам.

* * *

Ҳар кас зи барои кадри худ тоб хӯрад,
Ҳар кас ба кафи хеш зи рӯд об хӯрад.

* * *

Аз лаҳни шумо таъми асал меояд,
Аз муи шумо буи газал меояд.

* * *

Як бор, ки нашнидӣ маоли суханам,
Рӯзе гирад туро вуболи суханам.

* * *

Андеша макун ту аз сабуксории ман,
Андеша бикун ту аз гаронбории ман.

* * *

Анҷомнадидае зи оғози худам,
Раҳгумзадаи ҷаҳони эҳсоси худам.

* * *

Қашшоқтарин одами олам — шоир.
Доротарин аз зумраи одам — шоир.

* * *

Ин байт худ аз ҷанозае пайдо шуд:
Аз марқади ин маснади он боло шуд.

* * *

Даръё, даръё! Маро ту дар ёд бигир,
Як байти маро ба роҳи худ зод бигир.

* * *

Эй бод ба даст, шасти бодат бибарад,
Номурда хаси роҳ зи ёдат бибарад.

* * *

Рафтию ба ёд чашми бодоми ту монд
Дар хошияи дафтари дил номи ту монд.

* * *

Эй дӯст, биё, ки дӯстон бигзаштанд,
Гулҳо зи канори бӯстон бигзаштанд.

* * *

Чун дафтари хешро варақ гардонам,
Дар ҳар вараке шеъри ғаматро хонам.

* * *

Ҳар бор, ки чашмони туро ёд кунам,
Аз чашмаи дил байти нав иншод кунам.

* * *

Ин сон, ки ту дар ишқи сухан булҳавасӣ,
Дар ҷодаи эҷод ба ҷаддат нарасӣ.

* * *

Эй ишқ, туй пушту паноҳи дили ман,
Эй васл, туй зухурғоҳи дили ман.

* * *

Аз мӯи кушодаат дилам бикшояд,
Аз наргиси соддаат дилам осояд.

* * *

Ҳар гаҳ, ки зи худ раҳо шавӣ, ёдам кун,
Он рӯз, ки бебаҳо шавӣ, ёдам кун.

* * *

Эй соддаи хом, меваи нораси дил,
Ту маркази шаҳр ҷӯӣ, ман маркази дил.

* * *

То кай зи ғами ту нола бунъёд кунам,
Ту ҳамту бишин, ки ман тамошот кунам.

* * *

То ҳарфи туву зулфи ту печ андар печ,
Оби ману ту ранг намегирад ҳеч.

* * *

Имрӯз, ки ҳамсоия овозрасем,
Бояд, ки ба доди ҳамдигар боз расем.

* * *

Дар рӯн ман ожанги чабини кӯҳ аст,
Зеро дили ман регзамини кӯҳ аст.

* * *

То ғарқ шудам, дасте гирифт аз дастам,
Ман соҳили рӯдро намедонистам.

* * *

Оқилон девонагӣ ҳам мекунанд,
Дӯстон бегонагӣ ҳам мекунанд.

* * *

Шеърҳои нотамомам ишқҳои нотамоманд,
Шеърҳои сусту хомам ваъдаҳои сусту хоманд.

* * *

Касе зи ишқу муҳаббат асар тавонад бурд,
Ки аз нигоҳи палангон шарар тавонад бурд.

* * *

Нагсилад пайванди мо аз рӯзгори ошиқӣ,
То манам дар орзуи абруи пайвасти ту.

* * *

Ғайри худбинӣ диданишон нест
Рӯзкӯрони рӯзгоронро.

* * *

Умрам ба сони домани ёре зи даст рафт,
Боре ба даст омаду боре зи даст рафт.

* * *

Ҳар касе дар шеър даъвои нахустинӣ кунад,
Мисли шабкӯрест даъвои ҷаҳонбинӣ кунад.

* * *

Миёни суханро шикастӣ чи бад,
Илоҳӣ миёнат чунин бишканад.

* * *

Бинои ишқро бому даре нест,
Зи оташҳои дил хокистаре нест.

* * *

Ишқи деринаи мо бо ғами дерина гузашт,
Чун ҷилои шафақи субҳ дар оина гузашт.

* * *

Кош ҷое мерасидам, ки садоям мерасад,
Кош ҷое мепаридам, ки хаёлам мепарад.

* * *

Касе, ки пир надорад, ба пирӣ ҳам нарасад,
Худо намешавад он кас, ки беҳудо бошад.

* * *

Қадри тиллоро физоянд аз замин то осмон,
Хомӯшӣ тиллост, ин тилло чаро қимат нашуд?

* * *

Дар таманнои висолат зиндагониям гузашт,
Дар тақопӯи ҷавоният ҷавониям гузашт.

* * *

Дод аз дасти ғамат, дар синаи ман дил намонд,
Қатраи хуне ба деворе аз он қотил намонд.

* * *

Кош як шаб дар канорат соҳиби дунёё шавам, *и*
Шаб дар оғӯшат бимирам, субҳдам эҳъё шавам.

* * *

Аз чашмҳои ту дили ман об меҳӯрад,
Чун зулфҳои ту дили ман тоб меҳӯрад.

* * *

Харчанд чораи дили бечораи манӣ,
Тасвири нотамоми ман — ангораи манӣ.

* * *

Чӣ мефаҳрӣ аз он кӯҳе, ки то зонуи ман бошад,
Намедонӣ ба зери баҳр пинҳон қуллаҳое ҳаст!

* * *

Ман агар гумгашта бошам, як ту мекобӣ маро,
Ман агар худро наёбам, як ту меёбӣ маро.

* * *

Зиндагонӣ арсаи ҳамвор нест,
Байни марғу мо сипардевор нест.

* * *

Ошноён ба ман гарон буданд,
Ошноён ошу нон буданд.

* * *

Агар гуфтори ман аксар дурушт аст,
Дуруштиҳои ман аксар дуруст аст.

* * *

Борҳо дида, шудам ҳайронтар,
Хонаи нав зи қухан вайронтар.

* * *

Баҳори дигар охир шуд, чароғи лолаҳо мурданд,
Чароғи лолаҳо дар дашту кӯху ёлаҳо мурданд.

* * *

Он пуле, ки байни соҳилҳо шикаст,
Чун миёни қосиди дилҳо шикаст.

* * *

Ҳамчанги манӣ, вале на ҳамранги манӣ
Ҳамсанги манӣ, вале на ҳамнанги манӣ.

* * *

Накардам ҳеч гоҳе айбҷӯй,
Тамоми умр кардам айбшӯй.

* * *

Эй басо пирон миён бишкатаанд,
То миёни пири дунёе нашканад.

* * *

Чашми ман осмони боронист,
Гӯй мебораду намеборад.

* * *

Дар ҷаҳон то нафси инсонӣ бувад,
Зиндагониву парешонӣ бувад.

* * *

Шабе, ки охири ҳарфи ҷудой қотили ман буд,
Чароғи хонаат ҳам мурда монанди дили ман буд.

* * *

Санчидаву дидем, басо тачриба кардем,
Ҳам лаъл ба каф н-омаду ҳам ёр биранчид.

* * *

На Лайлӣ монду на Мачнун, валекин то ҷаҳон боқист
Ба хоки пой Лайлӣ беда Мачнун сачда хоҳад кард. W

* * *

Чанд рӯзе, ки дар ин дунёи равшан зистам,
Дар мазори шеърҳои мурдаам бигристам.

* * *

Ҳар марди ошиқ ду нақд дорад:
Ё дасти ёре, ё пой доре.

* * *

«Аз Зиндарӯди зиндадилӣ об хӯрдаам»¹
Дар мурдаоби мурдадилӣ тоб хӯрдаам.

* * *

Гоҳ андар зиндагӣ мафтунӣ мушкестон шудам,
Гаҳ ба коми хушк саргардони хушкестон шудам.

* * *

Нигар барфе, чи сон барфи азим аст,
Дирамрезии шоҳони қадим аст.

* * *

Эй писар, хоҳӣ агар рӯҳи падар шод кунӣ,
Хонавайрон шавӣ ҳам, гӯри вай обод кунӣ.

¹ Моли Соиб

* * *

Ман шоирам, сухане гуфтанистам, вале
Вақте сухан диҳӣ, ки забонам гирифтааст.

* * *

Гар сӯи кӯи ту наравам, бахрае набарам,
Гар хоки кӯи ту нашавам, хок бар сарам!

* * *

Эй басо назм аст андар қисмати беназми ман,
Эй басо разм аст дар ҳар нӯшбоди базми ман.

* * *

То рафтаам зи ёди ту, ёдам намекунамд,
То рафтаам зи дасти ту, аз по фитодаам.

* * *

Зери фалаки атлас бо пираҳани атлас,
Як бор туро бинам, ин бахти ҳумоюн бас!

* * *

Агар рахти сафеди ту ба ту бахти сафед орад,
Сияҳбахтии ошиқро ба оҳе метавон бахшид.

* * *

Тамоми умр иолидам дар ин дуньёи бепоён,
Гаҳ аз биноии кӯрон, гаҳ аз кӯрии биноён.

* * *

Нур бар хонаи хуршед фузудан хатар аст,
Нур аз хонаи хуршед рабудан ҳунар аст.

* * *

То накардам орзуят, орзуям гул накард,
То накардам ҷустуҷӯят, ҷустуҷӯям гул накард.

* * *

Ба сабзаҳои гӯри ман касе, ки об медиҳад,
Ба косаҳои чаши ман шароби ноб медиҳад.

* * *

Бо он ки байни неку бад мо дар кашокашем,
Ғам мекашаму маншаи ғамро намекушем.

* * *

Фаръеди бефаръедрас, ёдат ба хайр, ёдат ба хайр!
Эй гул, ки мӯхтоҷӣ ба хас, ёдат ба хайр, ёдат ба хайр!

* * *

Эй аҷаб, дар зери чархи чанбарӣ
Бесарам ман, чун ту бо ман ҳамсарӣ?

* * *

Эй дил, эй дили даръё, охири ту оромист,
Эй дил, эй дили шайдо, охири ту нокомист.

* * *

Дар тангнои қофия чун нест офият,
Пас ҷониби фарохно бояд гурехтан.

* * *

Дилам аз сина берун шуд, намедонам кучо бошад,
Худо донад кучо гум шуд, ба шарте, ки худо бошад.

* * *

Дар ҷаҳони дағал чу нармӣ нест,
Кафани мурда баҳри гармӣ нест.

* * *

Ғар ба зохир дорӣ сад авчу нуму,
Мӯсафеди дилсиёҳӣ, эй аму.

* * *

Аз назми офтоб бувад назми зиндагӣ,
Аз базми нуриён шафақи базми зиндагӣ.

* * *

Саводи мактабӣ дорӣ, саводи маънавият ку?
Китоби хонишат ҳаст, ибтикорат ку, навият ку?

* * *

Дар сафҳаи беранге шеъре ба ту лоиқ нест,
Дар сафҳаи барги гул тавсифи ту бояд гуфт.

* * *

Сухан гар паҳлу дорад сесаду шаст,
Ту, якпаҳлӯ, фақат як паҳлу дидӣ.

* * *

Дар ҳама даҳр гар мағал гул кард,
Дар замини Аҷам газал гул кард.

* * *

Дар канори ҷаҳони дурӯза
Чун бичӯем ишқи ҷовидон?

* * *

Як замон соҳиби замин будӣ,
Соҳиби туст ин замин айдун.

* * *

Хишти наве бар хишти куҳан нагзоранд,
Суннатшиканиашон зи бесуннатияст.

* * *

Қоилам он сон ба «устодон», қи мегӯям баланд:
Турфа устоде, қи дар ҳайрат кунад шогирдро.

* * *

Кандагиҳои замон дар нутқи пайвасти шумост,
Ҳақ ба дасти мост, аммо муҳр дар дасти шумост.

* * *

Гарчи ҳоло ман бароят чун пашизе нестам,
Рӯзи зӯромад маро меҷӯӣ, аммо нестам.

* * *

Аз одамони хушк ба дод омадам, ба дод,
Борони навбахор, маро тар куну гузар!

* * *

Чавониям ба пирӣ мегуселонад маро ҳар сол,
Вале ман бечавонӣ мегуселонам чавониро.

* * *

Ман, ки даъвогар наям ҳатто ба ҷои хештан,
Бо ҷӣ рӯ аз баҳри ҷои дигарон даъво кунам?

* * *

Дигарон гул чидаанд аз бӯстонҳои баҳор,
Ман гули рӯ чидаам бо бӯсаҳои обдор.

* * *

Дунё гузаштааст, вале мо ҳанӯз ҳам
Дар интизори навбати дунё ситодаем.

* * *

Ситора дар само чашмак заду рафт,
Ҷавонӣ ҳам ба мо як омаду рафт.

* * *

Одам асту олам аст,
Олам асту одам аст.

* * *

Ба роҳи манзили уммед бояд мурд бо уммед,
Барои бўсаи хуршед бояд сӯхт чун хуршед.

* * *

Шоирӣ ғояти қудрат будааст,
Адабиёт абадият будааст.

* * *

Мурғи ҳақ ҳақ мезанад то субҳдам,
Марди ҳақ қон меканад то субҳдам.

* * *

Дод аз гардиши ту, эй гардун,
Умр кам мешаваду ғам афзун.

* * *

Ҳар касе аз назари худ зебост,
Хоса он рӯз, ки ошиқ бошад.

* * *

Даста-даста, қабза-қабза беш ё худ андак аст,
Пул ба дасти ман чу гӯгирде ба дасти кӯдак аст.

* * *

Гар бихоҳӣ наравӣ зери замин,
Аз раҳи зеризаминӣ бигузар.

* * *

Чу барги коҳ гаштам аз ғамат коҳида-коҳида,
Заволи хештан дидам туро нодида-нодида.

* * *

Чун туро бинам, қаҳон дар дидаам дигар шавад,
Ҳас гули хуррам намояд, санги хоро зар шавад.

* * *

Чанд дилхаста ба уммеди худо биншинӣ,
Вақти он аст, ки шодон бари мо биншинӣ.

* * *

Гули ман, милаатро чуфт кардӣ,
Ғаматро баҳри ошиқ муфт кардӣ.

* * *

Сер ноида зиндагониро,
Зиндагӣ сер мешавад аз мо.

* * *

Қанда беҳ қасде, ки имон бишканад,
Хушк беҳ дасте, ки занро мезанад.

* * *

Надорам даъвие андар тамомӣ,
Тамоми шеърҳоям машқи шеъранд.

* * *

Пешу пас мо медавем андар ҷаҳони макру фанд,
Ман зи пушти зиндагониву аҷал аз пушти ман.

* * *

То ба асли хештан баргаштаем,
Эй басо мо асли худро куштаем.

* * *

Ишқ оғоз мешавад имшаб,
Дари дил боз мешавад имшаб.

* * *

Рӯзе ман аз ғами ту мемирам,
То ту осуда зиндагӣ бикунӣ.

* * *

То даме, ки ҳусни ту олампаҳо аст,
Ошиқи фарқи гуноҳат беғуноҳ аст.

* * *

Туро кардам талоқ, эй духтари раз,
Кунун танҳояму бехешу бекас.

* * *

Ҳар гапе пеши даҳан меояд,
На ҳама зеби суҳан меояд.

* * *

Таарруз не, тақарруб кун,
Таассуб не, тааҷҷуб кун.

* * *

Он қадар қон мафишон то тани бечон нашавӣ,
Он қадар сар мафикан то сари сарсон нашавӣ.

* * *

Эй азизон, тӯҳмати ноҳақ навиштан хуб нест,
Одами даръёдилеро ташна куштан хуб нест.

* * *

Шоирон бисъёр, аммо шоири якрӯ кучост?
Шоирон бисъёр, аммо шоири ҳақгӯ кучост?

* * *

Баҳору ишқу ҷавонӣ барои ҳар кас нест,
Ба рӯи сабза нишастан насиби ҳар хас нест.

* * *

То туй дар барам, эй маҳбубам,
Мушт бар фарқи аҷал мекӯбам!

* * *

Як замон то будӣ поку софтар,
Осмон ҳам буд боинсофтар.

* * *

Сад кӯҳгузар ҳаст миёни ҳама кӯҳсор,
Як кӯҳдилу кӯҳчигар нест, дарего.

* * *

Гар ба сар басар дорӣ, химмате агар дорӣ,
Дар ҷавоби ғамхорӣ пушти сар чӣ мехорӣ?

* * *

Дар миёни дурбинон як дубин афтодааст,
Заҳри қотил ҳамҷавори ангубин афтодааст.

* * *

Барои пораи нон пора хӯрдӣ,
Аз он пас ғуссаи ҳамвора хӯрдӣ.

* * *

Як бор туро фиреб додам,
Сад бор зи худ фиреб хӯрдам.

* * *

Ба сад дар сар задему сар шикастем,
Надонистем сар ё дар шикастем.

* * *

Он кӯзапушт агар шуда дар зери осмон,
Он кӯзапушттар шуда дар зери сақфи паст...

* * *

Асри бист, эй асри пурталвосаву биму шикаст,
Дар катакҳои битоният ҷавониям гузашт.

* * *

Гар сарат аслаъ аст, айбе нест,
Ақли ту аслаъ аст, айб ин ҷост.

* * *

Ёдат бахайр бод, эй шуълаи умед,
Эй ишқи аввалин, эй тифли норасид...

* * *

Чӣ боке дорам аз н-осуда мурдан,
Маро бокест аз бехуда мурдан.

* * *

Гар барои зиндагонӣ мурдаӣ,
Зиндагонӣ зинда медорад туро!

ГУЛЧИН
АЗ
КИТОБҲОИ ПЕШИН

КИТОБҲОИ ШАҲИД

Шуморо ҳам чу осӣ зинда гӯронданд,
Шуморо чун Бруно зинда сӯзонданд.
Шуморо ҳам хафа карданд, афшурданд,
озурданд,

Шуморо ҳам ба зери дорҳо бурданд.
Шуморо ҳам чу як қонуншикан куштанд.
Шуморо ҳам чу балвогар, чу яғмогар,
Чу исьёнгар, чу вайронгар
Басо бераҳм парронданд.

Шумо дар чоҳҳо,
Дар ғорҳо,
Дар гӯрҳои кӯҳна мадфунед.
Шумо мағруки даръёҳо,
Шумо матруки сахроҳо,
Шумо ҳам ғарқии хунед.

Шумо дар хоку хун галтон.
Шуморо сӯхт Искандар,
Кутайба кард хокистар,
Шуморо кушт Чингизхон.

Шуморо соҳибон то зиндагишон бебало бошад,
Ба дасти хештан куштанд.
Шуморо котибон то дасташон аз ғул раҳо бошад,
Бо дасти хештан куштанд.
Шуморо ҳамчу хиште
аз тани девори қасру маъбади фарҳанг
Зи тоқи ошъёни илму дониш чоҳилон канданд.
Ба дунъёи фаромӯшӣ шуморо дур афканданд.

Валекин модари он шоирони ғайбдон зиндаст,
Валекин модари он бихрадони ҷовидон зиндаст.
Ки то дунъё бувад,
обастании имрӯзу ояндаст.

Валекин чашмаҳои фикрату фитрат
Зи пистони сафеди модари тоҷик нахушкидаст.
Валекин халқ бо афкори нуронӣ

Ба зери осмон
Бо гардиши чархи замон зиндаст.

Кунун донишписандоне чу гумҷӯён
Шуморо аз ҳама кунчу канори даҳр мечӯянд.
Кунун саррофҳо — гавҳаршиносони сухан ҳар дам
Шуморо аз хазону аз баҳори даҳр мечӯянд.
Дареғо!
Шумо чун соҳибони хеш
Ҳама будед яктое...
Ҳама будед танҳое...

Шумо ҳам аскаре будед, бас размоварӣ кардед.
Шумо ҳам сафдаре будед, алҳақ сафдарӣ кардед.
Шумо бо ақлҳои тира чангидед,
Шумо бо мағзҳои хира чангидед.
Шумо бо зӯми кӯрони замони хеш,
Шумо бо буғзу ноинсофии хонандагони хеш,
Чи чанги беамон кардед,
Қ-охир қахрамон мурдед.

Кунун ман аз замону
Аз ҳақиқат як талаб дорам,
Ки аз баҳри шумо ҳам ҳайкале созанд
Ба сони ҳайкале бар ёдгори аксари гумном,
Ва тарҳи ӯ чунин бошад:
Китоби даргирифта дар сари дасте,
Зи ҳар сафҳа шароре барчаҳад ҷовид
Шароре барчаҳад то хонаи хуршед...

Шумо ҳам баски машғал будаед андар замони хеш,
Ки бо нури шумо мечуст инсоне қаҳони хеш...

Хоҳам аз хештан раҳо бишавам,
Бо мане баднишон даровезам.
Ҳар чи коре кунам, наёред суд,
Аз худ охир чӣ гуна бигрезам?

Дар қаҳони такодаву таъчил,
Ҳар як одам — яке оламе будаст.
Ибтидои накӯиву зиштӣ
Дар сиришти ҳар одаме будаст.

Охири чанги музмари моро
Ҳеч кас ҳеч гаҳ нишон надихад.
Одамай аз тазоди ботини худ
Ҳеч гаҳ хешро амон надихад...

II

Ду фарде дар ниҳоди ман ниҳон аст,
Ду фарди байни ҳам наҳлу ночое,
Ду фарди номуросое:
Яке оқил, дигар чоҳил,
Яке фарди ҳавочӯе, дигар ошиқ,
Яке масту дигар хушъёр,
Яке лоик, дигар баръакс нолоик.

Яке он ман,
Ки аҳли дил зи рӯи шеърҳоям мешиносанд.
Варо аз дур медонанд,
Варо дар шеър мехонанд.
Мане дигар —
Мани бегонае аз ман,
Ки ҳам ман ҳасту ҳам ман нест.
Ки дар ман чун каси нохайрхоҳи ман,
Ва чун айбу гуноҳи ман ниҳон бошад.
Миёни ин ду ман,
(Ту гӯӣ байни ду кишвар
Барои қитъаи марзе)
Талошу чангҳои беамон бошад.
Чунон ки чурми
 ҳар ашъёе ниҳон андар ҳуди ашъёст,
Мане дигар ҳам аз як чузъи ман пайдо
 шуда,
Дар ман пинҳон гаштаст.

Ба дӯшам дар раҳи умедхо
бори гарон гаштаст...
Маро ӯ ҳар нафас монанди шайтон
мезанад аз раҳ

Маро медуздад аз ман,
Маро аз хештан бегона месозад.
Диламро мехӯрад,
Рӯҳи маро афсурда медорад.
Даруни синаам ғамхона месозад.

... Даруни синаи ман корзоре ҳаст.
Миёни ақлу ҷаҳлам гирудоре ҳаст.
Даруни синаам як душмани ҷонсахт
Ва ҳам як қаҳрамони ҷоннисоре ҳаст.

Ман аз он ишқ меварзам,
Ман аз он бода менӯшам,
Ман аз он шеър мегӯям,
Ман аз он доимо дар хеш мечӯшам,
Ки бо нируи тугъёнҳову исьёнҳои эҳсосам

Мани бегонаро аз хештан
кам-кам бадар созам.
Мисоли он ки фарроше хасу хасрӯбахоро
аз замини хона мерӯбад,
Кунам аз хеш тард ўрову бечурме сар
афрозам!

III

Дили мо арсаи ҷангу ҷидол аст,
Шаҳиди корзори бемисол аст.
Миёни ҷангҳову оштиҳо
Дили мо қаҳрамони безавол аст.

Садоқат бо хиёнат ҷанг дорад,
Адолат бо разолат ҷанг дорад.
Адӯ бо ҳам умеду ноумедӣ,
Ҳақиқат бо ҷаҳолат ҷанг дорад.

Дили мо дар ҷаҳони худ хурушад,
Ғаҳ инро харад, онро фурушад.
Яқин дорам, ки ҳар ҷангу набарде
Нахуст андар дили инсон бичӯшад...

Агар хоҳем шоён сар фарозем,
Дар олам хешро некӯ шиносем,
На танҳо бо адӯ, бо хештан ҳам
Бубояд ҳар дақиқа ҷанг созем!

Агар ҳар одами хушъёру доно
Кушад дар хештан ноодамеро,
Ҷаҳон розӣ шавад аз одамизод,
Шавад аз душманӣ поку мубарро.

... Дили мо арсаи ҷанги ҷаҳонист,
Дили мо сахни разми ҷовидонист.
Дар ин дунё на танҳо бар адӯвон,
Зафар бар хештан ҳам қаҳрамонист!

КОРЕЗИ ФИРДАВСӢ

Орзуе дошт Фирдавсӣ ба дил,
Ранчи чандинсола гар судаш диҳад,
Баҳри подоши суханҳои баланд
Силие гар шоҳ Маҳмудаш диҳад.

Дар деҳи Бож аз барои ҳамдеҳон
Аз барои хайр корезе канад.
Об орад бар замини хушклуб,
Ташнагиҳои заминро бишканад.

Лек на Маҳмуд инъомаш бидод,
На замини ҳамдеҳонаш об хӯрд.
Шоир андар орзӯи чӯи об
Ҳамчу оби чӯй печутӯб хӯрд.

Орзуи шоир андар дил бимурд,
Об н-омад ҳеҷ андар чӯи ӯ,
Лек корезе, ки андар назм канд,
Пур бувад ҷовид з-оби рӯи ӯ.

Оре, корезе, ки андар назм канд,
Ҷовидон ҷорист бар нафъи башар.
Лек дар ӯ об не, хуни дил аст,
Лек дар ӯ об не, хуни цигар...

ВОПАСИН НАФАСИ ХАЙЁМ

Илочи дард чустан дар ҳама ҳол
Зи тибби Бӯалӣ кори начиб аст,
Вале баҳри ҳакиме мисли Хайём
«Шифо»-ро хонда чон додан ачиб аст.

Намечуст аз «Шифо» Хайём сеҳре,
Ки сад соли дигар умраш физояд,
Фақат мехост андар вопасин дам
«Шифо»-ро чун дари дунё кушояд.

Фақат мехост бо чашмони Сино
Назар созад ба чашми марг боре.
Фақат мехост андар бистари марг
Варо Сино кунад бемордорӣ.

«Шифо»-ро боз карду чашм пӯшид,
Тамоми дардҳояш бедаво монд.
Миёни сафҳаҳои тибби Сино
Нигоҳи мурдаи дардошно монд.

Ва инак мекушоям ман «Шифо»-ро,
Дилам пур захи ми носур асту носур.
Ба ҳар захме, ки андар сина дорам,
Ҳама офоқ маъзур асту маъзур.

Ба кулли дардҳои ҷовидона
Ба ҳар дарде, ки бошад ҷурми айём,
Шифобахшӣ гар аз дастам наояд,
«Шифо»-ро хонда мемирам чу Хайём...

ГУРИСТОНИ ХАЙРА

Чи гӯристони хушбахтест Хайра,
Ки дар он колаби Хайём хуфта.
Кучо Хайём? Андар синаи хок
Ҳама исъёни он айём хуфта.

Ҳамин як мушти хоки поки Эрон
Беҳ аз ҳар хоки Машриқ нурхез аст.
Бидонад хок ҳам, афлок ҳам низ
Ки шоир пешвои растхез аст.

Ҳамин як мушти хоки поки Хайём,
Бувад аз зиндаҳо ҳам зиндадилтар.
Аз ин як мушти хок оғоз гирад
Агар барпо шавад як рӯз маҳшар!

Чи қабристон, ки помоли сутурон,
Чи қабристон,
ки яксони замин аст.
Валекин Хайра бо арвоҳи Хайём
Фароҳу бартар аз чархи барин аст.

Барои зиндагон бояд бигӯям,
Ки қабристон барои мурдагон нест;
Ки қабристон барои зиндагон аст,
Ки то донанд фардо қадрашон чист...

Барои зиндагон бояд бигӯям,
Ки шоирро ба чашми кам набинанд,
Ки гар шоир ба базму сурашон нест,
Дар ин дунё ба ғайри ғам набинанд.

Барои зиндагон бояд бигӯям,
Ки шоир нест танҳо баҳри имрӯз.
Агар фардо бихобад дар дили хок,
Зи хоки ӯ бирӯяд нолаву сӯз.

Мазористон, ки гӯри шоире нест,
Факат як гӯшаи фаръеду оҳ аст.

Миёни гӯрҳои хоксорон
Бувад гар гӯри шоир, додгоҳ аст!

Мазористон, ки гӯри шоире нест,
Қасе аз санғо байте нахонад.

Мазористон, ки қабри шоире ҳаст,
Зиёратгоҳи аҳли дил бимонад.

Чи халқею чи мулкею чи давре,
Гар ўро шоире соҳир набошад?
Чи гӯристонӣ бетадбиру фолест,
Ки дар он гӯри як шоир набошад!

ЭҲТИЁҶ

Дар ниҳоди ҳар сағиру ҳар кабир
Дар бисоти ҳар касе равшанзамир,
Дар дили ҳар аҳли дил, ҳар аҳли дард
Дар талоши ҷони ҳар барнову пир
Шоире нохост мемирад, дарег,
Беягон оғоз мемирад, дарег.

Дар хурӯчи шавқҳои ҳар ҷавон,
Дар сукути роздори ошиқон,
Дар ҳаёи духтарони наврасид,
Дар ҳаёли норасои кӯдакон
Шоире ногоҳ пайдо мешавад,
Шеър ноғуфта,
зи дунё меравад.

Ҳар гаҳе, ки шӯру тугъёиҳои дил
Мешавад саркӯб
аз савдои дил,
Ҳар гаҳе, к-аз сактаҳои зиндагӣ
Сактаи дил монад андар ҷои дил,
Шоире дар сина мемирад,
дарег,
Бо гами дерина мемирад,
дарег.

Ҳар гаҳе, ки марди беандешае,
Мезанад бар решаи худ тешае,
Дар ҷаҳони танги эҳсосоти худ
Мезанад раҳгум ҷунон дар бешае,
Шоире мирад зи бедардии ӯ,
Рӯсияҳ аз ночавонмардии ӯ.

Ҳар кучое адл биёвар шавад,
Тифли оташ мушти хокистар шавад,
Ҳар кучое нахли навбар решакан,
Хингбеда нахли боровар шавад,
Шоире мемирад аз бедодҳо
Бо ҳазорон шевану фаръедҳо.

Инчунин ҳар рӯз дар рӯи ҷаҳон
Аз шикасту нобарорихон он
Шоире дар ҳар касе,
дар ҳар диле,
Шоире дар ҳар раҳе,
ҳар манзиле
Ногаҳон мемирад аз худ беҳабар,
Шоире беёдгору беасар.

Шоире мемирад, аммо,
Шоире як рӯз меояд ба дунё.
Шоире соҳибқироне,
Шоире комилзабоне,
То ҳама он шеърҳову шоири мурдари
Зинда созад дар суруди хештан.
То ҳама он шоирони як сухан ногуфтаро
Зинда созад дар вучуди хештан.

Гар набудӣ эҳтиёҷи зиндагон
Ё ниёзи мурдагон,
Гар ба гардишгоҳҳои рӯҳу авзои замон
Ё тапишгоҳҳои эҳсосоти халқ,
Ҳочате бар шоири соҳибназар пайдо нашуд,
Шоире н-ояд ба дунё ҳеч гаҳ аз пеши худ...

ТАМАННО

Тоҷикистон!

Зи санги кӯҳсорат

Чун нишона на мақбара хоҳам,
Баъди маргам зи санги бисъерат
Едгорӣ на пайкара хоҳам.

Баҳри мастӣ барои ман кофист.
Қатраи май зи дасти духтари раз.
Баҳри хоби бароҳати ман низ
Болин аз санги кӯҳ бошад бас!

Дар кӯҳистон, ки хуни нофам рехт,
Роҳҳо печутобҳо доранд.
Ман дар ин роҳҳо басо дидам,
Шоирон ҳам азобҳо доранд.

Шоириро ба ман ту омӯхтӣ,
Дар ҳама печутоби раҳоят,
Бо ҳама сабки шоирони қадим,
Бо ҳама шеваҳои шевоят.

Чист ҳайкал ба ҳаққи шеъри баланд?!
Резае пеши қуллае оранд.
Шоироне, ки буда беҳайкал,
Дар замони гузашта бисъеранд...

Муддаоям зи назм ин бошад,
Пос дорем назми дунёро.
Бо сухан то ҳама раво дорем,
Фарзи имрӯзу қарзи фардоро.

Қасдам аз шеъру шоирӣ ин аст,
То ситонем доди худ з-олам,
То ки қадре баланд бардорем,
Шеърро ҳам баробари одам...

Тоҷикистон!

Зи санги кӯҳсорат

Ёдгорӣ на пайкара хоҳам.
Балки аз ҳар ситеғу ҳар сахра,
Аз ҳама водию дара хоҳам.

Ки ҳама сангҳои кӯҳистон,
Хомӯширо зи хеш бифшоранд.
Шеърро, шеъри хубро дар худ
Сабт созанду зиндатар доранд.

Хоҳам он сангҳои ҳайкалзеб,
Ҳамчу ҳайкал ба шеъри мо кӯчанд
Аз замин, аз мақоми бетаҳрик
Бар дилу бар замири мо кӯчанд.

Хоҳам он қуллаҳои минбарсон
Минбари фитрати расо бошанд.
Нотарошидаву насоида
Худ ба худ ёдгори мо бошанд...

ЧАВОНМАРДИ

Рӯди кӯҳистони мо аз тангно
Бо талотумҳо ба даръе мерасад.

Шӯхрату овозаи имрӯзи мо,
Аз замин то арши аъло мерасад.

Бо тамоми дӯстони дӯстхоҳ,
Меҳри мо бо роҳи дилҳо мерасад.

Шеваи мо, лаҳни меҳрангези мо,
Баҳри ҳар миллат пазиро мерасад.

Пахтаи моро агар бофӣ матоъ,
Баҳри халқи рӯи дунё мерасад.

Шеъри моро гар бихонад солиён
Халқи олам, бемуҳобо мерасад.

Нони тоҷикӣ чу курси офтоб,
Баҳри ин дунёи паҳно мерасад.

Дилфарохему дилу оғӯши мо
Баҳри оғӯши ҷаҳонҳо мерасад.

Хони мо ораста аз нақди ҷон,
Ҳар ҷавонмардист, аз мо мерасад!

Ба ҳар тӯят, ки Бокӣ буд соқӣ,
Ба дасти ошиқон чоми вафо дод.

Кунун дар тӯю сурат даф навозанд,
Ба базму чашнҳоят шеър хонанд.
Зи балкон духтарони рӯкушодат
Чу маҷнунбедҳо кокул фишонанд.

Кунун бо мавҷири бомҳоят
Ҳама олам сари гуфтор дорад.
Кунун фарзандҳои дӯстхоҳат
Дар олам сад ҳазорон ёр доранд.

Чи фирӯзахтару толеъбаландӣ,
Ки дорӣ хушдилону хушгилон ҳам.
Чи соҳибдавлату хушрӯзгорӣ,
Ки соҳиб дориву соҳибдилон ҳам...

ПОЙТАХТИ БАХТИ МАН

Шаҳри ман, шаҳри ҷавонию баҳор,
Шаҳри ишқу орзуҳои дилам.
Дар ту сар шуд, дар ту хоҳад шуд тамоm
Ошиқиҳо, ҷустуҷӯҳои дилам.

Он қадар хоҳам бароят сӯхтан
Чун ҷароғони шабони иди ту,
То биафзоям зи шеъри оташин
Шӯълае бар оташи ҷовиди ту.

Он қадар хоҳам сафои шеъру ишқ
Ҳамчу оғӯши баҳористони ту,
То шавад баъди хазони ман зиёд
Як чанор андар чанористони ту.

Лек медонӣ магар рози маро?
Лек медонӣ ғаму андешаам?
Худ ту қардӣ дар қанори равшанат
Шоирю ошиқиро пешаам.

Дар хиёбони ба номи шоире
Хонаи як хонуми сабзинааст.
Достони ишқи шӯрангези мо
Он қадар нав,
он қадар дерина аст.

Аз хиёбони ба номи шоире
Чун ба ғӯшам занги телефон мерасад,
Ҳамчу эъҷози илоҳӣ дарзамон
Орзуҳоям ба сомон мерасад.

Лек ҳар гаҳ аз фазоят чун ғубор,
Бар димоғам бӯи ҳичрон мерасад,
Дар хиёбони ба номи шоире
Шоирӣ ман ба поён мерасад.

Чун набинам чеҳраи сабзи варо
Зери гулборони кӯю барзанат,

Мешавад гӯй сари сабзам хазон,
Мешавад дастам раҳо аз доманат.

Шаҳри ишқу шаҳри ишқомӯзи ман,
Сарпарастӣ кун маро, баҳри худо,
Чашми бад дорад басо кӯю дарат,
Ишқи моро ҳифз кун аз ҳар бало.

Ишқи моро ҳифз кун аз ҳар бало,
Шод кун ҳар дам димоғи ошиқон,
То намонад дар дару деворҳот
Ҳеч осоре зи доғи ошиқон.

Лек ҳар вақте, ки бо сад дарду доғ,
Лек ҳар вақте, ки бо сад нангу ор
Аз ҷаҳон аз кӯҷаи ӯ бигзарам,
Кӯҷаи ӯро ба номи ман гузор,

Кӯҷаи ӯро ба номи ман гузор,
Эй Душанбе, пойтахти бахти ман,
То сари шохи чанори кӯи ӯ
Шӯълавар монад дили ман баъди ман!...

ШУКРОНАЕ БАРОИ ДУШАНБЕ

Шукри ин шаҳр мекунам умре,
Ки дар оғӯши худ паноҳам дод.
Сарпаноҳи умедҳоям шуд,
Ҳар чӣ мехостам, фароҳам дод.

Шукри ҳар кӯчаи чанористон,
Шукри обу ҳавои рӯҳангез
Шукри чому маи тарабхона,
Шукри ин рӯзҳои бепарҳез.

Шукри Варзобу хониши рӯдаш,
Шукри бар коми дил расиданҳо.
Шукри ёре, ки армуғон овард
Сӯхтан, сохтан, тапиданҳо.

Шукри ҳар як қадам раҳи ин шаҳр,
Ки дар ӯ нақши пой ёре ҳаст.
Шукри ҳар як дарахт, ки аз ӯ
Ёде аз қомати ниғоре ҳаст.

Шукри ёрони ҳамдилу ҳамҷом,
Шукри ёрони дуру наздикам.
Шукри он дӯстон, ки нодида
Мешиносанд ҳамчу тоҷикам.

Шукри даврони ҳозиру нозир,
Ки маро бо худам шиносонид.
Ки дар ин шаҳр пойгоҳам дод,
Ки ба неку бадам шиносонид.

Ман дар ин шаҳр то бувам зинда,
Шукри ёрони дилшинос кунам.
Гар бисоти дилам камӣ дорад,
Аз дили халқ иқтибос кунам.

Ҳар кӣ бошам, шукӯҳи ин шаҳр аст
Буди ман, суди ман, вучуди ман.
Шукри ин шаҳр — шаҳри рушду камол,
Шаҳри гахвораи суруди ман...

ТАРОНА

Ман аз бар мекунам рӯзе суруди обшоронро,
Забон мебахшам охир ман сукути кӯхсоронро.
Ман охир рӯдҳоро раҳнамой мекунам рӯзе,
Паёми об меорам ҷавори даштзоронро.

Ман охир турнаҳоро бо баҳори нав
муборакбод меғӯям

Ва аз ҳар хатти сабзи сабзаи навруста меҷӯям
Замони навхатиямро.

Ва аз ҳар навниҳоли гулбасар дархост месозам
Замони навқадиямро.

Ман охир корвони кӯхҳоро бор мебандам,
Ба даргоҳи ҷавонӣ рӯй меорам.

Ба ҳаққи шири модарҳову ҳаққи
хусни духтарҳо

Ҷавониро чиҳози тӯй меорам.

Ҷавонии дигар меёбам аз дунёи рӯхонӣ,
Зи нав таҳрир месозам ба афсӯсу пушаймонӣ
Хатоҳое, ки аз ман рафт

дар ишқи ҷавониям,
Хатоҳое, ки бигзашт аз ману аз зиндагониям.

Валекин дар тани деворҳои мактаби деҳа
Нахустин шеърҳои ошиқии хешро

дигар намеёбам,
Дигар дар нӯги мӯи духтарони ҳамдабистонам
Ба тарсу ларз мактуби муҳаббат ҳам намебандам.
Раҳо шуд кокули онҳо зи дастонам,
Раҳо шуд номаи ман ҳам.

Дигар ман хоб мебинам руҳи ҳамсоядухтарро,
Ки бо ман ҳар саҳар ҳамроҳ мактабхона меомад.
Муҳаббат чист? — мепурсид аз ман

духтари содда,
Ба мактаб гӯйё дарси муҳаббатхонӣ меомад.

Дигар ман хоб мебинам нахустин устодамро,
Нахустин дафтари машқу «Алифбо»-и саводамро.
Дигар ман хоб мебинам сари зонуи модарро,
Канори гарми модаррову тарҳи рӯи модарро.

Замони беғамии ман гузаштаст.
Ман акнун рангҳои тавъами рангинкамонро
Зи ашки модарони пир меёбам.
Ман акнун рангҳои тавъами рангинкамонро
Зи мӯҳои сафеди пирҳои давр мекобам.

Ба ёди обшори кокулони духтари тоҷик
Ман аз бар мекунам рӯзе суруди обшоронро!
Ба номи қуллаҳо — гаҳвораи мардони оламгир
Забон мебахшам охир ман сукути кӯҳсоронро!

ТОБИСТОНИ ВАРЗОБ

Дар бунӣ ҳар бутта ҷуфти ошиқе,
Дар сари ҳар санг сар дар зоне.
Дилбаре саргарми лофу ваъдаҳо,
Ошиқе сармасти атри гесе.

Обшорон — кокули чилбофи ёр,
Дасти кӯҳсор асту банди кокуле,
Чашмаҳо чун рағбати навошиқон
Мекунад дар синаи кӯҳ ғулғуле.

Мебарад амвоҷи беороми рӯд
Ваъдаҳои хому осонро басте.
Ваъдаҳои хушқувватли бесубот
Меравад бар об монанди хасте.

Зери ҳар санге, ки бардорӣ, бубин
Сад ҳазорон илтимосу илтиҷост,
Сад ҳазорон лобаву нозу ниёз,
Сад ҳазорон нолаҳои бесадост.

Дар тани ҳар санг номи ошиқон
Чун ситора дар назар тобон бувад.
Номашон дар сангҳо гул бастааст,
Розашон лек аз назар пинҳон бувад.

Ҳар маҳал, ки буда меёди ду дил,
Ёдгораш шишаи бишкостаест.
Сабзаву гул пойкӯби шавқу шӯр —
Шавқу шӯри ду тани дилбастаест.

Рӯд сармасти тақопӯи худ аст
«Меравад пуршӯру бетакрорҳо»
Баски ин сон ошиқу ноошиқон,
Дар ду соҳил дида ӯ бисъёрҳо...

Меравад то даштҳо мачнунсифат
Даргурез аз ҳабси соҳилҳои хеш,
Гар ҳама доранд савдое ба сар,
Ҳаст ӯро ҳам сару савдои хеш...

ВАРЗОБ. ШАБИ МАҲТОБ

Рӯд чун хотири болидаи Варзобдара,
Моҳ чун қоши тилоист ба пешонаи кӯҳ.
Ваҳ чӣ оҳанги илоҳист, ки ояд аз рӯд,
Бесухан арза кунад қиссаю афсонаи кӯҳ.

Ахтарон рехта дар синаи даръё чу шарар,
Дили даръёи барошуфта шарористон аст.
Соҷи кӯҳ фитода ба сари шонаи деҳ,
Гули маҳтоб ба оҳанги сабо рақсон аст.

Пардаи шаб чу ҳарирест ғуборолуда
Аз ғубори маҳу гарди гулу намрезаи шаб.
Бахудо, бар дилу ҷон ҳеҷ пазиротар нест
Аз хамӯшии шигифтовару покизаи шаб,

Хотири чамъу дили беғаму осоиши рӯҳ
Варзиши рӯду тапишҳои таболудай дил...
Бо касе гар дили кас об хӯрад дар лаби об,
Бубарад об тамоми ғами беҳудай дил...

Лаби ин рӯд касе ояду меъод кунад,
Бахти бедор агар ёфт шавад, хоб кучост?
Рӯди Варзоб ба табъи дили ӯ хоҳад гуфт:
Пардадории шаби равшани Варзоб кучост?

ДАР ВАРЗОБ

Ҳар ду нишастаем
Дар рӯи тахтасанг,
Чорист рӯди маст
Пуршӯру бедиранг.

Ҳар ду нишастаем
Бечурму бегуноҳ,
Дилҳо ташнаком,
Лабҳо бўсаҳоҳ.

Ин дам насиби мост
Аз умри носабур
Як шоҳа оби рӯд,
Як пора абри дур.

Як пора офтоб,
Як пора осмон.
Як гӯшаи замин,
З-офоқи бекарон.

Мо хомсӯхта
Дар оташи ҳавас.
Мо дилгудохта
Дар гармии нафас.

Лутфи суҳан
 хуш аст,
Хушгӯӣ мекунем.
Эҳсоси мурдари
Гумчӯӣ мекунем.

Ин оброҳа низ
Монанди роҳи ишқ
Огоҳ будааст
Аз иштибоҳи ишқ.

Монанди мову ту
Бисьёр будаанд,

Бо ёр будаанд,
Беёр будаанд.

Ҳар ду нишастаем
Ҳам дур, ҳам қариб,
Ё ишк, ё умед,
Ё бахт, ё насиб!

* * *

Суруди мавчдори рӯди Варзоб,
Чароғони хаёлангези сохил.
Ҳама мастанд дар бӯстонсароҳо
Ба оби рӯд сар дода ғами дил.

Ба рӯи мавч нури маҳ шикаста,
Ба нури моҳ ғарқ аст оби даръё.
Ту пиндорӣ ба ҷуз ин рӯди пуркор
Надорад ҳеч кас парвои дунё.

Чанору беду харсанғони бедард,
Вале даръё пур аз дарди гарон аст.
Дили ӯ пур,

 вале дар рӯи мавчаш
Чи сон шишаи холи равон аст.

Шино дорад сабук дар рӯи амвоҷ,
Чӣ дорад шишаи холи гаронӣ?
Ба сони ӯ ғаҳе дар рӯи обанд
Тихимағзон ҳам андар зиндагонӣ.

Ба рӯи мавч ларзад сояи кӯҳ,
Даруни об кӯҳҳо сар ба поянд.
Ба соҳил решаҳои обшуста
Ҳама захми намоён менамоянд.

Дилам бар ҳоли он дӯлона сӯзад,
Ки гарчи решаковаш карда даръё,
Сари по истодаст орзуманд
Ба дилҷӯиву бахшишҳои дунё...

* * *

Ба гӯшам мерасад ҳар гоҳу бегоҳ
Садои ошнои ошноҳо.

Ба гӯшам мерасад шабҳо
зи кӯҳсор
Фигони рӯдҳо дар тангноҳо.

Саҳар як талъате ояд ба чашмам
Бипурсад: «Дар чӣ ҳоли, шоири ман»
Мисоли ахтари паррону сӯзон
Фурӯзон бигзарад
аз хотири ман.

Тамоми рӯз саргарми такодав
Миёни баҳси маҷлисҳои бесуд,
Зи шеъре мисрае бар
ёдам ояд,
Ки гӯӣ баҳси маҷлис баҳси ӯ буд...

Миёни растаи ошуфтабозор,
Бубинам рӯи гармерову ҳайҳот
Натонам гуфт номаш чӣ,
кучоист,
Ваё чун чехраи ӯ монда бар ёд.

Шабонгах фориғи рӯзи гузашта
Чу бикшоям китобу дафтарамо,
Зи байни сатрҳо бинам пур аз ашк
Нигоҳи интизори модарамо.

Садоҳои шиносу ношиносе
Шабу рӯзон диламо мехарошанд.
Ниғаҳҳои шабахранги азизон
Маро дар ҳар кучое мешиносанд.

Миёни он ҳама дидору овоз
Басо гумкардаҳое дорам аз умр.
Садое гар маро мехонад аз ғайб,
Яқин ман ҳам садое дорам аз умр.

Садон ман уручи он садохост,
Ки хомӯшанду печон дар асиранд.
Ҳазорон мурдари ман зинда дорам,
Намирам то ман, онҳо ҳам намиранд...

* * *

Падарам, эй падари деҳқонам,
Ту ҳамехостӣ деҳқон бошам.
Наравам як қадам аз деҳ берун,
Бандаи мазҳабу имон бошам.

Ту ҳамехостӣ Қуръон хонам,
Ки аз ӯ маърифате боло нест.
Ту ҳамехостӣ мулло бошам,
Баски дар деҳқада як мулло нест.

Ту ҳамехостӣ,
ки ҳамраҳи ту
Тухм пошам ба заминҳои куҳан.
Даравам гандуму хирман кӯбам,
Давр гардам чу ту гирди хирман.

Гоҳ додӣ ту ба дастам омоч,
Гоҳ додӣ ту ба ман гаврона,
То ки ин мазраи бобой
Нашавад киштгаҳи бегона...

Ту маро сохтӣ аз меҳнату дард,
Офаридӣ ту маро аз гили худ.
Парваридӣ ба тасаллою умед,
Додиям об зи хуни дили худ.

Лек афсӯс! Бубахшо бар ман,
Қ-аз тақозои ту берун рафтам.
Ошиқӣ бурд маро бо раҳи худ,
Гӯиё аз паи Мачнун рафтам.

Ишқ дар ман чи хунарҳо парвард,
Шеваи шоирӣ омӯхт маро.
Бурду овард ба сад шебу фароз,
Сӯхтаву сохта, афрӯхт маро.

Пас чу ту қадри замин дониستم,
Пас чу ту шахсару бебок шудам.

Ефтам роҳ зи ҳар буроҳа,
Аз ҳама айбу гунаҳ пок шудам.

Падарам! Боз бубаҳо бар ман,
Ғар на монанди ту ман деҳқонам.
Нухаи поки туям дар дунё,
Ман саропой туро мемонам.

Ғар зи деҳқонию аз барзгарӣ
Тухмпошӣ ба замин аст мурод,
Шоирӣ ҳам ба масал деҳқонист,
Ки кунад мазраи дилро обод.

Шоирӣ ҳам ба масал деҳқонист,
Шеър бунёди ҳама маснадҳост.
Шеър тухмест, ки сабзад дар дил,
Шеър Куръони ҳама миллатҳост.

* * *

Баччагиям бекасу танҳо гузашт,
Бо дарав, бо хӯшачиниҳо гузашт,
Доманаш аз хӯша пур аз домани сахро гузашт.

Дар сари санге ҳама рӯз интизор
Мешумурдам турнаҳоро ҳар баҳор —
Баччагиям бо қатори турнаҳо якҷо гузашт.

Шаст меандохтам бар рӯди маст,
То биафтад моҳии тилло ба шаст.
Баччагиям бо умеди моҳии тилло гузашт.

Ханда мекардам ба сӯи шаршара,
Ханда меомад зи ҳар санги дара —
Баччагиям ханда бар лаб лаб-лаби даръё гузашт.

Номаҳо бинвишта будам беҳисоб
Лек аз он сӯ намеомад ҷавоб...
Баччагӣ чун номае бар ёри бепарво гузашт.

Баччагӣ чун шохборон рехт, рехт.
Баччагӣ чун обшорон рехт, рехт.
Ё мисоли шохнам аз дашти бопахно гузашт.

Баччагӣ гӯё буду гӯё набуд,
Баччагӣ аз мо буду аз мо набуд,
Беҳабар мондем то дидем фарсахҳо гузашт.

Баччагӣ — гулгуни зарринёли ман,
Баччагӣ — гулгуни зарринболи ман —
Ёлу болаш ғарқи гул аз роҳи умри мо гузашт...

* * *

Ишқи аввал — ғӯраи сармозада,
Норасида мефитад аз шохсор.
Реша гар дар об дорад нахли умр,
Боз орад бор дар дигар баҳор,
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!

Ман сафар кардам ба мулки шоирӣ,
Кӯлворам ғайри ту чизе надошт.
Аз тамоми ганҷҳои кӯҳсор
Ғайри ту санги шарархезе надошт.
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!

Аз биёбони пушаймонӣ гаҳе
Сӯи ёри рафта ово мекуни,
Гоҳ бо ҳар чӣ насибат шуд зи умр,
Шукр мегӯӣ, муросо мекуни.
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!

Зиндагӣ чамъомади бешу камист.
Ҳар шабе дар осмон маҳтоб нест.
Ҳусн бошад, дӯст медорад касе,
Сар амон бошад, кулаҳ ноёб нест,
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!

Тунд шав дар ин сипехри тундрав,
Шоирю ошиқӣ — девонагист.
Ҳар кӣ бикшояд дари бикшодаро
Кори ӯ парвози мурғи хонагист.
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!

Боз мо нӯшем бояд чомҳо,
Боз афрӯзем бояд шомҳо.
Бар ҳазорон кӯдаки навзодае
Боз бигзорем бояд номҳо.
Эй дили шӯридаам, шӯрида бош!
Шӯрида бош!

* * *

Ту ҷавонӣ, ҷавоният зебост,
Айни сабзидану шукуфтанҳост.
Бахши ман ҳар чӣ ҳаст, дирӯзист,
Бахши ту ҳар чӣ ҳаст, дар фардост.

Ту ҷавонӣ, нахонда медонӣ
Ишқро чун атои раббонӣ.
Ҳусро мешиносӣ сад раҳ бех
Аз дусад файласуфи юнонӣ.

Ту ҷавонӣ, ҷаҳони ту роҳ аст,
Арсагоҳат зи моҳӣ то моҳ аст.
Боғи ту з-офати хазон ғофил,
Субҳи ту беҳабар зи бегоҳ аст.

Ҳама кас бингаранд ҷониби ту,
Гӯӣ бошанд ҷумла толиби ту.
Ту набинӣ ягон сазоворе
То шавад дар ҳаёт соҳиби ту.

Ошиқе ҳасту ошиқи дил нест,
Мушфиқе ҳасту мушфиқи
дил нест.

Аз миёни ҳазор ошиқи зор
Лоиқе ҳасту лоиқи дил нест...

Лек ғам нест аз «фалониҳо».
Шукри айёми шодмониҳо.
Бигзарӣ аз миёни кӯчаи шаҳр
Пур шавад шаҳр аз ҷавониҳо.

Бинам озод дар хиёбонат,
Милаҳо мерасад ба домонат.
Пилтаҳои сафеди кокулхот
Резиши обшорро монад.

Чашми бахт аст чашми ҷодуят,
Рӯи бахт аст ду бари рӯят.

Он қадар нозукӣ, ки метарсам
Бибарад бод пилтаи мӯят.

Он қадар нозукиву покниҳод,
Шудай гӯй баҳри ишқ эҷод.
Нарасад бар сияҳдаруне кош
Пилтаҳои сафеди кокулҳот!

Ба ту номусу ном меҳоҳам,
Ишқи беинтиқом меҳоҳам,
Дар шумори тамоми кокулҳот
Ба ту баҳти тамоми меҳоҳам!

Ту медонӣ,
Басо ёрон, ки дар як хона ноёранд,
Чу маҳчурон, ки бо ҳам ёру дилдоранд.
Басо чуфте, ки дар як хона танҳоянд,
Басо танҳо, ки аз ҳам дуру якҷоянд...

Ману ту чуфти ҳамдардему ҳамдил,
Ману ту чуфти ҳампарвозу ҳамбол —
Ду тан з-он ташнадилҳоем,
Қ-андар соате ин ташнагӣ моро
Сари сарчашмае овард.
Ва дар он чо нигоҳи ташнаи ман
Бо нигоҳи ташнаат бархӯрд...

... Агар мо тифли борону баҳоронем,
Бояд ҳар баҳор аз нав бирӯем
Пас аз мо низ бояд гул кунад бодом,
Пас аз мо низ бояд гул кунад айём...

* * *

Бахоре буду мачнунбеди навбарг
Чу духтар кокулашро шона мекард.
Парастуе, ки ҷои лона мечуст
Ту гӯи дар дили ман лона мекард.

Дарахтон шохаҳои сабзи худро
Ба таъзими замин ҳам карда буданд.
Ба рӯи раҳ зи рақси нуру соя
Тамошогоҳи хуррам карда буданд.

Чи арзон мефурӯшиданд гулро
Сари роҳ баччагони дарсбезор —
Гули мақсуди худ ночида аз умр,
Ба савдои гул афтода ба бозор.

Ҳама будем андар кӯю барзан
Ба кокул гул, ба лабҳо хандаи гул.
Ҳама гулчину гулбозу гуландом,
Ҳама арзандаю зебандаи гул.

Гулафшон гарди гул мерехт бар сар,
Баҳор он сол авранги дигар дошт.
Дилам дар умри худ як бор гум зад,
Дилам як бор оҳанги дигар дошт.

Дилам як бор шӯриду зи худ рафт,
Намедонам кучо рафту чиҳо кард.
Фақат донам,

ки боре рафту умре
Маро бо лаззати дард ошно кард.

Кунун баъди хазони даҳ бахоре,
Ки дар дил дардҳоям таҳнишин шуд,
Кунун баъди пушаймони бисъёр,
Ки сахву иштибоҳи дил яқин шуд,

Кунам фаръед сӯи ёри рафта:
Маро, эй бегунаҳ, дорӣ ту дар ёд?

Ману ту ошикони содда будем,
Ту будӣ соддадил, ман соддабунъед...

Ало, эй ёри нобусидаи ман,
Баҳори сабзи оғӯшат кучо шуд?
Гирифтам, пичаат холо дуранг аст,
Сияхгӯши сари гӯшат кучо шуд?

Кунун бо дидаи пурдидаи худ
Агар дар сафҳае номам бихонӣ,
Бидон, ки ман ҳамон гумкардаи ту,
Туро гум кардаму гум шуд чавонӣ...

* * *

Ногаҳон — он сон ки борад шохборон
Зиндагиям пур шуд аз овози ту.
Ногаҳон — он сон, ки гул резад дар айёми гулафшон
Бар сари ман рехт сӯзу сози ту.

Ман тихӣ будам зи лаззатҳои дард,
Ман тихӣ будам зи дарди шоирона.
Ногаҳон — он сон, ки бошам рӯ ба рӯ бо обшорон
Зиндагиям пур шуд аз шеърӣ тарона.

Ман ба худ печида будам,
Ман зи худ ранчида будам,
Пеши болои баландат
Дасткӯтоҳии дилро дида будам.

Ман туро ҳарчанд куштам дар дилам,
Боз ишқат зиндатар шуд.
Он шарори нимсӯзи орзуҳо
Боз ҳам сӯзандатар шуд —

То бадон ҷое, ки ҳар рӯзу шабам
Бе ту бигашту барои ту гузашт,
То бадон ҷое, ки умрам дилкашол
Шеър дар лаб беризои ту гузашт.

Лек ҷони орзуманди ҷавонам
Мамлу аз дарду ғаму эҳсоси туст.
Зиндагии камхурӯшам
Ҳар нафас лабрез аз овози туст.

* * *

Ҳар гаҳе чун ахтари иқболи ман
Рух намоӣ аз дари айвони худ,
Ҳеҷ кайвоне зи айвонат баланд
Кай бувад дар вусъати чархи кабуд?

Ҳар гаҳ аз айвон бароӣ хандарӯ
Гесувонат ҳам занад сӯи замин,
Гӯӣ ту дар осмон чун Зӯҳрай,
Ман зи ту вомонда дар рӯи замин.

Роҳи байни мост гар як наъравор,
Дур аммо чун раҳи меҳру маҳ аст,
Осмони ман, чаро дурӣ чунин?
Дасти ман то боргоҳат кӯтах аст.

Кай тавонам сӯи ту ово кунам
Чашми бад ҳар сӯ камингири ман аст.
Афканам гул, боз афтад бар замин,
Айби тақдири замингири ман аст:

Дар замони ин ҳама парвозҳо,
Гарчи беболу парам, эй ҷони ман,
Мепарам дар олами хобу хаёл,
Ҷониби айвони ту — кайҳони ман.

Гарчи медонам, ки парвозам хатост,
Гарчи медонам, ки болам норасост,
Лек бе эҳсоси парвоз ишқ нест,
Дидаи ошиқ сӯи нодидаҳост.

Пас ту ҳам, эй аз ҳама наздиктар,
Дар ҷаҳони орзу фоле бимон!
То нахушқад шавқи парвоз аз дилам,
Осмони ман, чунон олі бимон!

* * *

Ҳамчунон дар тамоми даври замон
Устои суҳан чи кампайдо,
З-устодони тӯхмату бӯхтон
Зиндагонӣ пур аст, сад ҳайфо!

Бо ту хоҳам сафои хонаи чашм,
Оҳ аз чашм — чашми қачбинон.
Бо ту хоҳам суҳан кунам аз дил,
Дод аз дасти ин суҳанчинон.

Бо ту чои гурез ноёб аст,
Гарчи зебад ҳама ҷаҳон бо ту,
Оқибат дафтари ғазал дар даст
Мегурезам ба ҷовидон бо ту...

* * *

Оқибат мерасам ба он манзил,
Ки раҳаш печутобҳо дорад.
Бо ҳама ростиву ҳамворӣ
Бас фиреби саробҳо дорад.

Оқибат мерасам ба он мақсад,
Ки аз ӯ дар дили ман оташҳост.
Чи тақопу, чи рангбозиҳо,
Чи задухӯрд, чи кашокашҳост.

Оқибат мерасад ба он кӯе,
Ки ту гӯӣ ҳаволагоҳи ман аст.
Ҳар чизе нест, ҳаст дар дили ман,
Рӯҳи ман, роҳи ман, рафоҳи ман аст.

Оқибат мерасам ба он ёре,
Ки аз ӯ як нигоҳи гарм бас аст.
Домани ӯст баски домани уфк,
Дастнорас, валеқ чашмрас аст.

Оқибат мерасам ба он қулла —
Қуллаи бахт, қуллаи уммед.
Дар ҷаҳон то даме, ки ҳастам ман,
Ҳастии хешро қунам собит...

* * *

Миёни ин ҳама ғавғои ҳастӣ —
Чаҳони пуртазоди орзуҳо,
Миёни корзори ақлу эҳсос —
Чаҳони пуршикасти чустуҷӯҳо
Ҳама дорем қутби норасида,
Ҳама дорем субҳи нодамида.

Ҳама гулчини боғи орзуем,
Ризо аз хешу бахши рӯзгорон,
Вале ҳарчанд гул чинему чинем
Баҳорон ё пас аз ҷӯши баҳорон,
Ҳама дорем гулҳои наруста,
Хуморе, орзуе ношикаста.

Чаҳон қурбонғаҳи ҷону чигарҳост,
Чаҳон сарбозиясту сарфарозист.
Валекин бо ҳама фарру бузургӣ
Мукаммал нест он, к-аз хеш розист.
Ҳама дорем роҳи наонавашта,
Ҳама дорем шеърӣ наонавишта.

Ҳама дар дил суруди носуруда,
Ниҳон дар сина як пайғом дорем.
Як оҳанге, ки мечӯшад ба ногоҳ —
Хуруши дар забон беном дорем.
Ҳама дорем кони нокушода,
Ҳама дорем нақди норабуда.

Ҳама як маҳзани нақшода дар дил —
Ҳама як ишқи новарзида дорем.
Ҳама як орзӯи nobасомон,
Ҳама як ёри nobӯсида дорем.
Ҳама дорем оҳи нокашида,
Ҳама дорем захри ночашида...

* * *

Хира-хира ёдам ояд ҳар замон
З-он ҳама нақде, ки настонидаам.
З-он ҳама азме, ки аз ноқобилӣ
Андаруни хеш биншонидаам.

Ёдам ояд з-он ҳама шӯру чунун,
Ки фалаҷ шуд аз таҳаммулҳои ман.
То бигирам худ нафас, кардам хафа
Аз гулӯшон дошта, эй вои ман!

Ин замон чун гоҳ-гоҳ ёд оварам,
Дар кучое ишқ саргардон шуда.
Дар кучое орзуе бепаноҳ,
Хонаи дил аз хато вайрон шуда.

Дар кучое ризқи ман ночида монд,
Чун бимонад донае аз хирмане.
Дар кучое домане аз даст рафт,
Дар кучое дасти ман дар домане.

Дар кучое монда лаҳти дил зи ман,
Дар кучое нақши поям мондааст.
Дар кучое як замони зиндагӣ
Бо ҳама айбу гуноҳам мондааст.

Дар кучое номаҳои бечавоб,
Дар кучое баҳти ман дар хоб монд,
Дар кучое қасди ман аз зиндагӣ
Ҳамчу санги сарди қабри об монд.

Ҳеч озодӣ надидам як нафас
Аз худу аз кардаҳои хештан.
Байни кӯҳҳо ҳар қадар кардам садо,
Нашнавидам чуз садои хештан...

* * *

Аз хато, аз ғурур, аз таъхир,
Аз ҷафо, аз ғиром, аз тақсир,
Аз дурӯғу фиреби домангир
Ишқ ҳам пир мешавад, афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Аз гумону маломату бўҳтон,
Ки занад ҳар нафас ба дил сӯҳон,
Аз дагалбозиҳои дилкӯрон,
Ишқ ҳам пир мешавад,
афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Фасли рушду камол мегузарад,
Ҳамчу хобу ҳаёл мегузарад.
Қадри, ҳусну ҷамол мегузарад,
Ишқ ҳам пир мешавад,
афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Чун гули тирамаҳ хазондида,
Ҳамчу рӯди ба роҳ хушкида,
Чун тани аз азоб коҳида,
Ишқ ҳам пир мешавад,
афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Чун матоъе, ки борхӯрда шавад,
Чун заминне, ки низ мурда шавад.
Чун асо, ки ба роҳ хӯрда шавад,
Ишқ ҳам пир мешавад, афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Хоҳу нохоҳ беиродаи мо
Ҳар нафас бо азоби ҷонфарсо
Ҳамчу мо дар кашокаши дунъо
Ишқ ҳам пир мешавад, афсӯс,
Ошиқӣ дер мешавад, афсӯс.

Гарчи аз \bar{u} фасонаи дилхост,
Гарчи аз \bar{u} ҷаҳони бопахност.
Гарчи аз \bar{u} ҷавонии дунёст,
Безамон пир мешавад, афсӯс,
Ноаён пир мешавад, афсӯс...

* * *

Сангро бардоштан душвортар
З-он ки гелонияш андар вартае.
Шеърро иқроф кардан сахттар
З-он ки инкораш кунӣ бепардае.

Бедро битвонӣ бешоҳид бурид,
Тутро аммо буридан дигар аст.
Бояд ин чо лоақал ду шоҳиде
То бигӯяд тути хушки бебар аст.

Обро олуда кардан кори сахл,
Лек аз нав соф кардан мушқил аст.
Кӯхро таркондан осон ҳилаест,
Ганҷ чустан лек кори оқил аст.

Дӯстам, пур табли холӣ мезанӣ,
Нашнавад арзи диле гӯши карат.
Дӯстам, бар кулла гар туф мекунӣ,
Худ чу пастӣ,

боз ояд бар сарат...

Як сухан сад қавмро як мекунад,
Мефизояд як сухан хусни Ватан.
Шоири озода селоварда нест,
Нест ҳам тухми палак тухми сухан.

Шоири фарзонаро асру замон
Бар ниёзи хештан меоварад.
Модаре танҳо назояд шоире,
Халқ ӯро баҳри худ меофарад.

Як сухан полудаи сад хуни дил,
Зиндагӣ сад чашми як полован аст.
Ман чӣ ҳам гӯям барои чун тӯе?
Ман чӣ ҳам гӯям?

Худ ба худ равшан аст...

ИЛТИЧО АЗ ДИЛСОЗОН

Илтичо мекунам, эй дилсозон,
Шавад афсурда дили шоир агар,
Дили афсурдаю пурдарди варо
Ба дили сунъи масозед бадал.

Бас дар \bar{u} дарду ғами кулли ҷаҳон,
Бас дар \bar{u} бешу ками халқон аст.
Баски дар набзи таболудаи \bar{u}
Буду нобуди ҳама даврон аст.

Гар бадал шуд дили шоир, гӯед,
Он ҳама андӯҳи ширинаш ку?
Заҳми носури муҳаббат чун шуд?
Доғҳо ку?

Ғами деринаш ку?

Шеъри ногуфтаи \bar{u} чун нутфа
Дар дили хастаю ғамнокаш буд.
Арбада бо ҳама дунё мекард,
Розҳо бо ҳама афлокаш буд.

Шеъри ногуфтаи \bar{u} монд кучо?
Ку дили з-оташи худ сӯхтааш?
Ку ҳама шӯриши эҳсоси расо?
Ку дили ишқ бадомӯхтааш?

Раҳмате! Ҷои дили афсурда
Гар гузоред дили сохтааш,
Он ҳама дарди кӯҳанро оред
Аз дили сӯхтаву бохтааш.

На! Ҳама одами дилфарсуда
Битавонад дили нав бипзирад,
Лек шоир ба дили сохтае
Натавонад, ки чу шоир мирад!

Ҳеч шоир натавонад зинҳор
Бо дили сохта эҳсос кунад!

Бо дили сохтаву шеъри заъиф
Кай дигар кори ҷаҳон соз кунад?!

Аз дили сохтаву бедардаш
Бӯи дил н-ояду бӯи ғами дил.
Ку ҳама шӯру чунуну мастӣ?
Ку ҳама ташвиши бешу ками дил?

Илтиҷо мекунам, эй дилсозон,
Ҳама дилро бинамояд бадал!
Лек чун навбати шоир бирасад
Заҳми ўро марасонад ҳалал!

Дили ў дил набуд охир, эй вой!
Дили ў кӯраи пуроташ буд.
Барқҷавлон буд агар эҳсосаш,
Барқгардон сифати зоташ буд!

Дили ў дастғаҳи кӯҳна набуд,
Ки бадал сохтан осон бошад.
Дили ўро, ки ҳамонанде нест,
Муддао шӯришу исьён бошад.

Дарди ў мояи шодии вай аст,
Ки бувад асли танободии ў.
Дарди ў дарди бех аз дармон аст,
Ки бувад маншаи озодии ў.

Шоир он аст, ки то зинда бувад
Интиқоми ҳама з-олам гирад.
Омада шоиру шоир гузарад,
Бо ғаму андӯҳи дунёе мирад!.

ШЕЪРЕ ДАР БЕМОРИСТОН

Паси шиша дарахтон урьёнанд...

Чунин даръёфтам: гӯй ҳама аз даст хоҳад рафт...
Ду чашмам баста хоҳад шуд зи дунъеи пурафсона.
Замин аз зери поям мегурезад,
Само меуфтад рӯи сарам чун боми вайрона.

Хаёлам, хома аз дастам биафтод,
Таппишҳои чунунангез андар синаам хушкид.
Хаёлам, аждаҳои марг
Даври пайкарам печид.

Хаёлам, кокулони ёр лағжид аз кафи дастам.
Хаёлам, зулфи маҷнунбед рӯи гӯри ман ҳам шуд.
Хаёлам, (гарчи механдед, эй мардум!)
Зи базми шоирони Тоҷикистон шоире кам шуд.

Замину осмонҳоро видоъ гуфтам,
Видоъ гуфтам маҳу хуршеди анварро.
Видоъ гуфтам ба ёре ки пас аз ман боз
Парешон мекунад зулфи муанбарро.

Чаҳонро гӯй бо як қатра ашки сард
аз чашмам биафшурдам,
Ба як он ёд кардам дидаву бишнидаҳоямро.
Ҳама шеърӯ суруди норасоямро,
Ҳама саҳву хатоҷамро.

Шуморо ёд кардам бо ҳама фарзу яқини дил
Шуморо, ки бароям некиҳои беҳаде кардед
Шуморо ҳам, ки бо ман ҳамназар будед.
Шуморо ҳам, ки баҳри ман бадӣ кардед!

Ба дил гуфтам: агар ин бор амон ёбам.
Ба дунъё гар насиби зиндагӣ бошад лиғар борам.
Аз ин пас то даруни синаам дил хаст.
Дили мӯре наёзорам...

Паси шиша дарахтон муғца бастанд..

ДАР ЧАНОЗАИ ХАМСОЛАМ

Дӯстам, дӯсти ҷавонмаргам,
Баҳри ҷи, баҳри ки, чаро мурдӣ?
Ман аминам, чу зодаи кӯҳсор,
Хар ҷи ҳам буд, баҳри мо мурдӣ.

Дӯстам, дӯсти ҷавонмардам,
Будӣ ҳамсоламу ҳамовардам.
Як ту танҳо намурдӣ дар Бағдод,
Бо ту ман низ гӯиё мурдам.

Дӯстам, дӯсти хунармандам,
Оламеро пур аз хунар кардӣ.
Эй бас овозҳои хомӯшро
Бо садоят баландтар кардӣ.

Дӯстам, дӯсти сухандонам,
Шеърро мисли ту ки медонад?
Баъди ту баҳри ташнағони сухан
Шеъри моро дигар ки мехонад?

Чи хунарманди сахназеб будӣ,
Дар ту фарҳанги пиру барно буд,
Саҳнаи танги санъати тоҷик
Баҳри ту гӯӣ сахни дунё буд.

Орзу доштӣ,
ки дар сахна
Мирӣ дар нақши ошики шайдо,
Ҳимматат, ки баланд буд, имрӯз
Мурдӣ ногаҳ ба сахнаи дунё...

Орзу доштӣ, ки Ҳамлетро
Бинамоӣ барои тоҷикон.
Марги ту худ бузург фоҷиаест,
Баҳри ҳамасрҳот, Маҳмудҷон!

Дӯстам, дӯсти сухангӯям,
Баъди ту ҳам ҷавонӣ хоҳад монд,

Лек шеъри бузурги тоҷикро
Ҳеч кас мисли ту нахоҳад хонд.

Дӯстам, номзад ба ҳизби Ленин
Билетат нанавишта холи монд.
Номзад буданат ба ин фирқа,
Номзад бар бузургворӣ монд:

Филкушу мушпарвар аст ин даҳр,
Ғофиле нестам зи кори ҷаҳон,
Алвидоъ, дӯсти ҷавонмаргам,
Алвидоъ, эй бузургворӣ ҷавон!

* * *

Дар қиёси гӯри мардон пештар,
Гӯри занро жарфтар мекофтанд,
Гӯй ӯ дорад гуноҳони азим —
Аз шариат ҳилаҳо меёфтанд.

Гӯри занро жарфтар мекофтанд,
То гуноҳаш жарфтар пинҳон шавад.
То зи хоки ӯ нарӯяд сабзае —
Боиси масъияти покони шавад.

Беҳабар аз он ки зан модар бувад,
Чурмаш он бошад, ки инсон зодааст.
Бар чунон одатшиносони дурушт
Ӯ насиби зиндагонӣ додааст.

Беҳабар аз он, ки модар холик аст,
Зиндагӣ ёбад аз ӯ такрорҳо.
Аз гуноҳи ҷумла фарзандони худ
Мекашад дар гӯр ҳам озорҳо...

Беҳабар аз он, ки зан — қони ҷаҳон —
Чашмашонро бар ҷаҳон бикшодааст.
Гар гуноҳе дорад, он ҳам ин бувад,
Қ-он чунон ноқадрдонон зодааст... .

* * *

Сабзаи еӯхтаи манзараҳо.
Паяи хушки алафҳои кабуд.
Ё худо, дар бари кӯху дараҳо
Дина айёми ҷавоним набуд?

Як замон беҳабар аз тӯхмату қасд
Ману дил ҳар ду як одам будем.
Бо ҳавасҳои ҷавон даст ба даст
Маст аз шавқи дамодам будем.

Медавием ба паҳнои баҳор
Ҳама ҷо — манзараи озодӣ,
То биёбем ҷу савғои баҳор
Аз таги барф гули ҷурготӣ.

Домани махмалии кӯху камар
Рангомезии афсонавӣ дошт.
Мо, ки будем наву тозаву тар,
Ҳама андар назари мо навӣ дошт.

Як садо довари ҳақгӯям буд:
Нақд кун, ки ҳама бетакрор аст.
Як садои дигарам мефармуд:
Ғам махӯр,
 рӯзи худо бисъёр аст...

Модарам ҳар нафас огаҳ мекард,
Ки ҷавонӣ ҷу саломи раҳакист.
Падарам гоҳ санад меовард:
Аввали пирии мо нӯҳмаҳагист.

Ман вале бо дилу ҷон мечустам
Шеъри ногуфтаи девонамро.
Аз ҳама рӯи ҷаҳон мечустам
Орзуҳои парешонамро.

То бидидам, ки ҷавониям рафт
Оламе фахру таманно ба бағал.

**Заҳми дил хӯрдаву ҳам доғи талаф,
Бебадал рафт дар он радду бадал.**

**То бидидам, ки ба он рангинӣ
Гӯиё бо шабаҳи хотираҳо
Рафт бо духтараке гулчинӣ
Байни ин сардараю подараҳо...**

Доғи пирохан ҳама бинанд зуд,
Кас набинад доғи нангу доғи дил...

Хуб медонам, ки сахни зиндагӣ
Буда чанги шишаҳову сангҳо.
Гох худро будаам бо табъи дил,
Гох дур аз ҳештан фарсангҳо.

Гох то ширин шавад талхии умр
Аз хуми меросие май мезанам.
Оламеро баҳри андарёби худ
Аз замин то осмон пай мезанам.

Мешиносам ҳадди худ дар зиндагӣ.
Мекунам тармим ҳар дам хешро.
Мешиносам кӯри худ бинои кас,
Мешиносам ақли дурандешро.

Лек гарчи бо ҳама нуқсу камол
Бар набарди зиндагӣ омодаам,
Бо ҳама тадбири эҳсоси начиб
Эй шигифто, содаам ман, соддаам...

ДИДОРГОҲИ ДЕРИН

Боз аз он чо мегузаштам,
Бо чӣ авзо, бо чӣ савдо мегузаштам.
Гӯиё андӯҳи дунъёе ба дил
Ман зи дунъё мегузаштам.

Сабзаҳо хушкида буданд,
Гӯй оташдида буданд.
Сахраҳо бо сахраҳо паҳлӯ зада
Пушти ҳам хобида буданд.

Рӯди Варзобу садои мавҷояш,
Бозиҳояш, шӯҳиҳояш, ларзаҳояш
Ошиқиҳои маро такрор мекард
Бо паричашме, ки будам ҳамнавоияш.

Мо ду ношукри муҳаббат
Ишкро бадном кардем.
У зи ман ранчиду ман ранчидам аз ӯ,
Ишкро ноком кардем.

У зи ман бигзашт то ёбад бех аз ман ошиқе,
У маро рад кард то ёбад бех
аз ман мушфиқе.
Лек медонам, ки ӯ ҳаргиз намеёбад дигар
Лоиқе чун Лоиқе...

Охирин дидори мо танги ғуруб
Дар сари як саҳраи Варзоб буд.
Баъд аз он хуршеди ишқи мо натофт,
Васли мо з-он пас хаёлу хоб буд.

Лек ман шабҳо ба ёдаш менишастам,
Шеърҳои пурғудозе менавиштам.
Ҳам хумори чашмиҳои соддаашро
Ҳамчу рукни мисраҳоям мешикастам.

Вой бар ӯ, вой бар ман!
Мо ду дил дар як ҳарими сина будем,

Баҳри ҳам дороии дил,
Баҳри ҳам ганчина будем.

Вой бар ў, вой бар ман!
Мо кунун аз ҳам чудоем.
Қиблаи паймони мо дарҳам шикаст,
Баъд аз он беқиблаему бехудоем.

Ман чӣ гӯям?
Ў беҳ аз ман хуб медонад чи сон
Ман варо якрӯй мепиндоштам.
Охирин ишқи ман ў буд,
Дӯшташ медоштам, эй мардуми рӯи ҷаҳон,
Дӯшташ медоштам...
Дӯшташ медоштам...

* * *

Рӯзгори ошиқии мо гузашт,
Умри ман чун мӯи ту кӯтоҳ шуд.
Мо, ки андар кӯи дил раҳгум задем,
Ишқи мо ҳам мисли дил гумроҳ шуд.

Ишқи мо аввал чу Дарьёҷой буд
Кам шуд охир дар мурури солҳо.
Аз кӣ буду аз чӣ буд ин оқибат —
Кай бичӯем аз китоби фолҳо?

Вақти ошиқ буданат бо сӯзи дил,
Як ту мефаҳмидӣ мастихои ман,
Дар баландии ғурури шоирӣ
Он ҳама мастию пастихои ман.

Хонуми сабзина, аз ман ёд кун,
Ки ғаматро солҳо варзидаам.
То ба кӯи васли ту бо дарду доғ
Эй басо тарсидаву ларзидаам.

Баски оғӯши ту атри кӯҳ дошт,
Ошиқат будам мани фарзанди кӯҳ,
Бо умеди, ки кунад ишқат маро
Боз ҳам дилдодаю дилбанди кӯҳ.

Ошиқат будам на аз баҳри висол,
Ошиқат будам чу ҳамдарди дилам.
Ошиқат будам,
ки дорӣ зиндаам,
Варна бисъёр аст ҳар ҷо қотилам...

Ошиқат будам, ки бо ман соддадил —
Ҳамнавою соддаю озодаӣ.
Дигарон омодаи фармони вақт,
Ту ба фармони дилат омодаӣ.

Дӯстдорихои мо бепарда буд,
Ишқи мо дарьё буду соҳил надошт,

Ҳар чӣ байни мо гузашт, аз дил гузашт,
Бехудиҳо сарҳаду манзил надошт.

Хонуми сабзина, аз ман ёд кун,
К-аз ту ёди қотили ман мондааст.
Чун мукофоте зи кӯриҳои ишк
Кӯрзахме дар дили ман мондааст.

Ёд кун аз шоири ошик, ки буд
Дар канорат масти азхудрафтае,
Бо ту гарчи рози дил бисъёр гуфт,
Боз ҳам буд қиссаи ногуфтае...

* * *

Чун ман ҳам одамизодам,
Гаҳе чамъу гаҳ ошуфта
Ба роҳи умру шеърӯ ишқ
Хатоҳое зи ман рафта.
Хатоҳое ба рафтору ба гуфторам.
Хатоҳое ба кирдору ба афкорам.
Ки бар доғи гуноҳонам
Гирифторам, гирифторам.
Ки пеши хеш медонам,
Ки ман умре зи афкори худ афгорам.

Вале андешае! Сабре
Агар рафтам чу шохобе чудо аз рӯд
Ба маҷро боз баргаштам.
Чу моҳӣ гар паридам як қади найза зи сатҳи об
Ба даръё боз баргаштам.

Агар бишкаст шохе аз дарахти орзуи ман,
Ба хоки эътиқоди зиндагӣ як решаам афзуд.
Гаҳе як лағзишам беҳ буд аз сад носеҳи тарсу.
Туфайли як хато дар сар ҳазор андешаам афзуд.

Миёни баҳсу ҳукми носеҳони қолабӣ дидам,
Ки онҳо низ беш аз ман хатокоранд.
Риёкоранду айёранд.
Вале аз баҳри хаспӯши гуноҳи худ
Дусад сандук санад доранд.

Хатокорони аз ман пиртар бояд накӯ донанд,
Ки ман ҳам як замоне чун фуруӯ биншинад
эҳсосам,
Чун хуни гармам аз фаввораи шавқаш фуруд ояд,
Чу оташҳои пуртоби дарунам бешарар гарданд,
Чу онҳо носеҳи ғамхор хоҳам шуд,
Чу онҳо довари солор хоҳам шуд.

Хатокорони беш аз ман хатокарда накӯ донанд,
Ки баҳри як хатои ман

(Шараф бодо ба онон!) низ онон ҳам сабабгоранд,
Ки баҳри як хатои ман
Гунаҳгорони бисьёранд...

Вале сабре!
Чу рӯзе баршавам бар қуллаи худ,
Шумо, эй носеҳони хурдабини ман!
Накӯ бинед то фарзу яқини ман,
Бибояд бо ҳазорон ранҷ аз он дидгоҳи худ
Ду қулла боз болотар бароед аз мақоми ман —
Вагарна бо чӣ меъёре
Зи пой кӯҳ чурми қулларо нодида мебинед,
Шумо, эй доварони нотамоми ман!

Ман охир мерасам бар қуллаи худ,
Ки ӯ дар ин ҷаҳон, дар ин замин аст.
Ман Инсон мекунам худро,
Бидонед,
Хатои охирини ман ҳамин аст!...

ДИДОРИ ОФТОБ

Сугдиён бар пешвози Офтоб
Ҳар саҳар даф мезаданд.
Ҳар саҳар дар саҳнаи Наврӯзгоҳ
Рақс мекарданд,
Шеър мехонданд,
Бо ҳазорон шавқи дил каф мезаданд.

Ҳар саҳар дар домани самти тулӯъ
Нағма мепечиду оҳангу суруд.
Ханда мепечиду бонги шавқу шӯр
Ҳар саҳар дар домани чархи кабуд.
Ҳар саҳар бар пешвози Офтоб
Завқ буду ханда буд —

То бидонад Офтоб
Зиндагонишон хуш аст.
То бидонад Офтоб
Дар дили онҳо шарори оташ аст,
То бидонад Офтоб
Қисмати ӯ низ рӯзи дилкаш аст...

Чун расад вақти видоъ,
Бегахӣ дар домани самти ғуруб
Боз ҳам каф мезаданд,
Боз ҳам даф мезаданд,
То набинад Офтоб
Дар руҳи онҳо губори хастагӣ.
То нагӯяд Офтоб
Нест оионро ба рӯзи дигаре дилбастагӣ...

Инчунин дар ҳар ғуруб
Завқ буду ханда буд.
Инчунин чангу чағона
Ғулгула андар фалак афканда буд,
То ки фардо ҳам барояд офтоб,
То ҳама бошанд аз ӯ баҳраёб.

* * *

Сугдиён ҳар гаҳ ба кӯи дӯст меҳмон мешуданд,
Дастовезе барои дӯст оташ доштанд.
Яъне чун оташ фурузон буд дар дил меҳрашон,
Яъне имону дили бедоғу беғаш доштанд.

То қадам монанд андар остони дӯстон
Даври оташ чарх мегаштанд бо раксу суруд.
То гуноҳи хешро сӯзанд дар оташ нахуст
Пас ба кӯи дӯст по монанд бо арзи сучуд.

Чун маро аз хоки поки сугдиён обу гил аст,
Оташи меҳрам ба дил манзил ба манзил меравам.
Хоҳ кӯи ишқ бошад, хоҳ кӯи дӯстон —
Ҳар кучое, ки равам, бо оташи дил меравам...

* * *

Мардуми деҳ хона месозад ҳама соли дароз
Дар гумонаш хонаи нав оварад иқболи нав.
Гарчи обод аст хона, айб меёбад дар ӯ,
Меканад девори кӯҳна, мезанад девори нав.

Ҳеч агар коре наёбад, меканад дарвозаро
Мешинонад лек онро боз дар ҷои дигар.
Дар гумонаш ҷои дарвоза агар дигар шавад,
Марг раҳгум мезанад дар кӯҷаи деҳ дар ба дар...

Ҳотааш гулзор, боровар дарахтонаш ҳама,
Лола мерӯяд баҳорон дар сари деворҳо,
Лек ҳар фасли баҳор илмаш намегирад қарор
То нагирад сар-сари деворро сархорҳо.

Дар гумонаш ҳар чӣ нав бошад, намеёбад халал,
Гӯиё дар хонаи нав раҳ намеёбад аҷал...

ДЕҲИ КҶЧИДА

Бодхӯрда сари ҳар деворе
Бомҳо рехтаву чӯкида.
Тарҳи деҳ гарчи ба ҷо монда, вале
Зиндагӣ ҷои дигар кӯчида.

Зиндагӣ кӯчида бар он водӣ,
Ки бапахносту даръё ҷорист.
Байни мардум дигар андар сари об
Ҷангу ҷанҷолу кашокашҳо нест.

Деҳи кӯчида дар он ҷо шахрест —
Шаҳри озодаю озодон аст.
Лек ин ҷой, ки вайрона шуда,
Ёде аз қисмати аҷдодон аст...

Як-ду-се лолаҳасак бишкуфта
Дар паи сандалию оташдон —
Вопасин шӯълаи он оташҳост,
Ки барафрӯхта дар кӯҳистон.

Роҳҳо кӯр шуда беравуо,
Чашми ҷоре ба раҳи ёре нест.
Ҷордевори баҳасрат нолад,
Ки саре дар буни деворе нест.

Ҳотаи бекасу перомунаш
Сангдевор ҷу хатти паргор.
Китъа-қитъа ҷу нишон монда ҳанӯз
З-олами танг — аз ин кунҷи диёр.

Хурмаи равғанӣ пурҳок шуда,
Як каду пӯсида дар ҳаччаи шох.
Даҳани тангу тихияш гӯяд:
Одамирист чи хуш ризқу фарох...

Ток аз бекасӣ бар шоҳи чинор
Гӯй тарсидаву дарпечида.
Чашмаи деҳ зи гами танҳой
Рӯзу шаб гирьякунон хушкида...

Пеш ояд қимативу қаҳтсоли
Бештар бар деҳқон.

Инчунин гоҳ аз замин, гоҳ аз само
Фоли ҳосил ҷӯяд ӯ.
Инчунин гоҳ аз худу гоҳ аз худо
Роҳати дил ҷӯяд ӯ.

Инчунин як гӯш сӯи бодхо,
Инчунин як гӯш бар сӯи замин.
Инчунин як чашм сӯи осмон,
Инчунин як чашм бар рӯи замин —

Алгараз, байни замину осмон
Чун миёнҷи истода деҳқон
Кишт ронад,
Дона пошад бо азоб
Баҳри фирӯзии даврон,
Баҳри хушрӯзии инсон!

* * *

Қарздорем аз осмону замин,
Аз ҳама ҳар чӣ ҳаст дар дунъё.
Аз Ватан қарздори ҷонбозӣ,
Аз замон қарздори хидматҳо.

Чисмамон қарзи хоки аҷдодон,
Ҳар нафас — қарз аз ҳавои Ватан.
Меғудозем хешро ҳар дам
Дар адои вазифаҳои Ватан.

Ҳар чӣ дорем, орият бошад,
Ҳар чӣ дорем, қарз аз дунъёст.
Чашмамон — қарзи пораи хуршед,
Набзамон қарзи мавчи даръёҳост.

Хунамон — қарзи шираҳои Замин,
Рӯҳамон қарзи рӯҳи даврон аст.
Номамон қарзи шири модарҳо,
Нангамон қарзи нанги мардон аст.

Ин ҳама бори қарзҳо бар дӯш,
Гаҳ паровар, гаҳе замингирем.
Он қадар маст, он қадар мағрур
Гӯйё ҳеч гаҳ намемирим...

Лек ҳар рӯз бо ҳазор оҳанг
Умри мо дар адои қарз шавад.
Ноаён зарра-зарра ҳар соат
Қисму ҷонҳо фидои қарз шавад.

Он ҳама қарз, ки ба рӯи мост
Худ шаҳодат диҳад, ки инсонем,
То даме зиндаем, он ҳамаро
Бекамукост бозгардонем.

Лек бо кулли санъату эҷоз
Бо ҳама ору номусу вичдон
Мурдаю зинда ҷумла мемонем
Аз Ватан қарздори ҷовидон...

ҚАДРИ ШОИР

Рӯзе, ки ошиқон аз ҳам чудо шаванд,
Рӯзе, ки зӯрҳо бемуттако шаванд,
Рӯзе, ки одамон беошно шаванд,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд.

Шоме, ки ахтаре сӯзад дар осмон,
Рӯзе, ки дар замин сӯзад дили ҷавон,
Ҳар гаҳ, ки одамӣ ҷӯяд зи худ нишон,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд.

Гирам, шикориён оянд бебарор
Дар китфашон камон сарзер аз шикор,
Дар рӯи сахрае биншаста хоксор,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд.

Рӯзе, ки роҳиён дар даштҳои хушк
Бесозу барги раҳ монанд лаб хамӯш
Бархонда китъае, оянд бар хурӯш,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд.

Вақте, ки базми дил бечӯш мешавад,
Зебой ҳар гаҳе мағшуш мешавад,
Даръёи некӯӣ чун хушк мешавад,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд.

Вақте ки ҷумлаи даъвогарони зӯр
Миранд бо ҳама ҳангомаю ғурур,
Хешон китобае ҷӯянду лавҳи гӯр —
Ба қадри шоирон он вақт мерасанд.

Рӯзе, ки одамӣ даръёфт қадри худ,
Ҷуст аз ҷаҳон мақом аз баҳри фарди худ,
Даръёфт аз сухан ташреҳи дарди худ,
Бар қадри шоирон он вақт мерасанд...

* * *

Боз як рӯзи ғаму шодӣ гузашт...
Дар талоши қисмату номусу ном.
Боз як хуршед моро тарк гуфт,
Моҳи нав пайдо шуд андар бурчи шом.
Шаб ба хайр, эй ҳамнишинон, шаб ба хайр!

Боз як рӯзе гузашту даррабуд
Сафҳаеро аз китоби зиндагӣ.
Эй хуш он кас, ки дар ин радду бадал
Чӯяду ёбад ҳисоби зиндагӣ.
Шаб ба хайр, эй дӯстдорон, шаб ба хайр!

Боз торикиву бар ёдам расид
Чашмҳои хирабини модарам.
Дурам аз ӯ то кӣ бошад дастёр
Дар нафасҳои пасини модарам,
Шаб ба хайр, эй модари чон,
шаб ба хайр!

Фориғи парвозҳо аз баҳри ризк,
Мурғакон дар шохҳо чамъ омаданд
Чазбаи зотист, ки парвонаҳо
Аз паи худсӯзӣ то шамъ омаданд.
Шаб ба хайр, эй худгудозон,
шаб ба хайр!

Марзбон бедор андар посгах
Пой монад қад-қадӣ симхорҳо.
То бувад рӯи замин бедоғтар.
То наёбад пушти ӯ озорҳо
Шаб ба хайр, эй ҳамзамонон,
шаб ба хайр!

Талху ширинист андар чоми шаб.
Ин хӯрад май, он хӯрад хуни чигар.
То чӣ гӯяд субҳ андар гӯши мо,
То кӣ бошад зинда то субҳи дигар.
Шаб ба хайр, эй комгорон, шаб ба хайр!

Мо ҳама фарзанди айёми худем,
Шодмонем андар оғӯши замон.
Ончунон хушном бояд зистан
То мабодо кас фаромӯши замон.
Шаб ба хайр, эй ҳамзамонон, шаб ба хайр!

РЕЗАБОРОН

* * *

Напурсида зи мо, зоданд моро,
Насиби зиндагӣ доданд моро.
Барои хеш то роҳе бичӯем,
Сари дууроҳа бинҳоданд моро.

Дилам даръест, соҳилҳо, кучоед?
Дилам раҳчӯст, манзилҳо, кучоед?
Русуми дилбарӣ омӯхтам ман,
Шуморо чӯям, эй дилҳо, кучоед?

Замину осмон бо ҳам наояд,
Ба дуньё одами беғам наояд.
Шабе аз гирьяи борон шунидам,
Ки ҳаргиз дидае бенам наояд.

Хазонрезу хазонрезу хазонрез,
Чаро умри чавонӣ бигзарад тез?
Чаро одам надонад қимати умр?
Чаро ночиз гардад аз паи чиз?

Зи ҳар осори мо дар дил асар нест,
Ниҳоли умр доим пурсамар нест.
Раҳи кайҳон шавад наздик,
аммо
Раҳе аз роҳи дилҳо дуртар нест.

Гуноҳи шоирон беҳ аз савоб аст,
Сиришки талхашон беҳ аз шароб аст.
Ба базми синаи онон шитобед,
Ки дуди оҳашон беҳ аз каоб аст.

Ғами дуньё ҳама ғамхори мо шуд,
Ғами дуньё ғами бисъёри мо шуд.
Сабукборон ҳама рафтанд осон,
Набурда борашон сарбори мо шуд.

Агар мардони раҳ дар раҳ бимонанд,
Мағӯ, к-онҳо касони нотавагонанд.

Баҳори рафтаам дигар наояд,
Нигори рафтаам дигар наояд.
Дареғ аз тирҳои хокхӯрда,
Шикори рафтаам дигар наояд.

Зи ҳар як кӯҳ кони зар наёбӣ,
Зи ҳар баҳри дамон гавҳар наёбӣ.
Чу аз ёри нават гардӣ пушаймон,
Ту ёри кӯҳнаро дигар наёбӣ.

Ду чашмат чашмаи барқу шарар буд.
Назаргоҳи ҳама аҳли назар буд.
Чавон будӣ, вале фасли чавонӣ
Ба мисли ошиқонат раҳгузар буд.

Умедат дар дилам қасри тило кард,
Ғамат бо шодиям маҳшар бапо кард.
Агар кори хато бошад муҳаббат,
На ҳар оқил тавонад ин хато кард!

Сари кӯҳи баланд истода бошӣ,
Ба ёри қадрасо дилдода бошӣ,
Шавӣ ҳамдостони обшорон,
Чу домони сахар озода бошӣ.

Суруди ишқ хондан навбати кист?
Канори чун бихиштат қисмати кист?
Биёбӣ ҳамқаду ҳамдил наёбӣ,
Баробар сарви қаддат бо қади кист?

Туро чуз марди бопаймон наёбад,
Туро чуз ғолиби майдон наёбад.
Ту он кони тилоӣ, духтари кӯҳ,
Ки ҳар як кӯрдил осон наёбад.

Раҳи умрам раҳи кӯи ту бошад,
Ду чашми чори ман сӯи ту бошад.
Манам марди мусофир, тӯшаи раҳ
Ҳамон ду кулчаи рӯи ту бошад.

Фидои ҳалқаи чашмони мастат,
Адои чилваҳои қадду бастат.
Ба даръёи дили ман шаст андоз,
Ки моҳии тило афтад ба шастат.

Дилам аз ишқи ту ранчур гашта,
Сарам савдои машҳур гашта.
Ҳар он рӯзе, ки чашматро набинам,
Бидон, ки чаши рӯзам кӯр гашта.

Маро гум кардию дигар наёбӣ,
Хатамро дар ягон дафтар наёбӣ.
Бичӯӣ сарҳисоби зиндагонӣ,
Валекин зиндагӣ аз сар наёбӣ.

Замоне дар дилам ишқу ҳавас буд,
Ситора аз бароям дастрас буд.
Агар ман рӯи дунёро надидам,
Насиби дидани рӯи ту бас буд.

Ман аз ин ишқи бесомон бимирам,
Ман аз ин шавқи нофармон бимирам.
Зи хоки гӯри ман оташ бирӯяд,
Чу рӯзе бо дили сӯзон бимирам.

Зи сахро бигзарам: гул сархамида.
Ба даръё бингарам: мавҷи рамида.
Биандешам чаро охир, чаро ман
Дар ин дунёяму дунёнадида???

Маро дар рӯи дунё манзили ҳаст,
Маро аз кишти дунё ҳосиле ҳаст.
Ба даръё мезанам дил, то бидонад,
Ки андар соҳилаш даръёдиле ҳаст.

Ба дил сад созу сӯзе боядам рафт,
Ба доғи дилфурӯзе боядам рафт.
Дилам метаркад аз андӯҳи сангин
Чу андешам, ки рӯзе боядам рафт.

Дили ман шиква аз даврон надорад,
Гилад аз чархи саргардон надорад.
Раҳи ман ним шуд, аммо хушам ман
Ки поёни раҳам поён надорад.

Муҳаббат! Ё маро, ғарқи гунаҳ дор!
Ва ё аз макри номардон панаҳ дор!
Агар хоҳӣ чу инсон зинда бошам,
Маро чун шоири ошиқ ниғаҳ дор!

Ало, эй нозанини мохпайкар,
Лаби даръё биёй кӯза бар сар.
Лаби даръё биёй, об агар нест,
Зи даръёи дили ман ёд овар.

Хаёли васли ту мисли сароб аст.
Парии бахти ман зери никоб аст.
Чу нанвиштӣ чавоби номаҳоям,
Тамоми рӯзгорам бечавоб аст.

Чароги мурдаро аз нав фурузанд,
Либоси кӯхнаро дарбеҳ бидӯзанд.
Тамоми умр сӯзад одамизод,
Валекин баъди мурдан ҳам бисӯзанд.

Ду-се рӯзе дар ин дунёстам ман,
На бедарду на бепарвостам ман.
Бишуд ҳар сол як сол умрам афзун
Надонистам, ки худро костам ман.

Замину осмон дур аст, эй гул,
Ду чашми бахти мо кӯр аст, эй гул.
Агар бо ҳам наояд қисмати мо,
Ҳама офоқ маъзур аст, эй гул.

Дили мо ҳамчу кони нокушода,
Сари мо дар раҳи савдо фитода.
Тани моро талоши зиндагонӣ
Миёни кӯраи оташ ниҳода.

Диле гар ҳаст, умеди дилбаре ҳаст,
Саре гар ҳаст, умеди сарваре ҳаст.
Гузашт имрӯзу парвое надорем,
Дили мо пур, ки рӯзи дигаре ҳаст.

Зи кибру мастиву майхонашинӣ
Заминро гоҳ зери по набинӣ.
Замин гоҳо аз он чунбад, ки гӯяд:
Ғанимат дон, ки дар рӯи заминӣ...

Ту боре дар дилат исьён надида,
Талотумҳои рӯху чон надида.
Ба рӯи санг рустам ман, вале ту
Гули гулдонию борон надида.

Зи баъди хӯрдани чому пиёла,
Ҳама тобанд пурзӯру бачора.
Басо гургони борондида дидам,
Ки дилкаф мешаванд аз барфу жола...

Яке берӯю дар чархи барин аст,
Дигар рӯсурх дар рӯи замин аст.
Чу рӯзе баркашӣ суду зиёнро,
Басо болонишин поённишин аст.

Яке гӯру дигар кон меканад боз,
Яке девори зиндон меканад боз.
Яке дил меканад аз ишқи ёре,
Яке чаҳ, дигаре қон меканад боз.

Ба ҳар роҳе, ки рафтам, санг дидам,
Ба рӯи ҳар касе ожанг дидам.
Дар абрӯи касе, ки раҳнавард аст,
Нишони раҳ — ғубору чанг дидам.

Ало, дилошною дилбари ман,
Ду-се рӯзе парастори сари ман,
Чунон дар ишқи ту сӯзам, ки бошад
Аз оташ гармтар хокистари ман.

Муҳаббат масдари рушду камол аст,
Раҳи паймон на роҳи қилуқол аст.
Агар дар ишқ банди дил насӯзад,
Кушоди банди мушкилҳо муҳол аст.

Фитад аз осмон ахтар, наёбӣ,
Ҷавонӣ бигзарад, дигар наёбӣ.
Бинех сар бар сари зонуи ёре,
Ки умрат чун басар шуд, сар наёбӣ.

Дареғу дод аз дасти чудой!
Дареғи дигаре аз норасой!
Дили ман ногаҳон афтоду гум шуд
Зи гесӯе чу санчоқи тилой.

Дили ошиқ зи ҳачри маҳваше сӯхт,
Дили шоир паи байти хуше сӯхт.
Ҳама сӯзанд андар оташе, лек
Дили ман дар ғами беоташӣ сӯхт.

Манам дасти ба дастат норасида,
Манам чашме, ки рӯятро надида.
Миёни мову ту якумра роҳ аст,
Манам шому ту субҳи навдамида.

Ба ҳар ҷо ном мондам, ном афтод,
Зи ҳар ҷо пухта ҷустам, хом афтод.
Зи роҳатхонаи даҳрӯзаи умр
Дареро боз кардам, бом афтод.

Шаби тӯи ту мотам доштам ман,
Зи оху дард ҳамдам доштам ман.
Чу беда мачнун аз андӯҳи Лайлӣ
Ба хоки раҳ сари ҳам доштам ман.

Чӣ будам, ошиқи кӯри ту будам,
Ба дил наздику раҳдури ту будам.
Ту бо ман шукри дунё кардӣ, эй гул,
Бамирам ман, ки ношукри ту будам. ✓

Чи дарди бедавое — худситой,
Пашизеро талоши бебаҳой.
Худоро мекунам инкор, аммо
Басе доранд даъвои худой.

Хуш аст он, к-ӯ ками худро физояд,
Ғамеро бо ғами дигар зудояд.
Сано бодо ба он марде, ки ҳар рӯз
Худ аз худ дар дилаш дунё кушояд.

Шабу рӯзони бисъёре гузашта,
Басо обе зи ҷӯборе гузашта.
Ба мастихо нафаҳмидем, афсӯс,
Ки қадри хубии ёре гузашта...

Биё, то хирмани мӯят бубинам,
Биё, пайванди абрӯят бубинам.
Ду-се рӯзе биё, то зиндаям ман,
Ки дар рӯи замин рӯят бубинам. ✓

Туй ганчинаи умри ман, эй ёр,
Туй нақдинаи умри ман, эй ёр.
Ба монанди диле ғамгину шодон
Туй дар синаи умри ман, эй ёр. ✓

Бидонад ҳар касе хушрӯзгор аст,
Ки нури зиндагӣ аз чашми ёр аст.
Ниҳоли умри ошиқ сабзу хуррам
Ҳама аз бўсаҳои обдор аст.

Ҳама дунё фидои номи ёрам,
Фидои як сухан пайгоми ёрам.
Барафрӯзам даруни сина оташ,
Пазад то ваъдаҳои хоми ёрам ✓

Маро номӯхтарам дидӣ, гули ман,
Диламро пуралам дидӣ, гули ман.
Маро бисъёр дидӣ пеши роҳат, ✓
Вале бо чашми кам дидӣ, гули ман.

Муҳаббат бар сари мо мотам овард,
Ба ҷони мо ғам оварду ғам овард.
Қади мо навниҳоле буду афсӯс,
Ки аз бори маломатҳо ҳам овард.

Маро аз ишқи тӯфонӣ матарсон,
Маро аз ҳар чӣ медонӣ, матарсон.
Ман аввал мурдаам аз меҳнати ишқ,
Маро аз мурдани сонӣ матарсон. ✓

Дар ин дунё ягон кас ҷовидон нест,
Сутуни гунбади кавну макон нест.
Ҷаҳон баҳри ҳама бошад, валекин
Ҳама андар ҷаҳон баҳри ҷаҳон нест. ✓

Табиат хастаю ношод монда,
Хазон ҳар ҷо ба чанги бод монда.
Дараҳти тирамаҳ ҳайрону бекас
Чу шогирде, ки беустод монда ✓

Муҳаббат ҳолию фардои умр аст,
Муҳаббат шӯриши даръеи умр аст.
На ҳар савдогар ин ҷо суд ёбад,
Муҳаббат, дӯстон, савдои умр аст. ✓

Зи ишқи ту кучо ҷои гурез аст,
Маро ҳар як нафас бо ту азиз аст.
Ба ман бозии абрӯи қачат гуфт,
Ки дунё расми қачдорумарез аст. ✓

Кушоду басту мушкилхо ту бошӣ,
Сафои дидаву дилхо ту бошӣ,
Валекин дар хама айём, эй ишк,
Чазои ҷумла оқилхо ту бошӣ.

Туро меҷӯям аз ҳар боғу гулшан,
Туро меҷӯям аз дунъи равшан.
Туро меёбаму гум мекунам боз,
Аҷаб беҳудакорам, вой бар ман!

Ба кӯят боз роҳ орам, гули ман,
Дили пурдарду ох орам, гули ман.
Зи кулли гирудори нафси одам
Дар оғӯшат паноҳ орам, гули ман.

Чахону зиндагонӣ бо ту зебад,
Суруру шодмонӣ бо ту зебад.
Чавонӣ кун, чавонӣ кун, ки имрӯз
Хушиҳои чавонӣ бо ту зебад.

Биё, то ҳусни ту шайдо кунад дил,
Биё, то ишқи нав иншо кунад дил.
Ба бедардӣ чӣ фарқи одаму санг?
Биё, то дарди дил пайдо кунад дил!

Сарам бо туст, кай гӯям, ки сар дех,
Варо ҳар лаҳза савдои дигар дех.
Агар бо ман ниёзе дар дилат нест,
Дилам бо туст, гоҳ аз ӯ хабар дех!

Дилам ҳамошъени булбулон буд.
Ба саҳни бӯстонҳо нағмагон буд.
Баҳорон буду булбул буду гул буд,
Чавонӣ буду ёри ман чавон буд.

Дили ман, эй дили овораи ман,
Ту гум кардӣ ба ҳар ҷо чораи ман.
Агар аз дасти ту гириям шабу рӯз,
Начунбонад касе гаҳвораи ман.

Дили пур беҳтар аз паймонаи пур,
Сари пурмағз аз сад хонаи пур.
Чӣ ҷӯй ҳашмат аз ин чордевор,
Ки вай аз қиссаю афсонае пур.

Туро дар орзуям сохтам ман,
Чавониро ба ишқат бохтам ман.
Чу ту нашнохтӣ қадри диламро,
Накӯтар хешро бишнохтам ман.✓

Аёни ман ниҳон хоҳад шуд охир,
Чаҳонам аз чаҳон хоҳад шуд охир.
Бихондам сафҳаи барги хазонро:
Сари сабзам хазон хоҳад шуд охир.

Хунаршон несту майдон бичӯянд,
Ба ними ҷонашон ҷонон бичӯянд.
Ман аз ин норасоён дар шигифтам,
Ки бе дарвозае дарбон бичӯянд.

Гирифтам як шабе дасташ ба дастам,
Дари зиндони ҳичронро шикастам.
Набинад то ки ғайри ман касеро,
Дари чашми варо бо бўса бастам.

Баҳор омад, баҳори ман наёмад,
Гуле аз гулузори ман наёмад.
На овое, на савғое, на бахше
Зи ишқи беварори ман наёмад.

Баҳори ман баҳори ошиқӣ буд.
Дилам дар ишқи ёрон содиқе буд.
Аз он шодам, ки баъди ман бигӯянд
Замоне дар замин як Лоике буд...

Табиби ман ба ғайри ман касе нест,
Ҳабиби ман ба ғайри ман касе нест.
Ман аз ин умрфарсоӣ бидонам:
Рақиби ман ба ғайри ман касе нест.

Қарори ман ҳама аз беқарорист,
Барори ман ҳама аз беварорист.
Ба худ андаррасам дар бехудиҳо,
Бақои ҷони ман аз ҷоннисорист.

Нишони мо пас аз мурдан бичӯянд,
Хатои мо пас аз мурдан бигӯянд.
Чи гулҳо, ки надидему начидем,
Пас аз мурдан зи хоки мо бирӯянд.

Дили беишк ҳам озурда гардад,
Тани бедард ҳам афсурда гардад,
Хазон гардад дарахти бесамар ҳам,
Гули бебӯй ҳам пажмурда гардад.

Фиреби зиндагӣ бар ҷои панд аст,
Тамоми фанди ӯ бар ҷои канд аст.
Замин паст, осмон дуру баланд аст,
Ғанимат ҳар писанду нописанд аст.

Ба мӯят ҳаҷтай райҳони чинӣ,
Маро дигар бубинӣ ё набинӣ.
Ба ҷои дастагулҳое, ки пажмурд,
Зи хоки гӯри ман гулдаста чинӣ.

Агар ишқи ман озори ту бошад,
Ба роҳи умр сарбори ту бошад,
Муборак бод бо ман бевафой,
Агар ёри нават ёри ту бошад.

Ҳама гӯё ки бахтатро кушоданд,
Ба пеши пой ту яксар фитоданд.
Шаби тӯи арӯсӣ шахд хӯрдӣ,
Вале дар зиндагонӣ захр доданд.

Ду чашми ту чу бахти ман сиёҳ аст,
Ба дӯши ишқи мо бори гуноҳ аст.
Пушаймонӣ надорад ҳеч суде,
Пушаймонӣ чу дашти бегиёҳ аст.

Талошу норизой боз ҳам ҳаст,
Ситезу ҷонфидой боз ҳам ҳаст.
Шаҳонро сарнагун карданд, аммо
Фақириву гадоӣ боз ҳам ҳаст.

Аз он дар дасти ман лабрез ҷом аст,
Ки умри бенишон умри ҳаром аст.
Суруди бандагӣ комил ҳамеша,
Суруди зиндагонӣ нотамом аст.

Муҳаббат кори бедардон набошад,
Вафо бори сабукборон набошад.
«Касе, ки ошиқ аст, аз ҷон натарсад»
Агар маъшуқа сер аз ҷон набошад...

Гуноҳи мо ба ҷои ёдгор аст,
Хатои мо ба ҷои шоҳкор аст.
Хазони мо нишони тирамаҳ нест,
Хазони мо ғизои сад баҳор аст.

Дили ман, эй дили ман, эй дили ман,
Раҳи ман, раҳбари ман, манзили ман.
Маро куштӣ ту дар роҳи ҳавасҳо,
Бади ман, душмани ман, қотили ман.

Хатои ту ҳама зебост, эй дил,
Ниҳони ту ҳама пайдост, эй дил.
Ҳар он неку баде, ки аз ту ояд,
Бақои мо, фанои мост, эй дил.

Барои дилкушодон даҳр танг аст,
Барои шишадилҳо даҳр санг аст.
Барои чашмтангон умр мол аст,
Барои кинадорон сулҳ ҷанг аст.

Дареғо, аспӣ қисмат зин надорад,
Сари савдоиён болин надорад.
Ҳама хоҳанд вазни худ бидонанд,
Тарозуи касе шоҳин надорад.

Касе, ки мункири эъҷоз бошад,
Ба нашри носазо мумтоз бошад.
Накӯмардо, ҷӣ ҷои шиква аз сағ,
Даҳони сағ ҳамеша боз бошад.

Сипардӣ ту Хуросони суҳанро,
Бадахшону Сиистони суҳанро.
Аё шоир, басо ҷон кандӣ, аммо
Накандӣ риштаи ҷони суҳанро.

Бузурго, қатрасон осон намирӣ,
Зи бас даръёдилу тӯфонзамирӣ.
Туй он хурдакори корхӯрда,
Ки бидҳӣ нон ба милён хӯрдагире.

Забони, эй забони, эй забони,
Тавоноӣ вале ҳам нотавоно.
Суҳан гуяд гасе гар пӯстканда,
Канандаш пӯст аз тан дарзамоно.

Гаҳ аз пириву гоҳе аз чавонӣ,
Гаҳ аз андӯху гоҳ аз шодмонӣ,
Ғазалро содда гуфтам, лек аслан
Мураккаб сохтам аз зиндагонӣ.

Яке май, дигаре майдон парастад,
Яке вачду дигар вичдон парастад.
Надидам ҳеҷ инсоне, дарего,
Ки чун Мавлои Балх инсон парастад.

Чу барги гул касе шоир набошад,
Чу дурди май касе соҳир набошад.
Лаби паймона гӯяд розҳое,
Ки милён орифе қодир набошад.

Дили ман, эй дили бебовари ман,
Сари ман, эй сари бедовари ман,
Чу санги осие гаштию гаштӣ,
Накардӣ орд бори хотири ман.

Туй ҳамхонаю ҳамгӯри ошик,
Сару сардори чашну сури ошик,
Туро диду надидӯ сад чаҳонро,
Чӣ биноест чашми кӯри ошик!

Маҳи кӯр асту абри бурда-бурда,
Кӣ аввал кокулонатро шумурда?
Кӣ бо ту як нафас хандиду бишқуфт?
Кӣ бо ту дода ҷон, аммо намурда?

Диламро бурдиву тасхир кардӣ,
Вале дар кори дил таъхир кардӣ.
Агарчанде ки будӣ ҷони ширин,
Маро аз ҷони ширин сер кардӣ.

Туро аз атри гулшан офариданд,
Туро аз нури гулхан офариданд.
Дили ман дар суроғи ёри дил буд,
Туро баҳри дили ман офариданд.

Сазовори лиқои ту касе нест,
Адофаҳми адои ту касе нест.
Дар ин дунё, ки аслаш бевафоист,
Ҳамоварди вафои ту касе нест.

Гурӯҳе пухта метобанду хоманд,
Гурӯҳе рангбози нангу номанд.
Чу ман з-ин зумраам, донам, ки алҳақ,
Ҳама ширинкаломон талхкоманд.

Маро гаҳ масту расво мешиносанд,
Сабукрою сабукпо мешиносанд.
Агарчи пой то сар шоирам ман,
Маро гаҳ бесарупо мешиносанд.

Диламро мехӯрад ҳар дам ғами ишқ,
Даме беҳамдамам созад дами ишқ.
Намедонист олам аз вучудам
Намебудам агар дар олами ишқ...

Басо бигзаштаам баҳру бари дил,
Гаравгон дода сар баҳри сари дил.
Вале бо ин ҳама дородилиям
Гадоӣ кардаам пеши дари дил.

Дилам оҳанги мастӣ дорад имшаб,
Ки нақди ганҷи ҳастӣ дорад имшаб.
Дилам аз сина берун мегурезад,
Ки майли дилпарастӣ дорад имшаб.

Агар бе ман даме шодӣ, хушат бод.
Дар он вайрона ободӣ, хушат бод.
Зи ман озод гаштӣ, хуб кардӣ,
Агар аз хеш озодӣ, хушат бод!

Ту будӣ як замон дар синаи ман,
Зи кулли насъаҳо нақдинаи ман.
Шиносам то дили худрову худро
Ту будӣ рӯ ба рӯ оинаи ман.

Ба дастам домани чонони Варзоб,
Бихуспам дар бари домони Варзоб.
Башар гар чумла меҳмони чаҳон аст,
Манам таҳҷоиву меҳмони Варзоб.

Маро гар дурӣ аз Варзоб мешад,
Вучудам хастаю нотоб мешад.
Ба мулки дигаре бошам мусофир,
Дилам дар ёди обаш об мешад.

Диёрам, аз ту соҳибдил шудам ман,
Ту ро даръёфтам, комил шудам ман,
Валекин дар баҳорон гоҳу бегоҳ
Зи сели кӯҳсорат сил шудам ман.

Зи ишқи ту қасам хурдему рафтем,
Фиреби дам ба дам хурдему рафтем.
Ба уммеде, ки боре шод бошем,
Ҳазорон бор ғам хурдему рафтем.

Танамро пирӣ афсурдаст, афсӯс.
Диламро зиндагӣ хурдаст, афсӯс.
Замоне месурудам рӯзу ша^рҳо,
Кунун мурги дилам мурдаст, афсӯс.

Дилам шуд косаи зардоб аз ишк,
Сарам шуд чархаи гирдоб аз ишк.
Валекин боз мегӯянд мардум:
Илочи худ бирав даръёб аз ишк!

Бидидам ман ҳама савдои дунё,
Ҳама аксо, ҳама авзои дунё.
Ба қуз кӯи муҳаббат дилнишин нест
Ягон кӯе дар ин паҳнои дунё.

Дили мову шумо ҳамроз буданд,
Зи ҳам қўяндаи эъҷоз буданд.
Дили мову шумо — ду мурги озод
Замоне қуфти ҳампарвоз буданд.

Дареғо, модари пирам, дареғо,
Чароғи бахту тақдирам, дареғо,
Ту будӣ, бар сарам, будам фалакгир,
Кунун бе ту замингирам, дареғо.

Фигоно, боз ишке дар дилам мурд,
Чи осон қиссаҳои мушкилам мурд.
Зи кишти дил дигар ҳосил нарӯяд,
Ки фаръёдо замини қобилам мурд.

Ман инсону ту ҳосон меписандӣ,
Ман исьёну ту осон меписандӣ.
Миёни қонӣ мо қурбат чӣ қўӣ,
Ки ман қону ту марҷон меписандӣ.

Ту бепарвой парвардӣ, гули ман,
Сипоси дил наёвардӣ, гули ман.
Маро гум кардию з-он баъд кам-кам
Ту худро низ гум кардӣ, гули ман.

Маро дилдода кардӣ, оху афсӯс,
Ҳам ошиқбода кардӣ, оху афсӯс.
Ба гулханди лаби бечодарангат
Маро бечода кардӣ, оху афсӯс.

Ачал сад бор бигрифт аз гулӯям,
Вале ман боз ҳам ёри сабӯям,
Надидӣ нӯҳ фалакро дар дили ман,
Чи гӯям, эй фалак, бо ту чӣ гӯям???

Дигар он шӯру шавку рағбатам нест,
Дигар он қомату он қиматам нест.
Чӣ кардӣ, эй фалак, бо ман чӣ кардӣ,
Ки баҳри чуръа хӯрдан чуръатам нест?

Ба қасди ин ҳама осонгузoron
Туй бар ман барои сабза борон.
Сари сабзам фидои ҳусни сабзат,
Ало, сар то қадам асли баҳорон!

Баҳоре, дар чаҳони рангу бӯе
Шавӣ сармаст бечому сабӯе.
Чи нақши сабзу баҳти сабз бошад
Ба рӯи сабза бо сабзинарӯе.

Дилам чуз васли ту коме надорад,
Агарчи аз ту пайғоме надорад.
Дилором аст номи ту, валекин
Дилам аз ишкат ороме надорад.

Миёни мо чи фарсаххост, эй дод!
Миёни мо чӣ барзаххост, эй дод!
Биҳиште доштем он соат, акнун
Миёни мо чи дӯзаххост, эй дод!

Кунун аз зиндагӣ ранчидаам ман,
На он худбовари шӯридаам ман.
Чу аз дил рафт дарди ишқи сӯзон,
Ба кулли дардҳо жӯлидаам ман.

Хазон мерезад, эй ёрон, кучоед?
Ба рағми ин хазонборон кучоед?
Хазони бӯстони дилрасида,
Шумо, дилсӯзу дилдорон, кучоед?

Басо бишнида гуфтори ҳавой,
Надидам роҳу расми ошноӣ.
Агар ман бевафо будам, дуруст аст,
Ки дунё дошт бо ман бевафой.

Даме дастат ба дастам кардӣ, эй дил,
Набудам, боз ҳастам кардӣ, эй гул.
Ба ман як соғари май додиму лек
Ҳазорон сол мастам кардӣ, эй гул.

Биё, эй дилбари дирузаи ман,
Биё, эй мунису дилсӯзаи ман.
Ҳама ганчи дили ман рафт барбод,
Биё, эй лаъли ман, фирӯзаи ман!

Аз он лабҳо, ки лабрези сафоянд,
Аз он чашмон, ки дилро мекушоянд,
Ҳама дуздон зи дуздӣ даст шӯянд,
Чу мо гар бӯсаи дуздӣ рабоянд.

Ҳар он чӣ сохтам ман, сӯхтӣ ту.
Ба чои моҳ шамъ афрӯхтӣ ту.
Аз он арзонбаҳо мондӣ, ки арзон
Харидорони худ бифрӯхтӣ ту.

Фалак аз бурдборӣ бекарон аст,
Замин аз хоксорӣ ҷовидон аст.
Мукофоте надорад хоксорӣ,
Намедонам, ки расми чӣ замон аст?

Туй сарзиндаю овораи хеш,
Туй пурқудрату бечораи хеш.
Бифахрӣ аз нишони рӯи сина,
Бинолӣ аз дили садпораи хеш.

Замоне ишқи ту бахти дилам буд,
Зи кулли насъаҳо нақди дилам буд.
Масӯзон номаҳоямро дар оташ,
Ки ҳар як нома як лахти дилам буд.

Чу мо ҳоло ҷавонем, эй бародар
Ба сони корвонем, эй бародар
Зи ғавғои сағони раҳ натарсем,
Ба роҳи худ равонем, эй бародар.

Фалак маҷмӯаи роз аст, эй дӯст.
Ачузи ҳилапардоз аст, эй дӯст.
Калиди қулфи шодӣ гум шуда, лек
Дари ғам доимо боз аст, эй дӯст,

Лаби даръё нишастам шомгоҳе,
Кашидам аз дили даръёям оҳе.
Аҷобат бин, ки даръёи дили ман
Ба шасте мефитад рӯзе чу моҳӣ...

Раҳат аз кӯи ман дигар шуд, эй гул,
Ниҳоли ишки мо бебар шуд, эй гул.
Дили санг об шуд аз нолаи ман.
Дили санги ту сангинтар шуд, эй гул.

Биё, ки бишмарам чини ҷабинат,
Кунам ёди ҷамоли нозанинат.
Замоне ҳамнишини Моҳ будӣ,
Ки овард инчунин рӯи заминат?

Ба даргоҳи ту оҳ оварда будам,
Дили гумкардароҳ оварда будам.
Ба пеши ту гуноҳи ман ҳамин буд,
Ки ишқи бегуноҳ оварда будам.

Дили бемори ман ёди ту дорад,
Дару девори ман ёди ту дорад.
Агар бо чашми дил хонӣ, бубинӣ
Ҳама ашъори ман ёди ту дорад.

Ту он шаб он қадар болида будӣ,
Ки бо ман тан ба тан печида будӣ.
Сафеду покрӯ дидам туро субҳ,
Ки ҳамчун барфи навборида будӣ.

Манам даръёдилу чашми ту дарёст,
Манам фардоталаб, ишқи ту фардост.
Ман аз худ рафтаму аз ту нарафтам,
Ки аз ту рафтаман рафтан зи дунъёст.

Ниҳоли қоматат бӯстони умр аст,
Хаёли диданат исьёни умр аст.
Ман аз он байтсозӣ дӯст дорам,
Ки байти абруят девони умр аст.

Дили ман хонаи деринаи туст,
Ба сад чангу губор оинаи туст.
Дарахти шеъри ман гар сабз монда,
Зи тоби чехраи сабзинаи туст.

Ба сар эй бас баҳорам гул фишонда,
Ба дил эй бас нигорам гам кашонда.
Басо ишқо, ки мурд андар дили ман,
Ба чуз ишқи ту, ки сӯзанда монда.

Баҳори як хасе ганчи гарон нест,
Баҳори ман баҳои як хазон нест.
Зи ман хоҳӣ, ки қурбони ту бошам,
Чаве арзандаи умри чавон нест!

Ба савдое чаро вичдон фурушӣ?
Ба як паймона май паймон фурушӣ?
Чаро ҳусне, ки нархи сад ҷаҳон аст,
Ба дони арзане арзон фурушӣ.

Агар бо ман бихоҳӣ сӯзу созе,
Агар дорӣ ба ман нозу ниёзе,
Бибояд бошӣ ҳамчун оҳани хом
Миёни кӯраи охангудозӣ.

Зи дурди дардхон рӯзгорон,
Зи доғи дурии дидори ёрон
Чу ҳар боре дилам гирьяд зи андӯх
Ба рӯи сафҳа резад резаборон.

Даме бо худ қаринам кардӣ, эй гул,
Вале охир гаминам кардӣ, эй гул.
Туро то осмон бардоштам ман,
Ту яксони заминам кардӣ, эй гул.

Чу мушти обу гил ёдам кунӣ, бас.
Чу ишқат қонгусил ёдам кунӣ, бас.
Ба сад дил дӯстат медоштам ман,
Агар бо ними дил ёдам кунӣ, бас.

Басо пешу паси дунъё навардид,
Басо гирди сари дунъё бичархид.
Зи сад даръё баромад хушк Лоик,
Ба даръёи дили ту фарқ гардид.

Кучой, ёри деринам, кучой?
Кучой, Моҳу Парвинам, кучой?
Туро гум карда будам рӯзи равшан,
Кунун дар хоб мебинам, кучой.

Ситора мефитад аз ёми гардун,
Дили мо меравад аз сина берун.
Нафаҳмӣ зиндагиро, хуб зебост,
Агар фаҳмӣ, надорад ҳеч мазмун...

Яке якумр бопарҳез бошад,
Яке чун санги оташхез бошад.
Яке чун пухтаи полиз ширин,
Яке чун лошаи полиз бошад.

Гурӯҳе мансабу ҳангома доранд,
Талоши рутбаи аллома доранд.
Агарчи худ мувакқат, лек бар мо
Зи номи вақт садҳо нома доранд.

Гули гулдони мо пажмурда, эй гул,
Дилам аз ҷабри ту озурда, эй гул.
Маро нашносиву рӯзе биёбӣ
Саропо дил, валекин мурда, эй гул.

Табиат хаставу ночӯру нотоб,
Зи ҳар шоҳе бирезад гӯй зардоб.
Тапад барги хазон афтода аз шох
Чу моҳии бурун афтода аз об.

Ҳама олудаи дардем, афсӯс.
Ғуборолуд пургардем, афсӯс.
Зи кас мардонагӣ хоҳему худмон
На дар ҳар бобате мардем, афсӯс.

Касе бо зиндагӣ ҳамроҳ будаст,
Ки аз ишқу ҷунун огоҳ будаст.
Касе, ки умри кӯтаҳ дошт, эй дӯст,
Бидон, ишқи дилаш кӯтоҳ будаст.

Хабар омад, ки бемор астӣ, эй гул,
Ба чанги дарду тиморастӣ, эй гул.
Дилам месӯзад, аммо беилочам,
Зи бас ҳамсӯхбати хорастӣ, эй гул.

Туро даръё ба даръё бурдаам ман,
Туро дунъё ба дунъё бурдаам ман.
Ба зоҳир фарди бефардостам, лек
Туро то мулки фардо бурдаам ман.

Гурӯҳеро ба чоме мешиносанд.
Гурӯҳеро ба боме мешиносанд.
Гурӯҳеро ба доме мешиносанд,
Гурӯҳеро ба номе мешиносанд.

Дили ту бо дили ман сӯхтан дошт.
Русуми ошиқӣ омӯхтан дошт.
Даруни зулмати қисмат ба ҳар ранг
Дили ту бо дилам афрӯхтан дошт.

Биё, ки рӯй дар рӯят бимирам,
Ба даври чашми охуят бимирам.
Биё, гар дар сари кӯят назистам,
Ақаллан дар сари кӯят бимирам.

Ту бардорӣ алафро, ман алафро,
Ту бишморӣ рақамро, банда ғамро.
Маро гар сад қалам созӣ ба сад макр,
Нагирӣ ҳаргиз аз дастам қалафро.

Ду дӯшиза сафои рӯҳи ман буд,
Ду дӯшиза балои чону тан буд;
Яке дӯшизаи ширинсухан буд,
Яке дӯшизаи шеърӯ сухан буд.

Чӣ гӯям, дафтарам холист имшаб,
Ҳама бому дарам холист имшаб.
Дилам холӣ, сарам холист имшаб,
Ки ҷои дилбарам холист имшаб.

Сарам қурбони меҳри модарон буд,
Дилам подоши васли дилбарон буд,
Сабук будам аз он дар зиндагонӣ,
Ки бори зиндагӣ бар ман гарон буд.

Чу ман мурдам, ду-се ашке фишонед,
Зи хона хонаи хокам кашонед.
Ниҳоле бар сари гӯрам чӣ бошад,
Ниҳоли қомати дилбар шинонед.

Ба рақс о то ки андӯхам сарояд,
Ба шӯр о то ки шӯри дил физояд,
Бидех чоми ғаниматро, аҷаб нест,
Ки то чоми дигар чонам барояд.

Шигифто, чоҳилон оқилтарошанд,
Ки бар чашми ҳақиқат хок пошанд.
Харошиданд бас рӯи Замиро,
Кунун хоҳанд рӯи Маҳ харошанд.

Давоми зиндагӣ будему рафтем,
Паёми зиндагӣ будему рафтем.
Шудем озод гарчи аз ғуломӣ,
Ғуломи зиндагӣ будему рафтем.

Фалак пири балокаш буду бошад,
Замин сахни кашокаш буду бошад,
Чаҳонро кӯри модарзод пиндор,
Ки Инсонаш асокаш буду бошад.

Агар, эй дӯстон, аҳли сафоед,
Ба дарди шоирон гар ошноед,
Аҷал чун чашми шоирро бипӯшад,
Шумо девони шеърашро кушоед.

Худафрӯзӣ — шиори шоирон аст,
Худомӯзӣ — китоби оқилон аст.
Агар мо як дам аз худ розӣ бошем,
Зи мо норозӣ фардои чаҳон аст.

Тую ман ҳам чавон будем вакте,
Фидоии замон будем вакте.
Нишони мо пас аз мурдан кӣ бошад?
Нишони мурдагон будем вакте...

Яке афсӯсу дигар чом хӯрда,
Ҳама хомему шири хомхӯрда.
Чу ояд офтоби мо лаби бом,
Наёбад моҳи моро шомхӯрда.

Фиреби ошноёнро чӣ гуям?
Гироми дӯстдоронро чӣ гуям?
Занон мардона гоҳо ишқ варзанд,
Заифҳои мардонро чӣ гуям?!!

Чӣ мегӯӣ, баҳори мо гузашта,
Замони беғубори мо гузашта.
Канори ҳамдигар як шаб нахуфтем,
Чавонӣ аз канори мо гузашта...

Салом, эй гул, салом, эй гулшани ман,
Хама бори ғамат бар гардани ман.
Маро нашнохтӣ то зинда будам,
Шиносӣ хуб баъди мурдани ман.

Биё, ки навбати май хӯрдани мост,
Замони зиндагонӣ кардани мост.
Чӣ бок аз гардиши гардун, ки имрӯз
Худ ӯ бечора бори гардани мост.

Яке ғамхору дигар хор гардад,
Яке безору дигар зор гардад.
Баланду пасти ин дунё, бародар,
Чу май хӯрдӣ, хама ҳамвор гардад.

Гузашт умрам, ба ғамҳои ту бигзашт,
Ба савдою аламҳои ту бигзашт.
Туро пайдо накардам, лек умрам
Паёнай бо қадамҳои ту бигзашт.

Чаро ин кадр, мардум, шаклбозед?
Чаро аз сояи худ меҳаросед?
Чаро охир, чаро чун хиштқолаб
Ба дарёе соҳили маснӯъ бисозед?

Чаҳон моро мудом овора дорад,
Дусад тобут дар гаҳвора дорад.
Мафаҳр аз ҳар нишони руи сина,
Ки ҳар сина дили садпора дорад.

Басо дидам, ки дар доме фитоданд,
Ба ҷурми ком ном аз даст доданд.
Гадое нест дар мулки ман, аммо
Гадотабъу гадочашмон зиёданд.

Ба ҳар кас пухта додам, хом бурдам,
Маи нобам бихӯрду дод дурдам.
Зи боғи ин чаҳон таклифам ин аст,
Ки беосеб як себе нахӯрдам.

Ба қасди ман агар дорӣ фақат мушт,
Туро лаънат кунад ҳафтоду як пушт.
Маро ту мекушӣ бо макру тӯхмат,
Вале арвоҳи ман хоҳад туро кушт.

Ҳар он розе ту донӣ, ман надонам,
Ҳар он созе ту хонӣ, ман нахонам.
Зи ҳуснат он қадар қарзам зиёд аст,
Ки сад ҷон ҳам канам, кандан натонам.

Аё модар, мадори ман ту будӣ,
Гули аввалбахори ман ту будӣ.
Нахушқад чашмаи шеъру сурудам,
Зи бас сарчашмадори ман ту будӣ.

Набояд ҳофизи ҳар ину он буд,
Набояд посбони нокасон буд.
Ба ҷои моли анбори мағоза
Бузургонро бибояд посбон буд.

Ба гардун моҳ ҳар шоме набошад,
Вафои ошиқон доим набошад.
Вафо пирохани тағӣ асту кӯтоҳ,
Ба қадди ҳеҷ кас қоим набошад.

Ҳама нозат ғанимат бошад, эй гул,
Саровои ту давлат бошад, эй гул,
Туро баҳри муҳаббат офариданд,
Мададгорат муҳаббат бошад, эй гул.

Ду чашми толеамро хоб бурдаст,
Сарамро гардиши гирдӯб бурдаст,
Чу некӣ карда афкандам ба даръё,
Тамоми некияро об бурдаст...

Ниҳоли умр пайванде нагирад,
Аҷалро ақл дар банде нагирад.
Ғанимат, эй ҷавонон, панди пирон,
Ки аз пирон аҷал панде нагирад.

Чавонию чавонию чавонӣ,
Баланду пастии дунъё надонӣ.
Дилатро хун кунӣ, то охири кор
Биёмӯзӣ тариқи дилситонӣ.

Биё, эй дӯст, кадри ҳам бидонем,
Ки ҳоло навхату шӯху чавонем.
Чавонӣ чун ниҳоли гул набошад,
Ки онро ҳар баҳор аз нав шинонем.

Чавонию чавонию чавонӣ,
Ғаму андӯхи дунъёро надонӣ.
Намояд як чавони бистсола.
Ба чашми ту чаҳону зиндагонӣ.

Қудо аз ман кучо хуррам нишинӣ,
Сияхрӯй кашӣ, сархам нишинӣ.
Ба ҳаққи як нафас ғам хӯрдани ман
Бубояд солиён дар ғам нишинӣ.

Қами бадтар зи бисъёранд чанде,
Зи беморӣ бад аз моранд чанде.
Аҷаб дорам, ки аз беобрӯй
Ба чое обрӯ доранд чанде.

Ба ҳар чое бади моро бигӯянд,
Ба маҷлисҳову минбарҳо бигӯянд.
Ба чои он ҳама бӯхтону тӯхмат
Чи хуш гар мисрае чун мо бигӯянд!

Диле дорӣ, валекин дилбаре нест,
Гуле дорӣ, вале гулпарваре нест.
Чи сахт он дам, ки аз заъфи асабҳо
Бихоҳӣ бодаю ҳамсоғаре нест.

Сабуксорӣ мизочи мо набудааст,
Сабукборӣ ривочи мо набудааст.
Ба чуз шеъре, ки дилёбаст чун ишк,
Ниёзу эҳтиёчи мо набудааст.

Замоне роҳу манзил доштам ман,
Ба мисли рӯд соҳил доштам ман.
Дили ман об шуд байни ду соҳил
Дареғо, як замон дил доштам ман.

Бисӯзам то ки нурамро бубинанд,
Равам то роҳи дурамро бубинанд.
Бимирам он чунон мушкил, ки мардум
Ба хайрат хоки гурамро бубинанд.

Гирифтори туам, бинмой тадбир,
Сазовори туам, манмой таъхир.
Лаби даръё биё, бӯсам лабадро,
Ки даръёи дилам мехушқад охир.

Туро аз бахт пайдо мекунам ман,
Чамолатро тамошо мекунам ман.
Туро то як нафас бо ман гузоранд,
Худоёнро тавалло мекунам ман.

Агар мо давлати дунё надорем,
Агар мо неъматҳои дунё надорем,
Сару савдои мо савдогарӣ нест,
Чавонию дили девона дорем.

Ду чашми равшанам оннаи туст,
Китоби шеъри ман ганчинаи туст.
Фаромӯшам макун то зинда бошӣ,
Ки Лоиқ ошиқи деринаи туст.

Забонвар қаҳт шуд, алкан бичӯем,
Табар гум кардаву сӯзан бичӯем.
Зи садҳо хирмани барбодрафта
Кунун як донаи арзан бичӯем.

Малӯлам аз ҳама чуну чароҳо,
Дилам бигрифт аз ин мочароҳо.
Бигирам гардани хумеву гириям,
Беҳ аз гардан ниҳодан дар балоҳо.

Чу барке як дурахшидему рафтем,
Чу гул як субҳ хандидему рафтем.
Тамоми бозиҳои зиндагиро
Ба чашми хештан дидему рафтем.

Чабини кӯҳ пур аз нақши чин аст,
Ки гӯй мисли мо андӯхгин аст.
Ва ё монанди мардони хирадманд
Ба ғам дармонда побанди замин аст.

Дили мо доимо байни ду санг аст,
Дили мо доимо бо мо ба чанг аст.
Даруни сина муште бештар нест,
Агар шӯрад ҳам дуньёи танг аст.

Ба зери осмон фардем, эй дуст,
Ҳама аҳли ғаму дардем, эй дуст.
Барои он ки беҳуда намирем,
Чи мушкил зиндагӣ кардем, эй дӯст.

Ҳама фарзанди мо қобил наояд,
Ҳама раҳқӯй бар манзил наояд.
Ба ҳар як тир як сайде наафтад,
Зи ҳар як шеър бӯи дил наояд.

Чу санги кӯҳҳо носуфтаам ман,
Чу ганчи кӯҳҳо бинхуфтаам ман.
Ҳама донанд шарҳи ҳоламу лек
Дареғо, қиссаи ногуфтаам ман.

Ғаҳе ёру ғаҳе бор аст дуньё,
Ғаҳе тору ғаҳе дор аст дуньё.
Надонад қимати мардон, агарчанд
Харидор асту бозор аст дуньё.

Ту бо ман бош қоим, эй маҳи ман,
Ту бо ман бош доим, эй маҳи ман,
Ки бар муи дарозат баста бошад
Ҳама савдои умри кӯтаҳи ман.

Басо фарсуда мирад, ҳайфи одам,
Басо олуда мирад, ҳайфи одам.
Бичӯяд қанду бечора хӯрад фанд,
Басо беҳуда мирад, ҳайфи одам.

Чу ту ман ҳам замоне вола будам.
Саропо дард будам, нола будам.
Ба монанди ту ошиқ будаму маст,
Ба монанди ту ҳаждаҳсола будам.

Зи ту боқист дар дуньё нишонам,
Шавам беқадр агар қадрат надонам.
Ту рангоранг кардӣ қисматамро,
Ало, ороиши умри ҷавонам!

Азоби шоирӣ осон набошад,
Ки нони шоирӣ арзон набошад.
Ту масти пул, вале масти гулам ман,
Чунин масти мо яксон набошад.

Дилат аз ошноён ноумед аст,
Ки аз онҳо вафодорӣ надидаст.
Ту месӯзӣ шабу рӯзони бисёр,
Ки аз бахти сияҳ мӯят сафед аст.

Чу мавсими гарон омад, гули ман,
Дарахтонро хазон омад, гули ман.
Маро бо ту мисоли шохаю барг
Чудой дар миён омад, гули ман.

Якero бемаҳал сарсаҳт зоданд,
Дигарро бармаҳал хушбахт зоданд.
Якero аз барои бахти насъа,
Дигарро баҳри бахти нақд зоданд.

Касе аз дарди мо парво надорад,
Ки мисли мо дили шайдо надорад.
Зи шӯри мавчу аз гирдоб тарсад
Касе чун мо дили даръё надорад.

Яке ёду дигар фаръед дорад,
Яке доду дигар бедод дорад.
Касе, к-аз ақлу дониш орӣ бошад,
Ба бӯхтонбофӣ истеъдод дорад.

Зи шеъри мо дили моро шиносанд,
Зи феъли мо гили моро шиносанд.
Зи ранги рӯи мо дар гардиши вақт
Бисоти манзили моро шиносанд.

Яке андешаманду худгаре буд,
Дигар инсони инсонпарваре буд.
Яке баъд аз вафоташ ҳайкале ёфт,
Дигар дар зиндагонӣ ҳайкале буд.

Чӣ суд андешаи имрӯзу фардо,
Лаби даръё мабош аз хушкларбо.
Лаби даръё бинех лаб бар лаби ёр,
Ки осон бигзарӣ аз баҳри дунё.

Зи чашмони ту чашмам об хӯрдаст,
Дилам чун милаҳоят тоб хӯрдаст.
Касе васли туро осон гумон кард,
Шароби бахтро дар хоб хӯрдаст.

Чароғи мо фурузон аст, эй гул,
Баҳори мо шукуфон аст, эй гул.
Чунон пайванди мо бо ҳам қавӣ шуд,
Ки марг аз мо гурезон аст, эй гул.

Парешон меравад даръеи умрам,
Пушаймон меравад даръеи умрам.
Чу ҳар дам мешавад як чашмааш хушк,
Пурармон меравад даръеи умрам.

Сари сабзат ҳамеша дар амон бод,
Дилат дар зиндагонӣ комрон бод.
Насиби ту ҳама шодии дунъё,
Ғами олам насиби душманон бод.

Илоҳӣ байни мо ҳоил набошад,
Ба қасди мо касе моил набошад.
Дар он соат, ки ду бедил нишинем,
Миёни мо ба ғайри дил набошад.

Саҳар даръё чу тифли тозарӯй аст,
Чу шеъри тар бубинӣ оби чӯй аст,
Барои дидани дидори хуршед
Миёни баргҳо хуш гуфтугӯй аст.

Дили моро дигар дилбар намонда,
Дигар шӯру шарар дар сар намонда.
Зи оташҳо, ки дардодем дар ишқ,
Нишоне ғайри хокистар намонда.

Раҳи дуру раҳи дуру раҳи дур,
Маро аз ту чудо карданд маҷбур.
Дили моро надиданду нахонданд,
Илоҳо чашми биношон шавад кӯр!

Машав аз ину он мағрур, эй дил,
Сабуксорӣ набошад кори оқил.
Зи таърифи зиёд аз ҳад наболӣ,
Ки он ҳам мекушад чун захри қотил.

Аз ин дунъё, аз ин дунъёи зебо
Басо рафтанд беному нишонҳо.
Ситора чувасту мурданд бешамъ,
Худо чувастанду гум карданд худро...

Ғами ишқат ба баҳру бар нагунчад,
Шару шӯрат ба сад маҳшар нагунчад.
Ғазалхое, ки аз ҳаҷри ту гуфтам,
Ба сад девон, сад дафтар нагунчад.

Хаёле нест дигар дар сари ман,
Шароре нест дар хокистари ман.
Зи хусни ту ба чуз ҳузне намонда
Даруни синаи хушбовари ман.

Яке аз дасти пулдорон бимирад,
Яке дар зери пулборон бимирад.
Вале ман ошиқам бар он азизе,
Ки зери бори гулборон бимирад.

Дило, хун шав, ки ёр аз дасти ман рафт,
Зимои рӯзгор аз дасти ман рафт.
Нагӯям тирамах буду хазон рехт,
Баҳоре дар баҳор аз дасти ман рафт.

Биё, дастобадаст олам бигардем,
Ғаме чӯем то беғам бигардем,
Чаҳон бас аз сари одам гузаштаст,
Биё, гирди сари одам бигардем.

Замин зери само бояд бимонад,
Замона бебало бояд бимонад.
Чавонӣ бигзарад охир, валекин
Чавонмардии мо бояд бимонад.

Агар шеъре шунидӣ, ёди ман кун.
Агар оҳе кашидӣ, ёди ман кун.
Агар тундар дурахшиду ту аз тарс
Зи чо як қад паридӣ, ёди ман кун.

Туро бар сар кашам, эй чоми кошӣ,
Ки дил ояд ба туғъёну талоше.
Туро лабрез созад соқиё боз,
Вале тарсам насиби ман набошӣ.

Мабодо дар ягон сахро бимирам,
Мабодо бекасу танҳо бимирам.
Чу ман даръёдилам дар зиндагонӣ,
Бубояд дар дили даръё бимирам.

Бузургоне, ки худро мешиносанд,
Ҳамеша бениёзи бекиёсанд.
Ҳамеша дар азоб аз шӯхрати худ,
Зи меҳнат рӯхи худро менавозанд.

Дарахти пирро дар тирамаҳ бин,
Чу пири қадҳамида зору мискин.
Бинолад реша аз тан, тан зи реша:
Фигон аз талхиҳои умри ширин...

Ҳама монанди мо шайдо наоянд,
Баҳору тирамаҳ якҷо наоянд.
Агар даръёдилеро бурд даръё,
Дигар мардум лаби даръё наоянд.

Чаҳони ишқ рӯзу шаб надорад,
Ба ғайри беҳудӣ машраб надорад.
Чу шӯрад баҳр, дар соҳил нагунҷад,
Бузургӣ, дӯстам, колаб надорад.

Туй пушту паноҳу ёвари ман,
Парастори сари бесарвари ман.
Ҳама шеъри ман аз рӯи ту ояд,
Ки рӯи туст рӯи дафтари ман.

Баҳори ошиқон дорад ҳазонҳо,
Вафои дилбарон дорад гумонҳо.
Сари вақт аз сари дилбар бигардед,
Чавонҳо, эй чавонҳо, эй чавонҳо!

Дар оғӯшам биё, эй дилбари ман,
Навозиш кун дили ғампарвари ман.
Вагарна дар суроғи ишқи шоир
Пушаймон мешавӣ баъди сари ман.

Ду чашми бегуноҳи ту маро кушт,
Нигоҳи бепаноҳи ту маро кушт.
Намурдам аз ҳазорон қасду бӯхтон,
Як оҳи ту, як оҳи ту маро кушт.

Ду чашми сурмасоятро бибӯсам,
Баёзи синаҳоятро бибӯсам.
Замоне чун расад умрам ба поён,
Расад гар даст, поятро бибӯсам.

Басо ишқе, ки андар дил бимирад,
Басо шавқе, ки по дар гил бигирад.
Басо лабташнае даръё бичӯяд,
Нахӯрда об дар соҳил бимирад.

Замон гаҳ қаср, гоҳе гӯр созад,
Ки то вайронае маъмур созад.
Қасе бигрезад аз чашми замона,
Замона чашми ўро кӯр созад.

Дар ин дуньё агар дуньё надорӣ,
Сари пуршӯру пурсавдо надорӣ,
Аз ин як рӯзи кӯтоҳат чӣ ҳосил,
Дар имрӯзат агар фардо надорӣ?!

Зи оҳан одами оқил насозанд,
Зи тилло дилбари хушгил насозанд.
Бисозанд офтобу моҳи маснӯъ,
Чу мо инсони соҳибдил насозанд.

Надидам дил, ки доғи дилбаре нест,
Надидам сар, ки бедарди саре нест.
Надидам кас аз он мушкилкушоён,
Ки худ дармондаи пеши даре нест.

Лаби даръё сафои рӯҳу ҷон аст,
Дили даръё ҷаҳони бекарон аст.
Хӯрад даръё сари мавчи дигарро,
Вале даръё равон асту равон аст...

Надонам ту чӣ дорӣ ё надорӣ,
Ҳамин донам, ки бо ман созгорӣ.
Гули рӯят гули гулҳои дуньёст,
Баҳор андар баҳор андар баҳорӣ.

Маро вирди забон кардӣ, ту кардӣ,
Қатори шоирон кардӣ, ту кардӣ.
Пас аз як лаҳзаи кӯтоҳи дидор
Ба ҳукми ҷовидон кардӣ, ту кардӣ.

Кучой, ёри аввал дидаи ман,
Дар охир аз хато ранчидаи ман.
Ба чашмам мехалад имрӯз чун хор
Ҳама гулҳои бе ту чидаи ман.

Умеди зиндагӣ умеди ишқ аст.
Чаҳон як нусхаи тақлиди ишқ аст.
Ту Хуршеде, ки мебинӣ ба гардун
Фақат як шӯълаи хуршеди ишқ аст.

Маро аз даҳшати хобе матарсон,
Маро аз хӯрдани тобе матарсон.
Чу тӯфонзодаи даръеи дардам,
Маро аз мавҷи мурдобе матарсон.

Биё, тарки тағофул кун, гули ман,
Даме тақлиди булбул кун, гули ман.
Баҳор омад дарахтон гул кушоданд,
Ту ҳам гул кун, ту ҳам гул кун, гули ман.

Қасоне, ки ғами дунё надоранд,
Ба сар андешаи фардо надоранд,
Ҳама доранд аз моли чаҳон лек
Дар ин дунёи равшан ҷо надоранд.

Агар бедонишон унвон наёбанд,
Барои фитнесҷӯй шаб нахобанд.
Пазад то хомашон пинҳон зи мардум,
Ба дасти дигарон оташ бикованд.

Чавонӣ аз барам доманкашон рафт,
Ғаҳе беҳуд, ғаҳе аз худ нишон рафт,
Маро гӯянд: аз худ рафтаӣ ту,
Зи худ рафта кучо ҳам метавон рафт?!

Вафоро ёфтанд аз бевафой,
Расоиро зи қулли норасой.
Ҳақиқат офариданд аз гумонҳо,
Чаҳонро сохтанд аз норизой.

Чаҳон як лаҳза сарафрозӣ бошад,
Сарафрозию пас сарбозӣ бошад.
Ба рӯзи вопасин фарде наёбӣ,
Ки ӯ аз қисмати худ розӣ бошад.

Тулӯи бахти мо аз синаи мост,
Умеду орзу ганчинаи мост.
Нумӯи кишти фардои ҷаҳонҳо
Зи тухми киштаи деринаи мост.

Биё, гулғунҷаи мижгонҳамида,
Биё, гулҷеҳраи кокулбурида.
На танҳо ман дар ин дунёи равшан
Худо ҳам чун ту зебӯе надида.

Хушо базми дилу ҳам дилситонӣ,
Хушо базми гулу ҳам гулфишонӣ.
Надонистем қадратрову рафтӣ
Ҷавонӣ, эй ҷавонӣ, эй ҷавонӣ.

Намеғӯям маро дур аз гунаҳ дор,
Ва ё дасти маро дур аз қадаҳ дор.
Маро аз душманон боке набошад,
Худовандо, маро аз ман ниғаҳ дор!

Сарам чархи барин аст, эй гули ман,
Раҳам рӯи замин аст, эй гули ман,
Зи сангистонаму лекин бари ту
Дилам абрешимин аст, эй гули ман.

Фалак, боре ба мо моро нишон деҳ,
Замон деҳ ё замин ё осмон деҳ.
Чӣ суд аз гунбади ҳафташӯёнат,
Миёни синаи ёр ошӯён деҳ.

Туру чун давлати дил мекунам ёд,
Туру чун қисмати дил мекунам ёд.
Чу оғӯшат ибодатгоҳи ман буд,
Туру чун маъбади дил мекунам ёд.

Бузургон ҳар кучо овора миранд,
Батадбиранду худ бечора миранд.
Ҷавонмарганд мардони хунарманд,
Валекин нокасон садсола миранд.

Мақоми хеш то бишнохтаман ман,
Басо сар бохтаман, дил бохтаман ман.
Бисозам то бинои бахти худро,
Басо бо зиндагонӣ сохтаман ман.

Гурӯҳе аз барои нукраву зар,
Гурӯҳе аз барои шавкату фар,
Заминро он қадар тақсим карданд,
Ки охир зери он хуфтанд яксар.

Замину осмони ман — дили ман,
Баҳори ман, хазони ман — дили ман.
Туро ҳам донаму ҳам менадонам,
Аёну ноаёни ман — дили ман.

Илоҳию илоҳию илоҳӣ
Намонад ҳеч кас дар нимароҳе.
Намирад бенишон фарзанди одам,
Намонад дар ватан бесарпаноҳе.

Дареғ аз шеърҳои носуруда,
Дареғ аз уқдаҳои нокушуда.
Намеғӯям дареғи насъаи бахт,
Дареғ аз нақдҳои норабуда...

Бузургон бо ҳунар дилчӯӣ карданд,
Зи реғи рӯдҳо заршӯӣ карданд.
Басо дидам валекин хубрӯён,
Ки дар рӯи замин берӯӣ карданд.

Зи ман дар ишқи ту бас оҳу бигзашт,
Чавониям бишуд гумроҳу бигзашт.
Ба ёди чашми оҳуи ту будам,
Нагуфтӣ: оҳ кам каш оҳу бигзашт...

Ду чашмат розҳо дорад, гули ман,
Нигоҳат нозҳо дорад, гули ман.
Ду абрӯят чу ду боли парасту
Аҷаб парвозҳо дорад, гули ман.

Шабе ёди ту кардам, хонаам сӯхт,
Зи тобу таб дили девонаам сӯхт.
Ба ёди чашмҳои оташинат
Чаҳони қиссаву афсонаам сӯхт.

Чавон будию чун гулдаста будӣ,
Ту бо ман аҳди ёрӣ баста будӣ.
Дареғ аз рӯзҳои офтобӣ,
Ки баҳри ман зи худ вораста будӣ.

Бибӯсам чашми чодувонаатро,
Бибӯсам талъати шоҳонаатро.
Чунон мастат кунам аз бӯсаи хеш,
Наёби ҳеҷ роҳи хонаатро...

Зи ишқат дилфигору синачокам,
Зи ҳаҷрат хастаҷону дарднокам.
Ба рӯи хок ёди ман накарди,
Кунӣ ёдам чу андар зери хокам.

Канори атрогинат куҷо шуд?
Баҳори рӯи бечинат куҷо шуд?
Фигон аз талху шӯриҳои қисмат
Муҳаббатҳои ширинат куҷо шуд?

Худоё, эй худоё, эй худоё,
Макун ёри маро аз ман чудоё.
Сурудам дар гулӯ чун мор печад,
Агар ёре набошад ҳамсадоё.

Зи ҳар ҷониб хабар меояд имрӯз,
Ба ҷони ман шарар меояд имрӯз.
Шумо, эй кӯчаҳои шаҳр, донед,
Ки ёрам аз сафар меояд имрӯз.

Чавони бемуҳаббатро ҷӣ гӯям?
Арӯси беназофатро ҷӣ гӯям?
Хазон ҳам пеши худ дорад тароват,
Баҳори бетароватро ҷӣ гӯям?

Мабодо соати дил кандани ёр,
Мабодо дил ба санг афкандани ёр.
Муҳаммад кард агар меъроҷи гардун,
Бувад меъроҷи ман то гардани ёр.

Агарчи сӯхтам, хоми ту будам,
Кабӯтарбаччаи роми ту будам.
Накӯномии ман коме наёвард,
Хушо вақте, ки бадноми ту будам.

Ғанӣ аз базми дарвешон гурезад,
Ғамӣ аз сӯхбати мастон гурезад.
Ба дидори ту бигрезам зи хона
Чу зиндонӣ, ки аз зиндон гурезад.

Чу моҳӣ меравам даръё ба даръё,
Чу оху меравам сахро ба сахро
Замину осмонро мезанам пай.
Ки боре ёбамат танҳо ба танҳо.

Замоне кӯи ту хуш манзилам буд,
Дилам озод аз дарду алам буд.
Ду чашмат чашмаи нури илоҳӣ,
Ниҳоли қоматат боги дилам буд.

Агар нози ту дар дунъё нагунҷад,
Агар ишқи ту дар дилҳо нагунҷад,
Биёву дар дили шоир макон гир,
Ки ишқ андар дили девона гунҷад.

Туро бо ман дили фарзонае буд,
Маро бо ту ҳама афсонае буд.
Туро бо ман дили шӯридаи ишқ,
Маро бо ту дили девонае буд.

Дилам гум мезанад шабҳо, худоё,
Ба ёди он руху лабҳо, худоё.
Агар он моҳрӯ бо ман насозад,
Чи суд аз моҳу кавқабҳо, худоё.

Дилам то метапад, ташвиш бимонад,
Зи коҳи Қаҳқашон коҳиш бимонад.
Бимонад чархи гардун ҳам зи гардиш
Сарам гар як дам аз гардиш бимонад.

Туро озурдаму дилрешам имрӯз,
Туро гум кардаму бехешам имрӯз.
Дар олам дар ба дар чун шоҳи Эрон
Гадоям, муфлисам дарвешам имрӯз.

Бидеҳ чоме, ки месӯзад замирам,
Бидеҳ чоме, ки то ман дарнагирам.
Зи дасти марг бигрезам шабу рӯз,
Ба уммеде, ки аз дасти ту мирам!

Чаро аз ман рамидӣ, эй гули ман,
Зи кӯям по кашидӣ, эй гули ман.
Дар ин дунъё, ки гул паҳлӯи хор аст,
Гуле бо ман начидӣ, эй гули ман.

Аз ин фарзонагӣ деғонагӣ бех,
Аз ин ҳамбастагӣ бегонагӣ бех.
Даруни хонае аз ҳам ҷудоем,
Аз ин ҳамхонаги бехонагӣ бех.

Ту май мерехтӣ дар чоми ошиқ,
Ту фахре доштӣ аз номи ошиқ.
Чаҳонро мезадӣ пай бо хаёле
Барои як сухан пайғоми ошиқ.

Ало, эй навниҳоли навбари ман,
Биафкан соя боре бар сари ман.
Биафкан сояву оромишам дех,
Ки осояд дили исьёнғари ман.

Нигаҳҳои ту таскини дилам буд,
Таманнои ту тамкини дилам буд.
Аҷобат бин, ки бо ин беҳудой
Замоне ишқи ту дини дилам буд.

Маро бо ту муҳаббат буду бигзашт,
Ҷавонӣ ҳам чи давлат буду бигзашт.
Ҳама рӯзам ба ҳукми рӯзгорон
Ғаҳе неку ғаҳе бад буду бигзашт.

Баҳор омад, шитобон бигзарад боз,
Ғули ман аз хиёбон бигзарад боз.
Ҳама ишқе, ки андар сина дорам
Ҷу борон дар биёбон бигзарад боз.

Сари осудаат савдо надида,
Ду чашми обият даръё надида.
Дили ман сӯхт, хокистар шуд, аммо
Дили ту рӯи гармиро надида.

Фалак, то ҳастӣ ту, нолиш бимонад,
Барои ганчи ту ранчиш бимонад.
Сарамро чарх мегардонӣ ҳар дам,
Илоҳӣ, чархат аз гардиш бимонад.

Баҳор омад, ҳама дунъёям ишқ аст,
Дилу ҷонам, сару савдоям ишқ аст.
Дар ин дунъё ки сар то сар дурангист,
Зи сар то по, зи сар то поям ишқ аст.

Биё, эй гул, дилам аз ғам раҳо кун,
Барои хотири ишқам дуо кун.
Агар гаҳвораи ишқам набудӣ,
Сари гаҳворасангам гирьяҳо кун.

Биё, ки чони қонат будаам ман,
Баҳоре дар ҳазонат будаам ман.
Ту аз ман рух магардон, ки замоне
Руҳи баҳти қавонат будаам ман.

Сабӯеро ба бӯе мефурӯшанд,
Нумӯеро ба мӯе мефурӯшанд.
Чӣ гӯям як гурӯҳи бенасабро,
Ки дарьёро ба чӯе мефурӯшанд.

Чаро аз ваъдаи худ дер кардӣ,
Ҳавасҳои диламро пир кардӣ.
Басо бигзашт бар ман қаври тақдир,
Ту қаври бадтар аз тақдир кардӣ.

Саҳаргоҳе, ки борон нам-наме дошт,
Дилам аз беғамии ту ғаме дошт.
Надонистам, ки дар ишқу муҳаббат
Дили пурорзуям чӣ камӣ дошт?!

Чу мо бар мо касе фаръёдрас нест,
Чу мо ҳамдостону ҳамнафас нест.
Ҳар он гаҳ бо ту бошам, дар ҳаёлам
Ба ғайри мо дар олам ҳеч кас нест.

Биё, дил дар табу тоб аст, эй ёр,
Биё, ин лаҳза ноёб аст, эй ёр.
Биёю вонамо моҳи рухатро,
Ки имшаб кӯрмаҳтоб аст, эй ёр.

Шабобаба рӯ ба дидори ту орам,
Дили шайдо ба исори ту орам.
Баёзи гарданат дори баланд аст,
Сари худро сари дори ту орам.

Хиёбон зери барф афтада, эй гул,
Замину осмон озода, эй гул,
Касе чуфти муносиб бо ту бошад,
Ҳанӯз аз модараш нозода, эй гул.

Тамоми бешаҳо месӯзад имшаб,
Ситора дар само месӯзад имшаб.
Ситора дар само сӯзад, бисӯзад,
Дилам баҳри шумо месӯзад имшаб.

Худовандо, дили деринаам ку?
Талоши чон, шарори синаам ку?
Зи боғи дил хазон мерезад имрӯз
Нигори хушгили сабзинаам ку?

Биё, гулро ба гул пайванд созем,
Биё, дилро зи дил хурсанд созем.
Дар ин дунё, ки худ фанду фиреб аст,
Чаро мо ҳамдигарро фанд созем?

Тароватҳои мӯят ёдам омад,
Назокатҳои рӯят ёдам омад.
Дар ин соат, ки гунгу лолам аз дард,
Садои гуфтугӯят ёдам омад.

Дуоям кун, ки дар кӯи ту мурдам,
Ду чашми чор бар сӯи ту мурдам.
Зи ту бӯи вафое ҳам наёмад,
Дареғи ман, ки бо бӯи ту мурдам.

Хушо ишқо, сафои манзили ман,
Матон асли ман, обу гили ман.
Агар оби сад укёнус бирезанд,
Намирад оташи ишқи дили ман.

Биё, дарёе равем, эй чашми дарёе,
Биё, якто шавем, эй ҳусни якто.
Аз ин пасти, ки ҷои пастакон аст,
Биё, боло равем, эй қадди боло!

Гарам он ёр дар паҳлӯ нишинад,
Ба пешам якдилу якрӯ нишинад,
Ниҳам сар бар сари зонуш, то кош
Сари гӯрам сари зону нишинад.

Ба дастам дасти ёре буд вақте,
Маро бо ёр коре буд вақте.
Забони барғҳои зард гӯяд,
Ки моро ҳам баҳоре буд вақте...

Чу май хӯрдан тавонем, эй дилафрӯз,
Чаро бояд хӯрем афсӯсу афсӯс?
Ба ҳоли он касе хоҳам гиристан,
Ки шабро шаб нагуфту рӯзро рӯз.

Навои ишқи мо ночӯр монад,
Чароғи бахти мо бенур монад.
Надонистем қадри якдигарро,
Ду дасти мо бурун аз гӯр монад.

Дилам парвардаи ғамҳои ишқ аст,
Нигоҳам оҳуи саҳрои ишқ аст,
Вале бо ин ҳама ишқошноӣ
Намедонам кучо маъвои ишқ аст...

Дилам дар байни абруи ту монда,
Хаёлам бастаи мӯи ту монда.
Чунон аз худ фаромӯшам, ки гӯӣ
Сарам андар сари кӯн ту монда...

Паси дунёе давидему давидем,
Ғами дунёе кашидему кашидем.
Ба поёни раҳи сарманзили умр
Ба гӯристон расидему расидем.

Биё, эй дарди ишқ, эй дарди олий,
Ки мебошӣ сазои марди олий.
Ту он даръеи нопадодоканорӣ,
Ки мепаймод даръегарди олий.

Зи худ беҳуд шудам, ёди ту кардам,
Ба худ боз омадам, ёди ту кардам.
Ба хокистони дунёе ҳар чӣ хокест,
Ҳама бар сар задам, ёди ту кардам.

Зи ман бемуддао будию рафтӣ,
Забону дил ҷудо будию рафтӣ.
Худо гуфтам, худо гуфтам, ки баргард,
Ту аммо беҳудо будию рафтӣ.

Дилафрӯзи ту будам, эй дилафрӯз,
Ту расми сӯхтан аз ман биёмӯз.
Ба ҳаққи сӯхтанҳои баландам,
Чароғе дар сари гӯрам бияфрӯз.

Аё модар, ба қурбони ту мирам,
Чу мӯҳри меҳру паймони ту мирам,
Чаҳон пурмакру дастон аст, бигзор,
Ки ман дар рӯи дастони ту мирам.

Сарам як лаҳза бесавдо набуда,
Дилам як лаҳза бепарво набуда.
Муродам аз баландиҳои дунё
Ба ғайр аз қомати боло набуда.

Туро ҷустам зи ҳусни навбаҳорон,
Туро ҷустам зи даври рӯзгорон.
Надонистам, ки бошад ёри зебо
Насиби як касу доғи ҳазорон.

Зи ишқат синаро афрӯхтам ман,
Туро ҳамчун китоб омӯхтам ман.
Дилат бо ман, сарат бо дигаре буд,
Аз ин носозгорӣ сӯхтам ман.

Миёну гарданат — тангоби даръё,
Ба ду соҳил нишаста ташналабҳо.
Пуле медоштам, месохтам пул,
Ки осон бигзарад коми дили мо.

Парид аз оташу гум шуд шарора,
Кучо ҷӯям туро, дилбар, дубора.
Ситора аз фалак афтоду гум шуд,
Фалак аммо намонда беситора.

Ту дасти заргарӣ, ман зар надорам,
Ту ақли сарварӣ, ман сар надорам,
Ту ҳусни дилбарӣ, ман дилшикаста,
Ту майрезию ман соғар надорам.

Ғули ман, гулпарастатро маёзор,
Дили ман — нақди дастатро маёзор.
Ҳазорон ҳамнишастии беғамат ҳаст,
Ғами ман — ҳамнишастатро маёзор.

Ба ҷони ман ғаме ҳар нокас овард,
Ба ҳаққи гулпарастиям ҳас овард.
Расида буд поям бар лаби гӯр,
Лаби ту аз лаби гӯрам пас овард.

Бақоро бебақо созад чудой,
Худоро бехудо созад чудой.
Мабод он дам, мабод он дам,

ки як дам

Туро аз ман чудо созад чудой.

Ба имое ту имонам гирифтӣ
Гуле додӣ, гулистонам гирифтӣ.
Бисӯзад решаи чони ҷавонат,
Ки «ҷонам» гуфтию

ҷонам гирифтӣ.

Ту аввал қиссаи ногуфта будӣ,
Вале пас қиссаи ошуфта будӣ.
Худоро шукри он соат кун,

эй гул,

Ки вақте бо ман аз худ рафта будӣ.

Гаму андӯхи ман бўи ту дорад,
Дили ман мӯя аз мӯи ту дорад.
Ғами худ афканам

бар мавчи дарёё,

Ки дарёё мавчи гесӯи ту дорад.

Дили ман мурғи дастомӯзи ӯ буд,
Шарори синаам аз сӯзи ӯ буд.
Хушиҳое, ки дар дил

доштам ман,

Ҳама аз ишқи ҷонафрӯзи ӯ буд.

Ба ошиқ меҳрубонӣ кун, гули ман,
Зи ёрон дилситонӣ кун, гули ман,
Зи қабристон гузар сози

чу ҳар бор,

Даме шукри ҷавонӣ кун, гули ман.

Дарахти пир чӯби гӯр гардад,
Касе квадрат надонад, кӯр гардад.
Туро ҳар кас набинад рӯзи равшан,
Аз ин дунёи равшан дур гардад.

Лаби дарёё насими тоза дорад,
Муҳаббат ҳам дару

дарвоза дорад.

Кушояд ҳар касе дарвозаашро,
Ки ному шӯҳрату овоза дорад.

Туро нашнохтам, таксири ман буд,
Начустам ман туро,
таъхири ман буд.

Пушаймони ман, ношукрии ту
Ба хоки мурда кишти
дери ман буд.

Зиёда кишвари мо кӯҳсор аст,
Зи тоҷи қуллаҳояш тоҷдор аст.
Агар баҳре надорад
кишвари мо,
Дили мо баҳрҳои беканор аст.

Ҳар он чӣ ишқ донад, мо надонем,
Ғаме ҳам гар диҳад,
мо шодмонем.
Паямбарро кушад чашмони нилӣ,
Чи ҷои мо,
ки як озурдаҷонем.

Ниҳоли ошиқон пайванди ишқ аст,
Камоли ошиқон савганди ишқ аст.
Заволи ошиқон ҳаргиз аҷал нест,
Заволи ошиқон
аз фанди ишқ аст.

Хӯрам аз ишқи ту то зиндагӣ ҳаст
Ғами пайваста,
эй абруи пайваст.
Диламро, эй басо бишкастӣ,
аммо
Хуморат дар дили бишкаста нашкаст.

Сари зулфат сари улфат надорад,
Ҳами зулфат ба ҷуз кулфат надорад.
Ман аз он ёри ҳарҷой гурезам,
Ки исме дораду исмат
надорад.

Зи ишқат гар сафо ояд, чи хубе.
Муроди ҷони мо ояд, чи хубе.

Зи гесуят ба чуз
атри фарангӣ
Агар бӯи вафо ояд, чи хубе.

Касе, ки нанги миллат дорад,
эй дӯст.
Ба сина доғи зиллат дорад,
эй дӯст,
Ту баҳри давлат аз миллат машӯ даст,
Ки давлат баъди дав лат дорад,
эй дӯст.

Хазони мо баҳори дигарон буд,
Шикасти мо барори дигарон буд.
Хар он сайде, ки шуд нимбисмил
аз мо,
Чи бас осон шикори дигарон буд.

Гурӯҳе аз тамоми нотамомад,
Агарчи пухта мегӯянд,
хоманд.
Ақаб дорам ман аз тақдири онон,
Ки доранд обрӯю ташнакоманд.

Шаби торику бимафкан бимирам,
Ва ё рӯзи хушу равшан бимирам.
Чӣ фарқи рӯзу шаб? Ҳайф аст,
хайф аст,
Ки мирад оламе, чун ман бимирам...

Саводи шоирӣ мактаб надорад,
Қалам парвои рӯзу шаб надорад.
Бувад шоир фидои замона,
Чаҳони шоирӣ мансаб надорад.

Бидонад дарди ҳар як дилшикаста,
Бидонад ранчи теша,
ранчи даста
Бувад хунёгари мумтоз шоир,
Ки донад нағмаи тори гусаста.

Набошӣ як нафас осуда, эй дил,
Нахоҳӣ як дами беҳуда,
эй дил.

Ҳар он роҳе, ки нопаймудаам ман,
Ту онро сар ба сар паймуда,

эй дил.

Чаҳони рангу бӯ сират надорад,
Ки ҳим-ҳим дораду ҳимат надорад.
Аз он дилбар дили худ воситонед,
Ки қомат дораду қимат надорад.

Биё, мотам бигирем,

ишқи мо мурд.

Ҳама тобу табу сӯзу наво мурд.
Зи умри бевафо чурме набошад
Ки худ дар пеши чашми мо вафо мурд.

Ҳама дар неъмату носери дунё,
Ҳама дар маснаду машғули савдо.
Агар ғаркидаро гӯё кунад марг,
Бигӯяд: ташна мурдам

зери дарё!..

Замоне шеъри тар будему рафтем,
Зи сар то по шарар будему рафтем.
Касеро на зафар буд,
на хатар буд,
Зафар андар хатар будему рафтем.

Ғаҳе ман масти шавқи чустуҷӯям,
Ғаҳе масти маю чому сабӯям.
Ҳама он май ки хӯрдам,

ман нахӯрдам,

Ғами дил хӯрду ман бадноми уям.

Ду чашма як шавад, дарёё бисозад,
Ду дил қоим шавад,
дунёё бисозад.

Агар имрӯз аз дирӯз хуб аст,
Чаҳони равшани фардо

бисозад.

Ту медонӣ, ки худ ин чархи даввор
Бувад бар нохуни мо зор ҳар бор.
Дамад ҳар субҳи содиқ аз дили пок,
Барояд офтоб аз чашми бедор.

Яке барвақту дигар дер бошем,
Яке сарсабзу дигар
пир бошем.

Напаймоем то охир раҳеро.
Ҳама аз зиндагӣ носер бошем.

Сиришти ман, ниҳоди ман
ту будӣ,
Сафон бомдоди ман ту будӣ,
Аё модар, ба он сон бесаводӣ
Нахустин устои ман ту будӣ.

Бузургон гар сагиранду кабиранд,
Ба ҳар зулматсаро равшанзамиранд.
Басо безарфи дун шодоб бошад,
Вале даръедилон лабташна
миранд.

Замоне бигзарад исьёну шӯрат,
Ҳама андешаҳои роҳи дурат.
Ҳазорон боғ сабзонӣ
ба уммед,
Ки рӯяд як дарахте рӯи гӯрат.

Агар бишкаст оҳан ё ки фӯлод,
Нагӯям эй дарег, эй вой,
эй дод!
Валекин аз хиёнатҳои ёрон
Диле чун бишканад, фаръеду
фаръёд!

Ту чун ман пуралам ҳаргиз набудӣ,
Ки аз аҳли қалам ҳаргиз набудӣ.
Ту бо ман ҳамқадаҳ будӣ
даме чанд,
Валекин ҳамқадам ҳаргиз набудӣ.

Шитобон омадам, рафтам шитобон,
Надонистанд қадам ҳамриқобон.
Надонистанд ман ҳам вақте будам
Шарики чонхаробон, дилкабобон...

Ғаҳе дар маҷлиси даъво ҳамӯшам,
Ғаҳе бо хештан танҳо бичӯшам.

Харомам бод шири поки модар,
Ки мардиро ба номардӣ фурушам!

Агар ман мурдаам, савдо намурдаст,
Танам мурда, дили шайдо намурдаст.
Ба ёди он ҳама дарёёдилиям
Лаби дарёё биё,
дарёё намурдаст.

Зи хусни туст хусни орзуям,
Ба кӯи туст роҳи чустуҷӯям.
Агар пурсандаҳо
фардо бипурсанд,
Ба ҷои номи худ номи ту гӯям.

Кучоӣ, модари ҷонпарвари ман,
Худои умри ман,
пайғамбари ман.
Сарам дар бистари марг аст имрӯз,
Биё аз гӯру биншин
бар сари ман.

Зи ношодии мо шоданд чанде,
Зи бедардӣ танободанд чанде,
Зи сайди зинда метарсанд
аз дур,
Ба сайди мурда сайёданд чанде.

Баҳори гулфишон омад, гули ман,
Ба ҷӯ оби равон омад, гули ман.
Дили ман ҳам
чу мургони фирорӣ
Зи нав бар ошъён омад, гули ман.

Чи хуш мегуфт борон дар биёбон:
Шитобон омадам,
рафтаи шитобон.
Зи шаб то субҳдам хондам тарона,
Вале нашид гӯши сахтхобон.

Ситора чашми бедори ту бошад,
Дили поки ман исори ту бошад.
Бупечад дар балову зор мирад,
Касе дар касди озори ту бошад.

Баҳор омад, дарахтон гул кушоданд,
Чи хубон укдаи кокул кушоданд.
Ҳама озодаву озод, гӯй
Ки аз пой асирон гул кушоданд.

Маро гаҳ ону гаҳ чунон гуморанд,
Гаҳе неку бадамро як шуморанд.
Беҳ аз он ишрате дар зиндагӣ нест,
Агар як дам маро бо ман гузоранд.

Шикори бахт доим бебарор аст,
Шумори вақт доим бешумор аст.
Канори рӯд як каф об хӯрдем,
Надонистем даръё раҳгузор аст...

Бубояд шодмону комрон зист,
Ганӣ андар канори дилбарон зист.
Чу рӯзат пур шавад аз бахши қисмат,
Ба рӯзи дигарон кай метавон зист!?

Ба ғайри кӯи ту манзил надорам,
Дили бо дигаре моил надорам.
Ба ҳар кас дил ниҳодан чун тавонам,
Ки андар синаам сад дил надорам.

Гули ман, бе ту дил ғамнок гардад,
Ба чашмат танг ин афлок гардад.
Ту бошӣ, хок гирам, зар шавад, лек
Набошӣ, зар бигирам, хок гардад.

Дил андар синаам ҳар дам шукуфад,
Гаҳ аз шодӣ, гаҳе аз ғам шукуфад,
Дилам ҳамнавъи гулҳои пиёдаст,
Ки помоли саворон ҳам шукуфад.

Ту пайдо гаштиву гум шуд дили ман,
Сари зулфи ту шуд сарманзили ман.
Чу даръё ишқи ту шӯриду шӯрид,
Ба даръё рафт кишту ҳосили ман.

Дуоят мекунам: фархунда бошӣ,
Ҳамеша бо лаби пурханда бошӣ.
Ба он ҳусни паямбарофаринат
Маро куштӣ, илоҳӣ зинда бошӣ!

Зи шармат шармсорам кардӣ, эй гул,
Ба як гул бебахорам кардӣ, эй гул.
Пас аз як шаб, ки будам ҳамканорат,
Ба ғамҳо ҳамканорам кардӣ, эй гул.

Намехоҳам, ки аз кулфат бимирам,
Ва ё аз роҳати улфат бимарам.
Чу аз хуршеди рӯят сӯхтаман,
Биё, дар сояи зулфат бимирам.

Замину осмонро дӯст дорам,
Хулоса, ин ҷаҳонро дӯст дорам.
На дар хусну ҷамол, андар мурувват
Занони мардсонро дӯст дорам.

Зи ҳаҷрат пайкарам месӯзад, эй ёр,
Ба гардун ахтарам месӯзад, эй ёр.
Дари дилро кушо бо ман, ки дигар
Ҳама бому дарам месӯзад, эй ёр.

Ман он як раҳгузар будам, ки рафтам,
Ман он марди сафар будам, ки рафтам.
Зи дуньёи дили пурорзӯят
Ман он як беҳабар будам, ки рафтам.

Хуш он рӯзе, ки ҳамҷоми ту бошам,
Хумори чашми бодоми ту бошам.
Нахоҳам номи ҷовидон зи дуньё,
Агар гумном бо номи ту бошам.

Қади ту ҳамқади ман буд, эй гул,
Висолат қисмати ман буд, эй гул.
Бирафтанд ошиқону ишқбозӣ
Замоне навбати ман буд, эй гул.

Маро бар рағми душман офариданд,
На баҳри сайри гулшан офариданд.
Ту донӣ, мушти хокам баҳри киштан,
На баҳри бод кардан офариданд.

Гирифти маҳ — гирифти хотири ман,
Шикасти роҳ — садди манзили ман.
Агар дар мисрае як сакта бинам,
Ҳазорон сакта афтад дар дили ман.

Зи оби чашми мо киште нарӯяд,
Зи роҳи шеъри мо кас раҳ напӯяд.
Зи оби рӯ гаҳ оби қўй беҳтар,
Ки ташна ҳам хӯрад, ҳам рӯй шӯяд.

Азизон, аз бароям май бирезед,
Ба қомам бода пай дар пай бирезед,
Ман он исъёнгари ҳадношиносам,
Маро аз нав ба қолаб кай бирезед!

Шабе дар хоби ман пайдо шав, эй гул,
Дар оғушам биёю во шав, эй гул.
Мақоми қовид аз дунё чӣ қўй,
Биёву дар дили ман чо шав, эй гул.

Раҳи кӯят раҳи тақдири ман буд,
Ду абрӯят ду сатри шеъри ман буд.
Назар кардан ба рӯи кулчаи ту
Тамоми умр чашми сери ман буд.

Надонам ишқ ин ё макру бозист?
Надонам ё ситам ё макр ё чист?
Бигӯяд «Бе ту бар ман зиндагӣ нест»
Вале бинӣ, ки бе ту хубтар зист...

Гуле ёбӣ, кунӣ бӯстон фаромӯш,
Ба нафъи чон кунӣ чонон фаромӯш.
Чу шамъе ёбӣ, эй ношукр, боре,
Ту сози аз маҳи тобон фаромӯш.

Баҳорон баргро ранги чавонист,
Ба фасли тирамаҳ ранги хазонист.
Мазан сангам ба ҳаққи пургуноҳӣ,
Гуноҳи ман гуноҳи зиндагонист.

Шаби тӯят дили зорам ғамин буд,
Гиреҳи мушкилам андар чабин буд.
Гунаҳпӯши ту — сарбанди гулобӣ,
Гунаҳбардори ман танҳо замин буд.

Маро дигар дар ин манзил наёбӣ,
Дигар он ошиқи бедил наёбӣ.
Ту он соҳилнишини бехурӯшӣ,
Дили дарёям аз соҳил наёбӣ.

На доғе дар рухи сабзинаат буд.
На андӯху ғами деринаат буд.
Чи давлат доштӣ вақти ҷавонӣ
Сари Лоиқ ба рӯи синаат буд.

Гул аз гул рангу бӯи нав бигирад,
Ҳам аз хуршед маҳ партав бигирад.
Ғаҳ устод ақл омӯзад зи шогирд,
Ғаҳе раҳбар паи пайрав бигирад.

Ба аҳли завқ завқи як нафас чист?
Мурод аз шоирӣ хуш зистан нест.
Ба кӯи ҳақпарастӣ ҳақ задам, лек
Тамаллуққор аз ман хубтар зист.

Кулахро қач ба ними сар гузоранд,
Ду-се танпарварони бодахоранд.
Ҳазар аз зотҳои обхокӣ,
Ки хушку обро яксон шуморанд.

Касоне, ки якумрӣ беҳурӯшанд,
На беакланд, на боақлу хушанд.
На бо туғъён, на бо селанд ҳамрой,
Чу санги соҳили даръё ҳамӯшанд.

Намехоҳӣ, ки мо манзур бошем,
Ғаҳе хоҳӣ, ки аз худ дур бошем.
Гар аз кӯрии худ чизе набинӣ,
Ҳамехоҳӣ, ки мо ҳам кӯр бошем?

Ало, дилбар, ба ман лутфи ту кам буд.
Ситамҳоят ба ман болои ҳам буд.
Яке сӯям назар кардию рафтӣ,
Ки гӯӣ ишқи ту чун шохнам буд.

Ҳама гулҳо ба дасти хор буданд.
Ҳама соҳибдилон бемор буданд,
Ҳама сарпастиҳо осуда мурданд,
Сарафрозон ба зери дор буданд.

Зи рам хӯрдан кучо сайд орамидаст?
Зи кам хӯрдан кӣ бар давлат расидаст?
Махӯр ғам то тавонӣ хӯрд бода,
Зи ғам хӯрдан касе серӣ надидаст.

Гурӯҳе хомтабъу хомҷӯшанд,
Ба ҷуз бадгӯӣ бар коре накӯшанд.
Аз он даръё, ки натвонанд бигзашт,
Зи бухлу кина обе ҳам нанӯшанд.

Ба қавли ту касе бовар накардаст,
Касеро ҷаҳли ту музтар накардаст.
Зи таҳдиди ту сӯи осмонҳо
Ситора гашти худ дигар накардаст.

Агар худ шамъи маҳфилҳо набошанд,
Намехоҳанд ҳам парвона бошанд.
Рабудан гар набитвонанд бӯса,
Ба нохун рӯи зебо мехарошанд.

Зи хоку санг бас оина созанд,
Зи неши мор бас нӯшина созанд.
Бишуд бӯзина одам, лек бархе
Зи нав аз одамӣ бӯзина созанд...

Ҳама кори ҷаҳон андар ҳисоб аст,
Савол ин ҷосту ҷое ҷавоб аст.
Нахуст аз бозпечи гаҳвора
Бидонистам насибам печутоб аст.

Шамоли тунди фасли тирамоҳон
Фуру резонд барги шохсорон,
Ту гӯӣ баргҳо дар рӯи дунъё
Парешонанд монанди гарибон...

Биё то кокулонатро шуморам,
Ҷаҳонро бо ту гирам дар канорам.
Ту бад сангиндилӣ, эй кошу сад коше
Шавад санги дилат санги мазорам...

Дар ин кӯю гузар меҳмонам, эй гул,
Туро аз зиндагӣ ҷӯёнам, эй гул.
Зи донишҳои дунъёвии инсон
Ҷақат номи туро медонам, эй гул.

Даме афсонаи дилро шунидем,
Ба ҳам печидаву бо ҳам тапидем.
Чи рӯзеву чи бахти комиле буд,
Ки мо аз беҳудӣ бар худ расидем.

Туро аз толеи худ кофтам ман,
Зи худ рафтам туро то ёфтам ман.
Зи байти абруят тақлид кардам,
Суханро ҳамчу мӯят бофтам ман.

Гули ман, иди наврӯзат муборак,
Чунин чашни дилафрӯзат муборак.
Маро наврӯз бе ту кӯхнарӯз аст,
Чу ман ёри бадомӯзат муборак!

Зи ишқи ту тавонгар мешавад дил,
Латифу тозаву тар мешавад дил.
Агар ишқи ту қони тоза бахшад,
Ба сад пири ҷавонтар мешавад дил.

Баҳор асту бирезад резаборон,
Нишоне хоҳад аз ман рӯзгорон.
Ҳар он нахле, ки биншондам, шавад кош
Сутуни хонаи навхонадорон.

Саҳар хуршед бикшояд дари ман,
Нишинад ҳамчу ёре дар бари ман.
Кушояд чашми рӯзи дигарамро,
Бипурсад то чӣ бигзашт аз сари ман...

Зимистон барфҳо чандон фитоданд,
Қабои хокро оҳор доданд.
Ту гӯй баркаҳо чун мӯсафедон
Ба чашми хештан айнак ниҳоданд.

Нишин, эй раҳгузар, баргӯй розе
Зи ёди манзилу роҳи дарозе.
Басо рафтанд аз ин раҳ раҳгузарҳо
Ба дӯши хештан бори ниёзе.

Дар олам кош кас бекас намирад.
Зи ёре ёр дил вопас нагирад.
Бадо бар он, ки рӯзе чашм пӯшад,
Барояш чашми бедоре нагирьяд.

Ҳама кас хешро якто бихонад,
Ҳама кас хешро сонӣ бидонад.
Гумон дорем баъди мурдани мо
Ҷаҳон бебудӣ мо холӣ бимонад...

Сари гӯри ту биншастам даме чанд,
Бигиристам зи андӯху ғаме чанд.
Зи санги сарди болои мазорат.
Бипурсидам: баҳои одамии чанд?

Ғахе дуру ғахе манзурам, эй ёр,
Ғахе хушӯёру ғах махмурам, эй ёр.
На ҳар чӣ дида будам, дидани буд,
Ғахе бинову ғоҳе кӯрам, эй ёр.

Чӣ гум кардӣ, чӣ мечӯӣ, гули ман.
Дигарбора намерӯӣ, гули ман.
Ҳама доғе, ки дар дил дорӣ аз ишк,
Ба ашк акнун намешӯӣ, гули ман.

Китобамро ба хилват хондаӣ ту,
Диламро дар барат биншондаӣ ту,
Фиғон аз кӯрии чашми муҳаббат,
Чу доғе дар дили ман мондаӣ ту.

Ба тан пирохани чуллу фасурда,
Тамоми меваҳшон чида бурда.
Ҳазон мерезад аз шохи дарахтон
Чу гунчишкони ногаҳ тирхӯрда.

Ту хушбахтӣ зи қисмат, хоҳари ман?
Сарафрозӣ дар олам, додари ман?
Замин то осмон розиям аз ту,
Ту аз ман розӣ рафтӣ, модари ман?

Видоъ, эй номаи наспурдаи ман,
Видоъ, эй пайраҳи наспардаи ман.
Видоъ, эй рӯзи беҳуда гузашта,
Видоъ, эй кӯдакони мурдаи ман!

Бар ҳар вазъе шинос авзои худро,
Аз ин дуньё бичӯ дуньёи худро.
Зи камобии даръё тирамоҳон
Бубин ҳоли дили даръёи худро.

Чу мирад шоире, ҳайкал гузоранд,
Ҳисоби байтҳояшро шуморанд.
Вале аз шеърҳои мурдаи ӯ
Ба дил як заррае парво надоранд.

Чу хуснат шеъри вичдонӣ надидам,
Чу мӯят риштаи чоне надидам.
Ба байти абрӯят дар шеъри тоҷик
Ягон шаҳбайти ҳамсоне надидам.

Басо расми куҳан бо номи нав зист,
Бисоти кӯҳна бо андоми нав зист.
Чу бинӣ гӯру тобуте, бидонӣ
Ки шакли кӯҳна дар айёми нав зист.

Маро бетобу бетаб н-офариданд,
Хамӯши мӯҳр бар лаб н-офариданд.
Нахоҳам зиндагии қолабиرو,
Маро зеро ба қолаб н-офариданд.

Раҳи осон напаймояд дили ман,
Дар осоиш наёсояд дили ман.
Набинад хотири афсурдаеро,
Агар худро нафарсояд дили ман.

Кудумат нек бод, эй тифли навзод,
Ба рӯи олами вайрону обод.
Ба гардун ахтарат бошад-набошад,
Ба мардум ахтари бахтат аён бод!

Дили худро ҳимоят кун, ки вақт аст,
Зи пешонӣ шикоят кун, ки вақт аст.
Туро ман дар дили худ куштам, эй ёр,
Биё худро зиёрат кун, ки вақт аст.

Яки мову сади мо бигзарад боз,
Ҳама неку бади мо бигзарад боз.
Замоне ҳаққи навбат буд моро,
Замоне навбати мо бигзарад боз.

Гаҳе на ёди хӯрду хоб кардем,
Ки то рози диле даръёб кардем.
Барои ташнағони зиндагонӣ
Дили худро шабу рӯз об кардем.

Дар ин дунё бубояд қахрамон буд,
Паи ҳифзи амонӣ беамон буд.
Ба дилнармӣ наёри тоби сахтӣ,
Бибояд сахтрӯю сахтҷон буд.

Бадо шаҳре, ки он чо окиле не,
Барои фаҳри мардум фозиле не.
Чи бадбахт он мулку маконе,
Ки даръё дораду даръёдиле не.

Зи чоми ҳастӣ май хӯрдему рафтем,
Диле додему дил бурдему рафтем.
Чу дунъё чои худёбист, донед,
Ки худро чустучӯ кардему рафтем.

Яке гӯяд, ки беҳад содаам ман,
Яке гӯяд, ки ошиқбодаам ман.
Намедонанд аммо бадгумонон,
Ки шоирпешаву дилдодаам ман.

Наям як фарди бепарвои айём,
Манам қурбони гардишҳои айём.
Агар авзои ман ҳар ранг будаст,
Бидонаш нусхаи авзои айём.

Аламбардори номи ман ту бошӣ,
Давоми ман, паёми ман ту бошӣ.
Бимирам сарбаланд, эй тифли фардо,
Агар қоиммақоми ман ту бошӣ.

Дар олам чуз сарафрозӣ надонам,
Хунар чуз шеърпардозӣ надонам.
Зи бозиҳои дунъёи ғиромӣ
Азизон, ғайри дилбозӣ надонам.

Дилам шоду дилам ношод бошад,
Дилам аз рукни шеър обод бошад.
Зи раҳҳои дарози умри кӯтоҳ
Раҳоварди ман ин абъёт бошад.

Ками моро ба чои пур бигиред,
Зулоли ашки моро дур бигиред.
Зи ҳар байте, ки бинвиштам ба ҳар ҳол
Ба ҳоли хештан дархур бигиред.

Зи хуни гарми мо фаввора созед,
Зи барқи чашми мо истора созед.
Агар мирем, дорем орзӯе,
Ки аз тобути мо гаҳвора созед.

Ало, эй ёри нобӯсидаи ман,
Ало, гулдастаи ночидаи ман,
Зи баъди ман гувоҳи зинда бошед
Зи ишқи дери новарзидаи ман.

Макони ман замини пурнишот аст,
Чаҳони ман фазои бокушод аст.
Дилам мургест, к-андар роҳи парвоз
Сурудам чун паре аз ӯ фитодаст.

Якero қасру боғу манзиле ҳаст,
Чароғи ақл неву қандиле ҳаст.
Якero сандуқи пур аз тилое,
Маро дар сандуқи сина диле ҳаст!

Сухан аз пеши худ кай бофтам ман,
Варо аз рози дилҳо кофтам ман,
Дарозу кӯтаҳии мисраҳоро
Зи ожанги чабинҳо ёфтам ман.

Барои халқ буд доне, ки киштем,
Барои халқ буд, к-аз худ гузаштем.
Накардем иддаои баркамоли,
Сухан аз халқ буду мо навиштем.

Туй, пирам, туй тадбири пирам,
Дуоям кун, дуоятро бигирам.
Намемири ту, эй модар, агар ман
Барои модари миллат бимирам!

КИТОБАҲО

ДАР МИНБАР

Мо зи бисъёр чашма хӯрдем об.
Расул Ғамзатов

Эй шумо, ки нотикони минбаред,
Аз Цецерон шумо нотиктаред.
Иқтибос аз дигарон бишнидаем,
Иқтибос аз ақли худ ҳам оваред!

ДАР САНГИ ПОҲАЙҚАЛИ ЛЕНИН ДАР ДУШАНБЕ

Чониби мо дароз гардидаст
Дасти ӯ бо ҳама шаҳомати ӯ.
Дар ҳама ҳол мекунем эҳсос
Ба сари мост дасти шафқати ӯ.

ДАР ГАҲВОРА

Ту ҳоло кӯдаки тифлӣ, биосой,
Дигарҳо баҳри ту андар талошанд.
Бимақ пистон,
забони модар омӯз,
Ки донишгоҳҳо қодир набошанд.

* * *

Кӣ гуфт зи гоҳвора то гӯр равем?
Мо аз раҳи дур бар раҳи дур равем:

* * *

Ба тобут аст роҳ аз гоҳвора.
Ба рағми дигарон з-ин раҳ
ҳазар кун.

* * *

Ҳалолат бод шири поки модар,
Зи гоҳвора ба ҷовидон сафар кун.

ДАР ДЕВОНИ РУДАКӢ БА ҚОИ БИСЪЕРНУҚТАҲО

Нуктаҳо чун лаҳҷаи сарде нишони оташанд,
Нуктаҳо чун захми дил аз рӯзгори нохушанд.
Нуктаҳо ҳам бори маънӣ мекашанд.

Нуктаҳо чун доғи дил,
Чун решҳои чони ту,
Нуктаҳо чун захмҳо дар сафҳои девони ту
Монда қои мардуми чашмони ту.

Ростиро, нуктаҳои шеърҳои гумшуда
Аз басо шеъре, ки мебофем мо, гӯётаранд,
Пурсадо, пурдари, пурмаънотаранд.
Нуктаҳо дар сафҳаи девони ту...

Баски даҳ аср аст мечӯӣ ту роҳ
Бо дили маҷрӯҳу захми хунчакон
Аз замоне то замоне,
Аз маконе то макон,
Аз чигар, аз захми виҷдон, захми дида
Қад-қади раҳ хун чакида...
Нуктаҳо чун қатраи хун
Аз дилат бар сафҳаи девон расида...

Ҳар нукта чун ғавҳари ду дидаи бинои ту
Акс созад сурати аъдои ту...

ДАР ҚОИМАИ ҲАЙҚАЛИ РУДАКӢ

* * *

Асо бар даст меоӣ зи роҳи дур, эй устод,
Зи шаҳри тирабахтиҳо ба шаҳри нур,
эй устод.

Барои он ҳама озори ҷисмонӣ рӯхонӣ
Бидорӣ кӯрии таърихро маъзур, эй устод.

ДАР ДЕВОРИ МАҚБАРАИ РУДАКӢ ДАР ПАНЧРӯД

Устухонатро зи баъди даҳ сада
Ёфтанд аз зери хоки деҳқада.

Устухон бисъёр дар зери замин —
Устухони пайкарони одамин.

Аз миёни хирмани сутхони хушк,
Ҳар кадомеро чу мекарданд даст,
Устухоне нола зад, фаръёд зад,
Пас бидонистанд сутхони туаст.

ДАР ДАФТАРИ ОСОРХОНАИ РҮДАКӢ ДАР ПАНЧАКАТ

Рӯдакӣ кӯр буд ё бино? —
Баҳси донандагони ҳоли ўст.
Шеъри ӯ лек дар ҳама айём
Чашми бинои ӯ, камоли ўст.

Шеъри устод ҳолномаи ўст.
Дар шигифтам зи баҳси олимҳо:
Ҳар кӣ кӯр аст, кӯр бишморад,
Ҳар кӣ биност, хонадаш бино...

ДАР ҚОИМАИ ҲАЙҚАЛИ АЙНИ

Дар зери бори хотира пуштат хамидааст,
Аммо сарат зи фахр ба гардун расидааст.
Ҳар лолаи шукуфтае дар пой ҳайкалат
Хунест, к-аз чароҳати пуштат
чакидааст.

ДАР САНГИ МАҚБАРАИ АЙНИ

Хаёлманду мушавваш зи санг менигарӣ,
Ҳанӯз хотираҳои нагуфта бисъёр аст.
Ҳанӯз мекашӣ озор андаруни
лаҳад,
Ки захмҳои танат хунчакону
хуншор аст.
Чу бурдӣ он ҳама захми замон
ба зери замин
Замин чу пайкари захми туст —
афғор аст...

ДАР СУТУНИ САРОбУСТОНИ
МИРЗО ТУРСУНЗОДА
ДАР ВАРЗОБ

То ҳамин рӯд набзи назми туст,
То ҳамин рӯд разми азми туст;
Рӯди Варзоб то кунад варзиш
Солиён беқарору осоиш;
Сарғаҳи рӯд то дили хок аст,
То дили кӯҳи сар ба афлок аст;
Бо ҳамин рӯд назми ту чорист,
Бо ҳамин рӯд умри ту бокист.

ДАР СУТУНИ ҚУШҚИ
БОҚИ РАҲИМЗОДА

Ба ҳар тӯе, ки ки Боқӣ соқӣ бошад,
Вафои дӯстдорон боқӣ бошад.

ДАР ДЕВОРИ ХОНАИ
РАҲИМ ҶАЛИЛ

Дар ин шаҳре, ки марзи шоирон аст,
Дили саршор дорӣ аз начобат.
Яке даръеи Сир ин ҷо равон аст,
Дувум даръе туй. Бошӣ саломат!

ДАР ҚИТОБИ ХАЙЁМ

Ошиқ ҳама, лек Мачнуну Лайло нест,
Доно ҳама, лек Бӯалӣ Сино нест.
Дунъе ҳама майгусору базмист, вале
Ринде ба мисоли ту дар ин дунъе нест.

ДАР ПУШТИ МУСАВВАРАИ ҲОФИЗ

Туро бо чанд сурат офариданд
Ҳама сураткашон бо килки мумтоз.
Яке монанд бар солори деҳа,
Дигар монанд бар деҳқони колхоз.

Ту якто будиоу якроху якру,
Зи ту сад Хофизи дигар кашиданд.
Ба сар дастор, рише то ба зону,
Ба сад рангу ваҷоҳат офариданд.

Намедонанд, бояд лек донанд
Ки тасвират нагунҷад дар гумонҳо.
Паи тасвири ту бояд бихонанд
Тамоми қудсиёро з-осмонҳо.

Чунон ки бозгӯ кардан наёрад
Сурудатро дар олам тарҷумоне,
Чу назмат дар ҳама давру замонҳо
Ба асли хештан қоим бимонӣ.

ДАР ПЕШТОҚИ ОСОРҲОНАИ БЕҲЗОД

Тамошо рӯз то бегах
Басо пиру ҷавон оянд,
Барои дидани нақшу нигори бостон оянд,
Барои дидани осори ҳар давру замон оянд.

Яке танҳо тамошогар,
Дигар ояд тавоф ин ҷо.
Яке бинад фақат ашъё,
Дигар дашти масоф ин ҷо.

Вале донам пас аз мурдан —
Хато кардам,
Чу бар умри дубора номзад гарданд,
Аз эшон бегумон чанде
Ба ин ҷо ҷовидон оянд...

ДАР ДЕВОРИ ТЕАТР

Ҳама артист андар зиндагонӣ,
Ба сад оҳанг санъат менамояд.
Яке бозикунон дар сахна мирад,
Яке мирад, сипас бар сахна ояд.

Яке аз сахна боре «ҳой» гӯяд,
Яке мирад канори об ташна.

Яке дорад намуду решае не
Ба монанди дарахти сабзи сахна...

Яке ҳарчанд поёнаш фароранд
Зи ҳадди хеш болотар шнтобад.
Яке сад роли дигар бозад, аммо
Тамоми умр роли худ наёбад.

ДАР ҚИТОБИ ХУД

Шеъри ман бо ин ҳама нуқсу камол
Гар зи шеъри дигарон ёд оварад,
Маъние гар иқтибос аз дигарест
Ё чунон ки қатра бар Уммон барад.

Ҳеч боке! Баски бо ҳам шоирон
Дар уручи шавқи дилҳо мерасанд.
Як маҳал дар арзу тӯли олам аст,
Аз паи маънӣ ба он ҷо мерасанд.

Ҳеч боке! Баски ҳар як навниҳол
Рӯяд аз тухми дарахтони кӯҳан.
Баски монанд аст фарзанди ҳалол
Бар яке аз ҳафт пушти хештан...

ДАР САНГИ МАЗОРИ ПАДАРАМ

Падарам, рафтӣ чу ту бар дили хок,
Дар дили ман ғаму андӯхи ту монд.
Чашмат аз гӯр ба сӯям нигарон,
Дар сурудам шабаҳи рӯхи ту монд.

Кӯху сахро, ки қадамгоҳи ту буд,
Ҳамчу сахрои туву кӯхи ту монд.
Дили маҷрӯҳ бибурдию ҷаҳон
Баҳри ман чу дили маҷрӯҳи ту монд...

ДАР САНГИ ЧАШМАХОНА

Ин чашма бурун зи хокдон чун ояд?
Аз дидаи гирён, дили маҳзун ояд.

ДАР ТАНАИ ДАРАХТОН

Замоне бигзарад исьёну шӯрат,
Ҳама андешаҳои роҳи дурат.
Ҳазорон боғ сабзонӣ ба уммед,
Ки рӯяд як дарахте рӯи гӯрат.

* * *

Дар ҳаччаи шох лонаи бечӯча
Нолад ба алам, ки ошиқӣ — серӯза...

ДАР ДЕВОРИ ДОРУҚАДА

Дарди мансаб, дарди шӯҳрат, дарди пул
Мешавад дармон фақат аз хоки гӯр.
Аз худу аз зиндагонӣ ғамзада
Баҳри доруе маё доруқада...

ДАР ГАРДАНИ ҚҶЗА

То маро аз гил сиришта кӯзагар,
Хоки чамъи мардуми ошуфтаам.
Пур кунед аз об ё аз май маро,
Баски хоки ташнағони рафтаам.

ДАР САРДАРИ

Дар хона агар хандаи одам бошад,
Он хона пур аз баҳори олам бошад.

* * *

Он хона чи хонаю чӣ сон обод аст,
Дар пеши дараш агар диле н-афтадаст!

ДАР ДЕВОРҲОИ ГҶРИСТОН

Қабри инсон чист? Қабри чустучӯст.
Қабри инсон нест, қабри орзуст.

* * *

Мурдан даръѣдилон шодоб созад хокро,
Мурдан модар чу фарзандаш навозад хокро.

* * *

Мурда гар бокадр, гӯристон гулистон мешавад,
Мурда гар бекадр, Азронл пушаймон мешавад.

* * *

Фаръѣд кунам, чавоби фаръѣдрасам нест,
Фаръѣд, ки дар чаҳон ягон одам нест.

* * *

Аз хушни мо ҳасудон нохушанд,
Мо намемирем, моро мекушанд.

* * *

Чоме ба ҷои мақбара
Дар гӯри ман авло бувад.
Гар пур нашуд аз май, ҷӣ бок,
Аз оби найсон пур шавад.

* * *

Мурдан гумном гумномини аҷдодон бувад,
Мурдан боном ободии гӯристон бувад.
Зиндааш гар сохт шахру деҳ барон дигарон,
Мурдааш обод созад гӯрҳои дигарон.

* * *

Дунъёву ниёзу тамааш мегузарад,
Хоҳӣ ҳамарову ҳамааш мегузарад.

ДАР САНГИ ГҶРҲО

Чавон рафтӣ ба мақсад норасида,
Зи боғи зиндагӣ як гул начида.
Ту фарқи об гардию моро
Бикардӣ об андар оби дида.

* * *

Рафтию талоши рӯху қонат боқист,
Ёди ту чу нури хонадонат боқист.
То мо ба ҷаҳон ному нишоне дорем,
Маҳбуб падар, ному нишонат боқист.

* * *

Падари меҳрубону ғамхоро,
Кӣ хӯрад баъди ту ғами моро?

* * *

Бе рӯи ту моху офтобам гум шуд,
Орому қарору хӯрду хобам гум шуд.
Эй модари сарпарасту сар то по дил,
Баъди сари ту сари ҳисобам гум шуд.

* * *

Қурбони ту, эй модари қурбонгашта,
Ободии ин ҷаҳони вайронгашта,
Пайдои ту моем дар ин дунё, лек
Ту дар дили хок рафта пинҳон гашта.

* * *

Дасти ту гар зери санг овард ачал,
Монд аз дасти ту осори амал.

* * *

Зи сад гул як гулат нашкуфта, рӯзе
Аз ин дунё дили ғамнок бурдӣ.
Чавонӣ зеби дунё дорад, афсӯс,
Чавониро ту зери хок бурдӣ.

* * *

Равшандиле аз табори оташ будӣ,
Якумр қаламкашу аламкаш будӣ.

* * *

Азизон, сер рӯи ҳам бубинед,
Шумо ҳоло, ки дар рӯи заминед.

ДАР ТОБУТ

Хидмати марг мекунад то ҳаст,
Хидмати ӯ ба зиндагӣ ин аст.

ДАР ТАНИ КҶҲҶОВУ САНГҶО

Аз санги диёр баҳраҳо ҳам бурдем,
Дар санги диёр пешпо ҳам хӯрдем.

* * *

Аҷаб расмест расми одамизод,
Ки ҳар дам мекунад як нагма эҷод.
Яке дар кулла чӯяд ошъёна,
Дигар аз кулла хезум мекашонад.

* * *

Андар сафи пеш паскашон ҳам дорем,
Аз кӯҳи баланд хаскашон ҳам дорем.

* * *

Ҷар кӯҳи баланд дар сараш раҳ дорад,
Ҷар дастдароз дасти кӯтаҳ дорад.

* * *

Як кӯҳ ба кӯҳи дигаре гуфт — Ало,
То чанд ба чой бошӣ,
бархезу биё!

* * *

Ин қиссаи кӯҳҳо дароз аст, эй дӯст,
Ҷар кулла чу гардани фароз аст,
эй дӯст.

* * *

Барфи сари кӯҳ ҳам шавад об охир,
Эй номи баланд, хешро ёб охир!

ДАР САНГЕ

Зи паҳлӯят шитобон аст даръё
Ту хомӯшӣ чаро, эй санги бадбахт?
Зи дигар сангҳо ҳайкал сириштанд,
Фаромӯшӣ чаро, эй санги бадбахт?

ДАР ФАРСАНГСОРҶО

Агар доништа пой худ гузорем,
Ҳамин раҳ мебарад то дур моро,
Агар не, рост беному нишоне
Ҳамин раҳ мебарад то гӯр моро.

* * *

Аз ҳамин раҳ умри мо хоҳад гузашт,
Беҳудӣ ё беҳудо, хоҳад гузашт.

* * *

Онҳо, ки ба роҳи умр танҳо монданд,
Ҳар сӯй давиданду ба як ҷо монданд.

* * *

Дар ҷодаи рост қачравон бисъёранд,
Дар ҷомаи дӯст душманон бисъёранд.

* * *

Дар ҷодаи зиндагӣ чи наздику чи дур,
Ҳозир бикунад ҳузуру ғоиб — маъзур.

* * *

Маҳҳо гузаранду Моҳ монад боқӣ,
Эй бас гузаранду роҳ монад боқӣ.

* * *

Дар ҷодаи зиндагӣ чунон ки донӣ,
Бепир марав, ки бечавонӣ монӣ.

ДАР ПАРЧИ ПУЛ

Аз пул гузаред то ба даръё наравед,
Аз худ наравед то
зи дунъё наравед.

Даръё гузарад, чу умр даръё гузарад,
Ин об дар охир аз сари мо
гузарад.

ДАР РҶИ НОНИ САМАРҚАНД

Ҳар қадар майл дорӣ, савғо гир,
Ҳар қадар майл дорӣ,
савғо кун.
З-он якеро гузор дар хона,
Курси хуршедро тамошо кун.

ДАР ДАСТПОНА

Аз дасти бастае
Дасти шикаста бех.

ДАР ГУЛБАНДИ КОРД

Корд кунд аст ақл агар тез аст.

ДАР ПЕШТОҚИ НАШРИЁТ

Ҳар чӣ натвон аз забони хеш гуфт,
Метавон гуфт аз забони ину он.
Безабонтар нест аз шоир касе,
Гар нагӯяд шарҳи дарди дигарон.

Гар кунӣ таҳрир эҷоди адиб,
Кай кунӣ таҳрир бунъеди адиб!?

ТАРЧУМА

Ба худ гӯям: магар беҳ нест зери гунбади афлок
Ба рӯи ин замин то шӯру шавқе ҳаст, раҳ рафтан?

Бувад коре, ки сомонаш фақат марбути ман бошад,
Зи дасти дигаре он сон, ки донам, барнамеояд.
Ва ҳам ҳаргиз намехоҳам, ки марги ногаҳони ман
Барои хотири ёрам ғаму тимор афзояд.

Барои хубрӯён ҳозирам сад чон диҳам, аммо
Сазад аз баҳри онҳо низ умре зист бо мақсад,
Барои сеҳру афсуни сухан, к-аз мағзи дил ояд,
Сазад чон бохтан, ҳам зистан, албатта, меарзад.

Шаби бедорхобиҳову рӯзи беқарориҳо
Ба он кас, ки бичӯяд ҳарфи дилхоҳеву яктое,
Видоъ бо оташи сӯзанда гуфтан саҳт душвор аст,
Ба зери хоки тар хуфтан надорад ҳеч маъное.

Ачал бо сад баҳона, бо ҳазорон ранг меояд,
Ки то моро чудо созад аз ин дувъи танги мо,
Вале, бовар кунед, аз он ҳазорон бор афзун аст
Сабабҳое барои зистан саршор дар дунё.

* * *

Дар канори хуррами баҳри Хазар
Шоире мезист чун ман сарсафед.
Шӯҳра буд дар ҳалқаи хурду бузург,
Дур зи даръёи дили худ мекашид.

Модараш ўро Самад номида, лек
Баҳри худ Вурғун таҳаллус карда буд —
Яъне, Ошиқ ном карда хешро
Зиндагиро ошиқона месутуд.

Дӯстдори зиндагонӣ буд ӯ,
Шеъри оташбор мефармуд ӯ.

Лек рӯзе чун зи олам даргузашт,
Синахоро пур зи ҳасрат карду рафт.
Ошиқиро, то бақои умри ман,
Аз барои ман васият карду рафт.

**Чу дар дасти шумо ҳам сурнои ҷумла айём аст,
Чу дар дасти шумо ҳам ханчари буррони даврон ҳаст.**

**Аз он пас рӯзҳои ҳафта пушти ҳамдигар оянд
Миёнишон ҳеч ҷанҷолу талошу баҳсу даъво нест.
Сабабгори ҳама ҷанҷол танҳо одамон бошанд,
Ки байни ҳамдигар дар рӯи дунёшон муросо нест.**

САВОЛЕ АЗ ХАЙЁМ

Муътакид бар шариаи ислом,
Ки на он сон қавист бунъёдаш,
Баҳри таъзими ҳазрати Хайём
Омадам бар диёри авлодаш.

Шоҳчоме ба сар кашидаму пас
Қардам аз ӯ савол, эй фарзон,
Шоири кистӣ? Аз ин баҳсест
Байни эрониёну тоҷикон.

Гӯй аз қаъри маъбаде омад
Посухи ӯ ба лаҳни сеҳрангез:
— Давлату ганҷи сармади Хайём
Аз барои ҳама ҷаҳон кофист.

* * *

Туро то ном бигзоранд,
Ки мехуфтӣ ба гаҳвора,
Ба анҷум волидайнӣ ту
Ҳамекарданд наззора...

Тамоми шаб нахуспида,
Нигаҳ нокарда бар соат,
Зи номи ахтарон чустанд
Туро номи бахосият...

Бидида фоли умри ман
Ба зери чархи гарданда
Падар ду дида бар оташ,
Бичуста номи арзанда,

Расулам ном бинҳодаст
Чу нури ахтарон равшан.
Расулу қосиду пайкон —
Бад-ин маънист номи ман.

Наям он навҷавон, аммо
Шитобам сӯи ту, эй чон,
Расули қалби хешам ман,
Расулу қосиди пайкон.

НИЁЗ АЗ СУРУДАМ

Дарду ранҷ ояд ба чонам,
Чорачӯ шав ногузир.
Чун расад айёми пирӣ,
Пеши роҳашро бигир.

Қисса кун боз аз муҳаббат,
Гар шавам ман кӯр ё кар.
Номи чонон бар забон ор,
Бишнавад гӯшам накӯтар.

Чун расад он рӯзи падруд,
Бош ту лавҳи мазорам.
Эй сурудам, аз ту дигар
Беш аз ин хоҳиш надорам.

УФУҚ

Дар он чо, ки лаби домони гардун
Ба домони замин пайванд гардад.
Шавад пайдо уфуки дур дар чашм,
Нигоҳам қониби он банд гардад.

Уфуқ он сӯи кӯх, он сӯи даръё,
Равонам ман, равонам чуста ўро.

Нагардам хаста ман аз чустани он,
Зи сарбозӣ дар ин раҳ рӯ натомам.
Уфуки ман гурезону фиребост,
Наям одам, агар онро наёбам.

Дарахти рохро помол созам,
Агар сӯи уфуқ саддам шавад он.
Тамоми дому дадро ром созам,
Шавам, ёбам муроди хеш осон.

Дарег! Арчанд кардам ҳиласозӣ,
Ба сад раҳ пай задам, бесуд, бесуд...
Зи чашми ман панаҳ бинмуд дарҳол,
Уфукро меғ чун хокистару дуд.

Ба аспи бодрафторе нишастам,
Уфуқ аммо фирорию рамандаст.
Нишастам пас ба мошин,
лек ҳайҳот
Уфуке нест, пиндор асту фанд аст.

Ба тайёра нишастам дарзамон ман
— Кунун меёбам ўро, нек пайдост!
Паридам сӯи ў чусту сабукбол,
Уфуке нест, аммо дашти паҳност.

Гузаштам ман зи мазраъҳои шудгор,
Гузаштам з-осмонҳои надида.
Умеди боумедо! Дар кафи туст
Инони қуллаҳои сафкашида.

Уфуки ман, кучой ту, кучой?
Кучой ту, туро мечӯям алъон.
Вале чун дузд андар рӯзи равшан
Уфук, аз ман гурезонӣ, гурезон.

Уфуки ман, нишонатро нишон дех,
Фиреби ақлӣ ту ё фанди чашмон?
Ту шояд нестӣ ҳамчун фаришта?
Ту шояд мурдаӣ дар корзорон?

Ману ҳамкишвару ҳамсолҳоям
Чӣ кишварҳо, чӣ раҳҳое кушодем.
Туро чуста, уфуки дури наздик,
Чӣ сарҳои азиз аз даст додем!

Агарчи лавҳи заррин ҳам навиштем,
Ба рӯи қабри онҳо ёдгорӣ,
Вале ту дурро наздик гардон,
Ки то бар дуриҳо мо раҳ сипорем!

БА МАНОЛИС ГЛЕЗОС

Шаби июл шавад кӯтоҳ торафт,
Валекин гоҳ торику ғамафзо.
Ба ман деҳ панҷара, озори маҳбас,
Ба ту ман медиҳам тирезаамро.

Чӣ сон мо бо ту ҳамтақдир ҳастем.
Ту пайванди манӣ, ту додари ман.
Биё, дар Руссия ту зиндагӣ кун,
Ба Юнон мон шавад қурбон сари ман.

Зи пушти панҷара бар чехраи ту
Бубинам шуълаҳои субҳгоҳон
Бигӯяд васфи ту Юнон ба ташвиш
Ба Аврупо шуда гумроҳу сарсон.

Магар дунёи обистан чӣ зояд?
Магар хоҳанд куштан адлу инсоф?
Нагирам бар забон номи Афина,
Ки донгаш рафтааст аз қоф то қоф.

Ту, эй Таърихи бечора, ғамӣ шав,
Ба Балкан ҳамчу духтар соз афгон.
Бигирад хунхӯри Юнон мукофот
Паи қатли Глезос аз вазирон.

Ба ду қисмат чаҳон дорад тапидан
Талошу ҷонфишонӣ-зиндагонист.
Гузар созем аз Майдони Маскав,
Ману ту дӯш бо дӯш, эй Манолис!

МАРОМИ РЎЗГОРИ МАН

На чамъи баргҳо афтода аз шох,
Аз онам зиндагӣ хуб асту зебо,
Ки андар синаи афгору пирам
Дили дардошное ҳасту шайдо.

Ба ҳар хурду бузургу пиру барно
Ҳамеша ҳамдилу ҳамроӣ ҳастам.
Қаринам бо тамоми навъи инсон,
Зи кӯтоҳӣ расад бар арш дастам.

Бубинам чумларо: баҳру бареро,
Бубинам паҳнаи ҳамвори даръё.
Бубинам ҳам пули ларзон, ки бошад
Миёни ботлоке чун гузаргоҳ
Бубинам баччагон пинҳон дароянд
Ба боғе себдӯздӣ гоҳу ногоҳ.

Бубинам пири дунъёдидаеро,
Сухан гӯем аз ину он чу ҳамроз.
Бубинам роҳро,
асри навинро,
Бубинам моҳи маснӯъро ба парвоз.

Наям аз зиндагӣ андар канора,
Миёни ҳарбу зарби рӯзгорам.
Гувоҳам бар тамоми зарбу
тақсим,
Инони неку бад дар даст дорам.

Ба чашми марг пурдил бингарам рост,
Зи душворӣ натарсам номам — Инсон!
Миёни ҳарчу марчи зиндагонӣ
Нагардам ҳеч гоҳе гарк, ёрон.

Ман он донам, ки аз укъёнуси давр
Ба ташвиқи замону хоҳиши дил
На бо заврақ чу заврақрон ба сабқат
Ба сар бояд гузаштан то ба соҳил.

Бубинам субҳи фардоро дурахшон
Ба сӯяш роҳ бо сар меравам ман.
Надорам боки тӯфонҳо, чу ҳастанд
Ба роҳам моҳу анҷум шӯълаафкан.

АҶАЛ

Қисмати бодом ин бошад мудом:
Мешукуфад боз мегардад хазон.
Аз аҷал дерест дар рӯи замин
Рахт баста сад ҳазорон одамон

Баҳри чӣ сӯзему фаръеде кашем?!
Ман намеғӯям дареғи мурдагон.
Дӯстон, сӯзед бар ман, чунки марг
Мебарад рӯзе маро ҳам ногаҳон...

ШОИРИ ЛИТВОНИ

МУҚОЛАМА

...Ту даъво мекунӣ —

мемирад ин дуньё,

Барои одамӣ фардост нопайд...

Ту даъво мекунӣ: тақдир, толеъ, қаъри пайнорас,
Вале шояд бувад баръакс?

Бале, мемирад ин дуньё,

Вале дар батни моми зиндагонипарвари олам

Нахоҳад боз монд айём аз гашт,

Ҷаҳони кӯҳнаро бахшад навӣ ҳар дам.

Ту даъво дорӣ: мемирад худо

Бо нолаю афсӯсу вовайло...

...Вале бингар:

Фалак чун одамиро сачда меорад,

Ту ёбӣ ҳосили марги худоёнро...

Худоён ҷумла мемиранд?

Наям аъмо.

Агарчи пардаи айём бегарду ғуборе нест,

Бидидам ворисони Зевсро як-як,

Бидидам: Парфенонро ғайри дахма

ёдгоре нест.

Вале юниён дидам:

ба каф ҷому ғазал хонанд,

Зи меҳнат нон хӯранду ком бистонанд.

— Фано шуд Зевс?

— Оре, мурд!

— Лекин гум накард альон

Ба зери осмон мизони худро гардиши даврон.

Ту даъво мекунӣ бо нолаю афғон,

Қи, афсӯса шикаста лираи Юнон

Нишаста офтоб... Аммо

Бигӯ,

Оё гунаҳгора

Ба ин ояндаи дуньё?

Ту мегӯй, ки гекзаметр¹ аз даҳан монд,
Шукӯҳи хешро гум кард аз дасти усули
қофиябофии имрӯзӣ

Вале омад Уолт Уитмен бар арсаи эҷод,
Ҷаҳонро з-ибтидои шеъри фардоӣ башорат дод...

Ту даъво мекунӣ, Қобил зи нав фирӯз хоҳад шуд...
Ту оё мӯътақидастӣ?..

Маранҷ аз ман, зиёне нест,
Замин даври мадори хеш мечарҳад,
Ҷама инро бидонад,
Ҷоҳати шарҳу баёне нест...

Басо мо ошиқи дунёи зебои пурасрорем,
Зи ишқаш дар дили худ дардҳову ранҷҳо дорем!

Ту даъво мекунӣ: ҳайфо ки мемирад...

— Дурӯғу ёва аст ин,

Ҳоби васвосист!

— Ҷаҳон мемирад оё?

— Андаке сабре!

Ба радди даъвии ту зиндагӣ орад чунин бурҳон,

Ки аз дарду шиканҷи модарон зояд

Ҷаҳони нав — ҷаҳони тозаю зебою ободон...

¹ Навъе аз шеъри юнонӣ.

² Писари ҳазрати Одам, ки додари худ Ҳобилро куштааст.

БИЁБОН

Офтоб...
Танҳой...
Биёбон...

Косаи сар —
Ду дидахонаи пуррег —
Руста дар як гули кабудӣ хушк,
Дар дигар — мор —
Рангаю рахшон...

Мор хуфта,
Ду дидахона ҳам хуфта...
Хуфта ҳам он кавири беосор,
Хуфта ҳам он замини регистон...

Ончунон офтоб тафсон аст,
Регзор аз чилост рангафшон.
Он қадар офтобу гармояст,
Ки ҳама сӯзаду шавад бирён...

Офтоб...
Танҳой...
Регзор...

Бинӣ дар чашмхонаи пуррег
Ҳам гулу ҳам мор...

* * *

Дар кучо, кай расм шуд, эй мардумон:
«Зиндаро — безътиной, эътино бар мурдагон?»
Одамон аз ғуссаю ғам бода пайҳам мезананд
Қаддашон дар зери бори зиндагӣ ҳам мезананд.
Баъд рӯзи маргашон дар ҷойгоҳи мурдасӯзӣ
Баҳри зикри номашон дар сафҳаи таърих

бедардонаву беэҳтирос

Чанд ҳарфи нарм гӯянду халос...

Чӣ Маяковскиро маҳрум бинмуд аз ҳаёт?

Чӣ барои худкушӣ бар дасти ӯ таппонча дод?

Оҳ агар —

бо он ҳама овози раъдосову бо он сон қиёфа —

Дар давоми зиндагонӣ

Заррае меид лутфу меҳрубонӣ...

Одамони зинда бас озору заҳмат мекашанд,

Меҳрубониро фақат аз баъди марги хеш ҷоиз мешаванд.

* * *

Ба ман коре наояд нима чизе,
Бидех кулли заминро! Осмонро!
Ҳама даръёву рӯду сели кӯҳсор
Тамом аз ман, нагирам қисми онро.

Туро, эй зиндагӣ, нима нахоҳам.
Туро хоҳам тамоман хуш гузорам.
На ними дарду ғам, на нимаи бахт,
Ҳама хоҳам тамом аз рӯзгорам.

Зи кулли нимагиҳо хоҳам аз умр
Фақат як нимаи бистар, ки дар он
Ту мехобию дар дастат таҳи сар
Нигин чун ахтари паррон дурахшон...

ШОИРИ БАЛҚАР

ШЕЪРЕ БАРОИ ФАРДО

Аз байни ҳазорон сол хоҳам
Парвоз кунам ба сӯи фардо,
Бинам, ки чӣ рангу файз дорад,
Бинам, ки чӣ давлатест ўро.

Мегашт ба хоби шаб падидор
Он кишвари ворисон бароям.
Гар ҷанг ва захми он намедод
Ёде зи ғами гузаштаҳоям.

Танҳо на барои зодгоҳам
Сарбоз ба корзор рафтам.
Бар ҳифзи ҳаёти ворисон ҳам
Дил дар кафу ҷонсупор рафтам.

Тасхир шавад кадом қулла
Бар қудрати ворисон надонам.
Чун аст тариқи зиндагонӣ,
Чун аст ҳаёташон, надонам.

Лекин зи барои ман намудор
Фардои шумост, ворисонам.
Дар боғи шумо ҳам аз ғами гул
Бас нола кашад ҳазор,
донам.

Он вақт ҳам аз замин бируяд
Тухми гулу тухми ҷавву гандум.
Он вақт ҳам аҳли меҳнату ранҷ
Афзун бикунанд ризки мардум.

Он вақт чӣ сон либос пушанд,
Чун аст таомулаш, надонам.
Донам, ки ду ҷашми ошиқон боз
Бошад зи ғами нигор пурнам.

То авҷи фалак чу роҳ гиред,
Гирьянд ба роҳатон арӯсон,—

Монанди арӯси мо, ки бар чанг
Қарданд гусел дидагиръён.

Донам, ки ба мисли мо шумо ҳам
Афтода ба мулки ғайр боре,
Ўед раҳе ба хонаи худ,
Оеду кунед ҳақгузорӣ.

Донам ба шумо, чунон ки бар мо
Борони баҳор азиз бошад.
Ҳам себу анору карчи тарбуз
Бар коми шумо лазиз бошад.

Душман ба чӣ олате биёяд,
Бигзор, ки ноумед бошад.
Бигзор шумо ғаме набинед,
Доим раҳатон сафед бошад.

Чун хоки раҳе намуда помол
Ҳоло ҳама азму шубҳаамро,
Гулдастани тар зи боғи имрӯз
Бифристамат, эй арӯси фардо!

* * *

Ба руи ин замин ман будам инсон,
На қам аз дигарон, на беш будам.
Зимистону баҳору барфу сабза,
Ба ҳам буданд тавъам дар сурудам.

Гаҳе ман нолаи бӯрон шунидам,
Гаҳе чаҳчазани булбулонро,
Ба ман Қазбек ба монанди бародар,
Сари таъзим ҳам мекард гоҳо.

Барои одамон эҳдо намудам
Суруду дostonамро, диламро.
Баробар доштам ман дӯст аз ҷон
Гулу хори баҳори манзиламро.

Баробар доштам ман дӯст аз ҷон
Рафиқони қавӣ чун қуллаҳоро,
Ва ҳам бо сабзаҳои нарми навхез
Навозишқории боди саборо.

* * *

Бубар, эй рӯд, ғамҳои диламро,
Ҳама боре, ки андар сина дорам.
Бубар бо бахрҳои омеҳ дардам,
Ки ман дар дил ғамаи дерина дорам.

Бубар бо мавҷҳои шӯшанга
Ва ё дар қабри худ бинмӯй пинҳон,
Бубар саъю талошу кӯшишамро,
Агар ҳаргиз намеояд ба сомон.

Басо дилхастаю афсурда ғаштам,
Ман аз ин дӯшбори дарду хирмон,
Мисоли санги қабри туст вазнин
Ба дӯшам бори ёду бори хичрон.

Ҷаҳонро пай задам бо ҳукми тақдир,
Ба дӯшам борсанги ёдворӣ.
Бигир ин хотиротамро ба хотир,
Ту охир ёдворие надорӣ.

Биё, қисмат бикун бо ман, аё рӯд,
Ба некият зи ҷон миннатпазирам.
Бубар аз дӯши ман бори ғаму дард,
Ки боре қомати худ рост гирам.

БЕТХОВЕН

Менавишт оҳанг ӯ, гӯё ки меорост кӯх
Дар замини паҳновар бо навою сози худ.
Кӯхро бо кӯх мепайваст бо сеҳри наво,
Байни он ду кӯх танҳо гоҳ гардиш менамуд.

Гӯиё бар пешвози субҳ мекард ӯ шитоб
Баҳри нури покро мекард ҳар субҳе шино.
Мегузашт аз соҳиле бар соҳиле бехеҷ ваҳм,
Мегузашт аз рӯд нотарсида аз харсангҳо.

Менавишт ӯ ончунон гӯё ки дар шабҳои тор
Дар навояш раъду барқеро мучассам менамуд.
Гӯиё месӯхт ҳар як маҳбасеро бо наво,
Маҳбасиёро раҳо аз банду аз ғам менамуд.

Мебаромад гӯиё бо ҳар наво бар тори кӯх
Ҷамчу марди голибе, чун ҳайкали подори хеш.
«Аз ҳама кори ҷаҳон кори наку пояндааст» —
Гуфта, ӯ бигзашт аз дунё ба аҳволи пареш.

* * *

Бигзарад барк, бигзарад тундар,
Бигзарад низ жолаву борон,
Бигазарад абр, абри боронӣ,
Барнагардад валек дигар он.

Барфу ях об мешавад охир,
Барфоба бирезад аз кӯҳсор,
Бигзарад ҳарчи ҳаст дар дунё,
Лек бенақш нагзарад зинҳор.

Пир гардад чавони навхат ҳам,
Ҳам шавад сарви дилбари танноз.
Гар чароҳат ҳама шифо ёбад,
Нақши захмаш ба ҷой монад боз.

Бигзарад ҳарчи ҳаст дар дунё,
Бигзарад ранҷу дарди хирмонҳо,
Ҳарчи зиндаст, оқибат мирад,
Ёд монад аз он ба инсонҳо.

Кулфату ранҷ бигзарад гарчанд,
Барф боқист дар сари кӯҳҳо,
Оброҳа бимонаду регаш,
Гар бихушид об дар даръё.

Кору осори одамӣ боқист,
Неку бад низ боқӣ хоҳад буд.
Гарчи ҳезум шудааст хокистар,
Гармияш ҳеҷ гум нахоҳад шуд.

Гар падар чашм пӯшад аз дунё,
Ҷойгиранд покфарзандон.
Ҷумла фонист дар ҷаҳон, аммо
Ҷумла боқист, ҷумла ҷовидон!

ИЛТИЧО АЗ ШАХПОРАҲО

Ҳеч дар оташ насӯзед, арчи оташ ҳам зананд —
Аз шумо, шахпораҳо ман илтичо дорам чунин.
Гар шумо, харсангҳо, сӯзеду хокистар шавед,
Устувории чиро ибрат кунем андар замин?

Илтичо, эй сангҳо, зиштию зуфтӣ кам кунед,
Баҳри мо бошед нарму баҳри некон ёдгор.
Бар сари гӯри касе, к-аз роҳатон боре гузашт,
Хешро ҳаргиз наяфрозед чун санги мазор.

Ҳам насозед аз алам боре сари болои худ,
Гарчи бошад соати пурдаҳшати тақдиратон.
Барна дар роҳи сарафрозия озодӣ чӣ кас
Мекунад тақлиду некӯ мекашад тасвиратон?

Сангҳо, эй доварони безабони умри мо,
Дар ҷаҳони тирарӯзию самуму хокбод,
То ҷаҳон боқист, ҳаргиз дар тариқи улвият
Аз шумо ҷуз офтобу ҷуз худо боло мабод!

Ҷовидон бодо ба болои шумо боми сипехр,
Тундару боли уқобон бо шумо ҳамсар бувад.
Ҷовидон дар марғзори домани сабзи шумо
Раммаҳо сер аз гулу аз сабзаҳои тар бувад.

Ҳеч дар оташ насӯзед арчи оташ ҳам зананд
Аз шумо ,харсангҳо, ман илтичо дорам чунин.
Гар шумо, шахпораҳо, сӯзеду хокистар шавед,
Устувории чиро ибрат кунем андар замин?

КҶҲ

Ситеғи барфпӯшат сар ба сӯи осмон дорад,
Валекин бартару болотар аз ту чуз худое нест.
Замони кӯдакӣ мехостам оям ба тори ту,
Бибӯсам барфҳоятро, ки дар он нақши пое нест.

Ба сӯят ман назар мекардам аз дуру ба сӯи ту
Басо афтону хезон бо талоше роҳ мебурдам.
Чу меидам, ки наздикию мебинам туро бо чашм
Зи шавки кӯдакӣ он гаҳ қариб аз шодӣ мемурдам.

Вале имрӯз рӯзам пур шудасту бемадорам ман,
Сипардам ман чӣ раҳҳои гарону сахмоварро.
Қариб аст интиҳои ман, ту аз ман дур хоҳӣ монд,
Чу натвонам биёям пеши ту аз бемадориҳо.

Ту ҷовидон ба сӯи осмон сар мекашӣ, эй кӯҳ,
Ҳамеша дар паранди абру дар кофур хоҳӣ буд.
Ба рӯзи аввалинам дур будӣ аз ману ҳайҳот,
Ба рӯзи вопасинам низ аз ман дур хоҳӣ буд.

Санги чахмоқ дар назар санг аст,
Лек гоҳе чу бархӯрад бо ҳам,
Чашмаи нур гардаду оташ,
Гармӣ орад ба хочати одам.

Як дили мо чӣ дил бувад охир
Гар диле дар баробари ӯ нест?
Гар диле бо диле ба ҳам оянд,
Синаҳо мешаванд оташхез.

Ҳамшодию ҳамазон мардум —
Чун ҳомии ному нанг рафтем.

Будем ману ту шод гоҳе,
Гаҳ соғари ғам ба сар кашидем.
Аз васл набудаем сармаст,
Гаҳ захри фироқ ҳам чашидем.

Маъюс машав зи ҳарчи бигзашт,
Бар ман ту гунаҳ магир зинҳор.
Гар санг дар оташ аст, сӯзад,
Мо зинда дар оташем то ҳол!

Ҳолост давоми мо муқаррар,
Камтар зи касе наем ҳоло.
Бар гӯш расад суруди борон,
Ҳам гирьяи тифлу завқи занҳо.

Умри ману ту зиёд ё кам
Дар олами беканори равшан?
Пои ману ту чу рӯи роҳ аст,
Мо зинда ҳанӯз, эй дили ман!

* * *

Умри мо кӯтоҳ бошад, дӯстон, ошиқ шавед,
Баҳравар бошед з-аҳди дӯстии ҳамдигар.
Дилхунук будан нашојд, баски бе ин ҳам вазад
Барфбоди тунд беором дар беруни дар.

Қарзҳои ҳамдигарро боз гардонед зуд,
Раҳмате бар хилқати азҷубба, ёрон раҳмате!
Бо дили бекии бахшоед ҳусну қубҳро
Бар ҳунармандони якто, беҳунарҳои баде.

Баски дар беморхона хуфта аз мо ҳар касе
Бо ниёзе чашм афкандаст сӯи осмон...
Чун кунем? Ар зиндагии мост кӯтах, дар замин
Нест ин ҷо норасоиву гуноҳи одамон!

* * *

Бинолад зери лаб даръѐи кӯҳӣ
Даруни лона бетоқат кабӯтар.
Туро ин шом ҳар ҷое ки бошӣ
Барори кор меҳоҳам, бародар.

Вучудамро кунад лабрези оҳанг
Суруди дардноки обшорон.
Ба ҳар банди алафро бор карда,
Зи кӯҳ оянд бегаҳ дастъѐрон.

Ситора дар само шуд нурафшон,
Кабӯтарбачча ҳам аз лона афтод.
Кабӯтарбачча афтоду бинолид
Ки бар додаш расад дунъѐи бедод.

Кабӯтарбаччаи беақл! Аз тухм
Чаро берун шудӣ? Донӣ?

Надонӣ?

Чаҳон кар, нашнавад доду фиғонат,
Набитвон сохт дигар зиндагонӣ.

Зи тифлӣ дӯст дорам чонвароиро,
Зи баски бепаноҳу безабонанд...
Дар уфқи дури бегаҳ куллаҳо ҳам
Даруни пардаи гулгун ниҳонанд.

Дар он ҷо мулки афгон менамояд
Фарозу шебҳо то мулки Ҳинд аст.
Зи кӯҳи сабзи Чилдухтар раҳи ӯ
Ба сӯи Тӯпаланги сарсафед аст.

Басо эҳсоси покамро бирезонд
Шамоли вақт чун барги дарахтон.
Нагардад лек ҳеч аз хотирам дур
Фақат он буттаи хори шукуфон.

Чи хуш он бутта гул мекард бегаҳ,
Чи хуш он бутта гул мекард бебок.

Чи гулҳои нафису оташин дошт,
Чи гулҳои тару озодаву пок.

Бинолад чирчирак андар наистон,
Ба гӯш ояд ҳам уллоси шағолон
Дилам гӯяд: Ватан, обу ҳавояш
Навозад боз рӯҳатро фаровон.

Ман аз худ норизоям чанд гоҳе,
Басо дилбастаам бо шугли бесуд.
Кунам дорумадори умр, гӯй
Ки бемории ман тансиҳхатӣ буд...

Ба сар н-орем боре аз аҷал ёд,
Чу ташвишҳо ҳаводорони моянд.
Дар ин офоқ чанд озод марде
Паноҳи мо, мададгорони моянд.

Насими шом. Нури шамъ. Ором
Чанубу осмони беғубораш.
Фароғат бахшаду оромиши дил
Суруди рӯҳбахши обшораш.

* * *

На китоби сарнавишти дигаре,
Менависам шарҳи ҳоли хешро.
То зи ҳар як байти шеърар сар ба сар
Ҳоли ман бошад аён баҳри шумо.

Як вучуди хоксорам, одамам,
Чанд гоҳе зиндаам андар ҷаҳон.
Дӯст дорам ҳам насиму барфбод,
Ҳам садои хандаҳои кӯдакон.

Сархушию мастию махмуриям,
Атри гулҳои чаманҳо аз ман аст.
Ишқи ман, афсӯсгӯиҳои ман —
Ҷумла нотақрор танҳо аз ман аст,

Ҳар кӣ дорад лек завқе пай барад
Талхию ширинии айёми ман.
То кучо дард асту парвози баланд,
То кучо андешаҳои хоми ман..

ДУ ПАЙРОҲА

Дар миёни кӯҳҳои сарбаланд
Пилки чашми хешро пӯшам даме.
Соҳили Ока расад пеши назар,
Пахнаҳои марғзори хурраме.

Аз миёни кӯҳсорони Ҳисор
В-аз миёни барфи шахҳо бигзарам.
Субҳдам дар пардаи хокистарӣ
Боз ду пайроҳаро ёд оварам.

Хостам то пай занам ними ҷаҳон,
Ман замоне бо яке з-он пайраҳа,
То ки рӯзе ояму бар мрамаре —
Мармари шабгуни Помир сар ниҳам.

Байни маҷроҳо, ки гӯӣ мармаранд,
Рӯдҳои ваҳшӣ тугъён оваранд.
Баччагони сабзина дар роҳҳо
Бо таваҷҷӯҳ сӯи русҳо бингаранд.

Мебарад ин пайраҳа ҳоло маро
То даме ҳастам, ба ақсои ҷаҳон.
Лек аз хотир набояд дур кард
Дар кучое монда роҳе, дӯстон.

Мегурезад ӯ ба сӯи даштҳо,
Қад-қадаш мушхор месозад нумӯ.
Ман фақат шояд чунин дар ташвишам
Дар гами он роҳу зебоии ӯ.

Ҳамчу пешин солҳои хираёд
Мекунад чангу ғубор ин раҳ басо
Мекунад илқо маро бар бозгашт,
Об ҳам мехонад илқои варо...

ШОИРИ ТУРҚМАН

ФИРДАВСИ

Дар Ғазнини бошукухи дерин,
Дар борғаҳи харобазоре
Пире дидам хаёлманде,
Аъмою наҳифу бемадоре.

Хокистарӣ салла дошт дар сар,
Танҳо бинишаста пой девор
Меҳонд зи «Шоҳнома» байте,
Шаҳбайт зи достони шаҳвор.

Он буттаи руста дар сари санг
Мекард зи буди худ таманно.
Як дам ба хаёл зинда кардам
Фирдавсию рӯзгори ўро:

Андар бари ў кабон шоҳӣ,
Андар сари ў чу ҳола дастор.
Мерафт зи кӯчаю ҳама халк
Мекард ба ў сучуди бисъёр.

Машҳур ба Ғазнину Сипохон,
Дар мулки Бухору дар Самарқанд.
Барфи сари Ҳиндукуш бубинӣ
Бар мӯи сафеди ўст монанд...

Болои баланд дошт шоир
Мерафт асои пирӣ дар даст.
Дар кӯча мунодӣ дод мезад:
— Эй халк, туро
зи шаҳ паём аст:

Оед ба Чорсу яқояк,
Фармуди Шаҳ аст — Шоҳ Маҳмуд,
(Эй бор худо, нигоҳ медор
Дар рӯи замин ту сояи худ!)

Анбӯҳи халоиқу шаҳ он қост,
Биншаста гурӯҳи шоирон низ.

Бо ҳам бикунанд сабқати шеър,
То кист бузургу беҳунар кист...

Биншаст нахуст шоҳ бар тахт,
З-он пас шуаро ба рӯи қолин.
Як-як ба сухан забон кушуданд,
Хонданд ба шоҳ мадху таҳсин.

Карданд басо қасидабофӣ,
Дар мадҳи шаҳу ситоиши ӯ.
Карданд зиёда жожхой
Дар мадху нуфузи дониши ӯ.

Гуфтанд ҳама: Шаҳ аст оқил,
Соҳибдилу бомуруввату раҳим аст.
Эй маснади шоҳ, ҷовидон бош,
К-аз ту ҳама хасм зери бим аст.

З-ингуна дурӯғу ёваю пуч,
Ҳарчанд ба зоҳир аст зебо,
Фирдавсӣ басо ба тоқат омад,
Бо шӯру ғурур хост аз ҷо.

Аз давраи халқ берун омад,
Наздик ба базми шоирон шуд.
Ҳар шеър, ки гуфт дарбадеҳа,
Бар синаи ёвагӯ синон шуд.

Ҳар ҳарф ба арш кард парвоз
Монанди фариштаҳо сабукбол.
Ҳар ҳарф ба мадҳи мардумон буд,
На дар ҳақи он шаҳи сабуксор.

Аз Чорсу халқ офарин хонд
Баргуфт: ту фарди ҷовидонӣ...
З-ин баъд ба фаҳр метавон гуфт:
Хуршеди тамоми шоиронӣ!

ШОИРИ РУС

ХУСРАВ ВА ШИРИН

Фоҷиа шомили чаҳор парда

(Аз рӯи достони Низомии Ганҷавӣ)

АШХОС

ХУСРАВ — ШОҲИ ЭРОН
ШИРУЯ — ПИСАРИ ЧАВОНИ Ӯ
МАҲИНБОНУ — ШАҲБОНУИ БАРДАЪ
ШИРИН — ХОҲАРЗОДАИ Ӯ
МАРЯМ — ДУХТАРИ СУЛТОНИ РУМ
ШОПУР — ДӮСТИ ХУСРАВ
БУЗУРГУМЕД — ВАЗИРИ ХУСРАВ
ГАРДУИ — МИРИ ПОСБОНОН
ВОЛИИ ХУРОСОН.

Аъёну ашроф, муъбадон, надимон, қанговарон, қосидон, гуломон ва канизакон, овозхон ва ромишгарон, халоик. Воқеа ибтидои асри VII аҳди мо дар Эрону Қафқоз мегузарад.

ОҒОЗ

Нимториқӣ. Дар сахна ҳолаи нур ва дар миёнаи ҳола най-кари Низомӣ — нишаста ва машғули иншост.

НИЗОМӢ (ФОРИҒИ ИНШО):

Маро, к-аз ишқ беҳ н-ояд шиоре,
Мабодо то зиям чуз ишқ коре.
Фалак чуз ишқ меҳробе надорад,
Чаҳон беҳоки ишқ обе надорад.
Агар на ишқ будӣ чони олам,
Кӣ будӣ зинда дар даврони олам?
Касе, к-аз ишқ холи шуд, фасурдаст,
Гараш сад чон бувад, беишқ мурдаст.
Зи сӯзи ишқ беҳтар дар чаҳон нест,
Ки бе ӯ гул нахандад, абр нагрест.
Ҳамон габрон, ки бар оташ нишастанд,
Зи ишқи офтоб оташпарастанд.
Мабин дар дил, ки ӯ султони чон аст,
Қадам дар ишқ нех, к-ӯ чони чон аст.
Агар ишқ уфтад дар синаи санг,
Ба маъшукӣ занад дар гавҳаре чанг.
Ки миқротис агар ошиқ набудӣ,
Бад-он шавқ оханеро чун рабудӣ?
Вагар ишке набудӣ дар гузаргоҳ
Набудӣ қахрабо чӯяндаи коҳ.
Гар оташ дар замин мунфаз наёбад,
Замин бишқофалу боло шитобад.
Вагар обе бимонад дар ҳаво дер
Ба майли табъ ҳам роҷеъ шавад зер.
Табоеъ чуз кашиш коре надонанд,
Ҳакимон ин кашишро ишқ хонанд.
Гар андеша кунӣ аз роҳи биниш
Ба ишқ аст истода офариниш.
Гар аз ишқ осмон озод будӣ,
Кучо ҳаргиз замин обод будӣ?
Чу ман беншқ худро чон надидам,
Диле бифрӯхтаи, чоне харидам.
Камар бастам ба ишқ ин дostonро,
Салон ишқ дардодам чаҳонро...

Ҳолаи нур охиста-охиста хомӯш мешавад. Торикӣ пайкари Низомиро пинҳон мекунад. Батадрич мусиқӣ баланд садо медиҳад. Парда.

Пардаи якум

НАМОИШИЯКУМ

Базм дар қасри Ширин. Хусрав, Ширин, навозандагон, ғулмон ва канизакон. Ширин рӯи рахт паҳлу задааст. Хусрав назди ӯст. Мусиқӣ. Канизакон чоми май ва сабади мева мероранд. Хусрав Ширинро ишораи чом гирифтанд мекунад, аммо ӯ рад месозад.

ХУСРАВ

Малика дар чунин базми дилосо
Чаро ғамгинию ошуфтаавзо?
Гуворо нест ё нуқлу навояш,
Ваё холӣ зи май чоми тилояш,
Ваё сард аст базми мо?

ШИРИН

Шаҳаншоҳ!

Маи гулрангу базми туст дилхоҳ,
Вале донӣ, маро дар дил ғубор аст,
Аз ин рӯ базму ишрат ногувор аст.
Гумоне дорам...

ХУСРАВ

Онро зуд бикшой,
Чӣ меҳоҳӣ, чӣ мегӯӣ, бифармой.
Гумоне ҳар чӣ дорӣ, пеш бигзор,
Ки шояд ишқи ман бошад мададгор.

ШИРИН

Гумони ман зи ишқи туст, эй шох,

ХУСРАВ

Сухан бепарда гӯ, то бошам огоҳ.
Бувад равшан чу нури субҳ ишқам,
Чӣ сон орад бароят андӯху ғам?

ШИРИН

Надорӣ ёди кишвар чанд гоҳе,
Шабу рӯзи ту сарфи базми шохӣ.
Шикору базму бозӣ пешаи туст,
На аз кори ҷаҳон андешаи туст.
Зи тахти хеш, к-аз он дур ҳастӣ,
Надорӣ оғаҳӣ дар айшу мастӣ.
Намедонӣ, ки чанде душмани дун
Паи тахти ту дорад макри афзун.
Пас аз фавти падар дар қасди онанд,
Ки тоҷ аз тоҷгоҳат воситонанд.

ХУСРАВ

Мағӯ, Ширин, ки мардони ғазанфар,
Ситода ҷумла андар поси кишвар.
Ҳама осуда, мардум босаранҷом,
Ҳама дарбор содик...

ШИРИН

Низ Баҳром?
Шунидам ман, ки қосид дӯш бисъёр
Хабарҳои бад оварда ба дарбор.

ХУСРАВ

Фиристода вазири пир ўро,
Ки бошам боҳабар аз кори дунё.
Битарсад аз баде, к-аз ў нишон нест,
Чу Эрон муктадир андар ҷаҳон нест.
Адӯи сарнагун хомӯш монда,
Ба хоки хорӣ шамшерам нишонда.
Гар аз Баҳром пурсӣ, ҳеҷ кас нест,
Агар ман оташам, ў ғайри хас нест.
Наёрад панҷаи мо тофт Баҳром...
Чӣ андешем? Баҳти неқфарҷом
Маро имрӯз бо ту ошно кард,
Ба ман тақдир дидорат ато кард.
Вале хомӯшӣ ту, ҷашмат ҳазин аст...

ШИРИН

Чу ҳамроҳи туам, давлат ҳамин аст...

ХУСРАВ

Ҳақ аст ин, солиён тай гардад, аммо
Наёрад бозпас иқболи моро...
Бирон аз сафҳаи софи чабин ғам,
Раҳе бишнава, ки боқӣ нест ин дам...

(Аз овозхон хохиши тарона мекунад).

ОВОЗХОН

Хушо боғеву боғи зиндагонӣ,
Дар у гар нест осеби хазоне.
Вале з-ин боғ кас роҳат наҷӯяд,
Чу биншастӣ, зи нав бархез гӯяд.
Бинои хона гар дар рӯи рег аст,
Аз он беҳтар ки бошӣ чом дар даст.
Биёвар соғаре, ғамсӯз бошад,
Ки накди зиндагӣ имрӯз бошад.
Бидеҳ чоме, ки сӯҳбат ҷовидон нест,
Қасеро аз аҷал охир амон нест.
Хуш он соат, ки бо паймона бошем,
Амон бошем фардо ё набошем...

ХУСРАВ

Хушо овозхон овози ҳақ хонд.
Қазо дар қалби мо оташ фурузонд.
Қазоро, хаставу ошуфтаавзоъ,
Ҳамебудам ба дарди хеш танҳо,
Зи гашти чархи гардун ёд карда,
Диламро бо ҳавасҳо шод карда,
Яку Шопур омад — ёри чонӣ,
Зи маҳ то моҳӣ донад гар бидонӣ.
Бигуфтам гарм кун ин соати сард,
Ки аз ҳусну чамолат қиссаҳо кард.
Ба пеши дида дидори ту омад,
Пас аз он хурду хоби ман саромад.
Шабу рӯзон ҳама ёди туам буд,
Хаёли сарви озоди туам буд.
Гузаштам сад ҷаҳонро аз бароят,
Гузаштам осмонро дар ҳавоят,
Зи баҳри тоҷи султонӣ гузаштам,
Зи баҳри ҳар чӣ медонӣ, гузаштам.

Вале ту боз мегӯй ба сад фол —
Сабури кун, ба новакт аст алҳол.

(Ширинро буса мекунад).

Равед альюн ҳама...

(Ҳама мераванд).

Хуш бод ин дам,
Ки бо ту ман шудам ҳамбахту ҳамдам.
Маро ту дӯст медорӣ?

ШИРИН

Ба сад чон!
Шаби моро набошад кош поён!

ХУСРАВ

Лаби лаълат чи гармасту чи ширин,
Ду чашмат тобиши Моҳ асту Парвин,
Ту махбуби манӣ...

ШИРИН

Ту матлуби манӣ.

(Каниз медарояд).

КАНИЗ

Чаноби шох,
Шопур омад аз роҳ...

ХУСРАВ

Худо гирад туро бо афти зиштат,
Туро ногаҳ кӣ ин чо кард даъват?
Ду тимсолӣ, чаро чанги мусибат
Туро нагрифт?

(Ханчар мекашад)

ШИРИН

Шоҳаншоҳо, наёзораш!

ХУСРАВ

Итоат!

ШИРИН

Аз кучо баргашт Шопур?

ХУСРАВ

Зи марказ...

КАНИЗ

Сару рӯяш пур аз гарду ғуборасти,
Хабархое варо боэътибор аст.
Ба дидори шумо хоҳад расидан.

ХУСРАВ

Дар ин соат намехоҳам шунидан.

ШИРИН

Хабар шояд муҳим аст, эй шаҳи ман,

ХУСРАВ

Бигӯ, ояд.

{Каниз меравад, Шопур медарояд}.

ШОПУР

Замин бигзор бошад дар паноҳат,
Замон бигзор бошад неkhoҳат,
Қасе, ки дар бадат кӯшад, илоҳӣ
Шавад чун чохкан дар зери чоҳе!

ХУСРАВ

Ту андар изтиробӣ?

ШИРИН

Зудтар гӯй!

ШОПУР

Чанобо, камтарин аз ходимонат
Фаромӯш карда меҳри беканорат
Ба шӯриш хоста...

ХУСРАВ

У кист?

ШОПУР

Баҳром

ШИРИН

Бахроми Чӯбин?

ХУСРАВ

Гуломи сифла!

ШОПУР

Он вақте зи Эрон
Ту рафтӣ, ӯ ҳама ҷо кард эълон,
Ки баҳри тоҷу тахти оламоро
Ту бо ҳар макру фан куштӣ падарро...
Тамоми мулк пур аз номаҳо кард,
Пур аз овозаю хангомаҳо кард.

ШИРИН

Чихо дар нома гуфта?

ШОПУР

Бонуи ман,
Натонам як ба як пеши ту гуфтан.

ХУСРАВ

Бигӯ яксар!

ШОПУР

Дар ӯ бинвишта Баҳром,
Ки ту ночинсиву бенангу беном,
Ки баҳри туст аз хуни бародар

Ҳазорон бор авло чому соғар.
Ва ҳам бо ишқи Ширин таънаат зад.

ШИРИН

Басанда!

ХУСРАВ

Боз гӯ!

ШОПУР

Пас кард даъват
Ба балво... Гуфт: ту сармасти Ширин,
Намедонӣ ҷаҳонро чист оин...

ХУСРАВ

Хиёнаткор... Пас?

ШОПУР

Бардошт исьён,
Ба даст овард тоҷу тахти Эрон!

ХУСРАВ

Кучо шуд лашкари мо?

ШОПУР

Ҳамроҳи ӯ
Ба макру ҳилаву найрангу дастон
Шуда соҳиб кунун бар тахти Эрон.
Тамоми мулк дар ҳоли табоҳ аст,
Фазои шаҳру деҳ дуди сиёҳ аст.
Халоиқ дар азобу мулк вайрон,
Надорад ҳеч озарме ба инсон...

ШИРИН

Мусибат, ҳазрати ман!

ХУСРАВ

Ғоли қисмат.
Зи дасти як гуломи ноқасу шум
Шаҳе будам, шудам аз тахт маҳрум...

ШИРИН

На, на, эй шохи ман...

ХУСРАВ

Ту ҳақ мегӯӣ. Дар ин бебарорӣ
Тасалоям туй бо аҳди ёрӣ.
Агарчи рӯзгори ман сиёҳ аст,
Вале аз бахти ман ишқат гувоҳ аст.
Ту аз фирӯзии душман махӯр ғам,
Аз ин макру фиребу фан махӯр ғам,
Ҳама он тоҷу тахту қасру дарбор
Чӣ бошад пеши ту, эй ёри ғамхор?

ШОПУР

Чаноби ҳазрати ман!

ХУСРАВ

Чаҳони ман туиву давлати ман!

ШИРИН

Бишарм, эй шох!

ШОПУР

Наояд боварам бар он чӣ гуфтӣ....

ШИРИН

Чи хунҳо рехт андар хоки кишвар,
Дихӣ бояд ту бар аъдот кайфар.
Ҳадиси ишқро як сӯй бигзор,
Ки ту шохӣ, тую он арсаи қор!

ХУСРАВ

Ба ёдат хобу хур барбод кардам,
Ту ро мечустаму пайдот кардам.
Ту иқболи манӣ, то зиндагӣ ҳаст,
Чаро осон диҳам домонат аз даст?

ШИРИН

Худовандо! Суханҳои шах аст ин?!

ХУСРАВ

Бигӯ, Ширин, бигӯ, эй чони ширин,
Ба побӯсат накӯшидам магар ман?
Лаби лаълат набӯсидам магар ман?
Магар дил холӣ аз сӯзи дарун аст?
Магар ин толеи ман вожгун аст?
Фиреб аст ишқ?

ШИРИН

Ишқам ҳамнавоят.
Ту аз ман, ман зи ту, чонам фидоят!

(Хусрав Ширинро сун худ мекашад, аммо Ширин ишоран рад мекунад).

Агар бо раъйи ту ман дил гуморам,
Туро андар фалокатҳо гузорам,
Ки дасти хусравон дар чустанӣ ком
Гаҳе бо тег бояд, гоҳ бо чом.
Ту бояд ҳолия ханҷар бигирӣ,
Кунӣ бо лашқари кишвар амирӣ,
Чу шӯрӣ, осмон бандад камарро,
Забун созӣ адӯи бешумарро.
Агар на махзану на лашқарат ҳаст,
Ягона пуштбонӣ — қайсарат ҳаст.
Аз ӯ дархост кун, ӯ шоҳи дорост,
Бихоҳ аз лашқараш, зӯру тавоност.
Агар ӯ ёрӣ бидҳад, бемуҳобо
Бисӯзӣ решаи балвогаронро.
Вале, эй шоҳ, метарсӣ ту, ҳайҳот,
Зи Баҳрому аз он шамшери бедод.
Шунидам паҳлавонию далерӣ,
Ба меҳр — оху, ба майдон тунд шерӣ,
Дурӯғ аст ин, чу мебинам зи чашмат
На шерӣ ту, на қахрасту на хашмат...

ШОПУР

Чанобо, ҳар чӣ ин бону бифармуд,
Ба қонат хашми шер ангез нанмуд?

ХУСРАВ

Магӯ, Шопур! Бирафтам ман. Шаби хуш!
Агар обаст садди раҳ, гар оташ,

Худо шоҳид, наметарсам аз ин пас,
Маро як наъран шеронае бас!
Қасам, аз хобу хур хоҳам гузаштан,
Чу пилон садди роҳи худ шикастан.
Адуру мекунам бар хок яксон,
Раҳо хоҳам шудан аз таъни ёрон.
Чӣ мегӯй? Надонам тохтанро?
Ба ман омузӣ ханҷар охтанро?
Гаҳе хонӣ маро тарсу чу харгӯш,
Гаҳе гӯй, ки дар мардонагӣ кӯш.
Бидонӣ, ишки ту тоҷам ситонид,
Зи ғафлат то бад-ин ҳолат кашонид.
Маро гар шӯри ту дар сар намешуд,
Сари шӯрида беафсар намешуд.

ШИРИН

Шаҳаншоҳо!

ХУСРАВ

Кунам саркӯб адуру,
Фаромӯшат кунам як муддат аммо,...
Хамӯш, дигар хамӯш! Панди ту ёд аст,
Бимон тақдир бошад ҳар чӣ додаст.
Замоне комрону шод будам,
Ба тоҷу маснади обод будам.
Маро ишки ту сарсони ҷаҳон кард,
Чунин беҳурду хобу нотавон кард.
Бале, хуш рӯзхое буду бигзашт,
Чу об аз ҷую мисли бод аз дашт.
Маро инак агар аз худ биронӣ,
Ману ҷангу ҷадал, боқӣ ту донӣ.

ШИРИН

Шаҳи ман!

ХУСРАВ

Нашнавам дигар каломат

ШИРИН

Марав, Хусрав!

ХУСРАВ

Биё, рафтем Шопур, аз паи ман!

(меравад)

ШИРИН

Наход аз баҳри худ ман гӯр кобам?
Равад Хусрав, дигар ўро наёбам?

П а р д а

НАМОИШИ ДУВВУМ

Чодаре дар қасри кайсар. Бузургумед ва
Шопур медароянд.

БУЗУРГУМЕД

Маро фармуд Хусрав то дар ин ҷо
Бибошем интизораш. Аз шикор ў
Биёяд.

ШОПУР

Баъд аз он танҳо ба танҳо
Ба ман бикшой асрори дилатро.

БУЗУРГУМЕД

Аҷаб ҳолест, моҳе меҳмонем,
Шаҳи Румро сари таъзим орем,
Бубин, яқсар мусаллах хайли ҷаррор,
Шаҳи Румро чи парвое зи куштор.
Зи ҳар сӯ бонги ҷанг ояд навонав,
Вале хомӯш Хусрав...

ШОПУР

Дар шигифтам.

БУЗУРГУМЕД

Ту бо шах ҳамдамӣ, медонӣ ўро,
Ҳама печухами девони ўро.
Ту медонӣ сараш гарми чи савдост,
Ҷаро оҳиста меояд?

ШОПУР

На пайдост,
Зи қасдаш гофилам.

БУЗУРГУМЕД

Бикшо ҳама роз.
Ақаллан он чӣ бо ту гуфт, баргӯй,
Ту лоӣ, андар ин соат, ки душман
Шабохун карда дорад қасди куштан,
Бигӯ ин дам, ки Эрон дар ҳалокат,
Ба ҳифзаш чон диҳем андар кафолат!

ШОПУР

Чи алфозе! Ман аз ин безабонам,
Ки бар ҳақ рӯй овардан натонам.

БУЗУРГУМЕД

Пас ин ҳақ?

ШОПУР

Чӣ?

БУЗУРГУМЕД

Марям?..

ШОПУР

Ҳайхот...

БУЗУРГУМЕД

Сари шахро нахоҳад кард барбод?..
Пас аз Ширин ба ишқи Марям афтод.
Балое бар сар омад. Дидӣ ўро?

ШОПУР

Бале, чун моҳи нав яктою зебо.
Кучо маҳ? Мисли ў дар зери гардун
Нахоҳӣ ёфт хусни рӯзафзун.
Аз он султони Румро ифтихор аст,
Ки Марям — хусни беруи аз шумор аст.

ХУСРАВ

Бифармо..

(Шируя, ки то ҳол ба ҳама бетараф буд, ба Шопур аз нахустин суҳанаш бо таваҷҷуҳ гуш меандозад)

ШОПУР

Шаҳон бар маслиҳат ҳоҷат надоранд.
Чу эшонро худо шаҳ офарида.
Тамоми хайру шарро вонамуда.
Вале чун гуфтаним илқо намудӣ,
Бипурсам, Хусрав, аз қисмат чӣ бурдӣ?
Гирифтам, кайсарат симу заре дод,
Ҳазорон шермардон — лашкаре дод,
Раво бошад вале имрӯз оё
Ба дасти худ бубастан пой худро?

БУЗУРГУМЕД

Чу мо гулему дунёро надида,
Шавем оқилтар озораш кашида.
Чавон бо як ниғаҳ дилро бибозад,
Вале бо тоҷ шаҳ сар мефарозад.
Бидорад хурмати тахти баландаш,
Наояд шавқи бечо судмандаш.
Чаҳони шавқ пуршебуфароз аст,
Ба ду меҳроб кай касро намоз аст.
Адӯвон хоки ачдодон гирифтанд,
Ва тахту тоҷро осон гирифтанд.
Туро бояд кунун бо нанги дерин
Шикастан мӯхраи Баҳроми чӯбин.

ХУСРАВ

Бале, фармудаи қисмат чунин аст.
Худованди чаҳон бахтофарин аст.
Зафар аз ман!.. Бикӯбам душманонро!
Вале Марям... надорад ҳеч ҳамто...
Варо бо абрӯвони чун маҳи нав
Худованд офарида баҳри Хусрав.
Лабаш — ёкути тар, гесу — танобе,
Ду чашм — оху, рухонаш — офтобе.
Чамолаш нуриёнро нур бурда,
Маху хуршедро ҳам хира карда.

БУЗУРГУМЕД

Фитода дар дили ӯ оташн шавк...

ШОПУР

Магар аз ёд бурдӣ хусни Ширин,
Ҳама ишқу ҳама паймони дерин,
Ки дил бахшидаӣ бар ишқи Марям?

ХУСРАВ

Зи Ширин аз чӣ ёд овардӣ ин дам...

ШОПУР

Чахонро сар ба сар сад сол ковӣ,
Зи Ширин ёри ширинтар наёбӣ,
Ки ӯ ҳам ёри ту, ҳам ғамгусор аст,
Ба ҳар шодию ғам ҳамвора ёр аст.
Агарчанде надорӣ ту садоқат,
Вафодори ту бошад то қиёмат,
Вале Марям... Чӣ гӯям... чанд гоҳе
Намояд дар назар монанди мохе.
Бимирад оташи шавқат замоне,
Ту танҳо бо хаёли худ бимонӣ.
Зи нав пазмон шавӣ бар хусни Ширин,
Наёбӣ он ҳама эҳсоси дерин...
Ва ҳам гӯям, ки Марям аз насорост,
Ғаюру саркашу макқору доност.
Набигзорад, ки як дам бо дили шод
Зи Ширин коми худ бистонӣ озод...

ХУСРАВ

Бас аст... Эӣ қисмати беҳосили ман!
Кучо Ширин равад аз хотири ман!
Дилам бетоб шуд аз ишқи Марям,
Ту гӯӣ об шуд аз ишқи Марям.
Варо то танг гирам андар оғӯш,
Намудам як дам аз Ширин фаромӯш.
Вале он шавқ танҳо лаҳзае буд,
Ҳама бигзашт. Бефарҷом, бесуд.
Кунун чун ёд оварда зи Ширин,
Асирам боз, асири шавқи дерин...

БУЗУРГУМЕД

Фурӯ биншон ба дил ҳар оташе ҳаст.
Ба ҳифзи тахт мебояд камар баст.

ХУСРАВ

Чӣ мегӯӣ падарро, нури дида,
Қи худро як дам осуда надида?

ШИРҶЯ

Манам фарзанди ту, фармонбари ту,
Ҳамеша муттако андар бари ту.
Дар ин соат, ки кишварро хатарҳост,
Ту аз ман ёд кун... мегӯямат рост:
Гадои мулки худ будани нахоҳам.
Ба душман як дам осудан нахоҳам.
Қамар барбанд, адуру сарнагун соз,
Вале маштоб, то бошӣ сарафроз
Зи ҳар нодон магир панд...

ШОПУР

(охиста)

Тифли нодон.

ХУСРАВ

Чи панди хуб мегӯӣ, писарчон.

ШИРҶЯ

Адӯ зӯр асту пирӯзӣ на осон
Ба дасти мо дарояд рӯзи майдон.
Макун бо румиён бисьёр бовар,
Қи паймон бишкананд он рӯзи дигар.

ХУСРАВ

Чӣ медонӣ?

ШИРҶЯ

Яқин донам, ки ҳар гоҳ
Ту бо султони Рум пайванд гирӣ,
Варо як муддате дар банд гирӣ.

Мададгорат шавад дар корзорон,
Валекин ноилоч... инро накӯ дон.
Чи душвор аст аз баҳри ту охир
Гирифтаи Маряи некушамоил.
Бигир уро... Бимон Эрон ба ин ҳол
Хӯрад гули адӯ гардида помол.
Зани зебо бичӯ. Чун қард маҳрум
Туру Ширин зи тоҷу меҳри мардум.
Ту ҳар чӣ доштӣ, додӣ, писандид,
Туру расвои олам қарду хандид.

ХУСРАВ

Хамӯш, эй кӯдаки нодону бебок,
Машав назди падар ин кадр шаккок!

ШОПУР

Бифармо, эй шаҳаншоҳ...

(Пеш метозад, аммо Шируя бо ишораи даст уро бозмедорад).

ШИРҶЯ

Ситон аз Маряи хуршедрӯ ком.
Қасоси худ зи Ширин боз бистон.
Бирон лашқар, ки омад рӯзи майдон,
Адӯ гардад, ба хоки тира яқсон,
Бубинад то кӣ буда шоҳи Эрон!
Мурод ин буду гуфтам, гар салоҳ аст,
Сазовори ҷазоям гар гуноҳ аст.

ХУСРАВ

Саропо оташӣ, ҳоло ҷавонӣ,
Ту ишқу дарди ошиқро чӣ донӣ?
Басо ҳақ гуфтӣ, аммо бош огоҳ,
Наям ман кӯдаки нодон, манам — Шох!
Магар ман назди Ширин чун ғуломам?
Магар аз ишқи Ширин талхкомам?
На, садҳо бор на! Бигзор Марям
Шавад з-ин баъд бо ман чуфти ҳамдам.
Зи рӯи роҳу расми рӯзгорон
Фиристам баҳри Марям хостгорон.
Бисозам базму шодӣ, баъд аз он
Ману майдону он аъдон Эрон!

(Меравад. Бузургумед аз дунболи ӯ).

ШОПУР

Бубин, Ширин, чӣ талхихост дар ишқ...

(Аз дунболи онҳо меравад).

ШИРҶА

Чӣ гуфтӣ? Оташинам ман, ҷавонам,
Азоби ишқу ошиқро чӣ донам?
Хато қардӣ, падар! Бар ҳусни Ширин
Зи ту ошиқтарам, таззодро бин!
Қариб он соати фархунда ояд,
Ки Ширин дар барам пурханда ояд.
Вале ҳоло дили шоди ту хуш бод,
Қанори Марям авқоти ту хуш бод!

(меравад).

П а р д а

ПАРДАИ ДУВВУМ

НАМОИШИ ЯКУМ

Кӯшке дар қасри Хусрав. Аз чап мушкуи Марям. Аз пас девори қаср, дар паси девор намои кӯҳхо. Хусраву Шопур медароянд.

ШОПУР

Чаро ошуфтӣ, эй шох, ин сон?
Адувонат ҳама бар хок яксон,
Ту собит қардӣ, Эрон муктадир аст,
Ва ҳам Марям дар олам беназир аст.

ХУСРАВ

Мазоҳам мекунӣ шояд, бародар,

ШОПУР

Ғуломат ман, мағӯ ин ҳарф дигар.
Ту худ бисъёр мегуфтӣ: Чу Марям
Набошад нозанине андар олам.

Чу ёри туст Марям, ком бистон
Миёни ҷумла фарзандону аъён...

ХУСРАВ

Чавоби талх мегӯӣ, валекин
Якин, шуд сарнагун Бахроми Чӯбин.
Нишастам боз ман бар тахти Эрон,
Зи нав шоҳам, вале ин нуктаро дон,
Ки на дар мулки дил, на мулки Эрон
Набинам лаҳзаи оромӣ альён.
Писарҳоям, ки гӯё хайрхоҳанд,
Ҳам аъён, ки маро пушту паноҳанд,
Ба побӯсам ҳама дар хок галтон,
Вале андар камархо теги буррон
Ба қасди чони ман... Ман он шабонгоҳ
Ки сӯи Рум гаштам озими роҳ,
Зи Ширин сарзанишхое шунидам,
Ба чоми шахд пур захре чашидам.
Намудам дасти рад бар таъни Ширин,
Надонам аз гуруре буд ё кин,
Гузашт он лаҳзаву акнун ҳувайдост,
Ки Ширин баҳри ман беҳтар зи дуньёст.
Чӣ чурме! Марям... оё одамизод
Шавад аз ҷустуҷӯ в-аз чурм озод?
Басо гул рӯяду барге начинем,
Басо бахт ояду онро набинем!
Манам он кӯр...

ШОПУР

Пас, шоҳаншаҳи мо
Ҳанӯз аз ҳусни Ширин аст шайдо?

ХУСРАВ

Бале, Шопур. Зи дуриву зи хиҷрон
Бишуд андар дилам ишқаш дучандон.

ШОПУР

Туро ман гуфта будам?

ХУСРАВ

Гуфта будӣ.

ШОПУР

Ту худ ханчар задӣ бар синаи ишқ.

ХУСРАВ

Бале, ҳақ гуфтӣ... Дар ганчинаи ишқ
Чу Ширин гавҳари якдонае нест.
Зи ишқаш хубтар афсонае нест.
Чи хуррам рӯзгоре доштам ман,
Зи хуршеди рухаш кошона равшан.
Агар донистаме истода Ширин
Ҳанӯз андар сари паймони дерин...

ШОПУР

Чӣ мешуд пас?

ХУСРАВ

Пас аз гулзори дунё
Ҳамечустам гули гумкардаамро.
Ҳазорон чора мечустам, ки Ширин
Гуноҳамро бубахшад бо ҳар оин.
Ба аспӣ бахт мебудам савора.
Чаро бар ман чунин дорӣ назора?
Зи асроре агар огоҳӣ, бикшо!

ШОПУР

Чӣ гӯям то туро бахшад тасалло?
Сухан афзояд ин чо ранчу озор.

ХУСРАВ

Бигӯ. Бигзор бошад талх, бигзор.
Ҳақиқатро бигӯ. Аз ман мапӯшон.

ШОПУР

Бигӯям ҳар чӣ бодо бод! Медон
Вафодораст Ширин...

ХУСРАВ

Рост? На, на!
Ҳанӯз ин гуна ишқ олам надида!

Аз у ру тофтам, дашном кардам,
Ва худро пеши у бадном кардам.
Маро бо ин хама чун дӯст дорад?

ШОПУР

Ту каммеҳрӣ, вай афзун дӯст дорад.

ХУСРАВ

Ту бахти рафтaro овардӣ, Шопур!
Ало Ширини ман... Бо аспи рахвор
Бикун парвоз сӯи ўву зинҳор
Бигӯ: Хусрав зи нав дар тахти Эрон,
Вале токат надорад дарди ҳичрон.
Ба гардун мерасад тоҷи баландаш,
Вале бе ту наояд судмандаш
Агар бонуи ман гардад, бидонӣ,
Ба пояш афканам тоҷи каёнӣ.

ШОПУР

Вале, шоҳо...

ХУСРАВ

Бикун ганчина қурбон,
Кам ояд, деҳ тамоми мулки Эрон,
Бароям аз Маҳинбону ба зорӣ
Бикун аз васли Ширин хостгорӣ.

ШОПУР

Вале, шоҳо...

ХУСРАВ

Чӣ мегӯӣ, бифармо.

ШОПУР

Ҳар он чӣ ҳолӣ фармудӣ, шаҳи ман,
Маро андар ҳаросу бим афканд.
На баҳри он кушодам пешат асрор,
Ки аз нав дар бало бошӣ гирифтор.

ХУСРАВ

Бало ку?

ШОПУР

Қардӣ Марямро фаромӯш?

ХУСРАВ

На, Эй Шопур, маро ин пунба дар гӯш,
Вале бе васли Ширин талхкомам.
Зи хичронаш бувад заҳре ба чонам.
Ба Марям бозгӯям сурати ҳол
Шавад розӣ ба ҳукми шоҳ филҳол...

ШОПУР

Вале, хайҳот, аз ӯ некӣ наёбӣ.
Дили ӯ — барги оташ. Чун бисовӣ
Шарори рашк хезад бешумора
Ғубори ишқи Ширинат барорад.

ХУСРАВ

Аминастӣ?

ШОПУР

Бале, шоҳо.

ХУСРАВ

Валекин ҳар чӣ бодо бод, аз ин пас
Ману пайванди Ширин, бахт ин аст!

(Шопур канор меравад. Хусрав ба мушкуи Марям рӯ меорад. Ба истиқболаш Марям мебарояд).

МАРЯМ

Салом, эй шоҳ!

ХУСРАВ

Салом, эй бонуи шоҳ!

МАРЯМ

Ту ғамгинӣ, чаро ин дилгаронӣ?

ХУСРАВ

Аёиро нест ҳочат бар баёне.

МАРЯМ

Чӣ касде буда дар дарбори оӣ,
Ки орад бар дили шодат малоле?
Чунин нируе хаст оё ба дунё
Ки созад тира чашми толеатро?

ХУСРАВ

Бале, будаст, Марям...

МАРЯМ

Хеч боке!
Ба ту дорад дилам меҳри зиёда,
Дар оғушат шавам чун гул кушода.
Чунон бо меҳри дил созам навозиш,
Ки аз ёдат равад андӯху коҳиш.
Чу як дам дар канорам буда бошӣ,
Зи нав бо хотири осуда бошӣ.

ХУСРАВ

Ту пиндорӣ?

МАРЯМ

Ту худ оё намедонӣ, шаҳи ман?

ХУСРАВ

(Марямо аз худ дур карда).

Намехоҳам зи ҳарфи кӯтаҳи ман
Малолат ояду ғамгин бимонӣ.
Вале бовар бикун, Марям, замоне
Зи ҳарбузарби афзун бемадорам,
Зи ҳарбузарби дил ҳам бебарорам.
Фақат бастан ту битвонӣ ба ҳар роҳ
Гусаста риштаҳои қисматамо...

МАРЯМ

Ба чон омодаам то метавонам
Барои Хусрави соҳибқиронам.

ХУСРАВ

Ҳазор аҳсан! Кунун бишнава, ки феврал

Расид он соати тобеъ намудан
Замини кишвари ҳамсояро... Пас
Барои ин ягона чорае ҳаст,
Қи гирам духтари шахро...

МАРЯМ

На, ҳаргиз на!

ХУСРАВ

Ҳамеша инчунин будаст, Марям,
Мисол орам ман аз таърихи олам,
Қи шоҳон гоҳ-гоҳ аз рӯи тадбир
Ба ҳукми дил кучо, бо ҳукми тақдир
Ба духти шоҳи дигар ақд бастанд,
Қи мулки худ раҳо созанд аз банд...
Расид он соати бахтовари ман,
Қи тобал лаъли нав дар афсари ман.
Вале бонуи нав, ҳаргиз макун бим,
Ба пой ту кунад якумр таъзим.
Ба қадри қону дил дорад азизат,
Ту шаҳбоную ӯ бошад канизат.

МАРЯМ

Шаҳи ман, толеат фархундатар бод,
Ба гардун ахтарат тобандатар бод.
Вале аз он никоҳ оё гузар нест?
Ба чуз ин роҳ ё роҳи дигар нест?
Яқин донам, ки бонуи нав ояд,
Ба макру ҳила қодуи нав ояд,
Чу бар ту ишқи бону чира гардад,
Дилат аз ишқи Марям хира гардад.
Тую оғӯши ӯ? Ман дур монам,
Тани танҳо зи ту маҳчур монам.
Чи мулк аст он? Зи ман ин сир мапӯшон.
Чи мулк аст он? Бигӯ бо ман!

ХУСРАВ

Чӣ мулке? Мулки Арман...
Пан таҳдиди аъдои ситамгор
Никоҳе боядам имрӯз ночор.

МАРЯМ

Никоҳе бо кӣ? Бо Ширин?

ХУСРАВ

Бале, ӯст.

МАРЯМ

Яқин дониستم акиун ин чӣ ҷодуст...

ХУСРАВ

Малика!

МАРЯМ

Надорӣ ҳеҷ нангу ҳеҷ номус,
Мағӯ дигар, мағӯ! Ҷоду маёмӯз!
Басо дар кӯю бозор аз забонҳо
Шунидам қиссаи ин беҳаёро.
Чи бадбахтам! Бирафт уммед барбод,
Дари дилро ба рӯям шоҳ накшод.
Навозишҳои сардаш рамзи он аст,
Ки бо ман сарддил, номехрубон аст,
Вале ояд канори ман аз он рӯ,
Ки қисмат бандаро карда зани ӯ.
Чи шабҳо интизораш будам афсӯс,
Дилам эй бас тапидан дошт пурсӯз,
Вале чун ях ҳамешуд дар канорам,
Ки гӯй ман аз ӯ назр интизорам...

ХУСРАВ

Малика!

МАРЯМ

На, мағӯ беҳуда бо ман.
Ҷама фаҳмо, ҷама сирри ту равшан...

(мегирад).

ХУСРАВ

Марезон ашк, Марям, дидаи тар

Надорад суд... Бояд шоҳи кишвар
Ниғаҳ дорад ҳама оини мулкаш...

МАРЯМ

Ту бо найрангҳои хеш имрӯз
Гумои дорӣ ҳама рои ту некуст?
Маро қурбон кунӣ аз баҳри оин,
Гаҳе аз шоҳ гӯӣ, гаҳ зи Ширин.
Бидон, ҳаргиз ба поят сар насоям,
Нахоҳӣ дид хору камбаҳоям.
Набигзорам, ки ту бо ёри дигар
Кунӣ ишки маро помолу абтар!

ХУСРАВ

Ҳар он чӣ ояд аз дастат, бифармо.
Дили ман худсар асту нобафармон.
Ба коми дил расам! Таъну маломат
Нахоҳад дошт бар азмам ҳукумат.

МАРЯМ

Чи даҳшат!.. Лек дорам дӯстат боз,
Марав аз ман, машав бо ғайр дамсоз.
Тавонам ман ба рағми муддаҳоят
Занам барҳам ҳама уммедҳоят.
Фиристӣ гар ба Ширин хостгоре
Кушам худро, кушам худро ба хорӣ!
Падар ояд, қасоси ман бигирад,
Ба ту лашкар кашад, гирад асират.
Қарори ман ҳамин... то ному нанг аст,
Кулӯхандозро подош санг аст!

ХУСРАВ

Ҳама шуд посгона. Боз аз сар
Биҳиштам бо ҷаҳаннам шуд баробар...

(Поён меравад. Шопур ба истикболаш меояд).

Шунидӣ, дӯстам?

ШОПУР

Оре, шунидам...

ХУСРАВ

Чунин оё ба гулҳои шукуфон
Намешӯрад баноҳангом тӯфон?
Чунин аз гармсер оё насӯзанд
Ҳама гулҳо, ки худ бӯстонфурузанд?
Чи тадбире бичӯям?

ШОПУР

Ман чӣ гӯям?
Манам ҳайрон, надонам маслиҳат чист.
Ба худ шӯрондани Рум аз хирад нест.
Ҳама таҳдиди Марям тезгир аст,
Ба мо шӯридани Рум ногузир аст.
Ки Эрон суст, Рум зӯр аст...

(Ширӯя медарояд. Хусравро дида хама зинапоя пинҳон мешавад).

ХУСРАВ

Тадбир?
Чӣ чора, бозгӯ Шопур? Вале ман
Намехоҳам зи Ширин дур будан.
Бирав бо ӯ гаҳ аз хуру парӣ гӯй,
Гаҳ аз чоду, гаҳ аз афсунгарӣ гӯй.
Бигӯ аз фанди қисмат достонам,
Зи қайсар гӯю аҳволи гаронам.
Ту бо ӯ улфатӣ, даръёб чора,
Барафрӯз оташи ишқаш дубора.
Чу парвона, ки қурби шамъ чӯяд,
Ба фаръёдам расад, бешак биёяд.
Нихон аз чашми бад андар ҳариме
Ситонам коми дил бетарсу биме.

ШОПУР

Ту хушдил бош, эй шоҳам, наяндеш,
Ки ман якдил гирифтам қор дар пеш.
Нагирам баҳри Ширин як дам ором,
Зи гӯрон так, зи мурғон пар қунам вом,
Нахуспам, то нахуспонам саратро,
Наёям то наёрам дилбаратро.
Чу оташ гар зи оҳан созад айвон,
Чу гавҳар гар шавад дар санг пинҳон,

Бурун орам ба нирую ба найранг,
Чу оташ з-охану чун гавхар аз санг.

ХУСРАВ

Барори роҳ!

ШОПУР

Ман рафтам.

(Ҳар ду мераванд. Хусрав хузури Ширӯяро пай набурда аз назди ӯ мегузарад).

ШИРӮЯ

Худоро!
Кучо чӯям ба худ мушкилкушоро?
Наход аз нав ҳама барбод шуд боз,
Шавам навмеду ту бошӣ сарафроз?
Наход он субҳи софи навдамида
Маро мисли суроб ояд ба дида?
Дили уммедвори ман сабур аст,
Падар! Ҳоло ба шодӣ роҳ дур аст!

П а р д а

НАМОИШИ ДУВВУМ

Шом. Мушкуи Марям. Қаниз пеши рӯи шаҳбону оина ме-
дорад.

МАРЯМ

Бигӯ, зебостам?

ҚАНИЗ

Зебой, бону!

МАРЯМ

Бубин ин рӯю мӯ, ин чашму абрӯ,
Қӣ бошад мисли ман дар рӯн дуньё?

ҚАНИЗ

Ва ин марғулаи мӯ, чашми шаҳло,
Ва ин дастон...

МАРЯМ

Аминам, боз ояд шомгоҳон.
Пас аз танги ғуруб. Он гаҳ бидонад,
Зи Марям хубтар зан дар ҷаҳон нест,
Қанораш ҷуз баҳори беҳазон нест.
Маро, танҳо маро пас дӯст дорад,
Бубар ин қолаҳоро...

(Қаниз ҷавохироти Марямро мечинад ва меравад. Овози гуфтугузори посбонон ба гӯш мерасад).

Подшоҳам.

Ту аз нав мешавӣ пушту паноҳам.
Ту аз нав мешавӣ, бо ман гирифтадор,
Нахоҳӣ кард дигар ёди агёр.
Нахоҳӣ ёди Ширин кард дигар,
Нахоҳӣ дар ду боме шуд кабӯтар.
Пас он гаҳ ман ҳама андӯхи дилро
Фаромӯш мекунам. Дар ҷанги савдо
Зафар ёрам шавад... Ёбам дилатро...
Биё, хуршед пушти кӯҳ лағжид
Биё хуршеди ман...

(Ширӯя мебарояд).

ШИРҶА

Оре, худи ўст.
Тани танҳою маҳзун менамояд,
Бале, ў мушкилавро мекушояд.
Салом аз мо ба шаҳбону!

МАРЯМ

Салом, эй дӯстам.

ШИРҶА

Баҳри ҷӣ, Марям,
Ту ғамгинӣ дар ин аҳди ҷавонӣ?
Туро вақт аст коми дил биронӣ!
Фаромӯш кун зи Рум, аз меҳри модар
Ҷигархорӣ макун аз дурӣ дигар.

МАРЯМ

Ҷӣ чора, дӯстам, ҳар лаҳза бар сар
Ҳаёли модар асту ёди кишвар.

Чи душвор аст моро баҳри ёре
Фитодан дур аз ёру диёре...

ШИРУЯ

На, эй Марям, зи чашмони ту пайдост,
Ки андӯҳат ниҳон чун қаъри дарёест.
Ғамат дигар... на аз хешу табор аст.

МАРЯМ

Фироқи модару ёру диёр аст.

ШИРУЯ

На, эй Марям, зи чашмонат хувайдост.
Бигӯ. Оваҳ, ки ман пай бурдам ин роз:
Аҷаб не, бар ту ҳам омад паёме?

МАРЯМ

Чӣ пайгоме?

ШИРУЯ

Паёми он, ки Хусрав баҳри ёрӣ
Фаристода ба Ширин хостгоре.

МАРЯМ

На, эй шаҳзода, на...

ШИРУЯ

Ин шум пайгом...
Намак бар реши ту пошад саранҷом..
Маро маъзур дор, эй шоҳбону...

МАРЯМ

Фурӯ биншонда будам оташи дил,
Будам масти ҳавасҳои хуши дил.
Ту ногаҳ омадӣ... Зинҳор, зинҳор
Зи рӯи рози пинҳон парда бардор.

ШИРУЯ

Ту донӣ, дӯш Шопур бо надимон
Ва хайли посбону посдорон

Ба даргоҳи Маҳинбону равон шуд,
Ту гӯй бахт Хусравро ҷавон шуд.
Ки ояд моҳи арман бар ҳаримаш.

МАРЯМ

Магар таҳдиди ман нангехт бимаш?
Фаромӯш кард ашқу нолаҳоям,
Ба хоки хорӣ зад ишқу вафоям?
Магар ин рост?

ШИРӮЯ

Оре, худ шунидам,
Ки Шопур рафт сӯи мулки арман...

МАРЯМ

Чунин дилхун кунад тақдир моро,
Асири пой дар занчир моро.
Ало, эй шаҳриёри родмардам,
Чу гул оё дар оғӯшат набудам?
Набудам чун гизол андар канорат?
Гизоли дигар омад дӯстдорат.
Набудам ман магар моҳи ту шабҳо?
Кунун чун моҳ мондам зору танҳо.

ШИРӮЯ

Тавонӣ пеши азми шаҳ бигирӣ...
Чаро бошад насиби шоҳ Ширин?
Ту ҳар ҳукме кунӣ, шаҳ сар натобад,
Ки некӯгар зи ту ёре наёбад.
Чаро сар ҳам кунӣ чун навдаи тоқ?
Чаро афшонӣ ашқу бошӣ ғамнок?

МАРЯМ

Чи хуш гуфтӣ. Манам шаҳбону охир,
Бисозам чанд бо ин ҷоду охир!
Гуле доду ҳазорон хор дар ӯ,
Яке лутфу ҳазор озор дар ӯ.
Қасос! Ин дил ҳамешӯрад ба сина:
Ба ҷои меҳр-меҳру кина-кина!
Маро огоҳ кард аз ишқи Ширин
Вале аз ёд бурд он аҳди дерин...

ШИРӮЯ

Ту огах кардӣ?

МАРЯМ

Оре.

ШИРӮЯ

Эй худованд,
Умеди ман дигар буду дигар шуд,
Наёмад з-он ҳама андешаам суд.
Ҳама барбод шуд. Ҳайхот, дигар
Шавад Ширин насиби шоҳи худсар...

МАРЯМ

Чӣ гуфт ӯ? Ё хато кардам... Худоё
Ба Ширин ин ҳам ошиқ ҳасту шайдо...
Ало, эй шоҳ Хусрав, гар бидонӣ
Ман ин чо ёфтам рози ниҳоне.
Қасоси туст ин чо...
Бишнава, эй дӯст,

ШИРӮЯ

Бале...

МАРЯМ

Дар чашмҳоят
Бихондам ман ниҳонӣ розҳоят
Насиби шаҳ нагардад васли Ширин,
Агар ёрӣ расонӣ...

ШИРӮЯ

Оҳ, Марям,
Ба чон кӯшам, ки бошад бо ҳар оин
Ба коми ман висолаш...

МАРЯМ

Хуб донам,
На танҳо як ту бикшодӣ ба ман роз.
Марам аз ман, ки мо ҳастем ҳамроз

Макун найранг пеши мо дигар бор.
Ки мо баргаштабахтему пурозор.

ШИРӮЯ

Ман огоҳам зи холи ту...

МАРЯМ

Бибояд
Равам пеши падар то лашкар орад,
Димор аз рӯзгори шах барорад.
Ки ўро на саре монад, на сомон,
Ту биншинӣ ба рӯи тахти Эрон...

ШИРӮЯ

Чи густохӣ! Магӯ...

МАРЯМ

Он гоҳ Ширин
Дар оғӯши ту ояд, қони ширин,

ШИРӮЯ

Чӣ мегӯӣ, манам аз тухми Хусрав,
Ки ў хуршеду ман як пора партав.
Худо дода ба ў ин подшоҳӣ,
Бувад ҳукмаш раво бар мурғу моҳӣ.
Ману ту гарчи ҳамрозем, зинҳор
Падарро ман надорам қасди озор.

МАРЯМ

Ба худ гуфтам, ки ту марди далерӣ,
Вале ту кӯдакӣ... холо сағирӣ...
Ту дурӣ аз ҳама он орзуҳо,
Ки дарбозида мардон обруҳо.
Агар ин аст, пас, бигзор Хусрав
Ба ҳар расме— ба расми кӯҳна ё нав
Шавад бебок дар оғӯши Ширин,
Бибӯсад аз лабони нӯши Ширин.

ШИРӮЯ

Нафас ях!

МАРЯМ

Мон, ки дасти шоҳи олам,
Зи рӯяш парда бардорад дамодам.
Бияфшорад ба каф он ду анораш,
Туро аз дур даргирад хумораш.
Ту тарсуй, вале Хусрав далер аст.

ШИРҶА

Сазои лаънатӣ... Аммо чӣ чора?

МАРЯМ

Шаби торику чашми нокасон кӯр,
Маро омода соз аспони раҳбур,
Биёвар чанд содиқ посбоне,
Ки тарки боргах созам ниҳонӣ.

ШИРҶА

Накӯ гуфтӣ... Кунам имдод... Бигрез
Бидонам нақб, аммо ваҳмангез
Аз он бар тангное мебарой.
Чӣ хоҳӣ боз?

МАРЯМ

Бо чандин сипоҳӣ
Падар орад чу бар Эрон шабохун,
Шавад Эрон зи сар то пой ворун,
Ба исьён халқи Эрон сар барорад,
Зи тахти бахт Хусравро фарорад,
Ту ҳам ўро бизан то метавонӣ,
Ки бошӣ соҳиби тахти каёнӣ.

ШИРҶА

Мани танҳо?

МАРЯМ

Кучо танҳо? Ба ту ёрӣ расонанд,
Ҳама олитаборонат, ки донанд.
Ба фарқат тоҷи шоҳиро гузоранд,
Ба тахти подшоҳият бароранд,
Факат ту марди оқил бош...

ШИРҶА

Эй вой,
Чи доме метанӣ, доми балое!

МАРЯМ

Фақат савганд хӯр бар роздорӣ...

ШИРҶА

Ба он хуршеди оламтоб савганд,
Ба он гардун, ба он маҳтоб савганд,
Қи аз имрӯз чонам бо ту пайванд...

МАРЯМ

Агар ин аст сар кун корсозӣ,
Вагарна барабас ин макру бозӣ.
Шаб асту бояд аз ин чо рахидан,
Ба манзил, ҳам ба коми дил расидан.
Қи Хусрав ояду донад баногоҳ
Қи на пай монда, на хайдар дар ин чо...

(Шируя поён меравад).

ШИРҶА

Чӣ фоласт ин... Ҳақиқат ё хаёл аст...
Вале, эй шах, туро айни завол аст.
Равад аз дасти ту ҳам тахт, ҳам рахт,
Ба коми ман шавад Ширинат... Эй бахт!

{овозҳои посбонон шунида мешавад. Гардуй медарояд}.

Кист он чо?

ГАРДУИ

Амири посбонон

ШИРҶА

Туй, Гардӯй, эй шайтони бедум
Ба ман даркорӣ ту.

ГАРДУИ

Шаҳзодаи ман.
Фидотон мекунам ин чону ин тан.

ШИРӢЯ

Бигӯ, Гардуй, оё ҳозир астӣ
Ба ман хидмат кунӣ?

ГАРДУИ

Ман ҳозирастам,
Ки аз баҳри шумо, ояд зи дастам,
Тамоми умр дорам поси хидмат.
Бимонад боз қарзам то қиёмат.
Шумо зеро ки бо тадбиру зинҳор
Гирифтед аз гулӯям халқаи дор...

ШИРӢЯ

Агар ин аст савганди ту, имрӯз
Варо собит бикун...

(Ширӯя Гардӯйро мебарад, Марям ва каниз медароянд).

МАРЯМ

Ман ин ҷо меҳмонам охирин бор,
Дар ин ҷое, ки рӯзе чанд саршор
Зи баҳту шодии айём будам
Ва ҳам фанду фиреби ишк хӯрдям.
Видоъ, Хусрав! Ман аз ин меҳмонӣ
Рамав бар дур... боз оям замоне...
Бигӯ, Ширӯя ку?

КАНИЗ

Меояд, ин аст.

(Аз торикӣ Ширӯя намоён мешавад. Зери бари хилъаташ—
Фонус).

МАРЯМ

Чӣ тадбир?

ШИРӢЯ

Ҳама омода, шаб торик. Маврид
Чунин дигар намеёбӣ мусоид.

МАРЯМ

Ба зудӣ бош... фавран...
Худоё дахшатангез аст...

(Ширӯя канораи қаср меравад, Сангеро зер мекунад. Дари роҳи пинҳонӣ боз мешавад. Онҳо мебароянд. Дар охишта баста мешавад. Чанде саҳна холӣ. Хусрав медарояд. Ба мушкуи Марям меравад ва ҳайрону парешон боз мегардад).

ХУСРАВ

Аҷаб! Оё кучо рафтаст Марям?
Дар ин шоми сияҳ чун мӯи зангӣ
Наёбӣ чуз сиёҳӣ ҳеҷ ранге.
Ҳама хомӯш...
садои пой... ё на?
Ваё мурғе бихонд аз ошъёна?
На, дунёе масти хоби саҳт, оре
Чаҳон хомӯш чун саҳни мазоре.
Дар ин соат, ки олам масти хоб аст,
Чаро андар дили ман инқилоб аст?
Кучо Марям?
Кучо рафтаст Марям?

П а р д а

НАМОИШИ САВВУМ

Чодаре дар қасри Маҳинбону. Маҳинбону ва Ширин.

ШИРИН

(ба дарича нигоҳ мекунад)

Бубин барзад сахар он нури гулранг,
Губори оташин аз наъл бар санг.
Кушод аз ранҷ дар ҳар ганҷ розе
Зи дебо кард ҳар гавҳар тирозе.
Чу рӯз аз домани шаб сар баровард,
Замона тоҷи заррин бар сар овард.
Ҳама аз рӯзи нав уммедворанд,
Ки бо шодии нав фурсат гузоранд.
Маро ин рӯзи нав кай дил фурузад,
Дилам дар оташи ғамҳо бисузад.

МАҲИНБОНУ

Чӣ чора, чонаки ман, гардиши чарх
Гаҳе ширин намояд ком, гаҳ талх.
Басе моро ба ҳар ҷониб давонад,
Яке бар махзани толеъ расонад.

ШИРИН

Бале, бону...

МАҲИНБОНУ

Ту пас чун барги тар бош,
Чу гул бишкуф, зи гул бишкуфтатар бош.

ШИРИН

Вале ин дил магар фармон пазирад,
Ки бошад шоду аз ҳасрат нагирьяд.

МАҲИНБОНУ

Бидон, Ширин, ту — духтархондаи ман,
Туро огаҳ кунам монанди фарзанд,
Ки пирам ман, ба тан афтода сустӣ,
Дигар аз ман набинӣ тандурустӣ...

ШИРИН

Чи мегӯед, модар...

МАҲИНБОНУ

Оҳ, Ширин,
Расад он дам, ки бо андӯҳи сангин
Гузорандам чу бар тахти равоне,
Супорандам чу андар хокдоне,
Ту танҳо монӣ бе ман бепарубол.
Аз ин рӯ орзу дорам бад-ин фол,
Ки андар рӯзҳои вопасинам,
Туро эй кошкӣ танҳо набинам.
Бидонам кош андар зиндагонӣ
Ки шайдо кардай ёри чавонӣ...

ШИРИН

Кучо он ёри дилчу метавон ёфт,
Ки бо ӯ метавон бахти ҷавон ёфт?

МАҲИНБОНУ

Ба ин хусну ҷамол, эй чони модар,
Чаро ҳар дам ниҳӣ дил руи озар?
Басо аз хосу ом уммедворанд,
Ки сар аз баҳри побусат гузоранд.

ШИРИН

Чаро, модар, чунин таъзими бисъёр?
Чаро нобохта дилро ба дилдор
Фақат ҳамхона ёбам, ҳамнафас не?
Фақат ҳамхоба ҷўям, додрас не?

МАҲИНБОНУ

Вале з-онҳо, ки номатлуб хондӣ,
Басо буд созгору зурманде.
Ва ҳоло ҳам кунӣ гар як ишорат
Ҷаҳони бахт гирад дар канорат.
Яке шахзодаи Хоразм чандест,
Ки ин ҷо меҳмони арҷмандест,
Туро бо сад дилу ҷон хостгор аст,
Зи ту як гӯшаи ҷашм интизор аст.
Бидон, Хоразм обод асту паҳно,
Сипоҳашро шуморе нест пайдо.
Ҳисоби раммаяшро гар бихоҳӣ
Фузунтар аз шумори мурғу моҳӣ.

ШИРИН

На, эй бону...

МАҲИНБОНУ

Ало, ширинтар аз ҷон,
Туро аз хуш бурда шоҳи Эрон.
Худоро ҳамд гӯю шукру миннат,
Ки дарнагирифатон ишқу муҳаббат.
Шунидам ман ҳазораш хубрӯянд,
Ҳама шакарлабу занҷирмӯянд.

Дилаш чун з-он ҳама гулҳо бихандад,
Бигӯ бо як гул ӯ чун меҳр бандад?
Фурӯ монад яке олудаи хеш
Ҳавои дигаре гирад фаропеш.

ШИРИН

На, ҳаргиз! Ишқи ӯ поку мубарро
Ба сони накҳати боди саҳаргоҳ.
Нагуфтам ӯ дурӯғ... Дар ғафлати ӯ
Фалокат панча зад бар давлати ӯ.
Ба қисмаш то барангезам часорат
Ду-се таънаш задам... Ӯ рафт...

МАҲИНБОНУ

Фаромӯшаш бикун, Ширин... Зи Хоразм
Бидон, шаҳзода мебошад бар он азм
Ки бахшад бар ту тахту бахту давлат,
Чавон асту далеру бонаҷобат.

ШИРИН

На, модарҷон, ба сад талхии ҳичрон
Варо ман худ фиристодам ба майдон.
Бирафту бурд дил аз сина берун,
Бирафту дидагонам — Даҷлаи хун.
Аминам, боз меояд ба паймон.

МАҲИНБОНУ

Мабод аз кори худ гарди пушаймон.

ШИРИН

На, модарҷон, Намоям сабру аз нав
Бубинам талъати тобони Хусрав.
Шикейбой кунам чандон, ки як рӯз
Дарояд аз дари аҳд он дилафрӯз.

МАҲИНБОНУ

Вале ҳаргиз мабод он дам, ки шояд
Мукофоти сабурият ғам ояд.
Агар ин аст паймон, бозгардад,
Туру ҳамтолеъу ҳамроз гардад.

Агарчи офати умр интизораст,
Чу сар бо васл дорад, сахл кор аст.
Бубахш... он чо маро бас интизоранд
Ба базме ки хама олитаборанд.
(Ширинро дуои хайр мекунад ва меравад).

ШИРИН

(пеши дарича омада).

Биё, эй чони ширин, зуди бар зуд,
Бизан обе ба оташ, мекунам дуд!
Бигӯ, то кай шикебам дар фироқат,
Биё, дигар надорам сабру токат.

(Чангро чӯр мекунад, менавозад ва месарояд).

Эй ёр, баҳор шудааст, кай меой?
Вақти гули хор шудааст, кай меой?
Ту ваъда ба барфои зимистон додӣ,
Барфо хама об шудааст, кай меой?

(Қаниз медарояд).

ҚАНИЗ

Зи роҳи дур, бону, қосид омад.

ШИРИН

Бигӯ, фавран дарояд

(қаниз Шопурро ишораи рухсат мекунад).

Ох, Шопур?!

ШОПУР

Оре, Шопур!

ШИРИН

Ман туро боз
Ба чашми хеш мебинам? Чӣ эъҷоз!

ШОПУР

Чӣ хуштар з-он ки баъд аз интизорӣ
Ба уммеде расад уммедворе!

ШИРИН

Нишин, эй дӯст

(Каф мезанад, каниз медарояд).

Ба мехмони гиромӣ
Маи гулранг овар чанд чоме.
Бигӯ, ку, то чӣ овардӣ паёме?

ШОПУР

Ба кӯят тохтам бо ҳар мақоме,
Ки беандӯх рӯзат хуб бодо,
Ва мори ғуссаат саркӯб бодо.

ШИРИН

Бигӯ, Шопур, бигӯ то ҳар чӣ дорӣ,
Ки ман мурдам зи дарди интизорӣ.

ШОПУР

Бубояд доғи дурӣ рӯзаке чанд,
Пас аз дурӣ хуш ояд мехру пайванд.
Дар он сӯ Хусрав андар кор монда,
Дилаш дар интизорат зор монда.
Сихӣ сарваш фитода бар сари хок,
Шуда ларзон чунон, к-аз бод хошок.
Бахоре ёфта, з-ӯ бар нахӯрда,
Фуроте ёфта, лаб тар накарда...

ШИРИН

Чӣ пайғоме барои ман фиристод?

ШОПУР

Ба чон омад зи ҳаҷри сарви озод.
Туро ҳар лаҳза бо чон хостгор аст,
Вале қисмат на ҳар гаҳ созвор аст.
Чу Хусрав бар ҳузури қайсар омад,
Ҳамон дам шодмонияш сар омад.
Чу қайсар дид, к-омад бар дараш бахт,
Бад-ӯ таслим кард он тоҷ бо тахт,
Чунон дар кеши Исо шуд бар ӯ шод,
Ки духти хеш Марьямро ба ӯ дод.

ШИРИН

Худоё!

ШОПУР

Вале Хусрав надорад дӯст ўро,
Ту ро танҳо ҳамечўяд зи дунё.
Валекин Марямаш монанди иблис
Даме холӣ зи макру ҳилае нест.

ШИРИН

Расидӣ аз кучо чун боди сахро,
Парешон кардӣ барги орзуҳо.
Чӣ шуд? Хокам ба сар!

ШОПУР

Ширин, махўр ғам.
Илоче ёфт бахрат шоҳи олам.

ШИРИН

Илоче ку?

ШОПУР

Миёни кўҳсорон
Ҳисоре ҳаст рашки чархи гардон,
Ҳавояш пок мисли меҳри модар,
Ба чўяш об гўй оби кавсар.
Чу андарзи ҳакимон марғузораш,
Набинӣ ҳеч гаҳ гарду ғубораш.
Ту он ҷо хуш нишину нозанин бош,
Ба монанди зумуррад дар нигин бош.
Ту он ҷо шод бошу хуш бирон ком,
Чу нилуфар миёни оби ором.
Биёяд пеши ту Хусрав ниҳонӣ,
Бад-ин сон қасди Марямро ситонӣ!

ШИРИН

Тамом?

ШОПУР

Оре.

ШИРИН

Маро инак ҷавоб аст:
Туро на шарм, на рои савоб аст.
Ту дигар дӯст не бо ман, нахонам,—
Чунин афсонахоро хуб донам.
На ҳар гавҳар, ки пеш ояд, тавон суфт,
На ҳар ҳарфе ба дил дорӣ, тавон гуфт.
Сухан дар ришта чун гавҳар кашидӣ,
Сазои ту ҷавобе, ки шунидӣ,
Бирав, бо шаҳ бигӯ то баъд аз ин
Саломи хушк нафристад ба Ширин.

ШОПУР

Ширин!

ШИРИН

Магӯ! Ман шишаи дилро шикастам,
Зи баҳри он чунон Хусрав гузаштам.
Заминам ман, ба қадр ӯ-осмонвор,
Заминро кай бувад бо осмон кор.
Насозанд обу оташ дар саводе,
Наёбанд иттисоле хоку боде.
Агар ман неву Марям созгор аст,
Чунин посух сазои шаҳриёр аст!

ШОПУР

Магӯ, Ширин, магӯ дигар чунин талх.

ШИРИН

Бас, эй Шопур! Бас аст! Ин гардиши чарх...
{Сӯи дар меравад. Ба истиқболаш каниз меояд}.

КАНИЗ

Ба шаҳбону зи шоҳаншоҳи Эрон
Дуруду эҳтиром!..

(Ширин бозмегардад. Хусрав медарояд).

ШИРИН

Эй Хусрави ман!

ХУСРАВ

Ало, Ширин, ало ширинтар аз чон,
Ҳама Эрон бувад пеши ту қурбон!

(Меҳоҳад Ширинро қанор кашад, аммо Ширин ўро бозмедорад).

ШИРИН

Чӣ сон ҳозир шудӣ?

ХУСРАВ

Аз нав ман — озод,
Зи нав гирам қанорат, сарви озод!

П а р д а

П а р д а и с а в в у м

НАМОИШИЯКУМ

Пешсаҳна. Хонаи дудара дар қасри Хусрав.
Шируя ва волии Хуросон медароянд.

ВОЛӢ

Манам аз хоназоди паҳлавонон,
Ҷади ман буд волии Хуросон.
Падар дар ҷанги Турон ҷон фидо кард,
Ба худ будам паноҳи шоҳи бофар.
Вале имрӯз аз шоҳи нақӯном
Чӣ подоше расад? Ё чист фарҷом?

ШИРУЯ

Чӣ шуд, эй ҷангии бонангу номус?

ВОЛӢ

Сазои лутфи шаҳ гардида имрӯз.
Ба ҳаққи он садоқатҳои дерин,
Манам маҳкум шуда бар қатли нангин!
Хабаркаш — мори андар остинам —
Хабар бурда ба шаҳ аз ону инам,
Ки гӯй мулк аз дастам хароб аст,

Ба мардум чабру зулмаи беҳисоб аст,
Ки гӯй халкро бинмуда толони
Фузудам махзани худро ҳар алвон.
Кунун фармуда он шоҳи дилоғоҳ,
Ки ҳар чӣ чамъ овардам ба сад роҳ,
Ба мардум боз бидҳам аз ҳазина,
Ки мардум таъми симу зар бубинад;
Ки ҳар як бандаи мискину нодор
Бубинад чист дирҳам, чист динор...
Шигифто! Ҳукми ман оё раво нест,
Раъият бандаи фармони мо нест?

ШИРӮЯ

Бале!

ВОЛӢ

Пас аз чӣ рӯ шоҳи накӯфар
Кунад бо бандае шаҳро баробар?
Чаро шаҳ пеши банда хор гардад?
Назиб асту чунин ночор гардад?

ШИРӮЯ

Ту ҳақ мегӯӣ, эй волӣ, зи тадбир
Ҳама дарди туро доништа охир,
Бикӯшам, мушкилатро созам осон,
Ки сиҳхат бозгардӣ бар Хуросон.

ВОЛӢ

Ҳама уммеди ман бар туст, зинҳор
Маро аз ҳукми шоҳаншоҳ амон дор.
Гар имдодам кунӣ, хошо ба номат,
Ки хоҳам буд то ҳастӣ гуломат.

(Шопур медарояд).

ШИРӮЯ

Бигӯ, эй дӯстам...

(Шопурро дида лаб фуру мебандад. Шопур саломашон
медихад).

Бигзар ба мушку,

Ба шах гӯям, ки ин ҷо ҳозирӣ ту.
Вале шояд туро дидан нахоҳад...

(меравад).

ШОПУР

Миёни тӯдаи аъёни муртад
Гирифтор аст шахзода... Аз ин зуд
Бибояд шоҳро огоҳ бинмуд,

(Меравад. Парда боз мешавад. Мушқуи Ширин.
Ширин ҷанг мезанад. Қаниз мебарояд).

ҚАНИЗ

Ба дидори шумо Шопур омад.

ШИРИН

Бигӯ, ояд.

(Қаниз Шопурро меорад).

ШОПУР

Зи нав дар назди ту, эй шоҳбону,
Кунам таъзим афтада ба зону.

ШИРИН

Дуруд, эй дӯсти деринаи ман.

ШОПУР

Ҷаноби шоҳ андар тахтгоҳанд?

ШИРИН

Вазир андар ҳузураш. Ростиро,
Чӣ ин сон музтарибӣ?

ШОПУР

Кӯҳна дунё,
Ки сар то сар ҳама ҷурму гуноҳ аст,
Ғамаш афзуну шодӣ гоҳ-гоҳ аст.
Илоҷе не!.. Вазиру шоҳро дер
Чӣ бошад баҳсашон аз рӯи тадбир?

ШИРИН

Аз он рӯзе, ки паймон тоза кардем,
Муҳаббатро баландовоза кардем,
Шаҳ ором аст андар тахти кишвар,
Бикӯшад аз барои бахти кишвар.

ШОПУР

Ҳама андешаю тадбир аз ту,
Ки шаҳ ин сон батадбир аст, бону.
Раҳи ӯро ту равшан кардӣ бо ишк.

ШИРИН

Чунин мебуд эй кош!.. Эй хушо ишк
Бикӯшам то кунам равшан замираш,
Ки хонанд одамон шоҳи кабираш.
Зи ишқи ман, ки Хусрав рӯи тахт аст,
Агар меҳри Ватан бинад, чӣ бахт аст!
Чӣ армоне дигар? Бигзор қисмат
Наёзирад дили мо аз мусибат.
Вале ман бими он дорам, ки филҳол
Равад барбод ҳам ишқу ҳам иқбол...

ШОПУР

Бале, бону, шаҳ андар тахти мину
Ба кулли мардумон хушбонар аст ӯ.

ШИРИН

Чӣ шуд? Боре бигӯ!

ШОПУР

На, шаҳбону,
Ҳама ором, адӯ хоби гарон аст,
Валекин гоҳу бегоҳон гумон аст...

ШИРИН

Аҷаб ҳоле: Басо бигзашт айём,
Ки будам дар қанори шоҳ хушком,
Намедонистамаш неку... Гар акнун
Равад аз назди ман як лаҳза берун
Дилам дар сӯзиш ояд то наояд,

Чахон дар чашмам оташхона ояд.
Чу боз ояд, дилам ором бошад,
Гулоби бахтам андар чом бошад.

ШОПУР

Камоли ишк, Ширин, ишк! Яздон
Чи хуш дар синахо оташ фурузонд.
Ва инак шох меояд...

(Хусрав медарояд).

ШИРИН

Чанобо!

ХУСРАВ

На, Ширин, ман ғулому ту шаҳи ман!

(Ширинро оғӯш мекунад).

ШОПУР

Бубахш, эй шох...

(азми рафтаи мекунад).

ХУСРАВ

На, бо мо даме бош,
Ки вақти қору ҳам вақти фароғат
Зарофатҳои ту бахшад ҳаловат.

ШИРИН

Бинӯш ин бодаи тулгун, шаҳи ман,
Ки бошад ҳадъе аз мулки арман.

(Хусрав менӯшад, Ширин ба ӯ хӯриши медиҳад).

ХУСРАВ

Чи бошад бахт андар зиндагонӣ —
Ман аз ишқи ту донам, гар бидонӣ.
Ки ишқат чун дурахшон ахтари ман
Шабу рӯзон битобад бар сари ман.
Равам дунболии уммедҳоям,

Кунам коре, ки мебошад сазоям,
Чахоне бахри инсон офаринам
Ки гӯяд ҷумла инсон офаринам...
Ки боре ояду рафтани нахоҳад.
Ба ҷуз чун ғунча бишқуфтани нахоҳад.
Ба сони ман, ки бо ту ёфтам бахт,
На танҳо бахт, балки ёфтам тахт,
Пас, Эй Ширини ман, имрӯз то баъд,
Бимон бошад дурахшон ахтари саъд!

ШИРИН

Ҳумоюн бод!

(Ҳама менӯшанд).

ХУСРАВ

Бигӯ, Шопур, замоне
Гирифтори чӣ андӯхи гаронӣ?

ШОПУР

Чаноби шоҳ, дилгирам, бидонӣ —
Зи бозихои ин дунёи фонӣ.

ХУСРАВ

Чӣ савдое? Ту дар ҳар лаҳзаи саҳт
Басо розӣ будӣ аз омади бахт,
Зи бахте, ки маро имрӯз ёр аст.
Кунун вакте, ки давлат пойдор аст,
Сухан мегӯӣ аз дунёи фонӣ...

ШОПУР

Хаёлу фикри ман, шоҳо, бидонӣ,
Мисоли муш ҷӯяд ҷумла сӯроҳ,
Ки ёбам донане бар нафси густох.
Бидон, ман сӯи ту будам шитобон
Яке Шируяро дидам парешон
Ситода пеши волии Хуросон...

ХУСРАВ

Чӣ дидӣ боз?

ШОПУР

Аз авзон Эрон
Ҳамегуфтанд байни худ ба хилват,
Маро дида фуру монданд сӯхбат.
Чунин бисъёр дидам, шоҳи олам,
Ки Шируя аз он коре занад дам,
Ки шояд лоиқи ӯ нест... Ҳаргиз...

ХУСРАВ

Бувад Шируяро чун фикрати тез,
Бувад чун вориси ман, пас бимонед,
Ки расми мамлакатдорӣ бидонад.

ШОПУР

Валекин, шаҳриёро, худсар аст ӯ.
Мабош осудадил, тарсам, ки Ширу
Шавад бозичае дар дасти душман...

ХУСРАВ

На, пурдил бош, Шопур, вориси ман
Чавон асту надонад зиндагонӣ.
Замоне бигзарад шӯри чавонӣ
Чу асли ӯст аз ман, асли бофар,
Шавад ором... Бояд кард бовар.

ШОПУР

Бубахш, эй шоҳи олам..

ХУСРАВ

Мон, ки дигар
Набошад меҳнате чуз чому соғар.
Бидех чоме, ки молмомол бошад,
Назираш соғари иқбол бошад!

(Менӯшанд. Ширин чангро чӯр мекунад).

ШОПУР

Хумоюн бош!

(Менӯшад. Дар боз мешавад. Бузургумед медарояд).

БУЗУРГУМЕД

Ичозат дех, шаҳаншоҳ

ХУСРАВ

Чӣ мефармой?

БУЗУРГУМЕД

Шоҳо, созам огоҳ,
Ту ро аз шумхабар...

ХУСРАВ

Фавран бигӯ, чист?..

БУЗУРГУМЕД

Намедонам, чи такдири худоист
Савора қосиде аз сарҳади Рум
Хабар овард — ахборе бaсе шум...

ХУСРАВ

Бихон ўро, ки худ як-як бигӯяд.
Бихон ўро!

(Бузургумед қосидро меорад).

ҚОСИД

Шаҳаншоҳо, вази ро, шод бошед,
Ба тахту маснади обод бошед.
Маро аз марзбон фармон чунин аст,
Ки гӯям: лашкари Рум дар камин аст;
Ки қайсар омада бо фавчи афзун
Ба Эрон мезанад ҳар дам шабохун.
Шабохун зад яке мӯру малахвор.
Чи чанге буд, чанги сахт душвор.
Чи қадре лашкари мо чанг пардохт,
Валекин лашкари Рум бештар тохт,
Чи сон шуд бар сари мо тир резон,
Ки охир лашкари мо шуд гурезон.
Бигуфто марзбон бо тарки хунин,
Бишав чун бод бар сӯи Мадоин,
Бигӯ шахро, ки марги мо зи Рум аст,
Бикӯшад баҳри ёрӣ...

ХУСРАВ

Пайки шум аст...
Бирав, роҳат кун имшаб соате чанд,
Ки фардо чун дамад субҳи шакарханд
Чавоби ман бубар бар марзбон зуд.

(қосид меравад)

ШИРИН

Гуноҳи ишқи ман бошад ҳама ҷанг,
Ҳама қасду ҳама кину ҳама нанг...
Қасоси Марям аст ин... Эй худоё!..

ХУСРАВ

На, эй Ширини ман, ин ҷангу гавғо
Гуноҳи ман! Зи беақлӣ замоне
Бубастам ақд бо Марям ниҳонӣ.
Валекин боз аҳди худ шикастам.
Ки акнун ман сазои кина ҳастам.
Вазирам, амр кун, барно ва ё пир
Ҳама гиранд зидди Рум шамшер
Бифармо то ҳама Эрон бихезад,
Ки бо ман хуни душманро бирезад!

П а р д а

НАМОИШИ ДУВВУМ

(Мушқуе дар дарбори Хусрав. Бузургумед. Ширӯя мела-
рояд).

ШИРӮЯ

Ту ин ҷой, вазир? Мечӯямат дер,
Бигӯ дар ин фалокатҳо чӣ тадбир?

БУЗУРГУМЕД

Ҳанӯз аз ҳеч тадбире хабар нест.

ШИРӮЯ

Магар то ҳол адӯ зеру забар нест
Зи дасти лашқари бебоки Парвиз?

БУЗУРГУМЕД

Ту мехнадӣ ба истехзо...

ШИРӮЯ

На, ҳаргиз!
Вале медонам он андешаҳоро,
Ки дорад шоҳ баҳри дафъи аъдо.
Би сони ту бидонам, ки ба хорӣ
Ҳама дар вартаи маргем...

БУЗУРГУМЕД

Оре,
Зи дасти лашкари бераҳми қайсар
Фитод Эрон ба ҳоли ҳавловар.
Биларзад чун дарахт аз тундбӯрон,
Ҳама мардум, ҳама ақсои Эрон.
Агарчи решаҳояш устувор аст,
Ба боди решакан ҳоло дучор аст.
Намедонам, ки бар ин хасми гаддор
Дихем оё чӣ сон зарби сазовор...

ШИРӮЯ

Ало, пири хирад... Баҳроми чӯбин
Замоне кард чун балвои хунин,
Ту мегуфтӣ, ки мо аз баҳри кишвар
Фидо созем ҳам чон, ҳам тану сар.
Чунин мегуфтӣ?

БУЗУРГУМЕД

Оре,

ШИРӮЯ

Лек ҳоло
Чӣ лозим ин ҳама хунрезӣ моро?
Чаро беҳуда мардон хун фишонанд?
Чаро худро ба хуни худ нишонанд?
Чӣ бояд ин ҳама пархошу бедод
Барои халку кишвар? Оху фаръед...

БУЗУРГУМЕД

Суханҳои аҷаб мегӯӣ...

ШИРҶА

Охир,
Бидонистам ҳама беҳуда корест,
Зи ишки шох ин носозгорист.
Бидон, даръёфтам бо ин чавонӣ
Чӣ сон орем Эронро амонӣ:
Гунахгори ҳама ин чангу пархош
Худи шох аст...

БУЗУРГУМЕД

Ширӯ, безабон бош!
Ки дар гуфтори ту қасди баде ҳаст.

ШИРҶА

На, эй пири хирад, бе ҳеч як қасд..
Ба ният покаму носи падарро
Бидорам. Лек гуям: то шаҳаншоҳ
Нагардад аз раҳи нафсу хавасҳо
Амонӣ нест Эронро...

БУЗУРГУМЕД

Чӣ хоҳӣ?

ШИРҶА

Бихоҳам ворахондан мулки Эрон
Зи чангу оташу теги адувон..

БУЗУРГУМЕД

Чӣ сон? То чист тадбире!

ШИРҶА

Қасам хӯр,
Ки ҳарфи ман дар ин торикӣ монад,
Падар аз рози ман чизе надонад,
Агар ту рози бошӣ...

БУЗУРГУМЕД

Ку, бифармо.
Чу ҳарфат беғараз бошад бари мо...

ШИРҶЯ

Ғараз нест!

БУЗУРГУМЕД

Пас қасам хӯрдям. Бифармо!

ШИРҶЯ

Бидон, ғар шоҳи худкому ҳавасрон
Бисозад тарки тахту тоҷи Эрон...

БУЗУРГУМЕД

Хамӯш! Эй вой...

ШИРҶЯ

Он ғаҳ қайсари Рум
Бидорад даст аз куштори мардум.
Раҳо созем кишварро зи пайкор,
Зи хунрезиву бадбахтии бисъёр.
Ман он ғаҳ-вориси шоҳи ҷавонбахт,
Ба майли ӯ нишинам бар сари тахт.

БУЗУРГУМЕД

Чӣ сон густохрӯй кардӣ, Ширӯ,
Ки Хусрав бо чунин фарҳангу ниру
Ба майли ту равад аз тахт осон?!

ШИРҶЯ

Вазиро, ғофилем аз фоли қисмат,
Вале оё намегирем ибрат,
Ки дар таърих бас шоҳони бофар
Ба шӯҳрат тоқу дар майдон музаффар
Гузар карданд аз тоҷи каёнӣ,
Писаршон шоҳ шуд дар навҷавонӣ
Ба уммеде, ки мулк обод бошад?
Чу Хусравро талоши дод бошад,
Агар роҳи дурусташ вонамоем...

БУЗУРГУМЕД

Ту ҳақ мегӯӣ... Дар таърих будааст
Вале Хусрав... Чӣ сон мегӯӣ ин қасд?

ШИРҶА

Ту мегӯӣ!

БУЗУРГУМЕД

Ман? Оё бо чӣ дастур?
Чу аз гуфтору кирдори ту пайдост,
Ки тадбири ту неку рои ту рост.
Бикӯшам шаҳ шавад аз қасдат огоҳ,
Ки бо тадбири ту аъдон бадхоҳ
Шавад нобуд...

ШИРҶА

Барори кор бодат!
Бидон аммо, ки мо таъчил дорем.

БУЗУРГУМЕД

Дар ин соат, ки шахро интизорем,
Худ ӯ меояд ин ҷо. Бо супориш.
Дихам аз вазъи девонаш гузориш..

ШИРҶА

Хушо, чуз ин мусоид соате нест.
Ҳамаоянд. Агар толеъ диҳад даст,
Бузургумед! Умед аз ту бузург аст...

БУЗУРГУМЕД

Басо андӯхтам андарзу фарҳанг,
Ва ҳам донам, ки шахро чист оҳанг,
Ту пурдил бош...

ШИРҶА

Ҳақко рост гуфтӣ.

(Гардуй, посбонон, Хусрав, Ширин ва Шолур мебароянд.
Ширӯя ва Бузургумед онҳоро хайрамакдам мегӯянд).

ШИРҶА

(Ба Гардуй) Биёвардӣ?

ГАРДУЙ

Бале... Овардамаш...

ШИРҶА

Ҳоло бирав... баъд..

(Гардуй ва посбонон мебароянд).

ХУСРАВ

Шумо, эй дӯстон, бояд бидонед,
Ки моро пеш омад имтихоне.
Чунон омодагӣ бинем бояд,
Ки душман рӯ ба рӯ бо мо напояд.
Чунон чангем бояд зидди душман
Ки Эронро физояд шӯҳрату шаън.
Вазири ман, чашида ширину талх
Басо донӣ фусуни гардиши чарх,
Чӣ мегӯй?

БУЗУРГУМЕД

Вазират будаам ман солиёне
Сарам кофур шуд, худ ин бидонӣ.
Чаҳон дидам ба зери чархи бедод
Чунин рӯзони сахтам нест дар ёд.
Ханӯз аз дашнаи Баҳром Эрон
Накарда захмҳои хеш дармон.
Худованд ин бало бар мо фуру рехт.
Балоангез қайсар шӯр ангехт.
Чунон фавче, ки чун мавҷи хурушон
Бирӯбад ҳар чӣ пеш ояд ба як он.
Агар ин лашкари мо номдор аст,
Пароканда ба ҳар ҷо, камшумор аст.
Ғанимат ҳар нафас... Душман ба сад кин
Қариб омад ба наздики Мадонн...

ХУСРАВ

Суханҳои ту, эй пири дилафруз
Чи навмедонаанд, афсӯс, афсӯс...

БУЗУРГУМЕД

Ҳамеша бо ту будам росткоре.

ХУСРАВ

Бале, бешак... Валекин бо чунин фар

Магар бошем зери дасти қайсар?
Хануз огози чанг аст. Мо банангем.
Хама бо душмани малъун бичангем.
Бифармо то хама пиру чавоне
Бичангад баҳри тоҷи қовиёни.
Агар душман бигирад қалъаи ман,
Ба дашту кӯҳ бигрезем қасдаи,
Ки аз ҳар гушаи ин мулки обод
Тамоми халқ бархезад ба имлод.

БУЗУРГУМЕД

Ичозат дех, чаноби шох.

ХУСРАВ

Бифармо

БУЗУРГУМЕД

Ту гардунию ман пешат губорам.
Намурда лек дар сина шарорам.
Туро созам нидо, эй фаҳри даврон,
Мутен туст сар то пой Эрон,
Вале ўро чунин ҳоло зи гафлат
Бияфкандӣ ту бар доми ҳалокат

ХУСРАВ

Вазир!

БУЗУРГУМЕД

Авва бимон то аз сари хуш,
Муродамро бигӯям, пас маро куш!
Ту аввал гӯш кун... Аз баҳри Марьям
Қасоси худ ситонад қайсар ин дам.
Муроди қайсар Эрон нест... Ин чанг
Ба чурми туст. Бо чурми ту то чанд
Ба хуни худ шавад огушта Эрон?
Чаро маъмураҳо гарданд вайрон?
Чаро? Баҳри чӣ ин хоки начибон
Ба чурми ту шавад бар хок яксон?
Чаро ин гуибади фирӯзагардун
Шавад тира зи дуди охи мардум?

ШИРИН

Худон меҳрубон!.. (мегирияд).

ХУСРАВ

(Ишора мскунад, Шопур чоми май медахад. Менушад.
Дастонаш меларзанд).

Оре, вазирам,
Чи ночизем мо. Дар дори дунё
Гуломи халкабаргӯши хавасхо.
Хама мо кӯрақлу очизастем.
Чӣ мегӯӣ? Бигӯ, то маслиҳат чист?

БУЗУРГУМЕД

Шахо, дар ҳарфи ман густохие нест.
Факат ҳарфи маро бишнав ба тадбир,
Машав зомин ба хуни халк охир.
Агар аз рӯи фарри хусравонӣ
Ба Шируя диҳӣ тахти каёнӣ,
Раҳо ёбад ҳам аз бедод кишвар,
Дихад ҳам чангро анҷом қайсар...

ХУСРАВ

Ҳазор аҳсан... Чи панди оқилона
Зи ту бишнидам, эй пири хирад... На!
На беҳуда миёни корзорон
Бичангидам ба сони шахриёрон,
Ки бо ин фарру бурзи хусравонӣ
Дихам аз даст тоҷи ковиёнӣ
Қавибозуст гарчи душмани мо
Чу ҷон андар бадан дорам, Манам-Шох!

ШИРИН

(ба сӯи Хусрав метозад).

Шаҳаншоҳо,
Бидон, ман хоки поят,
Ба номи ишқ дорам илтиҷоят,
Ки бишнав панди ин пири хирадро,
Раво ҳаргиз надорад бар ту бадро.
Чунин гар хуни мардумро бирезӣ,
Кучо аз нафрати мардум гурезӣ?
Насозӣ гар раҳо аз ҷангу бедод
Зи ҷабрат халқ гӯяд ҷоридон дол!
Чи сонат дӯст дорам, шахриёро,
Бикун бо душмани нокас мадуро,
Амон дех халқро... мо ду гунаҳгор
Бибояд чорае ҷӯем зинҳор...

Магар бошем зери дасти қайсар?
Хануз огози чанг аст. Мо банангем,
Ҳама бо душмани малъун бичангем.
Бифармо то ҳама пиру ҷавоне
Бичангад баҳри тоҷи ковиёнӣ.
Агар душман бигирад қалъаи ман,
Ба дашту кӯҳ бигрезем қасдан,
Ки аз ҳар гӯшаи ин мулки обод
Тамоми халқ бархезад ба имдод.

БУЗУРГУМЕД

Иҷозат дех, ҷаноби шоҳ.

ХУСРАВ

Бифармо

БУЗУРГУМЕД

Ту гардунию ман пешат ғуборам.
Намурда лек дар сина шарорам.
Туро созам нидо, эй фаҳри даврон,
Мутеи туст сар то пой Эрон,
Вале ўро чунин ҳоло зи ғафлат
Бияфкандӣ ту бар доми ҳалокат

ХУСРАВ

Вазир!

БУЗУРГУМЕД

Авва бимон то аз сари хуш,
Муродамро бигӯям, пас маро куш!
Ту аввал гӯш кун... Аз баҳри Марьям
Қасоси худ ситонад қайсар ин дам.
Муроди қайсар Эрон нест... Ин чанг
Ба чурми туст. Бо чурми ту то чанд
Ба хуни худ шавад огушта Эрон?
Чаро маъмураҳо гарданд вайрон?
Чаро? Баҳри чӣ ин хоки начибон
Ба чурми ту шавад бар хок яксон?
Чаро ин гунбади фирӯзагардун
Шавад тира зи дуди охи мардум?

ШИРИН

Худои меҳрубон!.. (мегирьяд).

ХУСРАВ

(Ишора мекунад, Шопур чоми май мудиҳад. Менушад.
Дастонаш меларзанд).

Оре, вазирам,
Чи ночизем мо. Дар дори дунё
Ғуломи ҳалқабаргӯши ҳавасҳо.
Хама мо кӯрақлу очизастем.
Чи мегӯӣ? Бигӯ, то маслиҳат чист?

БУЗУРГУМЕД

Шаҳо, дар ҳарфи ман густохие нест.
Ғақат ҳарфи маро бишнава ба тадбир,
Машав зомин ба хуни ҳалқ охир.
Агар аз рӯн фарри хусравонӣ
Ба Ширӯя диҳӣ тахти каёнӣ,
Раҳо ёбад ҳам аз бедод кишвар,
Диҳад ҳам ҷангро анҷом қайсар...

ХУСРАВ

Ҳазор аҳсан... Чи панди оқилона
Зи ту бишнидам, эй пири хирад... На!
На беҳуда миёни корзорон
Бичангидам ба сони шахриёрон,
Ки бо ин фарру бурзи хусравонӣ
Диҳам аз даст тоҷи қовиёнӣ
Қавибозуст гарчи душмани мо
Чу ҷон андар бадан дорам, Манам-Шох!

ШИРИН

(ба сӯи Хусрав метозад).

Шаҳаншоҳо,
Бидон, ман хокн поят,
Ба номи ишқ дорам илтиҷоят,
Ки бишнава панди ин пири хирадро,
Раво ҳаргиз надорад бар ту бадро.
Чунин гар хуни мардумро бирезӣ,
Кучо аз нафрати мардум гурезӣ?
Насозӣ гар раҳо аз ҷангу бедод
Зи ҷабрат ҳалқ гӯяд ҷоридон дод!
Чи сонат дӯст дорам, шахриёро,
Бикун бо душмани нокас мадоро,
Амон дех ҳалқро... мо ду гунаҳгор
Бибояд ҷорое ҷуем зинҳор...

ХУСРАВ

Бихез, эй шоҳбону, харфхоят
Ба чашмам мисли ханчар менамояд.

ШИРИН

Зи оби дидагонам, шахриёро,
Намехонӣ магар дарди диламро?

ХУСРАВ

Магар тадбири дигар нест, **Ширин?**

(Ба ҳозирон як-як менигарад. Шопур рӯй мегардонад)

Чӣ гӯяд **Ширӯ** дар ин рӯзи вазнин?

ШИРҶЯ

Падар, ҳақ дорам оё ман чуноне,
Ки гӯям тарк кун тахти каёнӣ?
Фақат ман гӯш бар панди ту дорам,
Сар андар остонат мегузорам.
Дихӣ гар тоҷу тахти хеш бар ман,
Тамоми умр бедастону бефан
Ҳамеша сар ба фармони ту бошам,
Фуломе аз гуломони ту бошам.

ХУСРАВ

Салохи кор агар ин аст, бигзор
Чунин бошад... Вале бисъёр душвор
Ки кас аз роҳи худ берун ниҳад пой,
Қунад вайрон ҳар он чӣ қард барпой...
Хирадманд он бувад то дар ҳама кор
Ғаҳе бо гул бисозад, гоҳ бо хор

(Суи Бузургумед).

Бирав, бо родмардон давра оро,
Қунам эълонашон тадбири худро.
Бимон сӯзад ба гардун ахтари ман,
Агар осуда монад кишвари ман.

ШОПУР

Вазир, асло марав!.. Сабре!.. Биандеш...
Шаҳи ман...

ХУСРАВ

Дўстам, медон, ки дар пеш
Мукофоти ман он бошад, ки кишвар
Шукуфад чун чаман гул-гул саросар

Бузургумедро ишора мекунад, ӯ меравад. Хусрав ҳам
охиста аз паи ӯ мебарояд).

ШИРИН

Худоё, мисли хобеву хаёле...

ШОПУР

Вале донӣ, ки орад бар чӣ ҳоле?..

(Ширинро мебарад).

ШИРҶЯ

Чунин охир, падар, аз даст додӣ
Ҳама давлат... ба дасти ман фитодӣ.
Ту шоҳастӣ кунун, Ширӯя, шоҳӣ,
Ба ҳукми туст аз маҳ то ба моҳӣ.
Ва ҳам Ширин... Валекин бош хушёр
Ки дар пеш аст эй бас кину пайкор...

(Каф мезанад, Гардуй медарояд).

ГАРДУИ

Чаноби шах, маро даъват намудед?

ШИРҶЯ

Бигӯ, овардӣ?

ГАРДУИ

Оре, шоҳам, ин аст...

(Ба Ширӯя ҳаберо медиҳад).

Ҳаби ин захри қотил метавонад,
Ки ҳатто филро аз по фитонад.

ШИРҶЯ

Бидех...
Ин захр оё бӯй дорад?

ГАРДУИ

Бидон, шоҳам, ки он соҳир ба санъат
Чунон захри бало созад фароҳам
Ки бӯяш нашнавад ҳатто худо ҳам!

ШИРҶА

Бирав!

(Гардуй меравад).

Як ҳабби он маро ба як дам
Кунад махрум аз ҷон, аз ҷаҳон ҳам!

П а р д а

НАМОИШИ САВВУМ

(Тахтгоҳи Хусрав. Хусрав, Шируя, Бузургумед, Шопур,
аъёну ашроф).

ХУСРАВ

Шумо, эй муъбадон, ёрони яздон,
Шумо, эй родмардон — фаҳри Эрон,
Шуморо хондаам то созам эълон
Аз он фоле, ки бар мо рафт эълон.
Ватанро дида дар доми ҳалокат
Пазируфтам ҳама хашми худованд,
Аз ин рӯ бори тоҷи салтанатро
Қашад фарзанди ман Шируя. Ҳақко
Зи раъи ман қадам берун намонад,
Русуми мамлакатдорӣ бидонад.
Шукуфонтар шавад з-ӯ мулки Эрон —
Куноми шермардону далерон.
Ба побӯсаш ҳама омода бошад,
Ки дар побӯси ман истода будед.
Хумоюн бош, Эрон, беғаму дард
Зи юмни шоҳи нав, шоҳи ҷавонмард.
Ту ҳам, Шируи ман, савганд кун ёд,
Ки хоҳад буд Эрон аз ту обод:
Ки хоҳӣ дошт поси фарри Эрон
Ва поси расму оини ниёгон.

ШИРҶА

Падар, ман мехӯрам савганд!

ХУСРАВ

Бигзор,
Ба рағми душманони нокасу дун
Шаҳи нав бод Эронро хумоюн!

(Нидохо «Фархунда бод Ширӯя-шоҳи Эрон!» Мӯъбадон
ба Ширӯя туғрои шоҳаншоҳӣ медиҳанд. Ҳама сачда меку-
нанд).

ХУСРАВ

Ба шоҳи нав, барои хоки миҳан
Фидокорӣ кунед он сон ки бо ман!

(Дарбориён ҳама савганди садоқат меҳӯранд).

Вазир, эълон бикун баҳри раъият
Ки омад шоҳи нав бар тахти давлат.

(Ҳама бидуни Хусрав, Ширӯя ва Шопур мебароянд).

Тавачҷӯҳ кун, писар, дар кори дунё,
Ки чунам ман зи бозии ҳавасҳо...
Ту аммо кишваратро дӯсттар дор,
Агар тимор дорад, дор тимор.
Агар шод аст кишвар, шодмон бош,
Шарики чашну иди мардумон бош.

ШИРӮЯ

Бале, эй қиблагоҳ, андарзхоят
Маро якумр месозад шафоат,
Ки Эронро ба ҳар оину тадбир
Бадал созам ба нирӯи ҷаҳонгир.
Шукӯҳи нав диҳам тахти каёнро —
Давоми ҳар ҷӣ сар кардӣ ту онро...

(Ба чоми Хусрав доруи хоб меандозад).

Барои ворисат як чуръа менӯш!

ХУСРАВ

Бинӯшам то саодат бошадат ёр,
Ҳамеша ахтари толеъ мададгор!

(менӯшад).

Чӣ шуд ногаҳ, ки заъфи ҳол дорам...
Аҷаб не хастаам ман, бемадорам...
Мадад кун, дӯстам Шопур...

(Ба дӯши Шопур такя карда, чанд қадам меравад. Вале ногоҳ калавида сари худро медорад).

Худоё!

(Бузургумед медарояд).

БУЗУРГУМЕД

Шаҳаншоҳам!

ШОПУР

Маҷолаш нест...

(Хусрав меафтад).

Шаҳи ман!.. Мурда ӯ... Захраш ту додӣ!..

(Ба Ширӯя таҳдид мекунад).

ШИРҶЯ

Чӣ беақлӣ!

(Бо ханҷар мезанад, Шопур меафтад).

БУЗУРГУМЕД

Чӣ шуд бо шоҳ?

ШИРҶЯ

Намедонам, хаёлам, рафт аз ҳуш...
Ғаме не, зиндааст ӯ... Лек ҳайҳот
Ба ҳаққи тундияш Шопур ҷон дод.

БУЗУРГУМЕД

Бихоб, эй дӯстам, ором.

ШИРҶЯ

Аҷаб нест,
Қи ақлаш тира гашта... Қист ӯ, қист?
Қанизон ку?

(Гардуй медарояд. Канизон моту хайрон).

ШИРҶА

Чй хайронед? Шахро
Ба мушқуяш баред альон аз ин чо
Табиб оред (Ба Гардуй) ту ғамхорй бикун!..

ГАРДУИ

Ба чашм...

(Хусраву Шопурро мебаранд).

ШИРҶА

Вазир, эълон бикун аз баҳри мардум,
Ки шаҳ хобида аз беморин шум...

БУЗУРГУМЕД

Ба чашм, эй шох..

(Ширӯя меравад. Бузургумед чоми Хусравро муояна ме-
кунад).

Наход?.. На! На! Ба сад қасди ниҳонй
Наларзонад замину осмоне!

Парда

Пардаи чахорум

НАМОИШИЯКУМ

(Зиндон. Шаб. Хусрави пойбанд.

ХУСРАВ

Шабу рӯз аз пай ҳам дар гузор аст,
Вале дунъи ман зиндони тор аст.
Маху хуршед шамъи хира бошад,
Ҳама офоқ бар ман тира бошад,
Вале он чо ҳаёту шодмонист,
Дар озодй нишоту комронист.
Дар он чо одамай чун шом хобад,
Ба уммеди сахар ором хобад.

Валекин ман кучову интизорӣ?
Дар ин зиндон набинам ғайри хорӣ.
Писар дорам, агар аслаш бузург аст,
Ба бераҳмӣ вале монанди гург аст.
Чу дуд аз оташи ман гарчи бархост,
Бирафта дуртар, ҷабри падар хост.
Ба дил гуфтам, ки Ширӯ ёри ҳол аст,
Хато кардам, хато кардам, шағол аст.
Кунун чун халқаи дарро кушоянд,
Дамодам сахнаи маргам намоянд.
Чу зиндонбон ба сӯям аз дар ояд,
Аҷал дар сурати ӯ бар сар ояд.
Чӣ лозим зиндагонӣ? Мурдан авлост
Ки худ ин зиндагӣ не, доми ғамхост...

(Хусрав гирифтори афкори печидае нишастааст. Садои кушодани кулфи зиндон шунида мешавад. Ӯ бармеҷаҳад ва пурбим сӯи дар менигарад. Дар боз мешавад. Қанизон Ширинро пеши Хусрав медароранд).

ШИРИН

Салом, эй шоҳи ман!

ХУСРАВ

Салом, Ширини ман.
Зи дидори ту шодам. Хайрият шоҳ
Ба хотир дорад ахволи падарро...

(Ширинро канор мегирад).

ШИРИН

Азизи ман, ҳама даргоҳу дарбор
Ба чашмам бе ту бошад гӯшаи тор.
Ҳама сӯ холиву андӯхборанд,
Қанизон ёд аз базми ту оранд.
Барам чун даст бар ёкуту марчон
Дилам сӯзад, танам коҳад зи ҳичрон.

ХУСРАВ

Ту ҷони ман...

ШИРИН

Туй дар дидагони ман... шабу рӯз
Кунам ёди ту, эй ёри дилафрӯз

Чи сон сахт аст танҳой! Худоё,
Магар ман гирья дорам? На, на, холо
Бубин механдам. Аз бахри тасалло
Ту ҳам боре биханд! Боре! Дареғо,
Фаромӯш мекуни хандидан ин чо...

ХУСРАВ

Дар ин чо, чони ман, чуз дарду ғам нест,
Хаёт ин чо кири ханда ҳам нест.

ШИРИН

Ту худро лек эман дор аз ғам,
Ки дорад зиндагонӣ суру мотам!
Касе хиргаҳ занад дар гӯшаи мох,
Шавад рӯзе асири гӯшаи гоҳ.

ХУСРАВ

Вале талх аст бар мо аз баландӣ
Фитодан бар замини мустамандӣ.
Малик будам, замона кимматам дошт,
Ҳама Эрон сучуди ҳазратам дошт.
Ба гардун тахти зарринам сар афрохт
Зи тарсу бим Руму Чин сар андохт.
Маро толеъ ба роҳи мушкил андохт,
Адуру ханчарам зеру забар сохт.
Басо чангидаму фирӯз будам,
Ба рағми сад бало хушрӯз будам.
Туро дидам, туро даръёфтам ман,
Туро чун кони гавҳар ёфтам ман,
Гумон кардам, ки шоҳам, шаҳриёрам,
Вале, афсӯс, хокам ман, ғуборам...

ШИРИН

Ба мо толеъ намехандад ҳама сол,
Яке идбор орад, дигар иқбол.
Манол аз ғам, ки оху доду фаръёд
Барои кас батар бошад зи ҷаллод.
Наҳифу лоғариву хаста аз бас,
Нигоҳат тира чун девори маҳбас.
Бихоб ором...

ХУСРАВ

Ту ҳам беҳолӣ, Ширин.

ШИРИН

Бихобам низ ман ҳам...

ХУСРАВ

(Ба равзани сақф нигоҳ мекунад).

Ин шаби тор...

Чаҳони ҷоду нируе надорад,

Фалак кӯр аст бо лак-лак ситора...

Кучой, фоли бахти ман... Дар ин кор

Чаро ман очизам? Бар рағми агъёр

Чаро занчир бигсастан натонам?

Аз ин зиндон бурун ҷастан натонам?

ШИРИН

Бихоб ором... аз нолиш чӣ суд аст?

ХУСРАВ

Бале ҳаққо... надорад суд шеван,

Уқоберо агар шаҳпар буриданд.

Вале талх аст он андеша моро,

Ки биншондем нахли орзуҳо,

Басо рӯзу шаб орад чархи даввор,

Бубинӣ: нахли ту бебаргу бебор...

ШИРИН

На, шоҳи ман. Ба боғи зиндагонӣ

Ниҳоли ишқ кишта боғбоне,

Ки гул карду дарахти борвар шуд,

Дили мову ту аз он баҳравар шуд.

Ва ё не, шоҳи ман?

ХУСРАВ

Ту дар боғи муҳаббат боғбонӣ,

Ту бо ман ҳар кучо ҳамдостонӣ.

Чу ин ҷо бо манӣ, зиндон-гулистон...

Дихад ишқат маро нирую дармон...

ШИРИН

Чӣ бошад дар чаҳон поянда ҷуз ишқ?

Ҳама фонӣ, ҳама миранда ҷуз ишқ!

На бахту тоҷ монад. Як нишонат —
Факат бигзор ишки ман бимонад.
Ҳабиби ман!

ХУСРАВ

Ба курбони ту бошам!

ШИРИН

Сахар наздик шуд... Бас меҳрубонӣ,
Ту бояд камтарак осуда монӣ.
Бихоб ором, то аз хоби роҳат
Шавад як дам бадал зиндон ба ҷаннат.
Бихоб ором то хонам бароят
Суруде аз саодат, аз муҳаббат.

(Назди Хусрав менишинад ва месарояд).

Дунё ба мисоли кӯзаи заррин аст,
Гаҳ об дар он талху гаҳе ширин аст.
Эй дил, ту ғамин мабош, дунё ин аст,
Ин зиндачудой бар сари чандин аст.

Шоҳам ту бихоб, шони ғам мегузарад,
Иқбол ба мо чу ахтаре менигарад.
Шоҳам ту бихоб мон ки ҳатто дар хоб
Дар паҳлун ту бошаму дил нашъа барад.

Хуршеди сапедадам чу ёкути кабуд
Хоҳад бари мо даричаи шодӣ кушуд.
Гар мову ту ошиқем аз давлати умр,
Дигар чӣ ғам аст аз ғами буду набуд.

Рабуд хобаш... худо моро ниғаҳ дор,
Бихобам низ ман дар паҳлуи ёр.

(Ширинро ҳам хоб мебарад. Муддате мегузарад. Аз рав-
занан сақф Гардуй медарояд).

ГАРДУИ

Шабистони шаҳ аст ин... Ваҳ, чи роҳат...
Ало, эй шоҳ Хусрав, ин чӣ ғафлат,
Намедонӣ, чигарбанди ту Ширӯ
Тамони шаб нахобида ба мушку

Мукофоти туро бо ман фиристод
Мукофоти ғариб... ин теги бедод...
Ту ҳам, Ширин... Ғуломам ман, чи тадбир,
Зи амри шах чи сон сар печам охир?
Дами шамшер чун алмос буррост,
Надонам кори шах ё кори дунёст.

(Ханҷарро ба синаи Хусрав мехалад).

Халос.

(Аз равзан мебарояд. Хусрави нимбисмил аз ҷо баланд мешавад).

ХУСРАВ

Кӣ он ҷо? Захм... Хун...
Ширӯя, малъун!..
Тамом акнун, тамом акнун, фано шуд
Биной тахту бахтаи бебако шуд.
Биной ишқи Ширин... на, чи ҳазъён!
Биной ишқи Ширин пойдор аст.
Бубин, Ширин, чи сон дардовар аст, ох,
Бидех обам, ки аз ин дарди ҷонкох
Раҳо ёбам... бимирам зуду осон...
На, на, Ширин, бихоб осуда, эй ҷон,
Бимон, зулмат фақат ин роз донад,
Нахоҳам марги ман хобат биронад.

(Меафтад. Ширин аз зарби афтодани Хусрав бедор мешавад).

ШИРИН

Шахи ман... ё худо... Хун, захми хунин
Ба Ширин як нигаҳ кун, ҷони ширин.
Чи вахшат, мурдааст...

(Рӯи мурдаи Хусрав мегирьяд. Аз равзанаи зиндон шӯълаҳои офтоби саҳар метобанд. Ширин бо ҳамон ҳолат мегирьяд. Садои кулфи дар. Қаниз медарояд. Ҷасади Хусравро дида аз тарс қафо мегардад, аммо боз ба худ меояд).

ҚАНИЗ

Шуморо шоҳбону,
Ба назди хеш хонад шоҳ Шерӯ...

(Ширин охиста бармехезад ва бо чашмони хира ба каниз нигоҳ мекунад).

Каниз ...Ширӯя

П а р д а

НАМОИШИ ДУВВУМ

Мушқуи Ширӯя. Ширӯя медарояд.

ШИРӮЯ

Дар ин рӯзе, ки хандад бахту уммед,
Дурахшад бахти ман монанди хуршед,
Чаро дар изтиробам? Дил ба сина
Бари чӣ метапад пуршӯр? На, на,
Шаханшоҳам, чаҳон фармонбари ман,
Чӣ бошад таъни мурда бар сари ман!
Ба ҳукми ман шавад коре, ки бояд!

(Каф мезанад, каниз медарояд. Бигӯ, қосид ба назди ман дарояд. Каниз қосидро меорад).

ҚОСИД

Салом, эй шахриёр!

ШИРӮЯ

Бигӯ, султони Рум бар мо чӣ фармуд?

ҚОСИД

Чаноби ҳазрати шах! Дар ду олам
Сарат ҳаргиз набинад сояи ғам!
Маро фармуд қайсар то бароят
Саломаш ораму арзи муҳаббат,
Ки бо амри худо гаштӣ чаҳондор,
Саноят хонду ҳам табрики бисъёр.

ШИРӮЯ

Хуш аст ин пайк... Маряро ту дидӣ?

ҚОСИД

Бале, дар рӯ ба рӯи хеш дидам,

Гуломона ба побӯсаш расидам,
Хар он чӣ гуфтӣ, пешаш бозгуфтам,
Туй шоҳаншаҳи мумтоз — гуфтам.
Бигуфтам баста дар занчир Парвиз,
Ки аз юмни висолат дошт парҳез.
Ва Ширин низ дар зиндон нишаста
Қасосатро аз ӯ Ширӯ гирифта...

ШИРӮЯ

Чӣ гуфт ӯ?

ҚОСИД

Гуфт Марям, к-аз ту розист,
Ки айни муддао ин чумла бозист.

ШИРӮЯ

Бигир инрову рав!

(Ба қосид ҳамъёни танга медиҳад).

ҚОСИД

Шаҳ зинда бошанд!

(Меравад).

ШИРӮЯ

Бидон, Марям, қасосатро ситондам,
Бифаҳр аз ин, бифаҳру лек аз ин дам
Ба ту ҳоҷат надорем... оҳ ин дил
Тапиш дорад чу мурғи нимбисмил...
Маро дар пеш рӯзи имтиҳонест,
Ки чанги охирин, аммо гаронест.

(Каниз медарояд).

КАНИЗ

Чаноби шоҳ, бо амри ту Ширин
Ба наздат омада.

ШИРӮЯ

Фармо, дарояд!

(Каниз меравад).

Чи чанге, охирин чангест вазнин
Хама ояд ба дастам... низ Ширин...

(Ширин медарояд).

Туй, шахбону? Банда хоки поят,
Адои як нигоҳат, як адоят.
Фуломи тустам бо ин шахомат
Ту аммо хастай... Доғи мусибат
Асар кардаст бар ҳусну ҷамолат
Фақат Парвиз дар ёду хаёлат...
Вале парво макун, дунъест фонӣ,
Хама мо бандағони зиндагонӣ.
Надорад раҳм бар кас чархи даввор,
Гузорад ҳар нафас сарбор бар бор.
Яке начм асту аз гардун фарояд,
Яке гард асту бар гардун барояд.
Ҷавонӣ ту, чаро дар ғам нишаста,
Хӯрӣ афсуси айёми гузашта?
Туро баҳри муҳаббат офариданд,
На баҳри дарду ҳасрат офариданд.
Туро эзид ҳамон рӯзе сириштаст,
Ба хатти сарнавишти ту навиштаст,
Ки ҳам ҷон бошӣ, ҳам ҷонона бошӣ,
Ба мулки ошиқӣ фарзона бошӣ.
Бале, Хусрав кунун маҳруми дунъест,
Ки сад фарҳанг рӯҳаш дур аз мост.
Қучо аммо сазовори ту буд ӯ?
Қучо бемори дидори ту буд ӯ?
Пас аз чанде чу шомӣ ғам сарояд,
Насими субҳи шодӣ аз дар ояд,
Маро бар ёд ор... Эй шоҳбону!
Туро таъзим меорам ба зону,
Дили Хусрав чи сӯзе дошт боре,
Ки дорад ин дили ман... Баҳри ёрӣ
Фуломат, хоки поят ман... Агар ту
Шавӣ ҳамқисматам бо ҳусни ҷоду,
Ҷунон ишқу ҷунон бахтат диҳад даст,
Ки ҳеҷ одам дар ин олам надидаст.
Ман ин дам зери поят мегузорам
Ҷаҳонро аз канора то канора.
Фалакро, баҳрро, боғи Ирамро
Ба қурбони ту орам бемуҳобо,
Фақат, Ширин, бигӯ харфе, ки...

ШИРИН

Шохо,
Сазовори туам оё... Вале чун
Кушодӣ дил ба ман бо шавқи афзун
Ҳама чаҳди ту бар ман гашт равшан,
Каме гар пештар огах будам ман
Зи азми ту... Бидон, қисмат дигар буд,
Ва ҳатто Ҳусраву ишқаш намешуд
Маро садди раҳе...

ШИРӮЯ

Ширин... ба сад ҷон
Ба пеши пой ту хоҳам бимирам.

ШИРИН

Чӣ хочат? Дорӣ ҳаққи зиндагонӣ
Бубояд чанд коми дил биронӣ.
Зи ҷо барҳез, баъд аз ин бидонӣ
Ту бо ман сеҳри ишқи осмонӣ.
Ту худ бо чашм бо фарзу яқине
Кучо-дӯзах, кучо-чаннат, бубинӣ.

ШИРӮЯ

Ширин....

ШИРИН

Ту аввал қавл дех...

ШИРӮЯ

Ҳар амр созӣ
Ба ҷо меоварам бо сарфарозӣ...

ШИРИН

Бидон, хоҳӣ, ки мардум ёд оранд,
Ва номашро ҳамеша пос доранд,
Падарро ҳамчу шаҳ бар хок биспор,
Бисозаш даҳмаҳона мӯхташамвор.
Чу бар хокаш барӣ, аз пушти тобут
Бимон халқе равад аз баҳри падруд,

Ки то мардум ба ёд оранд хар бор,
Ки олам дошт як шоҳи сазовор

ШИРӮЯ

Ба чашм!

ШИРИН

Он гаҳ тамоми махзанаширо
Ба мардум дех. Бикун тақсим хар чо
Ба кишвар шоҳию симу тилояш.
Бимон то муфлисон пеши сарояш
Биёянду зи ганчи сармади ӯ
Бигиранду бигӯянд раҳмати ӯ.

ШИРӮЯ

Ҳазина... ганчи Хусрав... Андар олам
Назираш нест... Аммо чун ту ин дам
Бифармудӣ, кунам иҷрои фармон
Кунам қурбон тамоми ганчи Эрон,
Шавам худ муфлису бар дӯш анбон.

ШИРИН

Ва саввум шарт: ин қасри накӯро
Ки ҳафтавраг мехонанд ӯро,
Бисӯзон... Баски аз ҳар накшу партав
Ба чашмам зинда тобад нақши Хусрав,
Қучое бингарам, ёдест аз шоҳ,
Бисӯзон ёди ӯ бо қаср ҳамроҳ!

ШИРӮЯ

Чӣ гуфтӣ? Қасри Хусрав... Пас чӣ монад
Аз он фарру шукӯҳи хусравона?
Шукӯҳи қаср нархи сад ҷаҳон аст,
Шукӯҳи давлати зоти шаҳон аст.
Агар сӯзам, бисӯзад кулли Эрон...
Худоё, дар фарози ҷархи гардон
Ту манмо ахтари наҳсам, мабодо
Ба марги бенишон орад сарамро...

ШИРИН

Агар иҷрон се шартам тавонӣ
Чӣ сонат дӯст медорам, бидонӣ.

ШИРҶА

Ширин...

ШИРИН

Савганд хӯр!

ШИРҶА

Савганд, зинҳор

Ба ҳукми ту бикӯшам, ёд медор!

НАМОИШИ САВВУМ

Пешсаҳна. Халқ интизори тобути Хусрав.

ШАХСИ ЯКУМ

Намудор аст?

ШАХСИ ДУВВУМ

На, раҳ холи

Фақат дуди сияҳ печад ба боло

Аз он қасре, ки месӯзад...

ШАХСИ САВВУМ

Шаҳи нав

Чароғи хуб баҳри худ барафрӯхт...

ШАХСИ ДУВВУМ

Сараввал шоҳи нав гар қасрро сӯхт

Чӣ хоҳад буд оё охири кор?

ШАХСИ САВВУМ

Шавад бар камбағалҳо сахт душвор.

ШАХСИ ЯКУМ

Шаҳе чун Хусрави Парвизро мо

Кунун дар хоб мебинем...

ШАХСИ ЧОРУМ

Кӣ он чо?

ШАХСИ ПАНЦУМ

Вазири шах... Бузургумед... хаста

ШАХСИ ЯКУМ

Бузургумед хурдуммед гашта

ШАХСИ ЧОРУМ

Чи сон жӯлидаву хашмин нигохаш...

(Бузургумед медарояд. Ҳама худро акиб мекашанд).

БУЗУРГУМЕД

Худовандо! Чӣ буд оё гунохаш,
Ки ин сон ғарқа андар хуни худ шуд?
Магар аз даргахат уммедам ин буд?

(Одамонро мебинад).

Шумо кистед, эй мардум?

ШАХСИ САВВУМ

Зи тақдир
Ғуломи шоҳи нав — Ширӯя ҳастем.

БУЗУРГУМЕД

Чӣ мехоҳед?

ШАХСИ САВВУМ

Ин чо омадастем,
Ки ғуем алвидоъ бо шоҳ Хусрав.

БУЗУРГУМЕД

Савоб, эй мардум, ин кори савоб аст,
Ки некиҳои Хусрав беҳисоб аст.
Ҳамеша рӯхи ӯро шод доред,
Ҳамеша номи ӯ дар ёд доред,
Ки аз дасти писар — Ширӯи котил
Зи дунё рафт бо сад доғ дар дил.
Ту, эй гардуни дун... Эй сарду нокас
Вафодорӣ надорӣ ҳеч бо кас.
Кучо Хусрав, ки давлат роми ӯ буд
Зи Машрик то ба Мағриб номи ӯ буд?
Паноҳу пушти шоҳони Ачам ку?

Сару солору шамшеру алам ку?
Гунахгорам ман ин чо низ шояд
Ки Ширӯ бар сар овард ин мусибат.
Бадо бар ман, бадо бар чумлаи мо
Ки раҳ додем бар Хусрав балоро!
Аз ин рӯ, мардумон, мотам бигиред
Бирезед ашк то даръё бигиръед.
Ба ларзонӣ чу барги бедам, афсӯс
Бузургумеди беуммед, афсӯс...

(Ба замин меафтад).

ШАХСИ ЯКУМ

Якин девона шуд....

ШАХСИ ДУВВУМ

Бо мост яздон.

ШАХСИ САВВУМ

Аз ӯ касди баде н-ояд накӯ дон.

ШАХСИ ЧОРУМ

(давон меояд) Меоранд, тобутро меоранд

(Хама худро қафо мекашанд. Посбон медарояд ва бо мардум гуфтугузор мекунад).

ПОСБОН

Равед, эй бандагон!

Чаро чун хода истодед хайрон?

(Мардум парешон мешаванд. Бузургумед канор меравад. Мусиқӣ. Таронасарой. Чаноза меояд: посбонон, муъбадон ва ғуломон маҳди Хусравро меоранд. Дар маҳди дигар Ширӯя ва Ширинро меоранд, ки раҳти кадхудой дар бар доранд. Аз пас посбонон, дарбориён, муъбадон, ғуломон ва канизакон меоянд. Бузургумед Ширинро дар раҳти арӯсӣ дида, бо чехран кушода аз хайрат худро ақиб мекашад).

БУЗУРГУМЕД

Ба рӯзи мотам — ин раҳти арӯсӣ?!

Худовандо, чи холею чи рӯзе!

Наход ин гап-гапи мардум дуруст аст,
Ки Ширин аҳди худ бо шах шикастаст?
Наход аз ростӣ дил дода бошад?
Калиди дил ба қотил дода бошад?
Худовандо, кучо шуд аҳди дерин?
Худовандо, кучо шуд ишқи Ширин?

(Ҷаноза мегузарад. Бузургумед оҳиста аз дунболи он
меравад).

(Парда кушода мешавад. Дахмаи Хусрав. Дар миёна—са-
ғона. Ҷаноза меояд. Маҳдро бо ҷасади Хусрав ба сағона
мегузоранд).

ШИРИН

Шаҳо, гӯям видоъ ман бо ҷаҳондор,
Сучуд орам ба пояш охирин бор...

ШИРӮЯ

Бирав, Ширини ширин, охирин бор
Ба пой тобути Хусрав сучуд ор.

(Ширин назди ҷасади Хусрав меояд ва беҳол паҳлӯн ӯ
менишинад).

Барои охирин бор... он гаҳ аз бахт
Дар оғӯши ман ой бо ҳамин рахт,
Ту, эй шоҳаншоҳи дилҳои шоҳон...

ШИРИН

(Хусравро бусида бармехезад).

Зи нав ман бо туям, эй Хусрави ман,
Зи нав ман бо ту хоҳам орамидан
Ҷамеша бо ту ман хушбахт будам,
Гаҳе дар ғам, гаҳе дар тахт будам.
Ҳар он чӣ дар дилат буд, дар дилам буд,
Ҳар он кӣ қотилат буд, қотилам буд.
Зи ҳам шамшер агар моро чудо кард.
Зи нав шамшер моро бо ҳам овард.

(Ханҷарро ба сина мекубад).

ШИРӮЯ

Чӣ коре кардӣ, Ширин?...

(Сӯи Ширин медавад. Ғавгон умум).

ШИРИН

Дер шуд, дер!..

(Ширӯя гиръён ба пой Ширин меафтад).

Хабиси хоии, оё ашкрезон
Тавонӣ дод бар Хусрав зи нав чон?

(сар ба тобути Хусрав мегузорад).

Ало, Хусрав, ало ёри дилафрӯз,
Пазиро шав, ки Ширин боз бо туст...

(Бузургумед охиста аз зинаи дахма боло мебарояд, сари Ширини мурдари мебӯсад. Ба нармаӣ ба ҳозирон рӯ меорад).

БУЗУРГУМЕД

Ало мардум, бубинед ин чи рӯзест,
Муҳаббат оташи оламфурӯзест.
Чунон ишқе ки сар то пой нур аст,
Чунон ишқе, ки ҳам аз марг зӯр аст.
Ту, эй Ширӯяи мардуду муртад,
Бимон човид дар нангу маломат!
Ту, Хусрав — шохи Эрон, човидон бош!
Ту, Ширин, дар шумори зиндагон бош!
Кучо барною пир они ниҳад нав
Қунад ёде ҳам аз Ширину Хусрав.
Бимон ёд оварад з-ин ишқи сӯзон
Ҳар он фарде, ки дорад ном «Инсон».
Чу Хусрав дар вафо поянда бошад,
Чу Ширин бо муҳаббат зинда бошад!

ПАРДА

АЗ МУТАРЧИМ

Григорий Птицин — аспиранти шӯъбаи шарқшиносии Эр-митажи Давлатӣ дар муҳосираи Ленинград, моҳи феввали соли 1942 қариб сисола чашм бар ҷаҳон пӯшидааст. У ҷавони қобиле буда, ҳам рисолаи илмӣ, ҳам шеър, ҳам мақолаҳои ҷамъии аз таърихи Эрону Осиёи Миёна менавишта ва ҳам аз

осори шоирони форсизабон тарчумаҳо мекардааст. Солҳои 1939—40 басо тарчумаҳои ӯ аз осори Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Хоконӣ ва хусусан Низомӣ чоп шудааст. Он солҳо, ки дар Ватани Кабири мо паи таҷлили ҳафтсадумин солғиреҳи Низомии Ғанҷавӣ омодагӣ идома дошт, қисме аз тарҷуман осори ин суҳаивари бузург ба ӯҳдан Птицин афтод. Ӯ ба укҷёнуси назми Низомӣ сар фуру бурд, бобҳои аз «Махзан-ул-асрор» ва «Хусрав ва Ширин»-ро тарҷума кард.

Омузиши осори безаволи Низомӣ ва тарҷуман пораҳои аз он дар эҷодиёти Птицин бетаъсир намонд. Ӯ дар чанд моҳи пеш аз Ҷанги Бузурги Ватанӣ фоҷиаи «Хусрав ва Ширин»-ро офарид.

Ин фоҷиа дар силсилаи ҳамсасароиҳо ва тазминҳо аз «Ҳамса»-и Низомӣ мақоми сазоворе дорад. «Хусрав» ва Ширин»-и Низомӣ шомили шаш ҳазор байт аст, фоҷиаи Птицин ба миқдор хеле кам буда, аммо тамоми муҳтавои достони Низомиро фаро гирифтааст. Бунёди мавзӯи достони ишқи фоҷиавии Хусраву Ширин, чеҳраи қаҳрамонони дигари ин қиссаи шӯрангез — Ширӯя, Марям, Шопур ва дигарон, ғояи олии пирӯзи ишқ бар марг ва хайр бар шарр дар асари Птицин моҳирона тасвир шудааст. Муаллиф гоҳо мустақиман аз достони Низомӣ байтҳо, образҳо, ифодаҳои вом мегирад, яъне ба русӣ тарҷума ё бозгӯ мекунад, ҳатто дар ду маврид ду рубоии халқии тоҷикиро меорад, ки мо онҳоро дар ҷояшон гузоштем. Ҳамчунин рӯҷӯи Низомӣ дар оғози фоҷиа он қадар бо матни ҳақими Ғанҷавӣ дар боби «Сухане чанд дар ишқ» қаробат дорад, ки мо қамоҳӣ овардемаш. Дар дигар маврид чун дидем, ки порае, байте, тандисае ё таъбири тарҷума аз Низомист, овардани аслашро авло донистем.

Тарҷума ва ин пешгуфтори мухтасар аз рӯи матни ба чоп ҳозир кардаи М. Явич, дебочаи профессор А. Н. Болдирев, ки дар шумораи ҷаҳоруми маҷаллаи «Помир» (1977) чоп шудааст, сурат гирифта.

ФЕҲРИСТ

Кӯрхат	4
Микдори одам	6
Чони худу чони чахон	7
Зиндагӣ	9
Забонгумкарда	11
Панҷаҳои Борбад	12
Хайём дар каъри укьёнус	15
Ифтихор ва эътироз	17
Дуохо аз роххо	23
Аъмо	27
Никохи марг	29
Эй Табиат	31
Эй дарахти безабон	32
Узри ланг	33
Хушкрӯд	35
Эй обшор	37
Хонаат чунки дар лаби дарьёст	38
Бо ту будам соате то умри дигар ёфтам	40
Ташнаам, ташнаи дидори худоёнаи ту	41
Ту шеъри Саъдӣ мехондию ман рӯн ту медидам	42
Боз омадӣ ба хилвати андешаҳои ман	43
То туй, дар дили ман шӯру наво хоҳад буд	44
Боз баъди сафари дуру дароз	45
Дар буттаҳои гул нашкуфта гунчаест	46
Ба он рӯю ба он мӯю ба он чашм	47
Аз миёни кӯчаҳо чун бигзарӣ	48
Ҳар гаҳ аз раҳ гузарӣ, медонам	49
Эй бурчи хаёлҳои ширин	50
Хобҳои ману ту ковиши дил	51
Боз дарёву боз кӯҳаи мавҷ	52
Навбахор омад, гули ман	54
Ҳарчанд дурӣ аз ману аз ошъёни ман	55
Ман ба ҳар чое, ки рафтам	56
Роҳи умр	57
Чу хонам шеърҳои тозапардоз	58
Касе, ки хост шоир бошад, аммо	59
Гулрухсор аз Яхч	60
Рӯз аз рӯз умр мегузарад	61

Оичуони гоҳ меравам аз худ	62
Чашмаи шоир	64
Талоки Марзич	65
Чони масчоҳӣ	67
Занф	68
Ман, ки мурдам, ба рӯн турбати ман	69
Дар сари гӯр	71
Ҳасрат	73
Ҳазон	75
Шеър гуфтам ба ҳаққи ту, модар	76

МАШҚИ ҒАЗАЛ

Ало, шеъри Аҷам, фардо маро ту зинда хоҳӣ дошт	78
Лаҳзаҳое, ки ғазал мегӯям	79
Сар ба пон зиндагӣ бинҳода мемирем мо	80
Мо баҳри дилшиносон шеъру тарона ҳастем	81
То ман зи ту, эй чархи фалак, ком нагирам	82
Одамизодам, барои одамин ҷон меканам	83
Ин ҳама оғозҳо аз хоки бунъеди ман аст	84
Бинам зи авзои ҷаҳон авзои дил, авзои дил	85
Сабукборему бори оламе бар душ мегардем	86
Чу як пири хирад мирад, бимирад чумла осорам	87
Сад баҳрро гузаштаму дар соҳилам ҳанӯз	88
Чу як пири хирад мирад, бимирад чумла осорам	87
Сад баҳрро гузаштаму дар соҳилам ҳанӯз	88
На ғаму дард орзу дарам	89
Айш хоҳӣ, азобҳо бинӣ	90
Об хӯрдам умрҳо аз косаи гирдобҳо	91
Шумо шикастабаҳоен. маро чӣ медонед?	92
Одам агар бичустаед, одаматон одамак аст	93
Эй басо дидам, касон шоиртарошӣ кардаанд	94
Эй-нозиме, ки ҷуз мағал аз шоирит нест	95
Аз ман кучо мақолаву нутқу масал расад	96
Мо ҳам барон хеш ҷаҳон офаридем	97
Мо ташнаем, ташнаи дидори зиндагӣ	98
Чони инсон ташнаи фатҳу кушоиш будааст	99
Дару девори ҷаҳон худ дару девори зан аст	100
Шисаи мо санги хоро бишканад	101
На зи ранҷу азоб метарсам	102
Дар рӯи ҷаҳонему надонем ҷаҳон чист	103
Рӯҳи мо бар қадри даврон мерасад	104
То наббӣ, чони ман, чони суҳан	105
Як зумра, ки сӯзи ҷонашон нест	106

Дидам, эй раҳгумзада, ҳам роҳу ҳамроҳи туро	107
То ғами талхе нахӯрдӣ, аз ғами ширин мағӯ	108
Эй он, ки бенишонаӣ, роҳат сафед бод!	109
Чонам чӣ хоҳад аз рӯзгорон?	110
Мо солхӯрда ҳастем ё сол хӯрда моро?	111
Ҳар кас, ки дар замони худ фикри замон надошт	112
Кофтам хусни дил аз хусну чамоли дигарон	113
Ман на онам, ки бувад ҳамқадаҳи беҳабарон	114
Як зумра касон пир таваллудшудагонанд	115
Чавонему хушиҳои чавониро намедонем	116
Гуруҳе на саволу на ҷавобанд	117
Сар бибозам бо сарафрохтагон	118
Боз ошиқ шаваму зиндагӣ аз сар гирам	119
Имшаб чӣ шабе, шаби гудоз аст имшаб	120
Дастҳое, ки фишурдам, ёд бод	121
Аз кӯҳ санге чун фитад, сад сангро бечо кунад	122
Ёдгори Айниву ин кӯҳсорон зинда бод!	123
Гарчи ман кӯтоҳдастам, кӯтаҳармон нестам	124
Омадам дар ин ҷаҳон то хешро пайдо кунам	125
Бо дили дарёе нишинам то дилам дарёе шавад	126
Рафт умру нарасидем ба сарманзили дил	127
Аз байни ҳама бурду бало мегузарад дил	128
Бедарди дил касест, ки дилбар надоштаст	129
Аз дур ошӯени туро ёд мекунам	130
Марав аз ман, ки бо ту меравад дунёи рангинам	131
Умрам баҳорхонаи нақшу нигор буд	132
Баҳор мерасад, аз хештан фирор кунед	133
Дӯстон то умр бошад, ҳар баҳор ошиқ шавед	134
Баҳор омаду ман сабзҷонӣ мехоҳам	135
Ба баҳори нав расидам, зи баҳор шуқр гӯям	136
Баҳор омаду домони теппаҳо сабз аст	137
Аз баҳоре то баҳоре рафтаам	138
Чамоли ғунча надидӣ, баҳор омаду рафт	139
Биё, эй ишки ман, рӯҳам чавон кун	140
Ҳар лаҳзае, ки аз бари ман дур мешавӣ	141
Ман ҷаҳони ҷонамро раҳни ин ҷаҳон кардам	142
Бетабутоби ту бетобам ҳанӯз	143
Ҳар гаҳ, ки бишмарӣ, эй хушнигоҳи ман	144
То зинда бошам, меравам бар кӯи ту бо пой дил	145
Ту, эй ягона умедам, умеди ман мебош	146
То туро ҷустам, замони комрониям гузашт	147
Муддате пеши ту кимат доштам	148
Ин дили шоди маро ношод қардӣ, шод бош	149
Ман чу аз гахвораи нақшини худ берун шудам	150

Гарчи як рӯз ваё шаб зи ҷаҳон мегузарам	151
Ҳам рӯди равон будам, ҳам баҳри дамон будам	152
Зиндагӣ бо ранҷу меҳнатҳо гузашт	153
Ҳар қадар обод созам, боз вайрон мекунад	154
Сарпарастихои ман дарди саре овардааст	155
Ба дил сад достон мемирам охир	156
Ними умрам дар ғами сарвода рафт	157
Чӣ кунам, расми рӯзгорон аст	158
Ҳаққи мо ҳақгузор меҳоҳад	159
Чанд зору низор гардидем	160
То ба ҷаҳони кӯҳнаву нав ошно шудам	161
Бо ҳама нағмаи ночӯр дилам месӯзад	162
Оҳ, эй кони дасиса, оҳ, эй дунёӣи песа	163
Соддаю соддашуморем, ҳамин тинати мост	164
Кӯзаро бишкаставу бар санг тӯҳмат мекуни	165
Эй сари ҳама сарсом, маншаа мағал аз туст	166
Чаро ҳаёт ҳар нафас туро азоб медиҳад?	167
Худ ба ними роҳу ангези рашодат мекунем	168
Аз ситеғи қуллаҳо зардӣ парид	169
Чанд рӯзам монда ё на дар ҷаҳони бекарона	170
Кӯдаки ман, шод эй, озод эй	171
Гарчи эҷозе накардам, баҳри эҷозе бимирам	172
Андоми бихрадон бувад андоми зиндагӣ	173
Эй дил, эй дил, зинда дар дунёӣи бо дунёӣи худ	174
То умеди ишқ аз туст, ошиқи ҷавонам ман	175
Заминат осмон шуд, ишқ омад	176
Ишки ту дар синаи ман ҳаҷъи тақдир буд	177
Ба ҳар ҷое, ки бошӣ, эй худои орзуи ман	178
Парво макун, азизи ман, ки дил барои туст	179
Агар вафо кунӣ бо ман, вафои умри манӣ	180
Биё, азизи ман, умри азиз мегузарад	181
Чоне, ки чон ба чони ту буд, нимаҷон шуда	182
Чунонат ёд меорам, ки раҳгумкарда манзилро	183
Туро ҳар рӯз мебинам, ба коми дил намебинам	184
Ҷавонӣ, рангбозии муҳаббатро намедонӣ	185
Хун гирифта, тарки одат мекунам	186
Як рӯз зиндагон туро ҳам ёд мекунам	187
Модари хушназарам, ҳар назорам ҳаҷъи туст	188
Модарам, бо ташнаҷонӣ ёд меорам туро	189
Будӣ дунёӣи ману рафтӣ зи дунёӣ, модарам	190
Зи баҳори ҳусни ёре ба баҳори дил расидам	192

СУХАНРЕЗА

ГУЛЧИН АЗ КИТОБҲОИ ПЕШИН

Китобҳои шаҳид	240
Баъд аз ҳазор сол	242
Қористон	244
Қорези Қирдавсӣ	248
Вопасин нафаси Хайём	249
Гӯристонии Хайра	250
Эҳтиёҷ	252
Таманно	254
Чавонмардӣ	256
Кӯхистонӣ	257
Душанбе	259
Пойтахти бахти ман	261
Шукронае барои Душанбе	263
Тарона	264
Тобистонии Варзоб	266
Варзоб. Шаби махтоб	267
Дар Варзоб	269
Суруди мавҷдори рӯди Варзоб	270
Ба гӯшам мерасад ҳар гоҳу бегоҳ	271
Падарам, эй падари деҳқонам	273
Баччагиам бекасу танҳо гузашт	275
Ишқи аввал гӯраи сармозада	276
Ту чавонӣ, чавоният зебост	277
Қуфти ҳамбол	279
Баҳоре буду маҷнунбедаи навбарг	281
Ногаҳон он сон, ки борад шоҳборон	283
Ин ишқи дилғудоз, ки эҳсонии зиндагист	284
Ҳар гаҳе чун ахтари иқболи ман	285
Ҳамчунон дар тамоми даври замон	286
Оқибат мерасам ба он манзил	287
Миёни ин ҳама ғавғои ҳастӣ	288
Хира-хира ёдам ояд ҳар замон	289
Аз хато, аз ғурур, аз таъхир	290
Сангро бардоштан душвортар	292
Илтиҷо аз дилсозон	293
Шеъре дар бемористон	295
Дар чанозаи ҳамсолам	296
Дар қиёси гӯри мардон пештар	298
Сабзаи сӯхтаи манзараҳо	299
Ҳар ғуруб оям лаби рӯди равон	301
Дидоргоҳи дерин	303
Ғарчи мониқалам Рафозлло	305

Ману ту тирамах гулчинӣ рафтем	306
Рӯзгори ошикии мо гузашт	307
Чу ман ҳам одамизодам	309
Дидори офтоб	311
Сугдиён ҳар гаҳ ба кӯн дӯст меҳмон мешуданд	312
Мардуми деҳ хона месозад ҳама соли дароз	312
Деҳи кӯчида	314
Чашми деҳқон	315
Қарздорем аз осмону замин	317
Қадри шоир	318
Боз як рӯзи ғаму шодӣ гузашт.	319

РЕЗАБОРОН

Китоби дубайтиҳо

КИТОБАҶО

ТАРЧУМА

Расул Ғамзатов

Ачал аз баҳри одам сад баҳона, сад сабаб дорад	398
Дар канори хуррами баҳри Хазар	400
Рӯзҳои ҳафта	401
Саволе аз Хайём	403
Туро то ном бигзоранд	404
Ниёз аз сурудам	405

Михаил Светлов

Уфук	406
Ба Манолис Глезос	408
Мароми рӯзгори ман	409
Ачал	411

Эдуардас Мижелайтис

Муколама	412
Биёбон	414

Евгений Евтушенко

Ман ҳамёнам	415
Дар кучо, кай расм шуд, эй мардумон	416
Ба ман коре наояд нима чизе	417

Қайсин Қулиев

Шеъре барои фардо	418
Ба рӯи ин Замин ман будам инсон	420
Бубар, эй рӯд, ғамҳои днлавро	421
Бетховен	422
Бигзарад барқ, бигзарад тундар	423
Илтиҷо аз шахпораҳо	424
Кӯҳ	425
Санги чаҳмоқ дар назар санг аст	426
Эй дили ман	427

Станислав Куняев

Умри мо кӯтоҳ бошад, дӯстон, ошиқ шавед	429
Бинолад зери лаб дариёи кӯҳӣ	430
На китоби сарнавишта дигаре	432
Ду пайроҳа	433

Анна Ковусов

Фирдавсӣ	434
--------------------	-----

Григорий Птицин

Хусрав ва Ширин. Драма.	436
---------------------------------	-----

ХОНАВДАТОНИ МУХАРАМ

ДА АТРОНИ ДИВАНИ
ДИВАНИ ЗАДАРО, КИ ТАРА
ВАИРИТИ

«АДМИ» БА ТАЪБИ МИРАСОБАД, БА ДИВА
ОВАРДА Э. ТАВОНЕД.

Лоиқ Шерали

ЗАРНИЦЫ

(на таджикском языке)

Мухаррир *О. Мираков*

Ороиши *Ф. Хоҷаев*

Мухаррири ороиш *С. Логинов*

Мухаррири техникӣ *М. Саидова*

Мусаҳҳаҳ *М. Олимова*

Қазақстан Республикасы	
Мәдениет және спорт	415
Баспа қызметінің дамуы туралы заң	420
Қазақстан Республикасының Конституциясы	421
Баспа қызметі	422
Баспа қызметінің дамуы туралы заң	423
Қазақстан Республикасының Конституциясы	424
Баспа қызметі	425
Қазақстан Республикасының Конституциясы	426
Баспа қызметі	427

Қазақстан Республикасы	
Мәдениет және спорт	428
Баспа қызметінің дамуы туралы заң	429
Қазақстан Республикасының Конституциясы	430
Баспа қызметі	431

Қазақстан Республикасы	
Мәдениет және спорт	432
Баспа қызметінің дамуы туралы заң	433
Қазақстан Республикасының Конституциясы	434
Баспа қызметі	435

БИ № 1402

Ба матбаа 8.06.87 супурда шуд. Ба чопаш 02.12.87 имзо шуд. ҚЛ 04557. Формати 84×100¹/₃₂. Қоғазы типографии № 2. Гарнитурааш адабй. Чопаш барчаста. Чузъи чопии шартй 25,575. Чузъи рангаи шартй 25,761. Чузъи нашрию хисобй 17,327. Адади нашр 14000. Супориши № 3430. Нархаш 2с.20тин.

Душанбе, нашриёти «Адиб», кўчаи Рўдакӣ, 33.

Матбааи № 1 Комитети давлатии РСС Тоҷикистон оид ба корҳои нашриёт, полиграфия ва савдои китоб. Душанбе, хиёбони Ленин, 37.

Душанбе, хиёбони Ленин, 37.

ХОНАНДАГОНИ МҶҲТАРАМ
АЗ ДУКОНҲОИ КИТОБФУРҶШӢ
КИТОБҲОИ ЗАЙЛРО, КИ ИМСОЛ
НАШРИӢТИ
«АДИБ» БА ТАБӢ МЕРАСОНАД, БА ДАСТ
ОВАРДА МЕТАВОНЕД:

Низом Қосим. «Хуни ситора». Ба забони тоҷикӣ, 5 ҷузъи чопӣ.

Китоб аз ҷаҳор қисмат иборат аст. Қисмати «Қорқарди замон бувад душвор» ашӯри публицистии шоирро, ки ҳамовозие ба бозсозист, фароҳам оварда. Таҳти унвони «Дили ман ҳаст арсаи пайкор» шеърҳое манзур мешаванд, ки акси садои ҷанги ҷаҳон ва тарқишҳои асливу маҷозии даврон аз дили ӯ бархостаанд.

Қисматҳои «Беҳтарин як мисраи ман», «Чорсӯи дил» шеърҳои ишқӣ ва таронаҳои шоирро дар бар гирифтаанд.

Абдурахмони Чомӣ. Ҷилди шашуми осори ҳаштҷилдаи Абдурахмони Чомӣ (1414—1492) девони дуввуми ӯ «Воситат-ул-икд»-ро, ки аз қасоиди ҳақимона, ғазалҳои дилошӯб, муқаттаоти рангоранг ва рубоӣҳои намакин иборат аст, фаро мегирад. Ин девон дар Тоҷикистон бори аввал ба табӣ мерасад. Аз ин ҷиҳат он барои хонандагон тӯҳфаи бебаҳост.

Қулмахмад Абдулхусейнов. «То ошьёни муштарӣ». Ба забони тоҷикӣ, 16 ҷузъи чопӣ.

Китоби нави нависандаи фантастик по-вестҳои «То ошьёни муштарӣ», «Ходисае дар Миррих» ва «Фалокат дар бурчи Чаббор»-ро дар бар гирифтааст. Ин повестҳо аз таҳқиқи фазои қайҳон ва омӯзиши сарватҳои табиӣ сайёраҳои дигар ҳикоятҳои ачибе мекунанд.

Коллектив. «Чони худу чони ҷаҳон». Ин китоб аз қорнамоиҳои ҷанговарони тоҷикис-тонӣ дар ҳайати маҳлуди Армияи Советӣ дар республикаи Афғонистон, ҷасорат ва ҷонфи-шонии онҳо дар иҷрои қарзи интернацио-налистии худ қисса мекунад.

